Moss kommune

Handlings- og økonomiplan 2027-2030

Foto: Ingeborg Øien Thorsland

1. Kommunedirektørens forord . . . 1
1.1. Administrativ organisering . . . 2
1.2. Politisk organisering . . . 2
1.3. Kommunens eierskapsarbeid . . . 3
1.4. Internkontroll og virksomhetsstyring . . . 3
1.5. Plansystemet . . . 4
1.6. Arbeidsgiverstrategi . . . 6
1.7. Arbeidsmiljø . . . 6
1.8. Kompetanse . . . 7

2. Hovedtallene i budsjettforslaget . . . 9
2.1. Driftsutgifter per kommunalområde (netto) . . . 10
2.2. Sentrale inntekter . . . 10
2.3. Oppgaveendringer . . . 13
2.4. Finansinntekter og -utgifter . . . 14
2.5. Investeringsprogram . . . 15
2.6. Handlingsregler . . . 16
2.7. Befolkningsutvikling . . . 18
2.8. Folkehelse, livskvalitet og levekår . . . 22
2.9. Arbeidsmarkedssituasjonen . . . 25

3. Klimabudsjett . . . 27

4. Gebyrliste . . . 39

5. Satsingsområder . . . 77
5.1. Levekår og folkehelse . . . 77
5.2. Verdiskaping og kompetanse . . . 24
5.3. Klima og miljø . . . 79

6. Kommunens tjenesteområder . . . 82
6.1. Kommunedirektør med stab . . . 82
6.2. Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet . . . 87
6.3. Kommunalområde plan, miljø og teknikk . . . 108
6.4. Kommunalområde helse og mestring . . . 130
6.5. Fellesposter drift . . . 150

7. Vedlegg . . . 168

Kommunedirektørens forord

Vi er på vei– men mye arbeid gjenstår

Moss kommune går inn i 2027 med en bedre økonomisk situasjon enn vi har hatt de siste årene. Vi har tatt mange grep, og det arbeidet gir resultater. Forslaget til økonomiplan for 2027–2030 viser overskudd i alle fire årene, og kommunens økonomiske reserver bygges gradvis opp igjen.

Det er viktig. Men det betyr ikke at de økonomiske utfordringene er løst.

Årene framover vil fortsatt kreve tydelige prioriteringer og god økonomistyring. Kommunens handlingsrom er begrenset, samtidig som behovene endrer seg. Vi blir flere eldre, behovet for helse- og omsorgstjenester øker, og vi står foran store investeringer. Samtidig skal vi fortsatt gi gode tjenester til barn, unge og familier og ivareta de mange oppgavene kommunen har ansvar for.

Derfor er 2027 et viktig år. Vi må bruke året til å forberede oss på 2028, 2029 og 2030 – og på utviklingen som kommer etter planperioden.

Vi må gjøre noe annerledes

Omstilling handler ikke først og fremst om å kutte. Det handler om å utvikle tjenestene slik at vi kan møte nye behov innenfor rammene vi har.

Vi har allerede gjort mye. Ledere og medarbeidere har gjennomført krevende endringer, og kommunen har fått bedre kontroll på økonomien. Men en del av omstillingen som ligger foran oss kan ikke løses gjennom enkle innsparingstiltak eller effektivisering alene. Vi må også vurdere hvordan tjenester organiseres, hvordan vi bruker kompetansen vår og hvor ressursene gir størst verdi for innbyggerne.

Det vil få konsekvenser. Noen tjenester vil bli løst på andre måter enn i dag, og noen tilbud kan bli mindre. Samtidig skal vi utvikle nye løsninger og bruke teknologi, kompetanse og samarbeid bedre. Målet er å gi gode og trygge tjenester også i framtiden, og å være der for dem som trenger kommunen mest.

Vi må ruste oss for årene som kommer

Økonomiplanen handler derfor om mer enn å få budsjettet til å gå opp. Kommunen skal bygge opp reserver og begrense behovet for nye lån. Det gir oss større handlingsrom når vi senere skal gjennomføre store investeringer, blant annet i skole, og i helse og teknisk infrastruktur.

Samtidig må vi fortsette arbeidet med å tilpasse tjenestene til endringer i befolkningen. Flere eldre vil trenge tjenester, mens behovene også endrer seg blant barn, unge og familier. Skal vi lykkes, må vi forebygge mer, komme tidligere inn og hjelpe flere til å mestre hverdagen selv.

Dette skal vi få til sammen

2026 har vist at Moss kommune klarer å gjennomføre store endringer. Det er summen av mange bidrag: Det er medarbeidere som bidrar med nye løsninger, ledere som følger opp krav til økonomien, vi utvikler og omstiller oss, og samarbeider godt tillitsvalgte og verneombud. Alle bidrar for at vi skal få dette til.

Vi skal ta med oss disse erfaringene videre. Moss kommune skal være en organisasjon som utvikler seg, som tør å tenke framover og som leter etter bedre måter å løse oppgavene på.

Skal vi lykkes må det må skje i samarbeid mellom ansatte, ledere, tillitsvalgte og folkevalgte – og i dialog med innbyggerne og resten av mossesamfunnet.

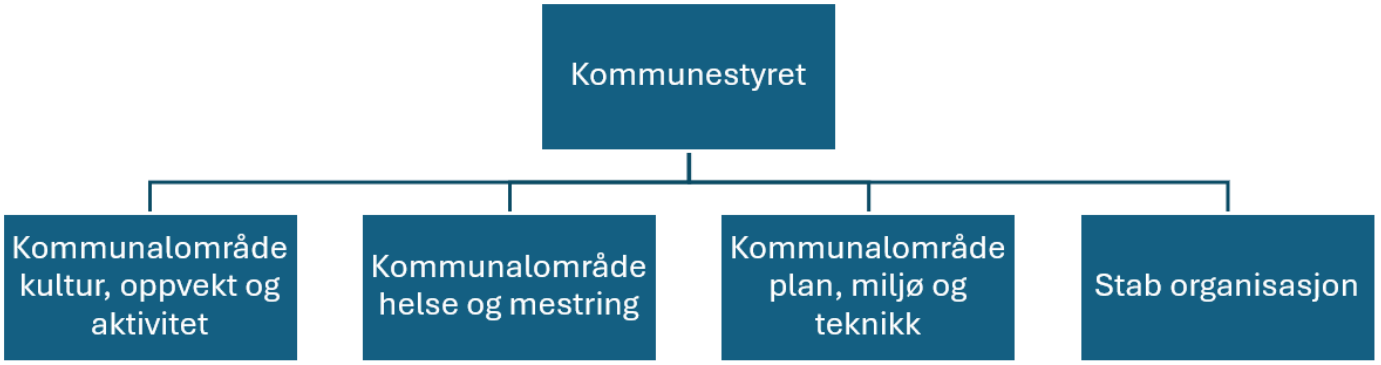
Vi er på vei. Nå må vi fortsette å bygge en kommune som står bedre rustet for årene som kommer.

Silje Hobbel

kommunedirektør

Administrativ organisering

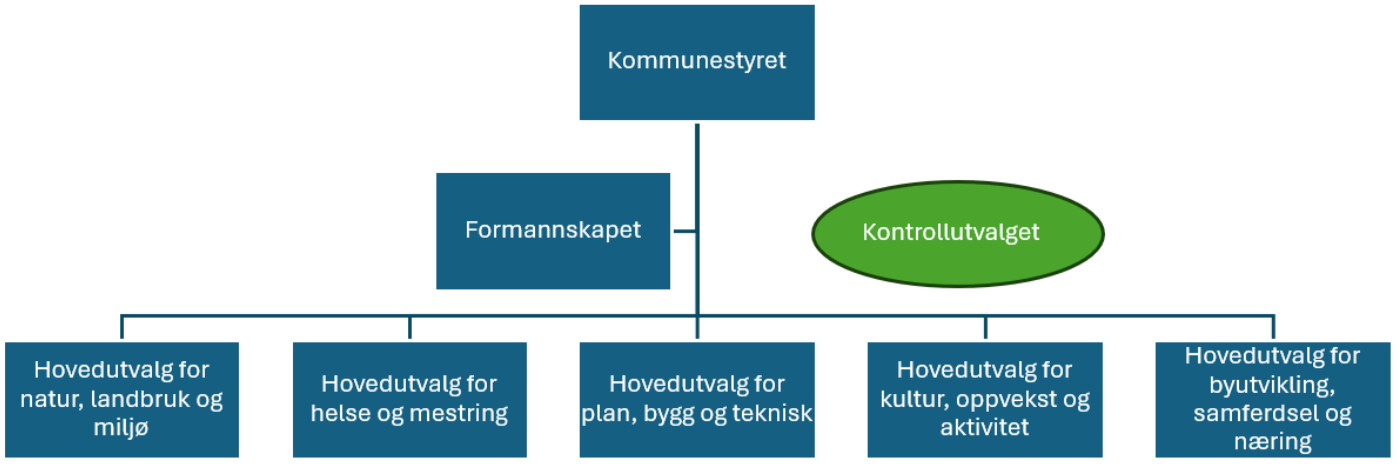
Moss kommunes administrasjon består av tre kommunalområder og stabsområde.

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder og er ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektørens ansvar og myndighet er nærmere beskrevet i delegeringsreglementet som er vedtatt av kommunestyret.

Politisk organisering

Moss kommune er politisk organisert etter formannskapsmodellen. Dette er hovedmodellen i kommuneloven, og innebærer at formannskapet velges av kommunestyret etter partienes forholdsvise representasjon i kommunestyret.

Kommunestyret er det øverste kommunale organet, og treffer vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak. Kommunestyret har det øverste tilsyn med den kommunale forvaltningen, og kan forlange

enhver sak lagt frem for seg til orientering eller avgjørelse. Kommunestyret i Moss har 49 medlemmer.

Formannskapet innstiller til kommunestyret i saker om handlingsplan, årsbudsjett og kommune-/delplaner, og i alle saker hvor ikke innstillingsmyndigheten er Varlagt til annet utvalg. Formannskapet i Moss har 13 medlemmer.

Kommunestyret har opprettet fem lokale hovedutvalg:

- helse og mestring
- kultur, oppvekst og aktivitet
- plan, bygg og teknisk
- natur, landbruk og miljø
- byutvikling, samferdsel og næring

Hovedutvalgene har vedtaksmyndighet innenfor sine ansvarsområder. I saker utvalgene selv ikke kan avgjøre, innstiller utvalgene til kommunestyret. Hovedutvalgene i Moss har 11 medlemmer. Det vises til Moss kommunes delegeringsreglement og saksbehandlingsreglement for utfyllende beskrivelse.

Kommunen har lovpålagt medvirkningsråd; eldreråd, råd for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsråd. I tillegg er det opprettet lokale råd; flerkulturelt råd, rådet for psykisk helse og Mosseregionen interkommunalt politisk råd.

Kommunens eierskapsarbeid

Moss kommune utøver sitt eierskap i selskaper og foretak hvor kommunen har eierinteresser. Eierskapsmeldingen er kommunens overordnede styringsdokument og skal beskrive prinsipper for eierstyringen, formålet med eierskapet i hver virksomhet og mål/forventninger til eierskapet.

Eierpolitikken er et verktøy for kommunestyret for utøvelse av målrettet, forutsigbar og langsiktig eierstyring. Kommunestyret fastsetter eierskapspolitikken og eierstrategiene, mens formannskapet fungerer som kommunens eierutvalg og følger opp selskapene gjennom eiermøter og årlig rapportering.

Kommunens oppfølging skal sikre at kommunens eierskap forvaltes og etterleves på en måte som gir verdi for innbyggerne og understøtter kommunens langsiktige mål.

Ny eierskapsmelding kommer til politisk behandling i 2027.

Internkontroll og virksomhetsstyring

Den administrative internkontrollen skal sikre at lover og forskrifter følges. I henhold til kommuneloven skal vi:

- utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- ha nødvendige retningslinjer og prosedyrer
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll
- kontinuerlig arbeider med muligheter for forbedringer

Noen områder har i tillegg egne bestemmelser om internkontroll gjennom særlov. Disse kan anses som bestemmelser som utdyper eller utfyller kommunelovens bestemmelser om internkontroll.

Moss kommune benytter et digitalt kvalitetssystem som verktøy for å dokumentere internkontrollen, metoder, felles standard, avvikshåndtering og risikovurderinger.

Kommunen arbeider systematisk med internkontroll og kvalitet.

Gjennom det systematiske arbeidet fremmer vi helse, miljø og sikkerhet i all utførelse, slik at arbeidsmiljøet innen alle områdene har forutsetninger for å utøves fullt forsvarlig.

Videre bidrar arbeidet til å sikre kvalitet i leveranse, likebehandling og en enhetlig og forutsigbar tilnærming til tjenestene og prosessene vi utfører.

I tillegg legger internkontrollarbeidet til rette for at vi etterlever lover og regler, inklusive særlover, samt krav til egenkontroll.

Gjennom registreringer og evaluering sikrer vi kontinuerlige forbedringer og bidrar til en lærende organisasjon hvor vi stadig finner smartere og mer innovative måter å gjøre ting på som kommer alle til gode.

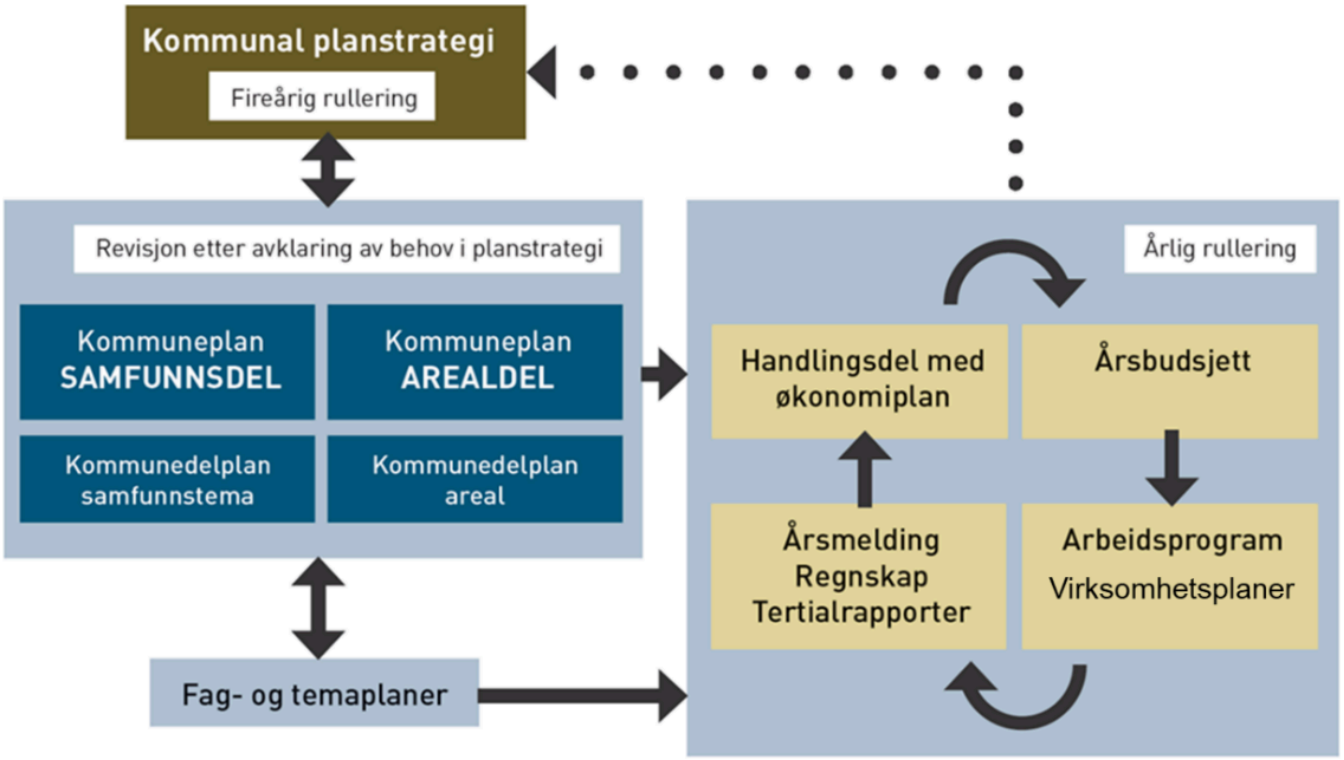
Kommunedirektørens ledergruppe utgjør kommunens overordnede internkontrollutvalg.

Internkontrollgjennomgangen i kommunedirektørens internkontrollutvalg inkluderer status og trender innenfor personvern, informasjonssikkerhet og kvalitet.

Fra 2027 styrker kommunedirektøren arbeidet med helhetlig virksomhetsstyring gjennom måten Moss kommune som organisasjon planlegger, gjennomfører, følger opp og kontrollerer sin virksomhet på for å nå fastsatte mål. Det jobbes med forbedringer med å skape en tydeligere sammenheng mellom mål, prioriteringer, ressursbruk og resultater. Det vil også bli benyttet et eksisterende digitalt system for å følge opp vedtak i folkevalgte organer som krever videre oppfølging.

Plansystemet

Kommunenes plansystem er i dag bygget opp med bakgrunn i plan- og bygningslovens system med kobling til økonomiplanleggingen etter kommuneloven med handlingsplan og årsbudsjett. I tillegg til de ordinære plantypene etter plan- og bygningsloven har kommunen en utstrakt bruk av temaplaner innenfor de ulike kommunalområdene. Planporteføljen består av planer som er lovpålagte, som er nødvendig for tilskudd, politisk bestilte, faglig begrunnet eller utledet fra samfunnsdelen.

Planstrategi

Planstrategi for Moss 2024-2027 omfatter en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling og er kommunestyrets verktøy for å prioritere planoppgaver og ressursbruk i valgperioden. Den kommunale planstrategien er et sentralt element i plan- og styringssystemet, der den er et viktig bindeledd mellom det 4-årige kommuneplanarbeidet og årshjulprosessene knyttet til kommunens virksomhetsstyring. I planstrategiperioden skal det prioriteres plan- og utviklingsoppgaver som følger opp kommunens visjon og kommuneplanens samfunnsdel. FNs bærekraftsmål skal legges til grunn for alt planarbeid. Planarbeid skal være kunnskapsbasert og bygge på bred medvirkning og innbyggerdialog. Felles innsats for økt livskvalitet og økt gjennomførings- og innovasjonskraft er gjennomgående satsingsområder. Kommuneplanens arealdel skal rulleres i perioden

Moss kommune legger FNs bærekrafts mål og Parisavtalen til grunn for alle vedtak og beslutninger i planperioden.

FNs bærekraftsmål er en arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringer. Våre prioriteringer skal ta klimavennlige, sosiale og økonomiske hensyn, og en bærekraftig utvikling skal imøtekomme dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Arbeidet med kunnskapsgrunnlag for ny planstrategi er igangsatt, og ny planstrategi for neste kommunestyreperiode skal utarbeides i 2027.

Kommuneplan for Moss

Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske styringsdokument og inneholder mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen er forankret i plan og bygningsloven og utarbeides for en periode på 12 år og rulleres normalt hvert fjerde år.

Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen beskriver langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Arealdelen er juridisk bindende og fastsetter hovedtrekkene i arealdisponeringen. Arealdelen definerer rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan iverksettes

Mangfoldige Moss - Skapende - Varmere – Grønnere

Visjon for Moss, laget av innbyggere, ansatte og folkevalgte - vedtatt 5. desember 2019. Visjonen er et fremtidsbilde som skal skape felles mening og retning. Den skal engasjere og vise vei for innbyggere, folkevalgte og medarbeidere i kommunen.

Samfunnsdelen Moss 2030

Kommuneplanens samfunnsdel, Moss 2030, ble vedtatt i kommunestyret 13. februar 2020. Samfunnsdelen fokuserer på tre innsatsområder som utgjør elementene i bærekraftstrekanten; levekår og folkehelse, klima og miljø, og verdiskapning og kompetanse. Det er utarbeidet mål og strategier for hvert av innsatsområdene. Den delen av samfunnsdelen som omfatter strategier for areal- og transportplanlegging ble revidert og vedtatt i 2025.

Arealdelen

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt mars 2021. Arealdelen bygger på areal- og transportstrategiene i samfunnsdelen, med fokus på fortetting, knutepunktutvikling og en langsiktig utbyggingsgrense som skal hindre byspredning og sikre bevaring av natur- og kulturlandskap. Det er vedtatt planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel, og revisjon av arealdelen er under arbeid med mål om høring og sluttbehandling i 2027.

Kommunedelplaner

En kommunedelplan er en overordnet plan, men på et noe mer detaljert nivå enn kommuneplanen. Kommunedelplaner dekker en geografisk del av kommunen eller gjelder et bestemt tema. Kommunedelplan for Klima og naturmangfold er to overordnede sektorovergripende planer som ble vedtatt i 2021 og 2024, og som legger føringer for annet planarbeid i perioden. I 2025 ble boligpolitisk kommunedelplan vedtatt. Kommunedelplaner for areal- og transport for sentrum og Halmstad ble lagt ut på høring og offentlig ettersyn i 2025. Kommunedelplan for Høyda ble vedtatt i 2025.

Arbeidet med kommunedelplan for ny riksvei 19 er satt på vent som følge av at Samferdselsdepartementet har bedt Statens vegvesen om å gjøre en ny utredning av mulige alternativer for ny riksvei 19 gjennom Moss.

Temaplaner

En temaplan er en strategisk plan som omhandler et spesifikt tema eller fagområde. Revidering av den enkelte temaplan vurderes i forbindelse med planstrategien hvert fjerde år.

Noen temaplaner vil være sektorovergripende og gi føringer for hele organisasjonen, slik som for eksempel kommunens arbeidsgiverpolitikk. Andre temaplaner gjelder for et avgrenset tjenesteområde som hovedplan for vann og avløp eller fagområde som bekjempelse av fremmede arter. Også enkelte overordnede strategiske planer kan utarbeides som temaplan der det er hensiktsmessig. I 2027 skal det jobbes videre med blant annet grønnstrukturplan.

Arealplaner

Reguleringsplaner omfatter et geografisk område og gir regler for hvordan arealene innenfor et område kan brukes eller hva slags bebyggelse som kan tillates. Den består av et plankart, planbestemmelser og en planbeskrivelse.

Arbeidsgiverstrategi

Moss kommunes reviderte arbeidsgiverstrategi ble vedtatt av kommunestyret den 16.12.25, og gjelder for perioden 2026-2030.

Arbeidsgiverstrategien synliggjør vår evne til å frigjøre menneskelig ressurser i organisasjonen, gjennom ønskede handlinger, holdninger og verdier. Strategien gir retning for hvordan vi skal motivere, beholde, rekruttere og utvikle ansatte, og hvordan ledere og ansatte sammen kan skape den kulturen vi ønsker.

Målet vårt er et helsefremmende arbeidsmiljø preget av engasjement, produktivitet og trivsel.

Faglig fellesskap skal kjennetegne vår arbeidsgiveridentitet. Når vi deler kunnskap, lærer av hverandre og løser oppgaver i fellesskap, bygger vi det arbeidsmiljøet vi ønsker oss.

Gjennom godt partssamarbeid, medvirkning og involvering gjør vi organisasjonen i stand til å møte fremtidens utfordringer.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljø handler om hvordan vi planlegger, organiserer og gjennomfører arbeidet.

Våren 2026 ble det vedtatt ny arbeidsmiljøplan for Moss kommune. Denne bygger oppunder målet i arbeidsgiverstrategien, er et styringsdokument som beskriver hvordan Moss kommune skal jobbe systematisk for å sikre et helsefremmende og godt arbeidsmiljø. Planen har mål og sentrale/ lokale aktiviteter som skal understøtte kommuneorganisasjonen i arbeidsmiljøarbeidet. Tiltakene bygger på overordnet risikovurdering sykefravær, sentral IA-avtale samt fag- og forskning innen arbeidsmiljøarbeid.

Planen har følgende fokusområder:

- Aktiv medvirkning fra ansatte
- Åpen tilbakemeldingskultur

- Forebygging, gjennom proaktiv jobbing med å identifisere og løse arbeidsmiljøutfordringer

Planen har tre delmål med tilhørende tiltak:

- Delmål 1: Arbeidsmiljøarbeidet har en tydelig forankring i hele organisasjonen
- Delmål 2: Styrking av det systematiske HMS-arbeidet med søkelys på hvordan arbeidet planlegges, organiseres og gjennomføres
- Delmål 3: Utvikling av partssamarbeidet

Det rapporteres jevnlig til arbeidsmiljøutvalget og administrasjonsutvalget på sykefravær og HMS-avvik/ skader. Det gis også orienteringer knyttet til analyser rundt HMS-avvik, skader og årsakssammenhenger.

Sentralt arbeidsmiljøutvalg har et eget underutvalg med HMS- og IA-arbeid som arbeidsområde.

Medarbeiderundersøkelse for alle ansatte ble sist gjennomført våren 2025 der det i etterkant ble jobbet med prioriterte områder/ tiltak basert på denne kartleggingen. Vi benytter medarbeiderundersøkelsen 10-faktor, som kartlegger de viktigste faktorene for kvaliteten på våre tjenester og et godt arbeidsmiljø. Medarbeiderundersøkelsen gjennomføres etter planen hvert annet år og neste kartlegging vil derfor være i 2027.

Kompetanse

Moss skal være en moderne og innovativ kommune som setter innbyggerne først. For å få til dette trenger vi kompetente og motiverte ansatte som kan løse oppgavene godt og effektivt.

Utvikling og rekruttering av medarbeidere står sentralt i Moss kommune, og i tråd med arbeidsgiverstrategien skal vi jobbe for:

- Hverdagslæring: læring gjennom praktisk arbeid, samhandling med kollegaer og formell opplæring
- Læringstiltak i faglig fellesskap
- Praksis- og læreplasser
- Gode jobbanalyser
- Realistiske forventninger i våre jobbmuligheter
- Respekt for alle jobbsøkere
- Intern mobilitet

Lærlinger og andre løp med mål om fagbrev

Kommunen jobber systematisk med utvikling og oppfølging av rollen som lærebedrift, og er godkjent som lærebedrift i følgende fag:

- Helsefagarbeider
- Barne- og ungdomsarbeiderfaget
- IT-drift
- Anleggsgartner
- Ernæringskokk
- Rørlegger
- Byggdrifter
- Service- og administrasjonsfag

Det vil i kommende økonomiplanperiode være fortsatt søkelys på utvikling av gode faglige ledere og veiledere, og god oppfølging av den enkelte lærling. Det vil i tillegg gjennomføres tiltak for å bidra til at vi får flest mulig aktuelle kandidater til våre lærlingeplasser. Det har de siste årene ikke vært mulig å få nok kvalifiserte kandidater til lærlingeplasser innen helsefag og barne- og ungdomsarbeiderfaget.

Det gjennomføres for skoleåret 2026/2027 en intern klasse med tilbud om teoriundervisning til praksiskandidater i helsefag.

Kompetanseutvikling

Gjennom aktiv stimulering til søknad om og tildeling av kompetansemidler er det årlig mange ansatte som gjennomfører kompetansehevende tiltak i tråd med overordnede føringer. Dette gjelder ansatte både på fagarbeider- og høyskolenivå.

Det er i tillegg en ordning i kommunen med kompetansetillegg for fullført relevant etter- og videreutdanning, som skal stimulere til kompetanseheving i tråd med kommunens kompetanseplaner.

Vi har i 2026 etablert Veilederlaget - et tverrfaglig lag av praksisveiledere som jobber som sykepleier, vernepleier, sosionom eller barnevernspedagog. Tiltaket er støttet med midler fra Helsedirektoratet, og skal gi et læringsmiljø for veiledere for studenter og nyansatte med fokus på erfaringsdeling og utvikling av rollen.

Lederutviklingsprogram

Det er utviklet et lederprogram for ledere som har startet opp høsten 2026 og som vil gjennomføres videre i 2027.

Programmet er bygget opp over fire pilarer:

Del 1: Styring

Mål: Øke lederes evne til å planlegge, prioritere og styre tjenester i tråd med kommunens mål og rammer.

Del 2: Ledelse

Mål: Utvikle ledere som reflekterer over eget lederskap og har tro på seg selv og sin evne til å skape engasjement, bygge relasjoner og utvikle medarbeidere.

Del 3: Tjenesteutvikling

Mål: Utvikle lederes kapasitet til å drive tjenesteutvikling og håndtere endringer i et komplekst samfunnsbilde

Del 4: Partssamarbeid - sammen mot felles mål

Mål: Skape et best mulig samarbeidsgrunnlag mellom partene på alle nivåer for å sikre og legge til rette for gode prosesser mellom partene for en positiv utvikling av kvalitativt gode tjenester.

Hovedtallene i budsjettforslaget

Utvikling og prioriteringer i planperioden

Moss kommune oppnådde et positivt økonomisk resultat i 2025. Netto driftsresultat var pluss 0,5 prosent av driftsinntektene. Dette er en vesentlig forbedring fra 2024, da netto driftsresultat var minus 3,2 prosent.

Kommunen må også i 2027 og resten av økonomiplanperioden tilpasse tjenestene til endrede rammebetingelser, demografiske utviklingstrekk og innbyggernes behov. Samtidig må de langsiktige målene ligge fast. Vedvarende behov for omstilling, prioritering og effektivisering må legges til grunn, uten forventninger om at økonomiske utfordringer løses gjennom økte statlige overføringer.

Høyere renter og et betydelig investeringsnivå vil legge press på kommunens økonomi i årene fremover. I økonomiplanperioden 2027-2030 foreslås investeringer i varige driftsmidler på om lag 1,3 milliarder kroner, noe som vil øke kapitalkostnadene.

Netto driftsresultat er positivt gjennom hele planperioden og følger nivåene som ble lagt til grunn i rulleringssaken. Resultatet disponeres for å styrke kommunens økonomi og begrense veksten i framtidige finansutgifter.

I 2027 overføres 62 millioner kroner til investeringer. Av dette benyttes 12 millioner kroner til egenkapitalinnskudd i KLP, mens 50 millioner kroner brukes til å redusere låneopptaket. Dette gir lavere gjeld, reduserte finansutgifter og økt økonomisk handlingsrom over tid. Fra 2028 til 2030 avsettes hoveddelen av netto driftsresultat til disposisjonsfond for å styrke kommunens økonomiske robusthet og bidra til framtidig egenkapitalfinansiering av investeringer.

Høy gjeld, press på den løpende driften og behovet for å bygge opp økonomiske reserver gjør det nødvendig å videreføre en stram økonomistyring. Målet er å over tid oppnå kommunens finansielle nøkkeltall, med et netto driftsresultat på minimum 1,75 prosent og et disposisjonsfond på minst 450 millioner kroner. Dette forutsetter fortsatt prioritering, omstilling og god kontroll med kostnadsutviklingen for å sikre en bærekraftig økonomi.

Forutsetninger i økonomiplan 2027-2030

Økonomiplan 2027–2030 bygger blant annet på:

- økonomiplanen for 2026–2029
- drifts-og investeringsanalysen (rullering av kommende økonomiplan), jf. k-sak 57/26
- andre vedtak fra kommunestyret per oktober 2026
- forslag til statsbudsjett 2027

Økonomiplanen tar hensyn til kjente driftsjusteringer som følge av investeringer, aktivitetsendringer, og lignende.

Forutsetninger for pris- og lønnsvekst baserer seg på forutsetningene i forslag til statsbudsjett 2027:

- årslønnsvekst 4,5 prosent
- prisvekst varer og tjenester 2,9 prosent
- kommunal deflator 3,8 prosent (kombinasjon av lønns- og prisvekst)

Avsetning for lønnsoppgjør 2027 er budsjettert samlet under fellesposter drift. Midlene vil bli fordelt til stabs- og kommuneområdene når lønnsoppgjøret for 2027 foreligger.

Pensjonssatsene er basert på prognoser fra Statens pensjonskasse (SPK) og Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Satsen til KLP endres fra 20 prosent til 21 prosent, mens SPK reduseres fra 8 prosent til 7 prosent.

Det planlegges å bruke 125 millioner kroner fra premiefondet i KLP i både 2027 og 2028, 150 millioner kroner i 2029 og 140 millioner kroner i 2030. Sammenlignet med forrige økonomiplan er dette en økning på henholdsvis 25, 50, 75 og 65 millioner kroner. Samlet planlagt bruk av premiefondet i perioden er 540 millioner kroner. Premiefondet anslås å være 438 millioner kroner ved utgangen av 2026. KLP forventes å tilføre nye midler til fondet i årene fremover.

Lånerenten er basert på prognose fra Kommunalbanken med følgende nivåer:

- 5,60 prosent i 2027
- 5,50 prosent i 2028
- 5,00 prosent i 2029 og 2030

I gjeldende økonomiplan var renten 4,5 prosent i perioden 2027-2029.

Endringer i betalingssatser for 2027 (VAR)

- Normalgebyr for vann reduseres med 9,15 prosent
- Normalgebyr for avløp øker med 10,66 prosent
- Normalgebyret for renovasjon for en standard enebolig holdes uendret fra 2026

Samlet øker de kommunale avgiftene for en normalhusholdning med 1,9% i 2027 tilsvarende 343 kr i året.

En normalhusholdning skal betale 18 394 kroner i året i kommunale avgifter i 2027. (vann, avløp, renovasjon, feiing, ekskludert eiendomsskatt.) Tilsvarende 1 532 kroner i mnd. Betaler 18 051 kroner i dag i 2026)

Driftsutgifter per kommunalområde (netto)

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
	Rev. bud. i fjor 2026	2027	2028	2029	2030
Kommunedirektør med stab	318 873	338 784	329 403	328 651	324 851
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 981 919	1 939 674	1 901 629	1 875 931	1 880 231
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	195 104	196 571	193 473	189 532	189 088
Kommunalområde helse og mestring	1 602 796	1 588 187	1 553 994	1 531 792	1 527 592
Fellesposter drift	153 863	314 515	339 509	383 781	346 230
Overføringer og finans	0	0	0	0	0
Driftsutgifter per tjenesteområde	**4 252 557**	**4 377 732**	**4 318 009**	**4 309 688**	**4 267 993**

Tabellen over viser nettorammer for stab- og kommunalområdene, det vil si utgifter minus inntekter per område. Tallene for 2026 er i 2026-priser mens tallene for planperioden er i 2027-priser.

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
	Rev. bud. i fjor 2026	2027	2028	2029	2030
Inntekts- og formueskatt	-2 092 348	-2 186 300	-2 186 300	-2 186 300	-2 186 300
Rammetilskudd	-1 987 114	-2 101 100	-2 101 100	-2 101 100	-2 101 100
Eiendomsskatt	-166 400	-167 000	-167 000	-167 000	-167 000
Andre generelle driftsinntekter	-134 200	-90 300	-65 700	-45 900	-40 200

Sum sentrale inntekter	**-4 380 062**	**-4 544 700**	**-4 520 100**	**-4 500 300**	**-4 494 600**

Gjennom inntektssystemet fordeles Moss kommunes frie inntekter, som består av skatt på inntekt og formue og rammetilskudd. Skatt og rammetilskudd er anslått til 4 287,4 millioner kroner i 2027. For å sikre en rettferdig fordeling mellom kommunene brukes to utjevningsmekanismer:

- Utgiftsutjevningen; utjevner ufrivillige kostnadsforskjeller ved hjelp av delkostnadsnøkler og kriterier.
- Inntektsutjevningen; utjevner deler av forskjellene i skatteinntekter. Ordningen er uendret i 2027. Kommunene utjevnes med 64 prosent av forskjellen mot landsgjennomsnittet, og kommuner under 90 prosent får i tillegg 35 prosent av forskjellen opp til 90 prosent.

For Moss kommune er det lagt til grunn skatteinntekter som tilsvarer 88 prosent av landsgjennomsnittet per innbygger.

Frie inntekter i 2027

Regjeringen foreslår en realvekst i frie inntekter til kommunesektoren på 3,2 milliarder kroner i 2027, hvorav 2,6 milliarder kroner til kommunene. Det er lavere enn de 3,5–4 milliardene som ble varslet i kommuneproposisjonen i mai. Om lag 2,2 milliarder kroner går til økte utgifter som følge av befolkningsendringer. Handlingsrommet for kommunene er dermed om lag 0,4 milliarder kroner, og for Moss tilsvarer det i teorien om lag 4 millioner kroner.

Deflatoren, som er anslått lønns- og prisvekst i kommunesektoren inkludert pensjon, er 3,8 prosent. Lønnsveksten er anslått til 4,0 prosent.

Frie inntekter for Moss øker med rundt 208 millioner kroner fra revidert budsjett 2026. Om lag 154 millioner kroner av økningen er lønns- og prisvekst.

Sammenlignet med vedtatt økonomiplan 2026–2029, omregnet til 2027-kroner, er frie inntekter for 2027 77,7 millioner kroner høyere. Det er 10–13 millioner kroner mer enn økningen på 65 millioner kroner som ble lagt til grunn i rulleringssaken i juni. Økningen er brutto og består av tre deler:

- Om lag 27 millioner kroner fordi utgangspunktet for 2026 ble høyere i revidert nasjonalbudsjett enn planen la til grunn.
- Om lag 8 millioner kroner i innlemmede tilskudd og tekniske endringer, som følges av tilsvarende utgifter.
- Om lag 43 millioner kroner i realvekst. Om lag 38 millioner kroner av dette skal dekke flere eldre og økt utgiftsbehov.

Skatteinntekter

Skatt på inntekt og formue er anslått til 2 186,3 millioner kroner i 2027. Anslaget bygger på regjeringens fordeling i Grønt hefte pluss en prognose på befolkning per 1. januar 2027 som er grunnlaget for skatteinntektene for 2027. Skatteandelen som er lagt til grunn er 88 prosent.

Skattenivået bygger på skatteinngangen i 2025. Det var det første året etter at utbytte og andre eierinntekter ble tatt ut av det kommunale skattegrunnlaget. Moss gikk fra 92,9 prosent av landsgjennomsnittet i 2024 til 87,4 prosent i 2025. Fordi Moss nå ligger under 90 prosent, får kommunen igjen 99 prosent av en svikt i egen skatt gjennom inntektsutjevningen. Det er derfor skatteinngangen i landet som betyr mest for Moss.

Regjeringen legger opp til at skattenes andel av kommunesektorens samlede inntekter fortsatt skal være om lag 40 prosent. Den kommunale skattøren foreslås økt fra 11,35 prosent i 2026 til 13,40 prosent i 2027. Endringen er teknisk og gir ingen netto gevinst. Skattøren ble satt ned i 2026 fordi avviklingen av skattetrekkskontoen ga en midlertidig høy skatteinngang det året.

For 2026 satt regjeringen ned skatteanslaget for kommunene med om lag 2,5 milliarder kroner etter revidert nasjonalbudsjett. For Moss tilsvarer det om lag 22 millioner kroner. Det er ikke forutsatt at denne videreføres inn i 2027.

Rammetilskudd

Rammetilskuddet, inkludert inntektsutjevning, er anslått til 2 101 millioner kroner i 2027. Av dette er 1 910 millioner kroner rammetilskudd etter Grønt hefte og 191 millioner kroner inntektsutjevning. Vedtatt økonomiplan bygde på KS' prognosemodell. Denne planen bygger på regjeringens tall i Grønt hefte, og KS' modell brukes som kontroll.

Innbyggertilskuddet er 1 938,0 millioner kroner, eller 36 443 kroner per innbygger. Trekket i utgiftsutjevningen er 83,8 millioner kroner, som er 14,0 millioner kroner mindre enn i 2026. Kostnadsindeksen øker fra 0,982 til 0,986. Det skyldes i hovedsakt at vi har en høyere økning i de eldre aldersgruppene enn landet samt at andelen psykisk utviklingshemming har økt mer i Moss enn i landet. Midlene er kompensasjon for økte behov, særlig innen helse og mestring.

Saker med særskilt fordeling utgjør 55,0 millioner kroner. Av dette er inndelingstilskuddet 18,7 millioner kroner, og det gis fullt til til sammenslåtte kommuner til og med 2034. Skjønnstilskuddet er estimert til 3,6 millioner kroner, og inntektsgarantiordningen gir et trekk på 2,9 millioner kroner. Veksttilskuddet på 1,8 millioner kroner i 2026 faller bort, fordi befolkningsveksten i Moss er under grensen for tilskuddet.

Eiendomsskatt

Inntekt fra eiendomsskatt anslås til 167 millioner kroner i 2027. Det er lik prognosen for 2026. Forslag til statsbudsjettet 2027 har heller ingen endringer i reglene for eiendomsskatt, høyeste sats for bolig er fortsatt 4 promille.

Handlingsrom knyttet til eiendomsskatt

Basert på dagens beregningsgrunnlag gir én promille eiendomsskatt om lag 70,1 millioner kroner i årlige inntekter. En endring i den generelle promillesatsen på 0,2 promille vil derfor påvirke kommunens inntekter med om lag 14,2 millioner kroner, enten som økte inntekter ved en satsøkning eller reduserte inntekter ved en satsreduksjon.

For næringseiendommer og landbruk gjelder i dag samme promillesats som for bolig- og fritidseiendommer, 2,38 promille. Denne beskatningen forventes å gi inntekter på om lag 39,4 millioner kroner i 2026. Dersom kommunen ønsker å innføre differensierte satser mellom bolig/fritid og næring/landbruk, vil en endring på én promille for næringseiendommer og landbruk isolert sett påvirke inntektene med om lag 16,5 millioner kroner. En slik differensiering er relativt vanlig og kan benyttes for å skjerme husholdningene for økt skattebelastning.

Når det gjelder vekst i skattegrunnlaget, forventes nye ferdigstilte bolig- og næringsprosjekter å gi en begrenset inntektsvekst. Basert på kjente ferdigstillelser hittil i år anslås økte eiendomsskatteinntekter på om lag 1 millioner kroner i 2027, dette er ikke tatt med i kommunedirektørens forslag. Det er per i dag få større prosjekter på både bolig- og næringssiden som ventes ferdigstilt i løpet av året, noe som begrenser vekstpotensialet i eiendomsskattegrunnlaget på kort sikt.

Samlet innebærer dette at utviklingen i eiendomsskatteinntektene i hovedsak vil være avhengig av politiske valg knyttet til promillesatsene, snarere enn vekst i skattegrunnlaget gjennom nye eiendommer.

Andre generelle statstilskudd

Under andre generelle statstilskudd ligger følgende:

- Integreringstilskudd
- Vertskommunetilskudd HVPU
- Rente- og avdragskompensasjon

Integreringstilskudd

I budsjettet for 2027–2030 er integreringstilskuddet lagt inn med utgangspunkt i bosetting på 25 personer per år i hele planperioden. Vedtatt bosetting i 2026 var 32 personer. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har anmodet Moss kommune om å bosette 25 inkludert 8 enslige mindreårige for 2027. Kommunestyret vil få sak om bosetting av flyktninger i desembermøtet. Avvik fra dette nivået – enten høyere eller lavere bosetting – vil påvirke både tilskuddsinntektene og de tilhørende utgiftene.

For 2027 er målgruppen for integreringstilskudd, som utbetales i fem år etter bosetting, beregnet til om lag 575 personer. Dette omfatter både flyktninger og familiegjenforente som er bosatt i perioden 2023–2027.

Vertskommunetilskudd HVPU

HVPU reformen ble gjennomført tidlig på 1990-tallet og Moss var en av 33 kommuner som kom inn under tilskuddsordningen. Formålet var å kompenseres vertskommunen for de beboerne som valgte å bli boende i

institusjonskommunen. I 2026 er det 28 kommuner som mottar tilskudd, Moss kommune er en av dem og fikk 20,7 millioner kroner i vertskommunetilskudd i 2025 og 14,5 millioner kroner i 2026.

Regjeringen foreslår nå å avvikle tilskuddet fra 2027 for kommuner der beboerne utgjør under 0,5 promille av befolkningen. Moss er under grensen og mister hele tilskuddet fra og med 2027, tilskuddet er derfor tatt ut av økonomiplanen.

For de gjenværende vertskommunene trappes tilskuddet ned fra 2028, og siste tilskuddsår er 2031.

Rente og avdragskompensasjon

Rente- og avdragskompensasjonen for skolebygg, sykehjem og omsorgsboliger reduseres gradvis gjennom planperioden. Kompensasjonsordningene har en varighet på 20–25 år, og for enkelte investeringer er kompensasjonsperioden nå utløpt.

Oppgaveendringer

Rammetilskuddet til kommunene er i 2027 redusert med netto 170,8 millioner kroner som følge av oppgaveendringer, innlemming av øremerkede tilskudd og andre korreksjoner. Endringene er fordelt etter delkostnadsnøklene og ligger inne i anslaget for rammetilskuddet. Nedenfor omtales endringene som er lagt inn i budsjettet til kommunalområdene. Beløpene er i 2027-kroner.

Grunnskole

Avvikling av plikten til leksehjelp

Regjeringen foreslår å avvikle plikten til å tilby leksehjelp på 1.–4. trinn fra høsten 2027. Forslaget er på høring. Rammetilskuddet er redusert med 350 millioner kroner for høsten 2027. I KS' prognosemodell er helårseffekten fra 2028 lagt inn med et samlet trekk på 840 millioner kroner. Trekket er fordelt etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. For Moss utgjør det om lag 3,0 millioner kroner i 2027 og 7,3 millioner kroner fra 2028. Kommunedirektøren legger inn en reduksjon på 0,7 millioner kroner på leksehjelp under kultur, oppvekst og aktivitet i 2027, med helårsvirkning på 1,7 millioner korner fra og med 2028. Trekket i rammetilskuddet bygger på statens anslag for hva plikten koster nasjonalt, og er større enn innsparingen som er lagt inn for Moss.

Kultur

Samarbeid mellom SFO og kulturskole, idrett og frivillighet

Det øremerkede tilskuddet til samarbeid mellom skolefritidsordningen og kulturskole, idrett og frivillige organisasjoner avvikles fra 2027, og 20 millioner kroner innlemmes i rammetilskuddet. Moss' andel er anslått til 174 000 kroner etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole. Siden Moss kommune tidligere har mottatt 500 000 kroner i øremerket tilskudd til ordningen, foreslår kommunedirektøren å videreføre finansieringen på samme nivå, slik at tilbudet kan opprettholdes i dagens form. Dette kan ses i sammenheng med verbalforslag 6 i budsjettet for 2026 om kultur og idrett i SFO.

Kommunehelse

Utdanning i avansert klinisk allmennsykepleie

Det øremerkede lønnstilskuddet til utdanning i avansert klinisk allmennsykepleie avvikles fra 2027, og nasjonalt 16,3 millioner kroner innlemmes i rammetilskuddet. Moss' andel er anslått til 148 000 kroner etter delkostnadsnøkkelen for kommunehelse. Beløpene for Moss er anslag beregnet med KS' delkostnadsnøkler. Moss kommune har mottatt 600 000 kroner i øremerket tilskudd som videreføres for å støtte ansattes mulighet for videre utdanning og behov for økt kompetanse.

Økt basistilskudd for fastleger

Andelen av fastlegenes finansiering som består av basistilskudd ble økt fra 1. juli 2026. Budsjettkonsekvensene av dette ble ikke lagt fram i vårsesjonen i år, fordi forhandlingene mellom Den norske legeforening, staten, KS og de regionale helseforetakene ikke ble avsluttet i tide.

Det legges opp til at kommunene skal kompenseres for halvårseffekten av det økte basistilskuddet med 149 millioner kroner i nysalderingen av statsbudsjettet for 2026. For 2027 kompenseres kommunene for helårseffekten på 309,3 millioner kroner. Dette utgjør i underkant av 2,8 millioner kroner.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

		Økonomiplan			
	Rev. bud. i fjor 2026	2027	2028	2029	2030
Utbytte	-14 500	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Avdrag på lån	66 000	65 200	65 700	67 500	67 500
Renteinntekter	-90 170	-86 600	-91 000	-88 600	-88 600
Renteutgifter	122 100	126 100	124 700	125 800	132 900
Avskrivninger	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Netto finansinntekter/finansutgifter	173 430	184 700	179 400	184 700	191 800
Finansutgifter i tjenesteområdene	0	0	0	0	0
Totale finansutgifter	173 430	184 700	179 400	184 700	191 800

Budsjettets renteforutsetninger bygger på Norges Banks rentemøte 24. september 2026 og Kommunalbankens prognoser for den videre renteutviklingen. Renteforutsetningene er gjennomgående oppjustert sammenlignet med forrige økonomiplan. I forrige økonomiplan ble det lagt til grunn en lånerente på 4,75 prosent i 2026 og 4,5 prosent i de påfølgende årene.

Renteutgifter

I 2027 vil renteutgiftene øke sammenlignet med tidligere økonomiplan grunnet høyere rentenivå. For MKEiendom vil renteutgiftene også øke i hele planperioden.

En endring i renten på 0,5 prosentpoeng vil gi en netto renteeffekt på vel 10 millioner kroner.

Renteinntekter

I 2027 øker renteinntektene sammenlignet med økonomiplanen for 2026-2029. Dette skyldes noe høyere rentenivå enn tidligere budsjettert. Det er lagt til grunn samme likviditetsvolum utover i hele planperioden (plassering av kortsiktig overskuddslikviditet).

Utbytte

Utbytte fra Østfold Energi er budsjettert til 10 millioner kroner i hele planperioden.

Kommunestyret har vedtatt en forventet overføring fra MKE og MH på samlet 3,0 millioner kroner i 2024 og 4,3 millioner kroner fra og med 2025, forutsatt positive styrevedtak. Overføringsbeløpet ble fordelt med 50 prosent på hvert av foretakene. For 2027 tilbakeføres forventet utbytte fra Moss Havn som følge av kommunestyresak om utbyttekapasitet i september.

Avdrag på lån

Moss kommune ligger i økonomiplanperioden noe over minimumskravet i kommuneloven for årlige avdrag. Avdragene er justert i forhold til nye låneopptak og løpende betalingsplaner. Det er noe endringer i avdragsutgifter i forhold til forrige økonomiplan på grunn av endring i investeringstiltak.

Investeringsprogram

Investeringsplanen skal bidra til at Moss kommune kan opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet, ivareta lovpålagte oppgaver og forvalte bygg, anlegg og infrastruktur på en forsvarlig og bærekraftig måte. Kommunen står overfor store investeringsbehov i det langsiktige investeringsprogrammet, særlig innen helse- og omsorgsbygg og skolebygg.

Et høyt investeringsnivå må balanseres mot kommunens økonomiske bæreevne og kapasitet til å gjennomføre prosjektene. Investeringer som finansieres med lån, medfører økte utgifter til renter og avdrag og reduserer dermed kommunens økonomiske handlingsrom over tid. Det er derfor nødvendig å prioritere strengt og vurdere kostnadene opp mot nytten av den enkelte investering. Sentrale vurderinger er om investeringen dekker nødvendige tjeneste- og brukerbehov, følger av demografisk utvikling eller bidrar til effektivisering og omstilling.

I økonomiplanperioden 2027-2030 er det gjort tydelige prioriteringer av hvilke investeringer som inngår i planen. Nye investeringsbehov er vurdert opp mot allerede vedtatte prosjekter, kommunens økonomiske forutsetninger og tilgjengelig gjennomføringskapasitet.

Investeringene finansieres hovedsakelig gjennom lån, merverdiavgiftskompensasjon og tilskudd. Samtidig er egenkapitalfinansiering viktigere enn tidligere for å begrense veksten i lånegjelden. I 2027 benyttes derfor hoveddelen av netto driftsresultat til overføring til investeringsregnskapet. Dette reduserer lånebehovet med 50 millioner kroner og gir en samlet reduksjon i framtidige finansutgifter på om lag 4 millioner kroner. Lavere lånegjeld bidrar til økt økonomisk handlingsrom og redusert finansiell risiko.

Investeringsbudsjettet er basert på oppdaterte vurderinger av fremdrift, kostnadsanslag og gjennomføringsevne, og omfatter i hovedsak prosjekter som er vedtatt eller igangsatt. Planen bygger på dagens forutsetninger og kunnskap om prosjektenes omfang, kostnader og fremdrift. Vesentlige endringer følges opp gjennom tertialrapportering og den årlige rulleringen av økonomiplanen.

Forslag til investeringsprogram 2027-2030 for Moss kommune, MKE og Kirkelig Fellesråd holder seg innenfor en ramme på 1,3 milliarder kroner, jf. k-sak 57/26. Selvkost-prosjekter er holdt utenfor denne rammen.

Investeringsutgifter/inntekter (tall i tusen kroner)	2027	2028	2029	2030
Investeringer i varige driftsmidler	438 072	514 985	397 513	331 500
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	11 950	12 450	12 950	15 450
Sum investeringsutgifter	**450 022**	**527 435**	**410 463**	**346 950**
Kompensasjon for merverdiavgift	-55 234	-50 707	-34 732	-30 960
Tilskudd fra andre	-23 460	-5 766	-118 200	0
Salg av varige driftsmidler	-9 150	0	0	0
Bruk av lån	-300 228	-458 512	-244 581	-300 540
Sum investeringsinntekter	**-388 072**	**-514 985**	**-397 513**	**-331 500**
Overføring fra drift	-61 950	-12 450	-12 950	-13 450
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	-2 000
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-61 950**	**-12 450**	**-12 950**	**-15 450**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**0**	**0**	**0**	**0**

Investeringer i varige driftsmidler viser samlet brutto investeringsutgifter for Moss kommune. For oversikt over prosjekter vises til kommunalområdene eller til vedlegg - investeringer per program.

Investeringer i aksjer og andeler i selskaper gjelder egenkapitaltilskudd til KLP. Årlig økning på 0,5 millioner kroner per år skyldes pensjonskassens krav til egenkapital i tråd med utvikling av pensjonsgrunnlag. I 2030 er det lagt inn 2 millioner kroner styrking av aksjekapitalen i Sjøsiden Moss AS. Finansieringen av egenkapitaltilskuddet i KLP er overføring fra drift

da dette ikke kan lånefinansieres. Utvidelse av aksjekapital på Sjøsiden Moss AS finansieres ved bruk av ubundet investeringsfond i MKE.

Investeringene finansieres gjennom en kombinasjon av merverdiavgiftskompensasjon, tilskudd, salg av anleggsmidler, overføringer fra drift og låneopptak. Lånefinansiering utgjør den største finansieringskilden gjennom perioden, og benyttes etter at øvrige finansieringskilder er tatt i bruk.

Tilskudd fra andre varierer mellom årene og er knyttet til konkrete prosjekter. Dette omfatter blant annet tilskudd til Nøkkeland svømmehall i 2027, Husbanktilskudd til samlokaliserte boliger for personer med funksjonsvariasjoner i 2028 og samlokaliserte boliger rus og psykisk helse i 2029, samt refusjoner og gaver til utviklingen av låven på Alby i 2029.

I 2027 er det lagt inn en overføring fra drift på 50 millioner kroner som egenkapitalfinansiering av investeringer. I tillegg kommer årlige overføringer til finansiering av egenkapitaltilskudd til KLP. Investeringsbudsjettet er balansert i hele planperioden,

Handlingsregler

For å sikre en langsiktig og bærekraftig økonomistyring har kommunestyret vedtatt finansielle handlingsregler. Disse reglene omfatter netto driftsresultat, disposisjonsfond, gjeldsgrad og egenfinansiering av investeringer. Selv om de ikke er juridisk bindende for hvert enkelt år, gir de veiledning for hvordan kommunen kan opprettholde en sunn økonomi over tid:

- netto driftsresultat mellom 0,75 og 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.
- disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter på 7 til 9.
- renteeksponert gjeldsgrad på 70 til 75 prosent av brutto driftsinntekter (all gjeld minus startlån og selvkost)
- minimum 30 til 40 prosent av investeringene (ekskludert startlån og selvkost) bør finansieres med egne midler.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat	2026	2027	2028	2029	2030
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	1,3	1,0	1,6	1,3	1,8
Netto driftsinntekter i rulleringssak		0,8	1,0	1,75	1,75

Tallene er for Moss kommune uten foretak

Netto driftsresultat er en sentral indikator på kommunens økonomiske balanse. Den viser hvor mye midler som er tilgjengelige etter at alle driftsutgifter, renter og avdrag er betalt, og gir dermed et bilde av hvor mye som kan brukes til avsetninger og investeringer. Teknisk beregningsutvalg anbefaler et årlig netto driftsresultat på 1,75 prosent over tid. Moss kommune har satt sitt mål mellom 0,75 og 1,75 prosent av brutto driftsinntekter.

Netto driftsresultat er positivt gjennom hele økonomiplanperioden og følger nivåene som ble lagt til grunn i rulleringssaken. Resultatet disponeres med sikte på å styrke kommunens økonomiske bærekraft og begrense veksten i fremtidige finanskostnader.

Netto driftsresultatet illustrerer også effekten av innførte nettrekk og reduserte driftsutgifter over tid.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er kommunens frie økonomiske reserve. Fondet gir kommunen handlingsrom til å håndtere uforutsette utgifter og inntektsbortfall, og kan også brukes til å finansiere investeringer og særskilte tiltak.

For årene 2027-2030 er det budsjettert med følgende disponering av disposisjonsfond:

Disposisjonsfond	2026	2027	2028	2029	2030

Disposisjonsfond per 31.12	333	343	444	527	638
Prosent av brutto driftsinntekter	6,0	6,0	7,8	9,2	11,1

Tall i hele millioner kroner. Tallene er for Moss kommune uten foretak

Forventet saldo på disposisjonsfondet ved utgangen av 2026 avhenger av regnskapsresultatet ved årets slutt. I henhold til prognosen for 2. tertial 2026 vil saldo på disposisjonsfondet være et sted mellom er 330-350 millioner kroner.

Handlingsregelen om et disposisjonsfond på 7–9 prosent av brutto driftsinntekter skal sikre kommunen reserver til å håndtere uforutsette situasjoner og finansiere særskilte tiltak. Fondet kan også bidra til å nå målene om gjeldsgrad og egenfinansiering av investeringer.

Disposisjonsfondet ligger under handlingsregelen i 2026 og 2027. I 2028 er fondet beregnet til 7,8 prosent av brutto driftsinntekter og vil dermed igjen være innenfor handlingsregelens mål. Fondet er planlagt å øke videre gjennom økonomiplanperioden.

Fra 2028 og ut planperioden er det lagt opp til å avsette hoveddelen av netto driftsresultat til disposisjonsfond. Dette styrker kommunens økonomiske reserver og gir større handlingsrom til å håndtere uforutsette hendelser og finansiere fremtidige investeringer.

Som følge av variasjoner i premieavviket mellom årene er det også lagt opp til å avsette 33 millioner kroner til disposisjonsfond i 2028. Midlene tilbakeføres i 2029 for å jevne ut virkningen av pensjonskostnadene på kommunens driftsresultat.

Gjeldsgrad

Renteeksponert gjeldsgrad viser hvor stor del av kommunens gjeld som er utsatt for renteendringer, målt i prosent av brutto driftsinntekter. Gjeld knyttet til blant annet startlån og selvkostområder er holdt utenfor beregningen.

For planperioden er utviklingen som følger:

Gjeldsgrad	2026	2027	2028	2029	2030
Gjeldsgrad i prosent av brutto driftsinntekter	52	52	55	54	54

Tallene er for Moss kommune og MKE Eiendom KF.

Moss kommune har som mål at lånegjelden ikke skal overstige brutto driftsinntekter. Når det justeres for blant annet startlån, rentekompensasjon og selvkostområder, tilsvarer dette et mål om en renteeksponert gjeldsgrad på maksimalt 70–75 prosent. Gjeldsgraden ligger innenfor dette nivået i hele perioden.

Tallene for 2027–2030 er beregnet i 2027-priser. Prisvekst gjennom perioden vil påvirke gjeldsgraden. Med en forutsatt prisvekst på 3,5 prosent vil gjeldsgraden eksempelvis være om lag på samme nivå i 2029 som i 2026.

I budsjettet for 2027 er det lagt til grunn en overføring på 50 millioner kroner fra drift til investering. Overføringen reduserer behovet for låneopptak og bidrar til å redusere gjeldsgraden.

Kommunen har budsjettert med følgende investeringer i varige driftsmidler:

Varige driftsmidler	2026	2027	2028	2029	2030
Investering i varige driftsmidler	576	438	546	398	332

Tall i hele millioner kroner og inkluderer investeringer i regi av MKEiendom KF. Tallet for 2026 inneholder også beløp fra rebudsjettering 2026.

En nærmere omtale av de enkelte investeringene finnes i investeringsoversiktene under de respektive kommunalområdene.

Egenfinansierte investeringer

Handlingsregelen er at 30–40 prosent av investeringene skal finansieres med egne midler. Egenfinansieringen omfatter blant annet overføring fra drift, salg av eiendom, tilskudd, merverdiavgiftskompensasjon og bruk av fond.

Andelen egenfinansiering varierer gjennom planperioden

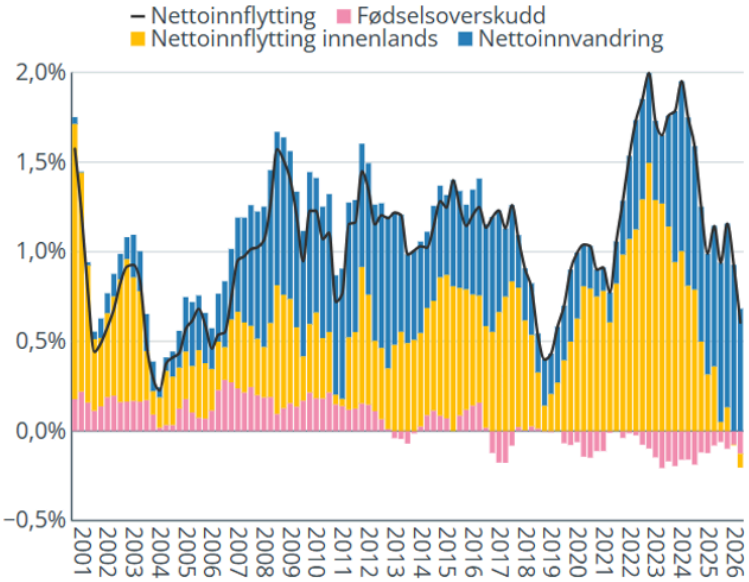
- 2027: 41 prosent
- 2028: 18 prosent
- 2029: 55 prosent
- 2030: 15 prosent

Den høye andelen i 2027 skyldes blant annet en overføring på 50 millioner kroner fra drift til investering. I 2029 bidrar store tilskudd til en høy egenfinansieringsandel.

Egenfinansieringsgraden bør vurderes over tid, ettersom både investeringsnivået og finansieringen varierer fra år til år. For planperioden samlet er andelen 38 prosent, som er innenfor handlingsregelens mål på 30–40 prosent.

Befolkningsutvikling

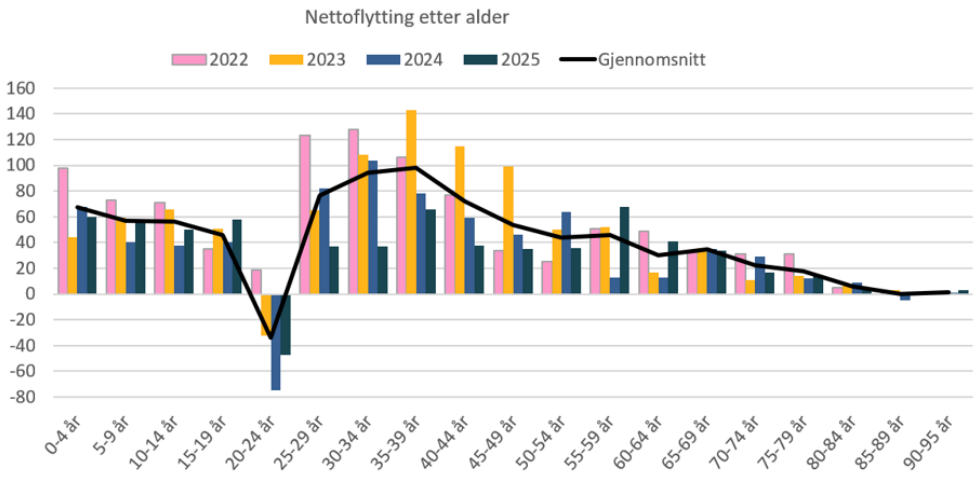
I 2025 hadde Moss 1,1 prosent vekst. Veksten var på nivå med Akershus og høyere enn Østfold (0,7 prosent) og landet (0,6 prosent). I 2025 var det nettoinnvandringen som bidro til mest til veksten. 2.kvartal 2026 hadde Moss en netto utflytting for første gang.

Kilde: Regional Analyse. Telemarksforskning 2026

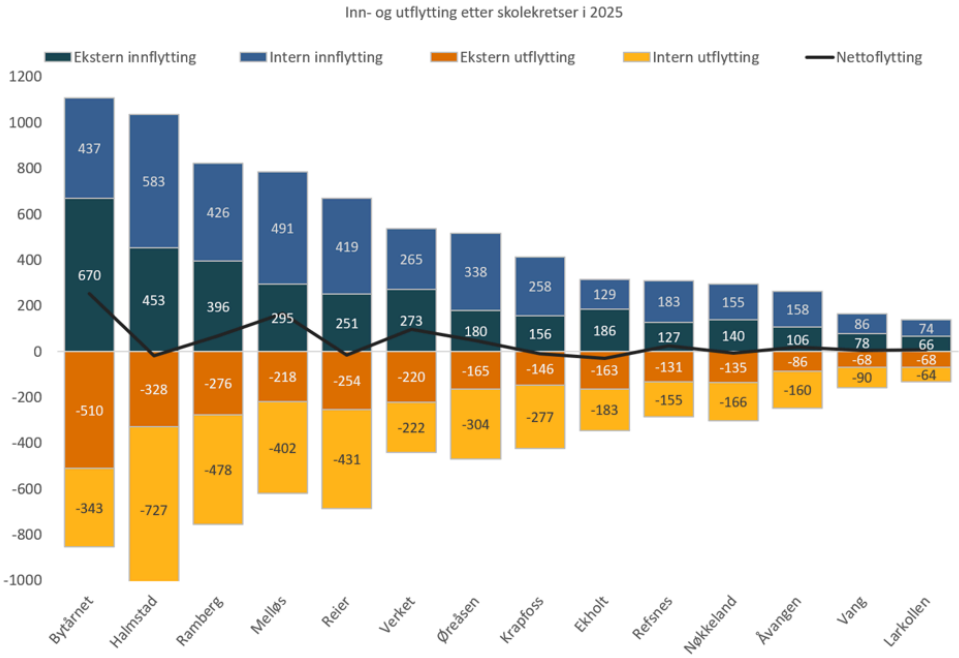
Nettoflytting i de aller fleste aldersgrupper

Diagrammet under viser nettoflytting i femårsgrupper de tre siste årene og et gjennomsnitt for denne perioden. Moss har netto innflytting i alle aldersgrupper, bortsett fra i 20-årene. I perioden 2022 til 2025 har Moss hvert år i gjennomsnitt fått 227 nettoinnflyttere i aldersgruppen 0-15 år, 485 i alderen 25-59 år og 112 i alderen 60 år og eldre.

Kilde: Kompas/SSB

Bytårnet, Melløs og Verket hadde størst netto innflytting i 2025. Boligbygging gir sitt bidrag til vekst, men må ses i sammenheng med eksisterende boligtilbud med ledigstilte boliger ved utflytting. År med høy boligbygging har også hatt mer internflytting.

Kilde: Kompas/SSB

Befolkningsutviklingen i økonomiplanperioden og på lengre sikt

Befolkningsutviklingen påvirker kommunens løpende drift, behov for arbeidskraft, og behovet for investeringer. Alderssammensetningen, hvor veksten kommer, og når den kommer vil bety mye. Moss må håndtere to viktige utviklingstrekk samtidig. Vi får en sterk og sikker vekst blant de eldre. Samtidig kan boligbygging og tilflytting gi vekst blant barn og unge. Omfanget av veksten og hvor i Moss veksten kommer blant unge, blir mer usikker.

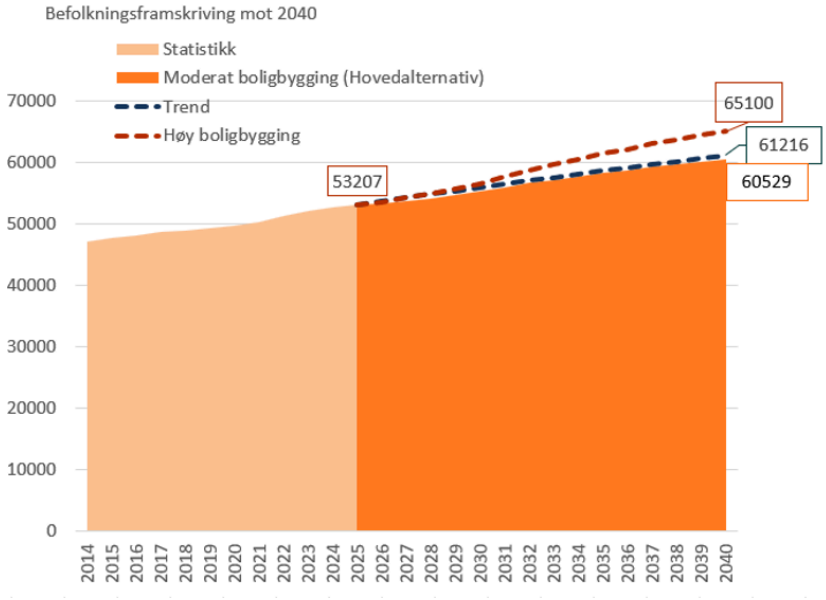
Statistisk sentralbyrå (SSB) forventer følgende utviklingstrekk nasjonalt som påvirker kommunene:

1. Sentraliseringen tiltar. Særlig det sentrale Østlandet har sterk vekst. Dette betyr at vi kan vente en vekst i Moss med tilflytting.
2. Nettoinnvandringen til Norge har variert sterkt over tid. Framtidig innvandring til Norge vil få stor betydning for framskrivingene til alle kommuner. Nivået for innvandring er vanskelig å forutse. SSB har en litt høyere forventning om nasjonal innvandring i framskrivingen fra 2026 enn i framskrivingen fra 2024. SSB forutsetter at Nettoinnvandringen til Norge vil falle gradvis fra 0,4 prosent av folketallet i 2026 til 0,27 prosent i 2050. Kilde: Regional analyse Kap 5.1.1. og SSB

3. Fruktbarhet (angir forventet antall barn over livsløpet til en gjennomsnittskvinne.). Fruktbarhet har stor betydning for befolkningsveksten, særlig på lang sikt. Fruktbarhetstallet er på lavt nivå, men forventes å øke fra 1,48 i 2025 til 1,63 i 2035 og deretter holde seg på dette nivået. I Moss har antall fødsler stort sett ligget på mellom 400 og 430 per år siden 2016. I 2025 var fødselstallet 459.

Boligbygging påvirker befolkningsveksten. I perioden 2014 til 2025 har det vært bygget 3 816 boliger (i gjennomsnitt 318 boliger per år). I løpet av 2025 ble 222 boliger godkjente (rammetillatelse) og 168 boliger igangsatt. 234 boliger ble fullført. Moss kommune utarbeider alternative lokale framskrivinger ved hjelp av modeller i KOMPAS, (kommunenes plan og analysesystem), som framskriver samlet boligtilbud med antall ledigstilte boliger og boligbyggeplaner.

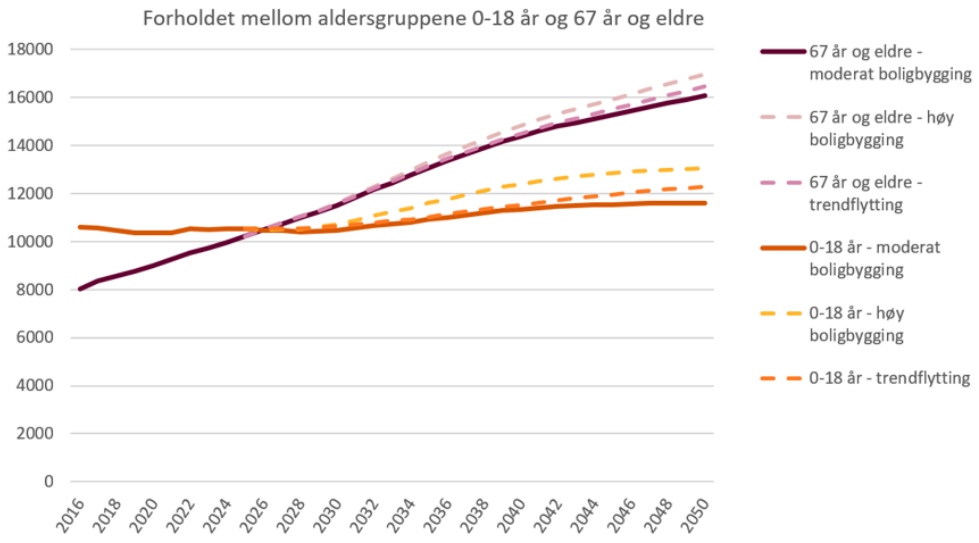
Alternativet med høy boligbygging forutsetter høy realiseringsgrad av planlagt boligbygging med en gjennomsnittlig boligbygging på 518 boliger per år mot 2040. Alternativet er mulig, men vurderes som urealistisk. Alternativet med moderat boligbygging innebærer en boligbygging på 60 prosent av det høye alternativet. Det betyr 328 nye boliger i gjennomsnitt per år fram til 2040. Dette vurderes som mer realistisk. I tillegg lages en framskriving basert på lokale historiske flyttemønstre.

Den årlige vekstraten er 0,9 prosent fram til 2040 i alternativet med moderat boligbygging.

Flere eldre enn barn og unge

Moss vil ha flere eldre enn barn kommende år. Antall innbygger over 80 år vil mer enn dobles mot 2050. Økningen gjør seg gjeldende i alle scenarier. Forsørgerbyrden for antall eldre per 100 personer i yrkesaktiv alder øker fra 32 i 2025 til om lag 42–46 i 2050. Utviklingen blant barn og unge er mer usikker. Omfanget og takten på boligbyggingen vil påvirke veksten i barnebefolkningen.

I perioden 2026-2030 gir hovedalternativet gir følgende forventning om befolkningsendring

1-5 år: en økning i med rundt 145 barn

6-12 år: stabil utvikling, mot en liten reduksjon

13-15 år: en liten nedgang

16-18 år: en nedgang oppunder 200 innbyggere

20-39 år: en liten økning med noe over 100 innbyggere

40-67 år: en økning med noe over 700 innbyggere

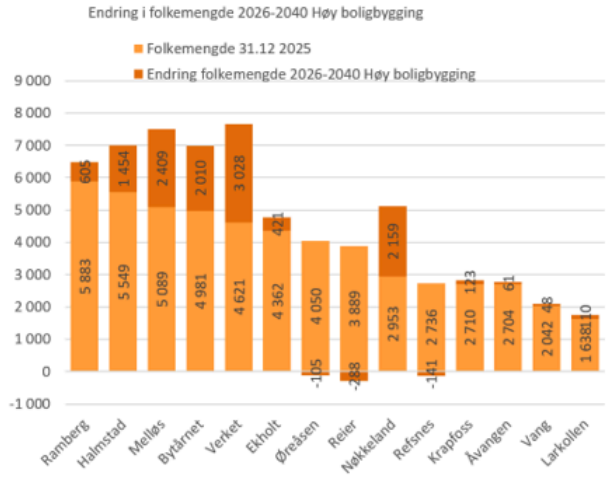
68-79 år: en økning med omtrent 270 innbyggere

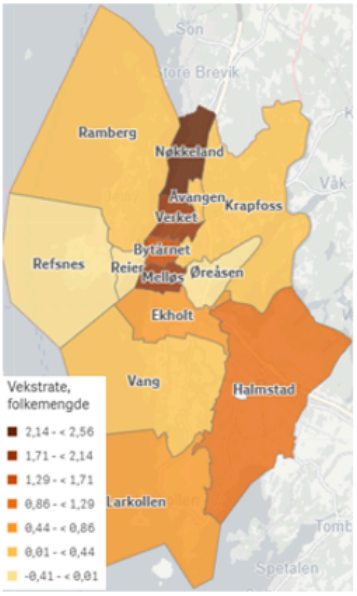
80 år og eldre: en økning med nærmere 950 innbyggere

Ulik vekst i skolekretsene

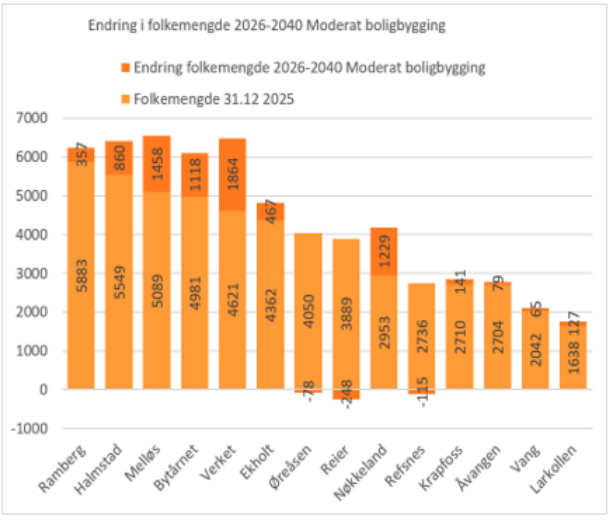
I perioden fram til 2040 vil veksten bli ulik i skolekretsene

Med høy realiseringsgrad av planlagt utbygging har Verket vokst med 3000 innbyggere i 2040 og Melløs, Nøkkeland og Bytårnet skolekrets har fått mellom 2000 og 2500 flere innbyggere, Halmstad nærmere 1500 flere.

I alternativet med moderat utbygging, i disse områdene, vil veksten bli lavere. Dette er hovedalternativet.

Folkehelse, livskvalitet og levekår

Tema «varmere» i kommuneplanen handler om innbyggernes livskvalitet, levekår, fysisk og psykisk helse, relasjoner og tilhørighet, bo- og nærmiljø, arbeidsliv, utdanning, deltakelse i frivillig aktivitet og bidrag til fellesskapet.

Vektlagte bærekraftsmål er:

Folkehelse og levekår er et prioritert område i kommuneplanens samfunnsdel. Et sentralt prinsipp i folkehelsearbeidet er «helse i alt», og de fleste faktorer som påvirker helsa vår finner vi *utenfor* helsesektoren. Gode boliger og nærmiljø, gode barnehager og skoler, arbeid, fritids- og kulturmiljø, er sentrale arenaer for å skape god oppvekst, trygghet og tilhørighet. Å være fysisk aktiv, oppmerksom, ha venner, oppleve å være betydningsfull, samt fortsette å lære, er viktig for god psykisk helse og livskvalitet[1].

Kilde: Fem grep for økt hverdagsglede | Tidsskrift for Norsk psykologforening (psykologtidsskriftet.no)

Befolkningsrettede og mer spissede tiltak bør utfylle hverandre. Et godt samarbeid på tvers av fagområder er en forutsetning for å lykkes med å utvikle et bærekraftig og helsefremmende lokalsamfunn. Alle kommunens tjenesteområder har et ansvar for å fremme god folkehelse, bedre levekår og utjevne sosial ulikhet i helse.

Hvordan har mossingene det i 2026?*

Folkehelseundersøkelsen i Østfold (2025) viser at de fleste mossinger trives, opplever trygghet og har god livskvalitet. To av tre vurderer egen helse som god. Samtidig viser undersøkelsen at andelen som er fornøyde går ned. Tilfredshet med kultur-, idretts- og kollektivtilbud er redusert, tillit til andre er svekket, mens bekymringer, psykiske plager og håpløshet knyttet til framtiden har økt.

Det er positivt at andel elever som gjennomfører videregående opplæring fortsetter å øke og er på landssnitt. Også andelen trettiåringer med høyere utdanning fortsetter å øke. Men bekymringsfullt mange unge har psykiske plager og mange husholdninger lever i vedvarende lavinntekt. Elever som rapporterer om mobbing på grunnskolen øker. Tall fra sist elevundersøkelse viser at åtte prosent av elevene på 10.trinn og en av ti på 7. trinn oppgir å ha blitt mobbet de siste månedene. Moss ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet på flere helserelaterte faktorer og boligbehovet er stort for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Levekårsforskjeller

Husholdninger i lavinntekt, utdanning, arbeid og helse er geografisk ujevnt fordelt i kommunen og gir ulikt utgangpunkt for mossingene. De fleste områder av kommunen har levekårsutfordringer, men noen områder har flere utfordringer enn andre, særlig gjelder dette områdene i og rundt sentrum.

Folkehelseundersøkelsen i Østfold viser også til sosiale forskjeller i helse, økonomi og livskvalitet. Selv om privatøkonomien oppleves som håndterbar av de fleste, så har andelen som opplever økonomiske vansker økt betydelig fra sist undersøkelse; med en økning fra 19 til 26 prosent. Personer med kort utdanning rapporterer flere belastninger, mens unge voksne skiller seg ut med høyere nivå av opplevd utenforskap som ensomhet, meningsløshet, psykiske plager, og økonomisk press. Merk at personer med grunnskole som høyeste fullførte utdanning og unge under 30 år er underrepresentert i undersøkelsen. Dette innebærer en usikkerhet i tall og funn.

Inntekt og økonomi er viktig for helse og livskvalitet. Andel mossinger som står utenfor arbeid, utdanning og opplæring er høy og høyere enn landet. Barn som vokser opp med lave inntekter har høyere risiko for å selv ha lav inntekt som voksne. Andelen barn som er i risiko for økonomisk sårbarhet er høyere i Moss enn landet for øvrig (Kilde: Barnefattigdom kommunemonitor | Bufdir). Andel barn i lavinntektshusholdninger er spesielt høy blant befolkningen med innvandrerbakgrunn.

Andel husholdninger med inntekt under 60 prosent av nasjonal medianinntekt over en treårsperiode, beregnet etter EU-skala.

					2017-2019	2018-2020	2019-2021	2020-2022	2021-2023	2022-2024
Hele landet	alle aldre	totalt	EU 60 (nasjonal median)	andel (prosent)	10.2	10.2	10.1	9.8	9.5	9.7
	0-17 år	totalt	EU 60 (nasjonal median)	andel (prosent)	11.9	11.9	11.5	10.9	10.3	10.1
Østfold	alle aldre	totalt	EU 60 (nasjonal median)	andel (prosent)	12.1	12.3	12.3	11.9	11.6	11.6
	0-17 år	totalt	EU 60 (nasjonal median)	andel (prosent)	16.6	17.0	16.5	15.7	15.0	14.6
Moss	alle aldre	totalt	EU 60 (nasjonal median)	andel (prosent)	11.4	11.5	11.7	11.3	10.9	10.9
	0-17 år	totalt	EU 60 (nasjonal median)	andel (prosent)	15.5	16.2	15.6	14.9	13.9	13.9

Kilde: Vedvarende lavinntekt, etter innvandringsbakgrunn, nasjonal median - Folkehelsestatistikk - FHI Statistikk

Andel personer som ikke er i arbeid, under utdanning eller i opplæring.

					2019	2020	2021	2022	2023	2024
Hele landet	kjønn samlet	15-29 år	totalt	andel (prosent), standardisert	10.4	10.9	9.4	9.4	9.8	9.9
		20-66 år	totalt	andel (prosent), standardisert	18.8	19.8	18.4	18.1	18.3	18.4
Moss	kjønn samlet	15-29 år	totalt	andel (prosent), standardisert	13.2	13.0	11.4	12.0	12.7	12.0
		20-66 år	totalt	andel (prosent), standardisert	23.1	23.5	22.2	21.9	21.9	22.0

Kilde: Utenfor arbeid, utdanning og opplæring (NEET), etter utdanningsnivå - Folkehelsestatistikk - FHI Statistikk.

Prioriterte satsinger i økonomiplanperioden

Kommunens folkehelsearbeid skal ha en helhetlig innsats, tverrsektoriell forankring og samhandling. Folkehelsearbeidet skal særlig rettes mot å redusere sosiale- og geografiske levekårsforskjeller, med følgende prioriterte satsingsområder:

- Psykisk helse og livskvalitet.
- Utenforskap blant barn og unge, herunder:
  - gjennomføring av videregående utdanning
  - ensomhet
  - andel utenfor arbeid
  - barnefattigdom
  - deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter.

* Moss kommune henter aktivt inn informasjon om folkehelse fra sentrale kunnskapsgrunnlag, som:

- Levekårskartlegginger gjennomføres jevnlig og gir et grunnlag for å peke på hvor kommunen bør rette en innsats for å motvirke/forebygge en utvikling med levekårsutsatte områder: Levekårskartlegging - Hovedportal
- Hvert tredje år gjennomføres Ungdata på ungdoms- og videregåendeskoler. Ungdata ble sist gjennomført vinter 2025, da var også Ungdata junior på mellomtrinnet inkludert for første gang: Ungdata 2025 - Hovedportal
- Folkehelseundersøkelse i regi av Østfold fylkeskommune og FHI ble gjennomført i 2025: Microsoft Power BI
- De årlige folkehelse- og oppvekstprofilene fra Helsedirektoratet er sentrale for kommunens løpende oversikt over folkehelsa: Folkehelse- og oppvekstprofil - Hovedportal
- Det lovpålagte oversiktsdokumentet over folkehelse og levekår, *Mangfoldige Moss – Slik har vi det i 2023,* skal legges til grunn for alt planarbeid i økonomiplanperioden: Folkehelseoversikten - Hovedportal

Verdiskaping og kompetanse

Temaet "skapende" i samfunnsdelen handler om å ha et bærekraftig næringsliv med kompetanse og høy arbeidsdeltakelse for alle grupper av befolkningen. Vektlagte bærekraftsmål er:

Moss er i godt driv for tiden og for tema verdiskapning og kompetanse peker de fleste pilene i positiv retning. Utenom statistikken oppleves det fra flere deler av næringslivet en positiv endring i aktivitet, lokale synergier mellom lokale bedrifter, en mer framtredende stolthetsfølelse i og blant bedriftene og en tro på byens og kommunens utvikling, attraktivitet og konkurransekraft.

I 2025 så Moss en økning i antall arbeidsplasser med 1,9 prosent, det var også en økning i antall bedrifter i Moss. Denne trenden er drevet fram av blant annet teknologibedriftene på den ene siden, men også innenfor lager og logistikk. Altså er det en vekst både innenfor arealeffektive kontorarbeidsplasser med krav til høyere utdanning og mer arealkrevende yrker med lavere krav til utdanning. Det er en positiv trend som gir et større mangfold i type arbeidsplasser for et bredt spekter av befolkningen.

Vi har (uten å gå inn på spesifikke navn) sett at det flytter bedrifter fra både Oslo og Fredrikstad til Moss. Det henger sammen med Moss sin geografiske posisjon med korte reiseavstander fra Oslo, Vestby, andre siden av fjorden og nærheten til de andre bo- og arbeidsmarkedene i Østfold og Sverige. Nettoflyttingen i antall ansatte har vært positiv de siste ni årene. Mosseregionen har dermed trukket til seg mange nye arbeidsplasser i disse årene. I 2025 flyttet 848 ansatte inn til regionen, mens 226 ansatte flyttet ut. Det ble en rekordhøy innflytting målt mot tidligere år.

I dag er det ca. 13 500 ikke-pendlere (altså folk som bor og jobber i kommunen), ca. 11 800 utpendlere (folk som bor i kommunen og reiser utenfor kommunegrensen for jobb) og ca. 9 000 innpendlere (folk som bor utenfor kommunen og reiser til oss i Moss for jobb). Det gir et bilde på næringsattraktiviteten til Moss kommune, men selvfølgelig ikke hele. Sysselsettingsgraden i kommunen er 63,3 prosent per 2025, noe som er litt under landsgjennomsnittet som i 2025 lå på 68,5 prosent.

I Mosseregionen er andelen av den sysselsatte befolkningen med minst tre års høyere utdanning 38,7 prosent. Det er lavere enn andelen for Norge, men høyere enn middels av regionene. Mosseregionen er rangert som nummer 18 av regionene når det gjelder utdanningsnivå i den sysselsatte befolkningen. Det er 1,4 prosentpoeng lavere utdanningsnivå i befolkningen enn hva som er forventet ut fra arbeidsmarkedet. Det kommer av at det er en tendens til at personer med høy utdanning pendler inn til arbeidsplasser i Mosseregionen fra Follo og Oslo. Moss Kommune har et forholdsvis høyt utdanningsnivå i befolkningen, ettersom vi er rangert 40, høyest av de 357 kommunene i landet med hensyn til utdanningsnivå i befolkningen.

Statistikk er hentet fra Regional analyse - 15.oktober 2026.

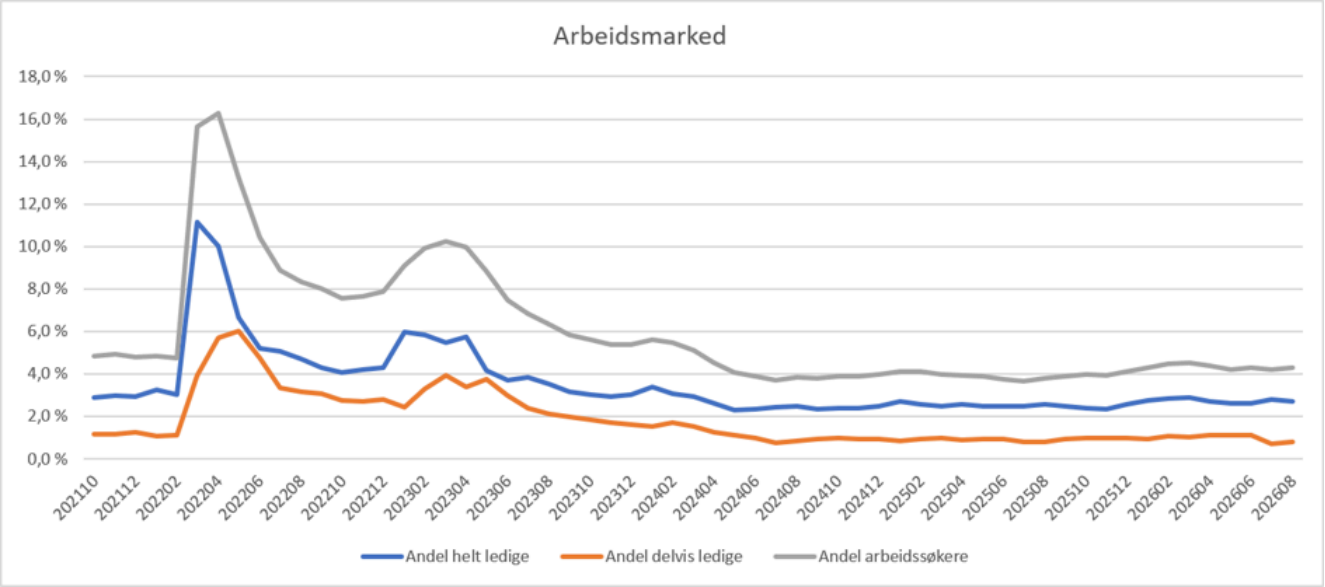
Arbeidsmarkedssituasjonen

I Østfold var ledigheten i august målt til 2,7 prosent av arbeidsstyrken og på landsbasis var andelen helt ledige 2,1 prosent. Det er store forskjeller mellom kommunene i Østfold. Arbeidsmarkedet i Østfold har vist en positiv utvikling det siste året. Ledigheten har gått noe ned, samtidig som etterspørselen etter arbeidskraft har økt. Dette gir flere muligheter for personer som står utenfor arbeidslivet. Samtidig ser Nav at mange fortsatt bruker lang tid på å komme i jobb. Mer enn hver tredje arbeidssøker i Østfold har vært uten jobb i over et halvt år. 6 262 personer var registrert som arbeidssøkere i Østfold i august. Dette er summen av helt ledige, delvis ledige og arbeidssøkere på tiltak.

I Moss kommune var det i august 699 helt ledige og 247 delvis ledige personer registrert. Andelen helt ledige utgjorde 2,7 prosent av arbeidsstyrken, og 36,6 prosent av disse var langtidsledige. Langtidsledige er de som har stått uten jobb i mer enn 26 uker. Veien tilbake til jobb blir ofte tyngre og lengre for de som har vært arbeidsledige lenge. I Østfold var andelen langtidsledige på 36,2 prosent.

184 personer under 30 år var registrert som helt ledige i Moss per august.

I Moss er det flest helt ledige blant de som står registrert med yrkesbakgrunn fra kontorarbeid, de uten yrkesbakgrunn og fra butikk- og salgsarbeid. De fleste ledige stillingene finnes innen sektorene kontorarbeid, butikk- og salgsarbeid, og helse, pleie og omsorg. Likevel ikke nok til å dekke etterspørselen.

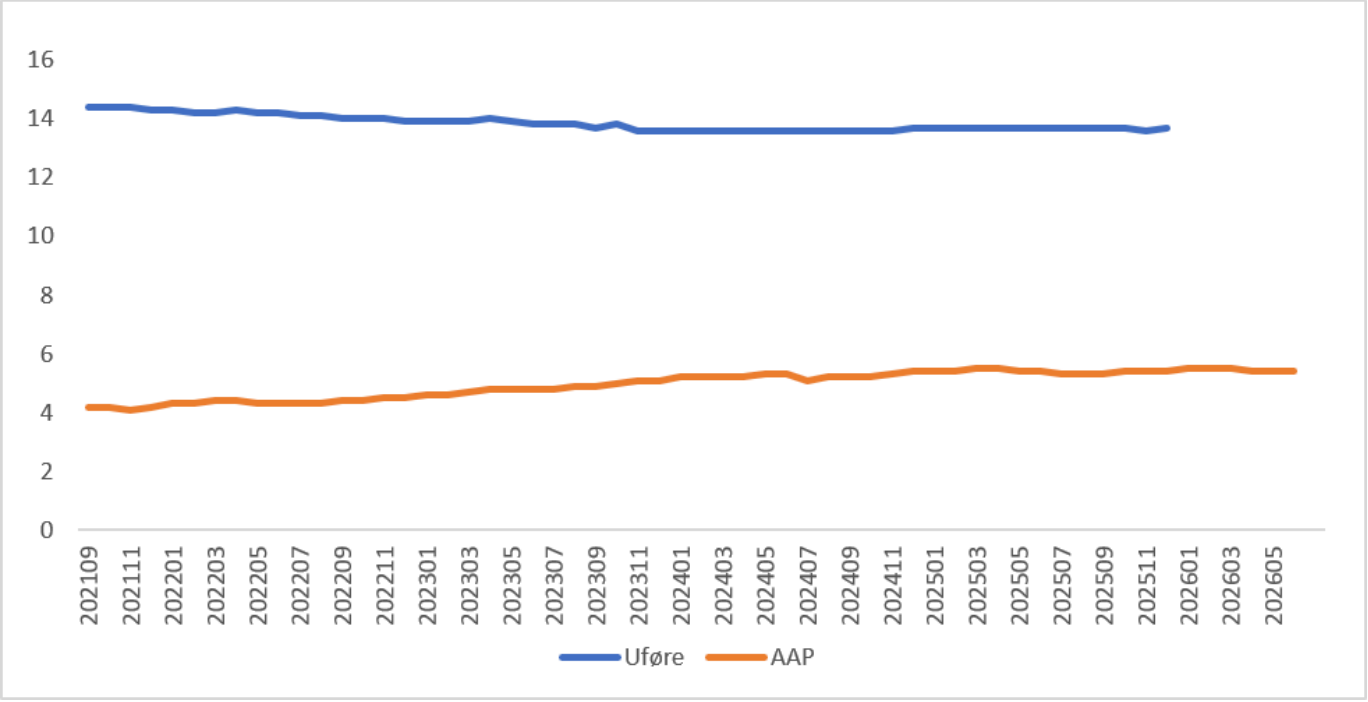

Utviklingen av mottakere av arbeidsavklaringspenger (AAP)

Antall personer som mottar AAP har økt gradvis fra 2021 til 2025. Totalt var det 1 796 innbyggere i Moss som mottok AAP i juni 2026, det utgjør 5,4 prosent av befolkningen i alderen 18-66 år. Det er 76 flere mottakere av arbeidsavklaringspenger i juni i år mot samme periode i fjor. Andelen AAP mottakere under 30 år var i juni 4,1 prosent. Antallet personer med nedsatt arbeidsevne var 2 662. Det er er 8,1 prosent av befolkningen mellom 18 og 66 år.

Utvikling uføretrygd

Andelen personer i alderen 18 til 67 år som har mottatt uføretrygd har hatt en svak nedgang i perioden fra 2021 til 2025. I 2025 har andelen holdt seg på stabilt nivå, nesten alle måneder med 13,7 prosent. I juni 2026 var det en liten økning i andelen med uføretygd, totalt 13,9 prosent registrert som uføre. Det var totalt 4 584 personer i Moss som mottok uføretrygd i juni 2026. Av de som mottar uføretrygd var det i juni 3,5 prosent under 30 år.

Moss kommune

Klimabudsjett for Moss kommune 2027

Moss kommunes klimamål:

I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere direkte klimagassutslipp med 60 prosent innen 2030 (referanseår 2016)

Hva er klimabudsjett?

Klimagassutslippene i Moss i 2030 skal være 60 prosent lavere enn i 2016. For å følge opp ønsket utvikling, har Moss kommune laget et klimabudsjett.

Kommunens klimabudsjett viser hvor store årlige utslipp det er innenfor Moss' grenser. Miljødirektoratets kommunefordelte klimagassutslipp benyttes.

Tiltakene som beskrives i budsjettet er av en viss størrelse. De gjennomføres av og i mossesamfunnet av offentlige eller private virksomheter. Statlige tiltak, som f.eks. resultatene av elbil-politikken, vises i framskrivningene fram mot 2030. Det kan være at store klimagasskutt skjer i Moss uten at det er kjent for Moss kommune. Disse kuttene vil da ikke vises i framskrivningene, men vil komme fram av utslippsstatistikken i ettertid.

Klimabudsjettet revideres årlig, og legges fram for hele økonomiplanperioden på fire år. Klimabudsjettet består av følgende:

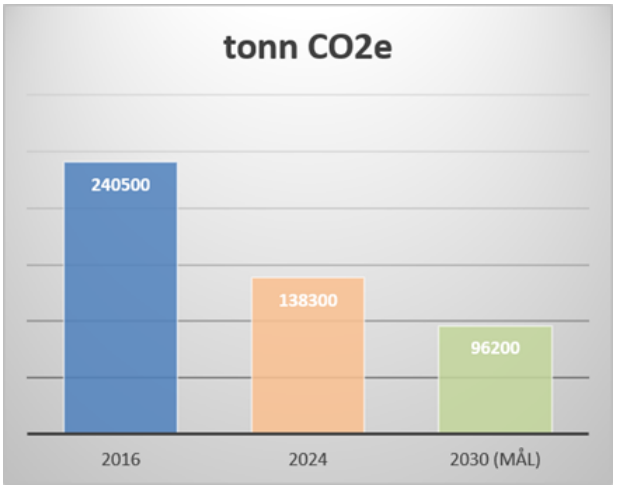
- **Status** for klimagassutslippene innenfor Moss kommunes geografiske grenser.
- **Framskrivninger** som synliggjør effekten dagens nasjonale og lokale politikk vil ha på utslippene som finner sted i Moss.
- **En klimahandlingsplan** som beskriver Moss kommunes innsats i kommende periode.
- Anslag over mossebefolkningens samlede **klimafotavtrykk**.

Klimastatistikk - status

Målet satt i klimaplanen er 60 % reduksjon fra 2016 til 2030.
Miljødirektoratet viser utslippsstatistikk for ni ulike sektorer. Det jobbes med stadig utvikling av grunnlaget for statistikken, og det er derfor endringer i utslippene fra år til annet. Statistikken oppdateres for alle sektorer og alle årene.

Utvikling 2016 - 2024

Beskrivelse	Verdi
Mål reduksjon 2016-2030	60 % eller 92 350 tonn CO2
Utslipp i 2016	240 500 tonn CO_2
Mål utslipp 2030	96 200 tonn CO_2
Utslipp i 2024	138 300 tonn CO_2
Total reduksjon 2016-2023	102 200 tonn CO_2
Prosentvis reduksjon 2016-2024	42,5 %
Gjenstående reduksjon til 2030	42 100 tonn CO_2
Oppnådd andel av målet	71 %

De tre største utslippskildene i Moss i 2024 var veitrafikk, sjøfart og industri. Slik har det også vært historisk siden 2016. Det er også disse tre sektorene som har bidratt mest til de samlede utslippsreduksjonene i kommunen siden 2016.

Utslippene i Moss er redusert fra 240 500 tonn CO□-ekvivalenter i 2016 til 138 300 tonn CO□-ekvivalenter i 2024, tilsvarende en reduksjon på 42,5 prosent.

Fra 2023 til 2024 ble utslippene redusert med om lag 8 300 tonn CO□-ekvivalenter, eller 5,7 prosent. Størst nedgang finner vi i kategorien sjøfart (2 300 tonn CO□e), etterfulgt av veitrafikk (1 900 tonn CO□e) og annen mobil forbrenning (1 200 tonn CO□e). Industri, olje og gass ble redusert med om lag 1 000 tonn CO□e i samme periode.

Tabell 1. Topp tre utslippskategorier i 2024

1	Veitrafikk	61 100 tonn CO2e i 2024	Redusert med 3 % fra 2023
2	Sjøfart	29 200 tonn CO2e i 2024	Redusert med 7 % fra 2023
3	Industri	11 500 tonn CO2e i 2024	Redusert med 8 % fra 2023

Hvilke utslipp er ikke med i Moss kommunes mål om klimakutt?

Miljødirektoratets klimagassregnskap omfatter utslipp som skjer innenfor Moss kommunes geografiske grenser. Disse kalles direkte utslipp og er grunnlaget for kommunens mål om å redusere utslippene med 60 prosent innen 2030.

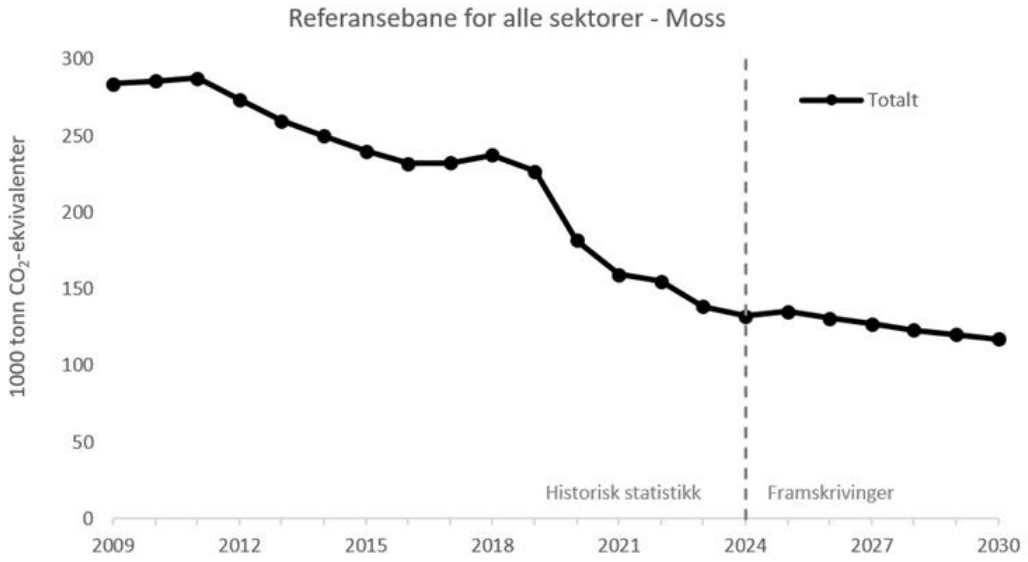
Indirekte utslipp er ikke inkludert i statistikken eller klimamålet. Dette er utslipp som skjer utenfor kommunens grenser, for eksempel ved produksjon av varer, transport og andre tjenester som forbrukes i Moss. Selv om de er vanskeligere å måle, utgjør de en stor del av det samlede klimaavtrykket. Tiltak som reduserer forbruket og fremmer varer og tjenester med lavt klimafotavtrykk er derfor viktige.

Opptak og lagring av CO□ i skog og annen natur inngår heller ikke i utslippsregnskapet som ligger til grunn for 2030-målet. Utslipp fra fritidsbåter og Forsvarets aktivitet på Rygge flystasjon er også holdt utenfor statistikken.

Framskrivninger

Figur 2 viser historiske utslippstall fra Miljødirektoratet og en referansebane for utslippsutviklingen fram mot 2030. Referansebanen er utarbeidet av CICERO og Transportøkonomisk institutt og viser effekten av vedtatte nasjonale, regionale og lokale tiltak. Basert på denne referansebanen kan utslippene bli redusert med om lag 50 prosent fra 2016 til 2030, noe som er lavere enn Moss kommunes mål om 60 prosent reduksjon.

Referansebanen er oppdatert med de nyeste utslippstallene fra Miljødirektoratet. Samtidig er det betydelig usikkerhet knyttet til framskrivningene, særlig for sjøfart og veitrafikk, som er de største utslippssektorene i Moss. De senere årene er det gjort flere metodeendringer i beregningene for disse sektorene, og faktiske utslipp i 2024 avviker fra de tidligere framskrivingene. Framskrivningene bør derfor brukes som en indikasjon på mulig utvikling, og ikke som en prognose for framtidige utslipp.

Figur 2

Tabell 2 viser utviklingen i direkte klimagassutslipp i Moss kommune fra 2016 til 2024, basert på utslippsstatistikk fra Miljødirektoratet. I perioden er utslippene redusert fra 240 500 tonn CO□-ekvivalenter til 138 300 tonn CO□-ekvivalenter, tilsvarende en reduksjon på 42,5 prosent.

De største utslippsreduksjonene har kommet innen industri, sjøfart og veitrafikk. Oppvarming har også hatt betydelige reduksjoner. Når det kommer til luftfart viser tallene en reduksjon, men det må sies at militær flyaktivitet ikke er med i tallene. Energiforsyning er den eneste sektoren som har hatt en økning i utslipp i perioden.

Utviklingen fram til 2024 viser at klimaplanen i stor grad identifiserte de riktige sektorene for utslippsreduksjon. De største utslippskuttene har kommet innen industri, sjøfart, oppvarming og veitrafikk, som også var sektorene der det ble forventet størst reduksjon. Samtidig viser utviklingen at utslipp fra bygg- og anleggsmaskiner, tunge kjøretøy, deponigass og deler av sjøfarten fortsatt representerer betydelige utfordringer fram mot 2030.

Moss kommunes mål er å redusere de direkte klimagassutslippene med 60 prosent innen 2030 sammenlignet med 2016. Tabell 3 viser hvordan utslippskuttene opprinnelig var forventet fordelt mellom de ulike sektorene i klimaplanen fra 2021.

Tabell 2 - statistikk fra Miljødirektoratet

Sektor	2016 (tonn CO_2e)	2024 (tonn CO_2e)	Endring 2016-2024 (tonn CO_2e)	Endring 2016-2024 (%)
Industri, olje og gass	41 807	11 473	-30 334	-73 %
Sjøfart	53 188	29 248	-23 941	-45 %
Veitrafikk	83 701	61 083	-22 618	-27 %
Oppvarming	13 485	3 277	-10 208	-76 %
Luftfart	9 201	14	-9 187	-100 %
Annen mobil forbrenning	11 322	8 582	-2 740	-24 %
Avfall og avløp	12 720	11 230	-1 490	-12 %
Jordbruk	5 554	4 484	-1 071	-19 %
Energiforsyning	1 012	1 321	309	31 %
Totalt	**240 500**	**138 300**	**-102 200**	**-42,5 %**

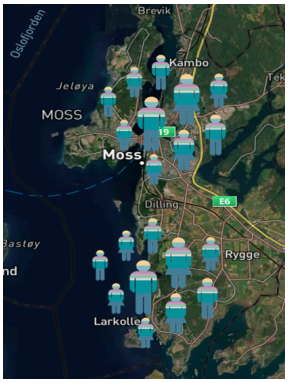
Tabell 3 – hentet fra Moss kommunes klimaplan

Sektorvis oversikt over hvor klimagasskuttene kan tas for å nå målet om 60 % kutt i 2030:

Direkte utslipp av klimagasser	Tonn CO_2 ekvivalenter i 2016	Reduksjon i tonn CO_2 fram til 2030	Utslipp i tonn CO_2ekvivalenter i 2030	Reduksjon i % i egen sektor
Lette kjøretøy	39 618	31 694	7924	80 %
Tunge kjøretøy	18 441	9 221	9 221	50 %
Anleggs- og landbruks-maskiner	39 963	19 982	19 982	50 %
Luftfart	9 207	9 207	0	100 %
Sjøfart	47 826	19 130	28 696	40 %
Energiproduksjon	1 022	1 022	0	100 %
Industri	47 597	31 735	15 862	67 %
Jordbruk	4 383	0	4 383	0 %
Avfall og avløp	17 206	8 095	9 111	47 %
Oppvarming av bygg, bolig og landbruksbygg	18 855	17 250	1 605	91 %
Totale direkte utslipp i alle sektorer	**244 118**	**147 336**	**96 782**	**60 %**

Veitrafikk er fortsatt den største utslippskilden i Moss og sto for om lag 44 % av de direkte klimagassutslippene i 2024. Utslippene er redusert betydelig siden 2016, men utviklingen går saktere for tunge kjøretøy enn for personbiler. Reduserte utslipp fra tungtransporten vil derfor være viktig for å nå kommunens klimamål.

Klimafotavtrykk mot lavutslippssamfunnet 2050

Varer og tjenester som brukes i Moss fører til klimagassutslipp både i kommunen og andre steder i Norge og verden. For å nå målet om et lavutslippssamfunn innen 2050 er det ikke tilstrekkelig å redusere de direkte utslippene alene. Det totale klimafotavtrykket må også reduseres.

En viktig del av omstillingen er å bruke ressursene mer effektivt. Dette omfatter blant annet økt ombruk, reparasjon, materialgjenvinning og deling av produkter, bygg og transportløsninger. Slike tiltak kan redusere behovet for ny produksjon og dermed bidra til lavere utslipp globalt.

Moss kommune kan ikke alene redusere innbyggernes klimafotavtrykk, men kommunen kan bidra gjennom egne innkjøp, drift og planlegging, samt legge til rette for at innbyggere og næringsliv enklere kan velge klimavennlige løsninger.

Klimafotavtrykk fra husholdninger i Moss

Innbyggerne i Moss har et samlet klimafotavtrykk på **370 000 tonn CO_2e**

En rapport fra Asplan Viak, utarbeidet på oppdrag fra Framtiden i våre hender, anslår et gjennomsnittlig klimafotavtrykk på 7,1 tonn CO□-ekvivalenter per person i Norge.

Dersom dette legges til grunn for Moss, utgjør klimafotavtrykket fra private husholdninger om lag 370 000 tonn CO□-ekvivalenter årlig. Til sammenligning var de direkte klimagassutslippene innenfor Moss kommunes grenser 138 300 tonn CO□-ekvivalenter i 2024. Sammenligningen illustrerer at en betydelig del av klimaavtrykket er knyttet til forbruk og aktiviteter som ikke inngår i det kommunefordelte utslippsregnskapet.

Analyser fra Miljødirektoratet har vist at det samlede norske klimafotavtrykket, inkludert husholdninger, næringsliv og offentlig sektor, er om lag 14 tonn CO□-ekvivalenter per innbygger, og at en stor del av utslippene skjer utenfor Norges grenser.

Hva kan Moss kommune gjøre?

Kommunen kan bidra til å redusere innbyggernes klimafotavtrykk gjennom:

- tilrettelegging for deleløsninger
- økt tilgang til ombruk, gjenbruk og reparasjon
- klimavennlige innkjøp og sirkulære løsninger i kommunal virksomhet
- informasjon og støtte til klimavennlige valg

Kilde: «Forbruksbasert klimaregnskap for Norge», Asplan Viak på oppdrag fra Framtiden i våre hender.

Begrep	Forklaring
Direkte utslipp	Utslipp som skjer innenfor kommunens grenser.
Indirekte utslipp	Utslipp som skjer andre steder som følge av vårt forbruk av varer og tjenester.
Klimafotavtrykk	Summen av alle utslipp – både direkte og indirekte –knyttet til forbruk og aktivitet.

Veitrafikk i Moss

Veitrafikk er den største utslippskilden i Moss og sto for om lag 44 prosent av de direkte klimagassutslippene i 2024. Utslippene er redusert betydelig siden 2016, hovedsakelig som følge av flere elbiler, mer energieffektive kjøretøy og økt innblanding av biodrivstoff. Utviklingen går imidlertid saktere for tunge kjøretøy enn for personbiler.

For å nå klimamålene er det nødvendig både å redusere utslippene fra kjøretøyene og legge til rette for at flere reiser med gange, sykkel og kollektivtransport. Moss kommune arbeider med parkeringspolitikk, sykkeltiltak, mobilitetsplanlegging og utvikling av bypakken for Moss. Samtidig viser transportvaneundersøkelser at bilen fortsatt er det dominerende transportmiddelet.

Elektrifiseringen av bilparken fortsetter. Ved inngangen til 2023 var 22 prosent av registrerte kjøretøy i Moss elektriske, mens andelen var økt til 29 prosent høsten 2025. Videre elektrifisering av personbilparken og utslippsreduksjoner i tungtransporten vil være avgjørende fram mot 2030.

Sjøfart i Moss

I klimaplanen ble det lagt til grunn en reduksjon i utslipp fra sjøfart på 40 prosent. I framskrivningskurven er det lagt til grunn en utslippsreduksjon på ca. 65 prosent. Kuttene tas i hovedsak av passasjerskipene. Sjøfart sto i 2024 for ca. 21 prosent av utslippene i Moss.

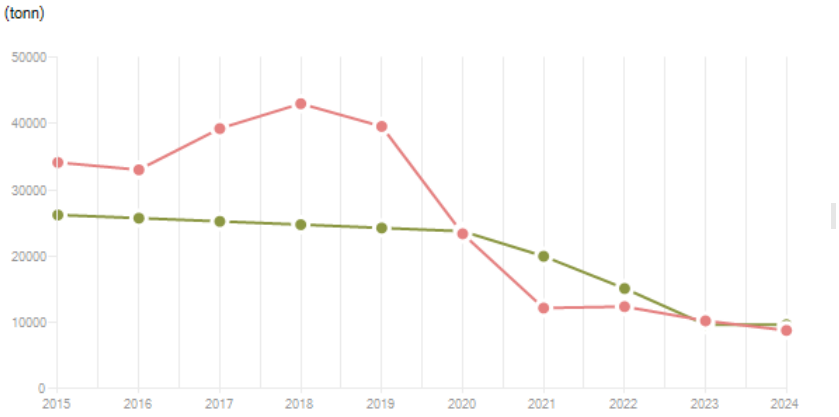
Tall fra Kystverket viser at utslippene gikk ned med ca. 40 prosent i 2023 og 2024, i takt med elektrifisering av ferjer og økt bruk av biodrivstoff i sjøfarten.

Utslippene går ned i 2020/2021 på grunn av pandemien. Tre ferjer er elektrifisert mellom Moss. Det er satt i trafikk elektriske dronebåter som frakter gods fra Moss til Holmestrand.

Framskrivningskurven viser en flat utvikling fram mot 2030. En økt elektrifisering og økt bruk av LNG-gass (flytende naturgass) og biodrivstoff kan imidlertid føre til en ytterligere reduksjon fra sjøfart.

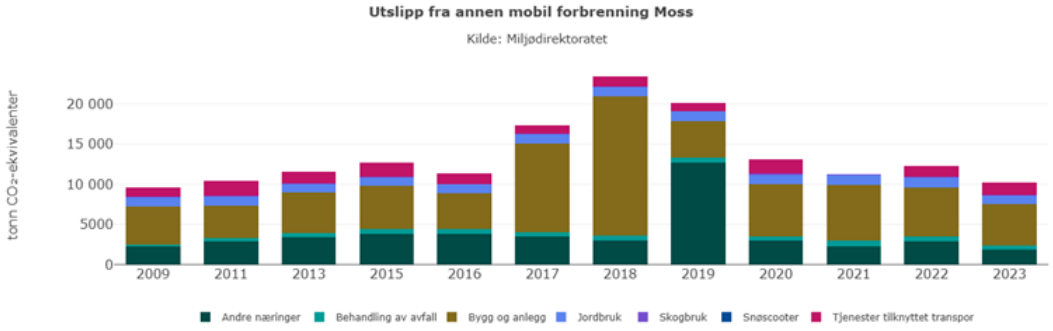
Industri i Moss

I klimaplanen ble det lagt til grunn en reduksjon i utslipp fra industri på 67 prosent. Rockwool har alene kuttet omtrent 70 prosent fram til og med 2024. Av industrivirksomheter i Moss er det Rockwool som har det største utslippet av klimagasser målt i CO2-ekvivalenter, selv etter det store kuttet etter 2019. Industri sto i 2024 for ca. 8 prosent av utslippene i Moss.

***Rød kurve**: utslipp CO2ekvivalenter **Grønn kurve:** tildelte utslippskvoter. Kilde: norskeutslipp.no*

Annen mobil forbrenning

Utslipp fra anleggsmaskiner, landbruksmaskiner, gressklippere, snøryddingsutstyr og andre motorredskaper utgjør en betydelig utslippskilde i Moss. Utslippene kan kuttes med elektriske maskiner, biodrivstoff og krav i kommunale anbud. Tiltakene finnes – det handler om å stille krav og støtte næringslivet i omstillingen.

I Moss er det høyt trykk i utvikling av nye boligområder, og noen av utslippene knytta til utviklingen vil komme inn i kategorien «Annen mobil forbrenning». Utslipp fra materialene som brukes, vil synliggjøres der materialene produseres, og ikke komme på Moss kommunes direkte utslipp (utslipp innenfor våre geografiske grenser). Utslippene vil være en del av Moss kommunes klimafotavtrykk, som det ikke finnes statistikk for. Det samme gjelder for transport av materialene. Utbyggere bør ha dette i sine klimagassberegninger. Der det bygges ned natur, vil det naturlig nok ble redusert opptak av klimagassutslipp, som kommer i tillegg til utslippene. Disse utslippene vil heller ikke synes i utslippsregnskapet til Miljødirektoratet.

Klimatiltak

Klimabudsjettet skal vise tiltak som fører til reduserte klimagassutslipp. Tiltakene kan ha utslippskutt innenfor kategorien direkte utslipp eller klimafotavtrykket. Tiltakene viser ikke tiltak som øker utslippene av klimagassene.

Klimatiltak veitrafikk

Tiltak veitrafikk	Beskrivelse av tiltaket
Tilrettelegging for gange, sykkel og kollektivtransport	Planlegge og utvikle infrastruktur for gange, sykkel og kollektivtransport. Tiltak kan være å redusere transportbehov og bilbruk. Moss kommune skal gjennom arealplanlegging, Bypakke Moss og utvikling av infrastruktur legge til rette for økt bruk av gange, sykkel og kollektivtransport og redusert

	bilavhengighet.
Elektriske tjenestebiler og anleggsmaskiner	Øke andelen fossilfrie kjøretøy og maskiner i egen drift og i kontrakter. Resultatindikatorer: Andel tjenestebiler som går på elektrisitet. Antall fossilbiler faset ut.

Klimatiltak sjøfart

Tiltak sjøfart	Beskrivelse av tiltaket
Utslippsfri sjøtransport Dronebåter og landstrøm	Moss Havn legger til rette for utslippsfri sjøtransport gjennom elektriske dronebåter og landstrømanlegg. To elektriske dronebåter frakter containere mellom Moss og Vestfold og reduserer utslippene med om lag 1 800 tonn CO_2-ekvivalenter årlig sammenlignet med transport på vei. Moss Havn deltar også i prosjektet Utslippsfri Oslofjord, som arbeider for økt bruk av landstrøm og reduserte utslipp fra skip i havn.
Fossilfri 2030 Havnedrift	Moss Havn arbeider for å bli en fossilfri havn innen 2030. Ved ny kontrakt for containerterminalen skal operatøren være fossilfri senest i 2030. Elektriske terminalmaskiner tas i bruk, og det anskaffes ny elektrisk havnekran for å redusere utslippene fra havnedriften. Havnen legger også til rette for økt tilgang til lading i havneområdet.

Klimatiltak forbruk og avfall

Tiltak forbruk og avfall	Beskrivelse av tiltaket
Nytt ettersorterings-anlegg	Østfold avfallssorteringsanlegg (ØAS) skal bidra til økt materialgjenvinning ved å sortere ut plast og metaller fra restavfallet. Anlegget vil være et viktig bidrag til sirkulær ressursbruk og til at kommunene når nasjonale og europeiske mål for materialgjenvinning. Prosjektet er forsinket som følge av ny behandling av reguleringsplanen, og anlegget forventes tidligst å kunne stå ferdig i 2029. Restavfallet fra ca. 267 000 innbyggere i Østfold vil komme til ØAS´ anlegg for ettersortering. Ved hjelp av ny teknologi vil plast og magnetisk- og ikke-magnetisk metall sorteres ut. Anlegget skal klare å sortere ut mer enn 85 prosent av all plast fra restavfallet.
Forbedret avløpsrensing ved Fuglevik renseanlegg	Fuglevik renseanlegg rehabiliteres, bygges om og utvides for å møte framtidige rensekrav og regional befolkningsvekst. Prosjektet skal sikre en robust og bærekraftig håndtering av avløpsvann i regionen. Forberedende arbeider er gjennomført, og byggearbeidene videreføres i tråd med framdriftsplanen.
Redusere utslipp fra Solgård avfallsdeponi	Det etableres ny fakkel for oppsamling og forbrenning av deponigass ved Solgård avfallsdeponi. Tiltaket skal sikre fortsatt håndtering av metangass og redusere klimagassutslipp fra deponiet.
Økt ombruk og materialgjenvinning i regi av MOVAR	MOVAR videreutvikler ordninger for ombruk og kildesortering på Solgård gjenvinningsstasjon. Målet er å redusere mengden brukbare gjenstander og materialer som går til restavfall, og øke ombruk og materialgjenvinning av blant annet møbler, byggematerialer, plast og tekstiler.
Matavfall	Moss kommune skal, i samarbeid med MOVAR, fullføre innføringen av utsortering av matavfall for private husholdninger og starte innføring av kildesortering for fritidsboliger. Tiltaket skal bidra til økt materialgjenvinning og at kommunen når målet om 60 % kildesortering innen 2030. Kommunen skal også styrke informasjonen til innbyggerne om kildesortering, ombruk og avfallsreduksjon.

	Resultatindikatorer: • Andel husholdninger og fritidsboliger som omfattes av ordningen. • Kildesorteringsgrad i Moss (%). • Gjennomførte informasjonstiltak om kildesortering, ombruk og avfallsreduksjon.
Lengre levetid og ombruk av IT-utstyr	Moss kommune skal øke levetiden og graden av ombruk av mobiltelefoner, PC-er og nettbrett for å redusere ressursforbruk, avfallsmengder og klimagassutslipp. Resultatindikator: Gjennomsnittlig levetid for IT-utstyr.
Redusere matsvinn i helse- og omsorgstjenestene	Helse og mestring arbeider systematisk for å redusere matsvinn i helsehus, sykehjem og omsorgsboliger gjennom registrering av matavfall, tilpasning av porsjonsstørrelser, opplæring av ansatte og systematisk oppfølging av resultater. Tiltaket bidrar til redusert ressursbruk og lavere klimagassutslipp. Resultatindikator: Mengde matsvinn registrert i helsehus, sykehjem og omsorgsboliger.
Klima- og miljøkrav i anskaffelser	Moss kommune skal stille klima- og miljøkrav i sine anskaffelser i tråd med gjeldende regelverk. Klima- og miljøhensyn skal som hovedregel vektes med minst 30 prosent, eller ivaretas gjennom krav i konkurransen som gir tilsvarende eller bedre klima- og miljøeffekt. Ny anskaffelsesstrategi skal ferdigstilles i 2027. Resultatindikator: Andel anskaffelser der klima- og miljøhensyn er vektet med minst 30 prosent, eller der det er stilt klima- og miljøkrav som gir tilsvarende eller bedre effekt.
Økt kildesortering i kommunale virksomheter	Moss kommune skal øke kildesorteringen i kommunale virksomheter gjennom bedre avfallsløsninger, økt sortering og utvikling av en felles avfallsstrategi for kommunen. Tiltaket skal bidra til redusert restavfall, økt materialgjenvinning og mer sirkulær ressursbruk. Kildesorteringsgraden var 21 % i kommunale virksomheter samlet i mai 2026, og kommunen arbeider mot et langsiktig mål om 60 % kildesortering. Resultatindikatorer: Kildesorteringsgrad (%) i kommunale virksomheter.
Ombruk i byggeprosjekter	Ombruk av materialer, bygningsdeler og inventar skal vurderes i alle større bygge- og rehabiliteringsprosjekter. Tiltaket skal redusere ressursforbruk, avfallsmengder og klimagassutslipp knyttet til nyanskaffelser. Resultatindikator: Antall bygge- og rehabiliteringsprosjekter der ombruk er vurdert og dokumentert.

Klimatiltak bygg og energi

Målsettinger	Beskrivelse av tiltaket
Energieffektive og fossilfrie bygg	Moss kommune skal redusere energiforbruket i kommunale bygg gjennom energieffektivisering og økt bruk av fornybare energikilder som varmepumper, fjernvarme og solenergi. Smart byggteknologi tas i bruk der dette er hensiktsmessig. Resultatindikatorer: • Reduksjon i samlet energiforbruk (kWh). • Andel bygg med fornybare energikilder. • Gjennomførte energieffektiviseringstiltak.

Klima- og miljøkrav i investeringsprosjekter	Det skal utarbeides klima- og miljøvurderingsplaner for relevante investeringsprosjekter. Planene skal bidra til at klima- og miljøhensyn integreres i planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter.
Klimagassregnskap i byggeprosjekter	Det skal utarbeides klimagassregnskap ved større byggeprosjekter i tråd med kommuneplanen og gjeldende krav. Klimagassregnskapene skal bidra til mer klimavennlige valg ved utbygging, rehabilitering og vurdering av bevaring versus riving.
Redusere energiforbruket i Moss med 350 GWh fra 2016 til 2030	Energibruken i Moss er redusert betydelig siden 2016. Kommunen arbeider videre med energieffektivisering og arealeffektive løsninger i egne bygg for å bidra til målet om redusert energiforbruk.
Økt produksjon av fornybar energi	Statkraft Varme arbeider for å være fossilfri innen 2030 og øke produksjonen av fornybar energi. Fornybarandelen øker gjennom økt bruk av biobrensel og nye energikilder som spillvarme. Det pågår også et forprosjekt for å vurdere ny fastbrenselspanne som kan bidra til ytterligere økning i produksjonen av fornybar energi.

Klimatiltak industri

(Tiltak Moss kommune er kjent med, det kan være flere tiltak hos andre industribedrifter i Moss)

Tiltak industri	Beskrivelse av tiltaket
Økt bruk av lavkarbonbetong og sirkulær ressursbruk	Heidelberg Materials Prefab Norge i Moss arbeider for å redusere klima- og miljøavtrykket fra virksomheten og øke ressursutnyttelsen. Karbonfangstanlegget ved Heidelberg Materials' sementfabrikk i Brevik er nå i drift, og gjør det mulig å tilby betongløsninger med vesentlig lavere klimagassutslipp. Bruk av denne lavkarbonbetongen i prosjekter ved fabrikken i Moss gir en beregnet reduksjon på om lag 500 tonn CO_2 sammenlignet med ordinær betong. I 2027 videreføres arbeidet med å øke bruken av lavkarbonbetong, redusere materialsvinn, gjenvinne restbetong og optimalisere transport og ressursbruk.

Klimatiltak areal

Mål: Redusere klimagassutslipp og tap av naturverdier gjennom mer klimavennlig arealbruk og planlegging.

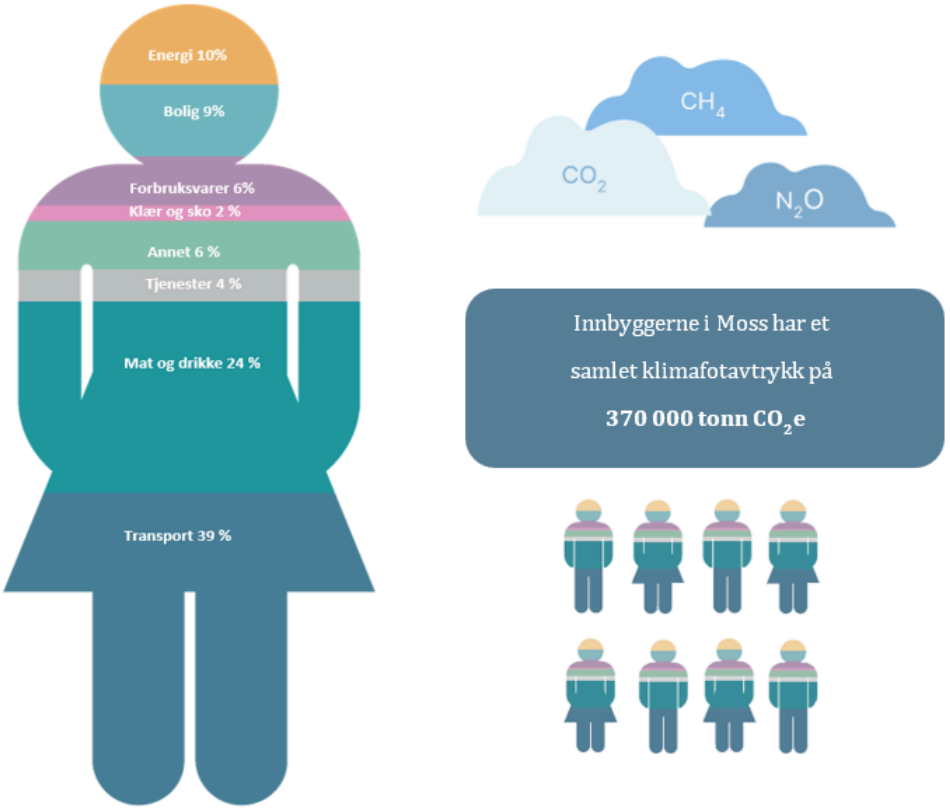
Tiltak areal	Beskrivelse av tiltaket
Bærekraftig arealforvaltning	Moss kommune skal redusere klimagassutslipp fra arealbruk gjennom å begrense nedbygging av ubebygde arealer, særlig karbonrike arealer og områder med viktige naturverdier. Arealregnskap, økosystemkart og annet relevant kunnskapsgrunnlag skal benyttes i kommuneplanlegging og ved behandling av reguleringsplaner for å vurdere konsekvenser for klima og natur.

Klimakommunikasjon

Tiltak kommunikasjon	Beskrivelse av tiltaket
Informasjon	Kommunen skal formidle informasjon om klima- og miljøarbeidet gjennom nettsider og andre egnede kommunikasjonskanaler. Informasjonen skal blant annet omfatte klimagassutslipp, klimatilpasning, naturmangfold, energi, avfall, Oslofjorden og Rent Mossesund. Øke klimakompetanse i organisasjonen.

Klimafotavtrykk

Moss kommune kan tilrettelegge for at innbyggere kan kutte klimagassutslipp.

FNs bærekraftsmål

Bærekraftsmålene skal sikre en bærekraftig utvikling som ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. For å skape bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder: miljø, økonomi og sosiale forhold. Klimabudsjettet har et særlig ansvar for bærekraftig miljø og tar opp i seg målene som omhandler klima og spesielt målene 7, 9, 11, 12, 13, 15 og 17.

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov.

Kilder:
Miljødirektoratet, kommunefordelte klimagassutslipp.

Referansebaner for utslipp som er vist i dette dokumentet er utarbeidet av Cicero, TØI og Menon i samarbeid med Moss kommune «Referansebane for utslipp i kommuner i Klima Østfold».

Moss kommunes klimaplan: https://www.moss.kommune.no/_f/p1/i18bd9bf8-243a-4964-a99a-6e3c699dbaa0/klimaplan_0421.pdf

Forbruksbasert klimaregnskap for Norge (framtiden.no)

Gebyrliste

Helse- og omsorgstjenester

Aktivitetssenter (Solli arbeid og fritid)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Bading - per halvår, 100% plass	1 500	1 500	
Brukerbetaling - per halvår, 100% plass	750	750	
Mat og drikke - per halvår, 100% plass	1 750	1 750	
Matlaging i grupper, per gang	50	50	

Matombringing - Bo- og service

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Full kost - per måned	5 130	5 325	
Middag og dessert -per mnd.	3 100	3 285	

Matombringing hjemmeboende, per måltid

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Dessert	25	26	
Grøt	27	28	
Middag	93	96	
Velkommen til bords	120	130	

Oppholdsbetaling i institusjon/omsorgsbolig

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Dag- og nattopphold	Sentral forskrift	Sentral forskrift	
Dagsentertilbud	205	210	
Dagsentertilbud*	150	180	Harmonisering av egenbetaling
Korttidsopphold	Sentral forskrift	Sentral forskrift	
Langtidsopphold i institusjon	Sentral forskrift	Sentral forskrift	

Praktisk bistand maks per måned

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Inntekt 2G-3G	1 915	1 988	
Inntekt 3G og over	3 250	3 374	
Inntekt inntil 2G	Sentral forskrift	Sentral forskrift	

Praktisk bistand pris per time

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Inntekt 2G-3G	383	398	
Inntekt 3G og over	409	425	
Inntekt inntil 2G	Sentral forskrift	Sentral forskrift	

Trygghetsalarmer

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Egenandel installasjon av trygghetsalarm	564	2 450	
Trygghetsalarm per måned	333	509	

Vask av tøy

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Flatt-tøy per måned	579	600	

Barnehage og skole

Det er 11 betalingsterminer per år.

Brukerbetaling barnehage -pris per måned

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
100 % - heldagsplass	1 200	1 200	
Deltidsplass 60 % - 3 dager i uken	720	720	
Deltidsplass 80 % - 4 dager i uken	960	960	
Kjøp av ekstradag, pr. dag	240	240	
Søskenmoderasjon for barn nr. 2	30%	30%	
Søskenmoderasjon fra barn nr. 3	100%	100%	

Matpenger barnehage (selvfinansierende) – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
100 % - heldagsplass	420	436	
Deltidsplass 60 % - 3 dager i uken	260	270	
Deltidsplass 80 % - 4 dager i uken	365	379	

Brukerbetaling SFO – pris uten mat – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
12 timer elever helår i 1.- 3. trinn, kun kost	0	0	1 490 kroner i fratrekk for øvrige typer plasser for elever i 1.-3. trinn
12 timer helår 4. trinn	1 590	1 650	
For barn med særskilte behov vil SFO være gratis fra 5. - 7. trinn, kun kost	0	0	
For sen henting SFO	260	270	Per gang
Helårsplass 100 %	3 750	3 890	
Kjøp enkeltdag hel dag	370	385	
Skoleårsplass, hel dag	2 880	2 990	
Skoleårsplass, kun ettermiddag	2 630	2 730	

Matpenger SFO – pris per mnd.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
12 timer elever helår 1. - 3.trinn	175	180	3 dager per uke
12 timer elever helår 1. - 3.trinn	160	170	2 dager per uke
12 timer helår 4. trinn	175	180	
Helårsplass 100 %	260	270	
Skoleårsplass, hel dag	240	250	
Skoleårsplass, kun ettermiddag	220	250	
Ved kjøp av enkeltdager	30	30	

Grunnskole

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Erstatning for tap av bøker	Nypris for tilsvarende	Nypris for tilsvarende	

Voksenopplæring (skoleåret 25/26 og 26/27)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Leseprøve	300	300	
Lytt	300	300	
Muntlig norskprøve	1 000	1 100	Prøven er gratis frem til frist 18 mnd /3 år etter start, for elever med rett/plikt til norskopplæring. Frist avhenger av tidligere skolegang
Norsk, dagtid	80	80	
Norsk, kveldstid og nett	80	80	
Samfunnskunnskapsprøve	1 000	1 100	Prøven er gratis frem til 1 år etter start for elever med rett/plikt til norskopplæring
Skriftlig norskprøve	1 000	1 100	Prøven er gratis frem til frist 18 mnd /3 år etter start, for elever med rett/plikt til norskopplæring. Frist avhenger av tidligere skolegang
Skriv	400	500	
Statsborgerprøve	1 000	1 100	

Helsetjenester for barn og unge

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Celleprøve, egenandel	300	300	
Egenandel - administrering av prevensjonsmidler	250	250	
Foreldreforberedende kurs	250	250	Mulig å differensiere mellom brukere
Fysioterapitjeneste	Folketrygdens satser	Folketrygdens satser	
Gebyr ved ikke møtt til bestilt vaksinering	250	250	
Influensavaksine	200	308	
Jordmortjeneste	Folketrygdens satser	Folketrygdens satser	
Koronavaksine, settes alene	110	110	
Koronavaksine, settes sammen med influensavaksine	85	85	
Meningokokkvaskine til elever ved videregående skole	400	400	
Utenlandsvaksine, egenandel/eksp. gebyr, kveld	380	200	Gratis opp til 16 år. Vaksiner kommer i tillegg.
Utenlandsvaksine, egenandel/eksp.gebyr	250	200	Gratis opp til 16 år. Vaksiner kommer i tillegg.
Vaksine pneumokokk, settes alene	110	110	
Vaksine pneumokokk, settes sammen med influensavaksine	85	85	

Forebyggende helse, Familieteam

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Brukerbetaling bevertning Åpen barnehage	10	10	Per gang
Brukerbetaling Foreldrekurs/ foreldregrupper	300	300	Tar betalt for TINT kurs

Kultur

Bibliotek - diverse

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Boknett barn	50	50	
Boknett voksen	40	40	
Kaffeautomat Moss	20	20	
Kaffeautomat Rygge	20	20	
Kalender, Vogt-samlingen	200	200	
Konvolutt	8	8	
Loppesalg bøker	10	10	
Loppesalg tidsskrifter	50	50	
Utskrifter/kopi A3	6	6	
Utskrifter/kopi A3 farge	12	12	
Utskrifter/kopi A4	3	3	
Utskrifter/kopi A4 farge	6	6	

Bibliotek -gebyr ved for sen betaling

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
1. varsel	0	0	
2. varsel	50	50	
3. varsel	150	150	
Faktura for erstatningsbeløp for tapt materiale	Erstatningsbeløp et varierer	Erstatningsbeløp et varierer	Erstatning barnebok 300 kroner, voksenbok 500 kroner, Dvd 200 kroner, tidsskrift 200 kroner
Inkasso ved v/tapte bøker, filmer o.a.	Erstatningsbeløp + inkasso	Erstatningsbeløp + inkasso	
Tapt lånekort	20	20	

Kulturskolen -brukerbetaling per skoleår

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
10 gratisplasser for barn i lavinntektsfamilier	søknad	søknad	
Inntektsbasert brukerbetaling fra 3G-5G (Moss)	søknad	søknad	
Instrumentleie	800	1 200	
Materialavgift animasjonsfilm	1 000	1 200	
Materialavgift keramikk	1 000	1 200	
Materialavgift visuelle fag	1 000	1 200	
MUSIKK: Bandtilbud	2 000	2 200	
MUSIKK: Elevavgift en-til-en (musikk)	4 400	4 800	
MUSIKK: Elevavgift gruppe (inntil 5 elever, 50 minutter)	0	3 800	Nytt tilbud fra 01.08.2027
MUSIKK: Fordypning musikk 40 min	6 600	7 000	
MUSIKK: Kammermusikk	2 000	2 200	
MUSIKK: Mossebekken	1 800	2 200	
MUSIKK: Mossestryket	2 000	2 500	
MUSIKK: Pianoorkester	2 000	2 200	
MUSIKK: Vokalensamble	2 000	2 200	
MUSIKKTEATER: fordypning APPLAUS	6 000	7 000	
MUSIKKTEATER: kjerneprogram (KLAPP)	4 000	4 500	
MUSIKKTEATER: kjerneprogram (KNIPS)	4 000	4 200	
TEATER: fordypning	4 400	4 800	
TEATER: kjerneprogram inntil 60 min.	4 000	4 200	
TEATER: kjerneprogram over 60 min.	4 000	4 500	
VISUELLE FAG: kjerneprogram inntil 60 min -KunstLEK	4 000	4 200	
VISUELLE FAG: kjerneprogram over 60 min - animasjonsfilm og digital kunst	4 000	4 500	
VISUELLE FAG: kjerneprogram over 60 min - visuell kunst og keramikk	4 000	4 500	

Fritidsklubber

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Brukerbetaling	10	10	Per gang
Mat	20	20	Per gang

Utlån av lokaler/arealer og billettpriser i kommunale svømmehaller

Allaktivitetshuset (forbeholdt utleie til alkoholfrie arrangementer)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad

Kafé -per dag	1 500	0	
Kafé -per helg	0	3 000	
Kafé -per helg (lag og foreninger)	0	2 000	
Kafé -per time	400	0	
Møterom (allaktivitetsrom) -per dag	1 000	0	
Møterom (allaktivitetsrom) -per time	200	0	

Gjerrebogen fritidshus (forbeholdt utleie til alkoholfrie arrangementer)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Utlån av lokaler - hverdager	400	0	
Utlån av lokaler (helg)	700	0	
Utlån av lokaler (lag/foreninger)	600	0	

Rampa fritidsklubb (forbeholdt utleie til alkoholfrie arrangementer)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Utlån av lokaler - hverdager	450	500	
Utlån av lokaler (helg)	700	850	
Utlån av lokaler (lag/foreninger)	700	700	

Meet in fritidsklubb (forbeholdt utleie til alkoholfrie arrangementer)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Utlån av lokaler - hverdager	450	500	
Utlån av lokaler (helg)	700	850	
Utlån av lokaler (lag/foreninger)	700	700	

Hadeland kultursenter

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Utlån av peisestua til arrangementer (rengjøringskostnader)	500	500	
Utlån av peisestua til møter (rengjøringskostnader)	500	500	

Hoppern skole/kultursal

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Utlån per dag i helgen (rengjøringskostnader)	500	500	

Utlån per time (rengjøringskostnader)	500	500	

Torderød gård (alkohol ikke tillat)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Utlån av 2. etasje (hele etasjen, rengjøringskostnader))	1 000	1 000	
Utlån av møterom hel dag (rengjøringskostnader)	600	600	

Moss kulturhus (kunstneriske arrangement ikke mva-pliktig, andre arrangemeneter påregnes mva)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Ekstraforestilling samme dag (næring og organisasjon i kommunen)	50% rabatt	50% rabatt	
Leie av 1 tekniker pr dag (Inntil 10 timer)	5 300	5 850	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Parkteatret teatersal (næring)	37 500	38 500	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Parkteatret teatersal (organisasjon i kommunen)	17 500	19 500	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/liten (næring)	1 250	1 850	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/liten (organisasjon i kommunen)	650	975	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/stor (næring)	17 500	19 500	
Leie lokaler pr. dag inntil 8 timer Samfunnssalen/stor (organisasjon i kommunen)	8 500	9 750	
Teknikertimer overtid	1 150	1 150	

Idrettsanlegg generelt

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Andre arrangementer (kamp hovedbane, messer/konserter ol.) etter avtale med avd. idrett	Fastsettes i hvert tilfelle	Fastsettes i hvert tilfelle	
Konferanserom per time	540	650	
Lite møterom per time	110	110	
Stort møterom per time	215	220	
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	1 000	

Idrettsbaner

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av frivillige lag/organisasjoner pr. dag	0	0	
Idrettsskole/ferieklubb/fotballskole/svømmeskole o.l. i regi av private/kommersielle aktører pr. dag	300	500	
Kamper barn 0-14 år	0	0	
Normalpris per time	320	350	
Trening for lokale idrettslag innenfor åpningstid voksne	160	175	
Trening lokale idrettslag/foreninger innenfor åpninstid barn, unge og funksjonshemmede,per bane	0	0	

Mossehallen - svømmehall

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Basseng normalpris per time	1 350	1 450	
Klippekort. 10 klipp voksne, 20 klipp barn u/16 år	720	800	
Publikumsbad barn under 16 år, student og honnør	45	50	
Publikumsbad familiebillett 2 voksne + 2 barn (for hvert ekstra barn kr 20,-)	240	255	
Publikumsbad voksne	90	100	
Publikumsbad Årskort (12 mnd. fra kjøpsdato) voksen	3 200	3 500	
Publikumsbad Årskort barn, student og honnør (12 mnd. fra kjøpsdato)	1 600	1 750	
Utlån av dusj og badstue	65	70	

Svømmehall - Ryggehallen

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Basseng normalpris per time	650	700	
Familiebillett 2 voksne + 2 barn (for hvert ekstra barn kr 15,-)	200	200	
Publikumsbad Barn under 16 år, honnør og student	35	40	
Publikumsbad Klippekort. 10 klipp voksne/20 klipp barn u/16 år, student og honnør	560	640	
Publikumsbad Voksne	70	80	

Høienhald bad (varmtvannsbasseng)

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Basseng normalpris per time	800	850	
Enkeltbad barn under 16 år	50	50	
Enkeltbad familiebillett + voksne + 2 barn, ekstra barn 25 kr ved familierabatt	240	255	
Enkeltbad voksne	100	100	
Klippekort -Årskort (12mnd fra kjøpsdato) barn	2 000	2 000	
Klippekort -Årskort (12mnd fra kjøpsdato) voksne	4 000	4 000	
Leie mer enn 10 avtaler per uke, 20% rabatt, per time	640	680	
Publikumsbad Klippekort -10 klipp voksne/20 klipp barn u/16 år	800	800	
Tilgang til lokaler utenom ordinær åpningstid	800	800	

Skolelokaler

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Overnatting i gymsal/klasserom ved turneringer og annet - pr person pr natt	100	100	
Renhold under arrangement i helg, kan bestilles på forhånd etter avtale med renholdstjenesten	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Utløst alarm, utrykning. Faktureres lånetaker	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Utlån aula, Gullfunnet, Vardåsen/kantineområdet Rygge ungdomsskole Samlingssalen Nøkkeland skole pr dag inntil 8 timer lørdag/søndag	1 500	1 500	
Utlån aula, Gullfunnet, Vardåsen/kantineområdet Rygge ungdomsskole, Samlingssalen Nøkkeland skole pr dag inntil 8 timer hverdager	1 000	1 000	
Utlån av lokaler - fast gjennom året	Etter egen avtale	Etter egen avtale	
Utlån barnehage, gymsal (i barnehage/skole der barnet selv går) til f eks sosialt arrangement/barnebursdag	0	0	
Utlån grupperom, møterom inntil 8 timer < 10 personer	300	300	
Utlån grupperom, møterom inntil 8 timer < 10 personer - lørdag/søndag	500	500	
Utlån ordinære klasserom, store møterom, kantine, auditorium pr dag inntil 8 timer - lørdag/søndag	1 000	1 000	
Utlån ordinære klasserom, store møterom, kantine, auditorium pr dag inntil 8 timer hverdager	500	500	
Utlån spesialrom (mat og helse, kunst og håndverk, musikk) pr dag inntil 8 timer - hverdager	800	800	
Utlån spesialrom (mat og helse, kunst og håndverk, musikk) pr dag inntil 8 timer - lørdag/søndag	1 000	1 000	

Utlån gymsaler

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Andre per time	95	95	
Organisasjoner med fysisk aktivitet for barn/unge, funksjonshemmede/syke	0	0	

Øvrige priser

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Avfallshåndtering. Leie av container etter arrangement	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Gjentagende feilmelding/manglende innmelding av kamper i Bookup	Normal sats + 50%	Normal sats + 50%	
Hærverk/ødeleggelser som medfører erstatning eller reparasjon	Faktiske kostnader	Faktiske kostnader	
Leie av garderobeanlegg/toaletter eksternt arrangement, fakturere kostnader til renhold og forbruksartikler, per garderobe per time	65	70	
Opprydning/renhold etter trening/arrangement, ikke utført av leietaker som avtalt	800	1 000	
Renhold under arrangement i helg, kan bestilles på forhånd etter avtale med renholdstjenesten	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Tap av brikke elektronisk tilgang/behov for ekstra, pr. stk	220	220	
Tillegg for fjerning av klister utenfor spillflate ved kamper/arrangement	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	
Utløst alarm, utrykning. Faktureres leietaker	Etter gjeldende satser	Etter gjeldende satser	

Alkohol servering

Gebyrer ved innvilget ambulerende bevilling og bevilling for enkeltanledning. Kommunen følger de til enhver tid fastsatte gebyrene i forskrift til alkohollovens § 6-2

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Gebyr ved innvilget ambulerende bevilling	460	460	Oppdateres i henhold til enhver gjeldende gebyr etter alkoholforskriften § 6-2

Ved innvilget skjenkebevilling for enkeltanledning

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
For arrangement med 200 personer eller færre	460	460	Oppdateres i henhold til enhver gjeldende gebyr etter alkoholforskriften § 6-2
For arrangement med flere enn 200 personer	1 310	1 310	

For festival og større arrangement	6 400	6 400	Oppdateres i henhold til enhver gjeldende gebyr etter alkoholforskriften § 6-2
Utstedelse av kopi av bevis på bestått etablerer- og kunnskapsprøve	0	0	Prøveavgift innbetales til AOF ved prøvetaking. Prøvebevis faktureres ikke av kommunen iht. lovverket. Kommunen kan sende kopi der prøvebeviset kan lokaliseres digitalt, men lager ikke nye.

Borgerlig vigsel

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Brudepar som ikke er bosatt i Moss kommune	2 000	2 100	
I normalarbeidstiden utenfor kommunens vigselslokale	1 500	1 600	
Utenfor normal arbeidstid i kommunens vigselslokaler	2 000	2 100	
Utenfor normal arbeidstid og andre steder enn i kommunens vigselslokaler	3 000	3 110	

Eiendomsskatt

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Boliger, fritidsboliger og landbrukseiendommer (promillesats)	2,38	2,38	
Næringseiendommer (promillesats)	2,38	2,38	

Kommunale avgifter

Avløpsavgift eks mva.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Bomtur – ikke mulig å gjennomføre avtalt kontroll av privat renseanlegg grunnet manglende tilgjengelighet	925	936	
Bomtur – ikke mulig å gjennomføre avtalt tømming av septiktank grunnet manglende tilgjengelighet	1 500	1 520	
Ekstra slutttømming av septiktank (per gang)	765	770	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Ekstra tømming av septiktank (per gang)	765	770	
Fastbeløp avløp	955	1 000	Per eiendom/vannmåler
Forurensningsgebyr ved pålegg om endringer for private avløpsanlegg per dag	360	380	
Kontroll av privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse - helårsbebyggelse.	2 160	2 180	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Kontroll av privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse - hytter	1 260	1 270	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.

Kontroll av påslippstillatelser	3 015	3 620	
Kontroll av påslippstillatelser - større omfang	6 160	7 390	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Krisetømming av septinktank (per gang)	4 580	4 626	
Målt forbruk per kubikkmeter (m3)	45,50	50,82	
Saksbehandling av påslippstillatelse	11 830	14 200	
Saksbehandling av påslippstillatelse - større omfang	18 560	22 278	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Saksbehandling av utslippstillatelse i spredt bebyggelse på over 15 PE (personekvivalenter)	18 560	22 278	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling av utslippstillatelse i spredt bebyggelse på til og med 15 PE (personekvivalenter)	11 830	14 200	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling mindre endring av påslippstillatelse	3 510	4 200	
Saksbehandling mindre endring av påslippstillatelse - større saksomfang	8 790	10 550	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Saksbehandling mindre endring av utslippstillatelse over 15 PE (personekvivalenter)	3 510	4 210	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling mindre endring av utslippstillatelse til og med 15 PE (personekvivalenter)	3 510	4 210	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Slangeutlegg over 50m ved tømming av septiktank	200	200	
Tilknytningsavgift per kvadratmeter (m2) bruksareal	1,00	1,00	
Tilsyn av påslippstillatelse - større omfang (varslet)	6 160	7 390	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Tilsyn av påslippstillatelse (varslet)	3 015	3 610	
Tilsyn med privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse (varslet)	2 515	2 540	
Transportgebyr ved tømming av septiktank	1 625	1 640	
Tømming av septiktank per kubikkmeter (m3)	450	450	

Avløpsavgift inkl. mva.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Bomtur – ikke mulig å gjennomføre avtalt kontroll av privat renseanlegg grunnet manglende tilgjengelighet	1 160	1 170	
Bomtur – ikke mulig å gjennomføre avtalt tømming av septiktank grunnet manglende tilgjengelighet	1 875	1 900	
Ekstra slutttømming av septiktank (per gang)	880	885	
Ekstra tømming av septiktank (per gang)	880	885	
Fastbeløp avløp	1 100	1 150	
Forurensningsgebyr ved pålegg om endringer for private avløpsanlegg per dag	450	475	
Kontroll av privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse - helårsbebyggelse - unntatt merverdiavgift	2 160	2 180	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Kontroll av privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse - hytter - unntatt merverdiavgift	1 260	1 270	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.

Kontroll av påslippstillatelser - større omfang - unntatt merverdiavgift	6 160	7 390	
Kontroll av påslippstillatelser - unntatt merverdiavgift	3 015	3 620	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Krisetømming av septinktank (per gang)	5 270	5 320	
Målt forbruk per kubikkmeter (m3)	52,35	58,45	
Saksbehandling av påslippstillatelse - større saksomfang - unntatt merverdiavgift	18 560	22 278	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Saksbehandling av påslippstillatelse - unntatt merverdiavgift	11 830	14 200	
Saksbehandling av utslippstillatelse i spredt bebyggelse på over 15 PE (personekvivalenter) - unntatt merverdiavgift	18 560	22 278	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling av utslippstillatelse i spredt bebyggelse på til og med 15 PE (personekvivalenter) - unntatt merverdiavgift	11 830	14 200	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling mindre endring av påslippstillaelse - større saksomfang - unntatt merverdiavgift	8 790	10 550	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Saksbehandling mindre endring av påslippstillaelse - unntatt merverdiavgift	3 510	4 200	
Saksbehandling mindre endring av utslippstillatelse over 15 PE (personekvivalenter) - unntatt merverdiavgift	3 510	4 210	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Saksbehandling mindre endring av utslippstillatelse til og med 15 PE (personekvivalenter) - unntatt merverdiavgift	3 510	4 210	Dekning av eventuelle laboratorietjenester kommer i tillegg.
Slangeutlegg over 50m ved tømming av septiktank	230	230	
Tilknytningsavgift per kvadratmeter (m2) bruksareal	1,15	1,15	
Tilsyn av påslippstillatelse (varslet) - større omfang - unntatt merverdiavgift	6 160	7 390	Større omfang: eksempelvis påslipp fra industri og/eller prosessavløp
Tilsyn av påslippstillatelse (varslet) - unntatt merverdiavgift	3 015	3 610	
Tilsyn med privat avløpsanlegg i spredt bebyggelse (varslet) - unntatt merverdiavgift	2 515	2 540	
Transportgebyr for tømming av septiktank	1 870	1 886	
Tømming av septiktank per kubikkmeter (m3)	520	520	

Vannavgift eks mva.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Bomtur - drift og vedlikehold av vannmåler (ikke overholdt avtaletidspunkt)	750	780	
Fastbeløp for vanninnlegg større enn 100 mm	14 350	14 900	
Fastbeløp for vanninnlegg større enn 63 mm – til og med 100 mm	9 560	9 913	
Fastbeløp for vanninnlegg til og med 63 mm	595	626	
Kommunal avlesning av vannmåler	1 330	1 376	
Målt forbruk per kubikkmeter (m3)	27,75	24,50	
Tapt vannmåler	1 120	1 160	
Tilknytningsavgift per kvadratmeter (m2) bruksareal	1,00	1,00	
Vannavstengning på kommunal ledning for utbedring privat stikkledningsnett	3 150	3 260	

Vannavgift inkl. mva.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Bomtur - drift og vedlikehold av vannmåler (ikke overholdt avtaletidspunkt)	930	975	
Fastbeløp for vanninnlegg større enn 100 mm	16 500	17 135	
Fastbeløp for vanninnlegg større enn 63 mm – til og med 100 mm	11 000	11 400	
Fastbeløp for vanninnlegg til og med 63 mm	690	720	
Kommunal avlesning av vannmåler	1 660	1 720	
Målt forbruk per kubikkmeter (m3)	31,95	28,18	
Tapt vannmåler	1 400	1 450	
Tilknytningsavgift per kvadratmeter (m2) bruksareal	1,15	1,15	
Vannavstengning på kommunal ledning for utbedring privat stikkledningsnett	3 950	4 075	

Husholdningsrenovasjon eks mva.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
1. Standard løsning for husholdninger	4 534	4 534	Standardløsning med avfallsdunker er: 140L restavfall, 140L matavfall, 140L glass- og metallemballasje, 240L papp og papir og 240L plastemballasje

2. Standard løsning for husholdninger med redusert hentefrekvens for restavfall	2 720	2 720	Restavfall hentes hver 4. uke, istedenfor hver 2 uke som er vår standard
3. Nedgravde løsninger, per boenhet - standard hentefrekvens	3 736	3 736	
Ekstra beholder for matavfall (140L)	0	0	God kildesortering belønnes
Ekstra henting av nedgravd/bunntømt beholder (uavhengig av type avfall)	1 620	1 620	Pr. henting
Ekstra henting av restavfall - 140 liter	600	600	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 240 liter	635	635	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 370 liter	680	680	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 660 liter	800	800	Per henting
Ekstra henting av utsortert avfall (matavfall, plast, papp/papir og glass/metall)	600	600	Per henting
Fritidsrenovasjon	3 175	3 175	Tømming i perioden påske til 15 oktober. I tillegg redusert tilbud i perioden fra 15 oktober og frem til påske.
Gangtillegg prisgruppe 1 (8-20 m)	1 125	1 125	
Gangtillegg prisgruppe 2 (21-30 m)	2 160	2 160	
Gangtillegg prisgruppe 3 (31-40 m)	3 210	3 210	
Glass/metall 140 liter (standard), 240 liter, 370 liter	285	285	
Nedgravde løsninger, per boenhet økt hentefrekvens	5 600	5 600	Økt hentefrekvens ut over standard
Papp/papir 240 liter (standard), 370 liter, 660 liter	285	285	
Plast 140 liter (sekk), 240 liter (standard), 370 liter, 660 liter	285	285	
Restavfall 140 liter med tømming hver 4. uke	1 865	1 865	
Restavfall 140 liter og matavfall 140 liter (standard)	3 680	3 680	
Restavfall 240 liter	6 753	6 753	
Restavfall 370 liter	10 534	10 534	
Restavfall 660 liter	18 841	18 841	
Økt hentefrekvens av papp/papir og plast (hver 14. dag) - tillegg per beholder	570	570	

Husholdningsrenovasjon inkl. mva.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
1. Standard løsning for husholdninger	5 668	5 668	Standardløsning med avfallsdunker er: 140L restavfall, 140L matavfall, 140L glass- og metallemballasje, 240L papp og papir og 240L plastemballasje
2. Standard løsning for husholdninger med redusert hentefrekvens for restavfall	3 400	3 400	Restavfall hentes hver 4 uke, istedenfor hver 2 uke som er vår standard
3. Nedgravde løsninger, per boenhet - standard hentefrekvens	4 670	4 670	
Ekstra beholder for matavfall (140L)	0	0	God kildesortering belønnes

Ekstra henting av nedgravd/bunntømt beholder (uavhengig av type avfall)	2 025	2 025	Pr. henting
Ekstra henting av restavfall - 140 liter	750	750	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 240 liter	794	794	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 370 liter	850	850	Per henting
Ekstra henting av restavfall - 660 liter	1 000	1 000	Per henting
Ekstra henting av utsortert avfall (matavfall, plast, papp/papir og glass/metall)	750	750	Per henting
Fritidsrenovasjon	3 969	3 969	Tømming i perioden påske til 15 oktober. I tillegg redusert tilbud i perioden fra 15 oktober og frem til påske.
Gangtillegg prisgruppe 1 (8-20 m)	1 406	1 406	
Gangtillegg prisgruppe 2 (21-30 m)	2 700	2 700	
Gangtillegg prisgruppe 3 (31-40 m)	4 013	4 013	
Glass/metall 140 liter (standard), 240 liter, 370 liter	356	356	
Nedgravde løsninger, per boenhet økt hentefrekvens	7 000	7 000	Økt hentefrekvens ut over standard
Papp/papir 240 liter (standard), 370 liter, 660 liter	356	356	
Plast 140 liter (sekk), 240 liter (standard), 370 liter, 660 liter	356	356	
Restavfall 140 liter med tømming hver 4.uke	2 331	2 331	
Restavfall 140 liter og matavfall 140 liter (standard)	4 600	4 600	
Restavfall 240 liter	8 441	8 441	
Restavfall 370 liter	13 168	13 168	
Restavfall 660 liter	23 551	23 551	
Økt hentefrekvens av papp/papir og plast (hver 14. dag) - tillegg per beholder	713	713	

Gebyr for feiing og tilsyn

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Gebyr boligsikkerhet	491	460	Nytt navn i 2027

Arbeidstillatelse

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Behandlingsgebyr	1 120	1 160	

Gebyr landbruk

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Gebyr for behandling av konsesjonssaker	5 000	5 000	Maksgebyr fastsatt av Landbruksdirektoratet i Forskrift om gebyr for behandling av

			konsesjons- og delingssaker
Gebyr for behandling av søknader om delingssamtykke	2 000	2 000	Maksgebyr fastsatt av Landbruksdirektoratet i Forskrift om gebyr for behandling av konsesjons- og delingssaker

Gravetillatelser

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Behandlingsgebyr	3 890	4 030	
Kontrollgebyr	1 230	1 270	

Graving av stikkledninger eks. mva

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Annet arbeid som sprengning, massutskifting etc. avtales separat	0	0	
Deler for kobling. Pris per grøft	1 185	1 224	
Graving av grøft dypere enn 2,0m inkl. rør. Pris per m.	3 990	4 140	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Graving av grøft inntil 2,0 m dybde inkl. rør. Pris per m.	3 670	3 800	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Kryssing av gjerder, hekk etc.	2 400	2 500	
Kryssing av kabler	2 050	2 128	
Kvikkleire grunnundersøkelser	10 775	11 180	
Montering av husdrenskum	9 270	9 600	

Graving av stikkledninger inkl. mva

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Annet arbeid som sprengning, massutskifting etc. avtales separat	0	0	
Deler for kobling. Pris per grøft	1 480	1 530	
Graving av grøft dypere enn 2,0m inkl. rør. Pris per m.	4 985	5 175	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Graving av grøft inntil 2,0 m dybde inkl. rør. Pris per m.	4 580	4 750	Priser inneholder grovplanering av traseen og ledninger: 32mm vann, 110mm overvann. Andre dimensjoner må avtales og bekostes.
Kryssing av gjerder, hekk etc.	3 000	3 125	
Kryssing av kabler	2 560	2 660	
Kvikkleire grunnundersøkelser	13 470	13 975	
Montering av husdrenskum	11 590	12 000	

Handel med fyrverkeri

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Gebyr for behandling av søknader om tillatelse til handel med fyrverkeri i klasse II, III og IV	2 640	2 740	
Gebyr for gjennomføring av tilsyn/kontroll	1 395	1 450	

Parkering avgiftsbelagte plasser

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Kontrollsanksjon (avgiftsplasser)	660	660	Kontrollsanksjonene og gebyrene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer
Kontrollsanksjon (overtredelse av dokumentasjonsplikt for tidsbegrenset gratisparkering)	330	330	Kontrollsanksjonene og gebyrene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer
Kontrollsanksjon (overtredelse på plasser reservert for forflytningshemmede)	990	990	Kontrollsanksjonene og gebyrene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer
Parkeringsgebyr (feilparkering i strid med skiltforskriften eller trafikkreglene)	990	990	Kontrollsanksjonene og gebyrene følger de maksimalpriser Stortinget til enhver tid bestemmer
Peer Gynt helsehus: parkeringsavgift per time	27	29	Det er fritak for parkeringsavgift under lading av elbiler på offentlig tilrettelagte parkeringsplasser, merk skiltet tidsbegrensning på hvor lenge en bil kan stå til lading.
Sone 1 (Sentrum og Mossehallen): parkeringsavgift per time	33	35	Det er fritak for parkeringsavgift under lading av elbiler på offentlig tilrettelagte parkeringsplasser, merk skiltet tidsbegrensning på hvor lenge en bil kan stå til lading.
Sone 2 (Myra, Fiske og Stengata 2): parkeringsavgift per time	11	13	Det er fritak for parkeringsavgift under lading av elbiler på offentlig tilrettelagte parkeringsplasser, merk skiltet tidsbegrensning på hvor lenge en bil kan stå til lading.
Sone 2 (Myra): parkeringsavgift ved mer enn 5 timer pr døgn	55	59	Det er fritak for parkeringsavgift under lading av elbiler på offentlig tilrettelagte parkeringsplasser, merk skiltet tidsbegrensning på hvor lenge en bil kan stå til lading.

Tiltaksplan for graving i forurenset grunn

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Enkel sak – saksbehandling	9 780	10 150	Mindre tiltak med begrenset omfang og lav risiko for spredning av forurensning, hvor det ikke er behov for en stedspesifikk risikovurdering. Eksempler: graving i mindre arealer, uten nærhet til vannkilder eller boliger.
Enkel sak – sluttrapport og tilsyn	4 165	4 325	

Omfattende sak – saksbehandling	32 095	33 315	Større tiltak med høyere kompleksitet og potensiell risiko, hvor det foreligger en stedspesifikk risikovurdering. Eksempler: omfattende terrenginngrep, nær sensitive områder, eller tiltak som krever flere vurderinger og oppfølging.
Omfattende sak – sluttrapport og tilsyn	8 445	8 765	

Utleie av kommunal gategrunn

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Foodtrucks - per halvår	3 620	3 760	
Foodtrucks - per uke	1 035	1 075	
Foodtrucks - per år	6 720	6 975	
Foodtrucks – per dag	310	322	
Foodtrucks – per måned	2 070	2 150	
Riggplasser /leie av grunn utenfor sentrum per m2 per mnd.	125	150	
Riggplasser i sentrum (containere ol.) per m2 per dag	6,00	7,00	
Riggplasser i sentrum (containere ol.) per m2 per mnd.	250	300	
Riggplasser/leie av grunn utenfor sentrum per m2 per dag	3,00	4,00	
Uteservering - månedlig utleie av grunn, per kvadrat (m2)	62	64	
Uteservering - årlig utleie av grunn, per kvadrat (m2)	165	170	

Utleie av kommunal grunn

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Arrangementer i regi av frivillige lag og foreninger samt arrangementer med åpen for alle, uten billettsalg	0	0	
Kommersielle arrangementer med billettsalg, per dag	0	10 000	Nytt fra 2027
Kommersielt arrangement på over 4 timer varighet, per dag	4 140	0	Utgår i 2027
Kommersielt arrangement på under 4 timers varighet, per dag	2 070	0	Utgår i 2027
Opprigg og nedrigg i tilknytning til arrangementer, per dag	0	5 000	Nytt fra 2027

Gebyrer etter plan og bygningsloven

Gebyr for behandling av konsesjonssaker

Gebyret er det samme for Moss og Råde kommune. Maksgebyr fastsettes av Landbruks- og matdepartementet.

Gebyrer etter plan og bygningsloven

Hjemmel: Plan- og bygningsloven § 33-1, jf. byggesaksforskriften og eierseksjonsloven § 15. Matrikkellovens 32 og forskriftens §16 Vedtak: Moss kommune 06.11.2019, sak KST 037/19 og 038/19

Ikrafttredelse: 1. januar 2020

Revidert ved budsjettbehandling i 2024.

Forslag til ny gebyrforskrift etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkelloven er oversendt til politisk behandling og skal behandles i november 2026. Siden forskriften ikke er vedtatt, er gebyrinntektene i handlings- og økonomiplanen beregnet etter gjeldende forskrift, og det foreslås ingen endringer i byggesaksgebyrene i 2027. Dersom ny forskrift med virkning fra 2027 blir vedtatt vil oppdaterte gebyrsatser legges fram før kommunestyrets behandling av økonomiplanen i desember.

Kapittel 1 – Generelle bestemmelser

Gebyrer etter dette regulativ betales etter faktura utstedt av kommunen. Betaling kan kreves før forretning berammes, arbeid igangsettes eller før tillatelser/vedtak fattes. Alle priser er angitt i norske kroner. Det beregnes ikke merverdiavgift på gebyrer etter plan- og bygningsloven eller eierseksjonsloven.

Regulativet speiler det faktiske arbeidet de ulike sakstypene medfører. Samlet fakturert gebyr dekker saksbehandling, administrasjonskostnader, tilsyn med videre.

§ 1-1. Betalingsplikt

Alle som får utført tjenester etter dette regulativet skal betale gebyr.

Kommunen krever i tillegg inn tinglysingsgebyr og dokumentavgift i saker der kommunen må forskuttere dette.

§ 1-2. Tidspunkt for gebyrfastsetting og fakturering

Gebyr etter plan- og bygningsloven og eierseksjonsloven beregnes etter de satser som gjelder på tidspunktet fullstendig søknad mottas av kommunen, med mindre noe annet fremgår av regulativet.

Gebyret faktureres når vedtak fattes, etter avholdt oppstartsmøte eller forhåndskonferanse eller når kommunen har ferdigbehandlet eller avsluttet saken. Planforslag faktureres ved vedtak om offentlig ettersyn.

Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Ved for sen betaling påløper purregebyr etter inkassoforskriften. Gebyret må betales og forfaller uansett om vedtaket er påklaget eller det er søkt om reduksjon av gebyr.

§ 1-3. Gebyr og priser i regulativet

Regulativets gebyrer reflekterer kommunens arbeid med de ulike sakstypene og er beregnet i samsvar med selvkostprinsippet. Gebyrregulativet vedtas årlig av kommunestyret som har anledning til å prise gebyrene lavere enn selvkost.

§ 1-4. Sakkyndig bistand

Der kommunen leier inn sakkyndig bistand for kontroll, uttalelser, vurderinger ut fra lov- og forskriftskrav og lignende, vil kostnadene for slik bistand bli tillagt gebyret. I tillegg blir det fakturert for medgått tid for kommunens arbeid med å hente

inn denne bistanden.

§ 1-5. Urimelig gebyr
Dersom fagutvalget etter egen vurdering eller etter skriftlig søknad anser gebyret som klart urimelig, kan gebyret settes ned. Søknad om redusert gebyr utsetter ikke betalingsfristen.

§ 1-6. Klage
Når gebyret er hjemlet i plan- og bygningsloven § 33-1, eierseksjonsloven § 15, eller matrikkelloven er det ikke anledning til å klage på gebyret i den enkelte sak. Enkeltvedtak etter § 1-5 om urimelig gebyr kan påklages til Fylkesmannen i Viken etter reglene i forvaltningsloven.

§ 1-7. Avslag
Saksbehandlingen anses som avsluttet dersom det ikke er sendt klage innen klagefristens utløp. For å etterleve selvkostreglene skal det ved avslag betales 100 % av ordinært gebyr. Beløpet blir ikke godskrevet ved ny eller endret søknad.

§ 1-8. Tilbaketrekking av søknad
Dersom søknad trekkes tilbake, skal tiltakshaver eller søker betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i behandlingen av søknaden. Det fremgår av regulativet hvor mye som skal betales.

§ 1 – 9 Definisjoner og forklaringer

I denne forskriften menes med:

- Pbl: Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).
- Eiersl: Lov om eierseksjoner (eierseksjonsloven).
- SAK: Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften).
- TEK: Forskrift om tekniske krav til byggverk (byggeteknisk forskrift).
- Søknadspliktige tiltak: Tiltak definert i plan- og bygningsloven §§ 20-1, 20-2, 20-3, 20-4.
- Grunngebyr: Gebyr som skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse.
- Saksbehandlingsgebyr: Gebyr som skal dekke oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er avhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse.
- Registreringsgebyr: Gebyr som skal dekke arbeidet med oppgavene knyttet til registrering i matrikkelen. Gebyret betales per bruksenhet eller per endring av bruksenhet.
- Tiltaksklasse: Inndeling av oppgaver i tiltaket basert på vanskelighetsgrad, kompleksitet og konsekvenser av mangler og feil, jf. SAK § 9-4.
- Matrikkel: Nasjonalt eiendomsregister hvor hver eiendom har et unikt nummer bestående av kommunenummer, gårdsnummer (gnr), bruksnummer (bnr), festenummer (fnr.) og seksjonsnummer (snr.). Dersom bruket ikke har feste- og/eller seksjonsnummer har disse verdien null (0). Tidligere kalt GAB-registeret (Grunneiendoms-, Adresse- og Bygningsregisteret). k. Eiendom: Fast eiendom definert med et eget gårds- og bruksnummer, festenummer og/eller seksjonsnummer i matrikkelen. Seksjon etablert i henhold til lovgivningen om eierseksjoner regnes som selvstendig eiendom.
- Bruksenhet: Bygning eller del av bygning (lokale), f.eks. boenhet, garasje, anneks/uthus, kontorenhet, verksted og lager.
- Boenhet: Bruksenhet som har alle hovedfunksjoner for bolig, slik som stue, kjøkken, soveplass, bad og toalett, og har egen inngang og er fysisk atskilt fra øvrige enheter, jf. SAK § 2-2.
- Bygningstype: Standardisert kategorisering av den enkelte bygning etter NS-3457. Bygningstyper fra 111 til 199 tilhører bygningshovedgruppe Bolig. Bygningstyper fra 211 til 840 er alt annet enn bolig.
- Bruksareal (BRA): Bruksareal for eiendom som er registrert i matrikkelen og beregnet med utgangspunkt i NS-3940.

- Bebygd areal (BYA): Bebygd areal bestemmes av den horisontale projeksjonen av bygningens utvendige dimensjoner på terreng (fotavtrykket).
- Daa: Dekar, 1 000 kvadratmeter.
- Vnr.: Varenummer.

Gebyrer for private planforslag (reguleringsplaner)

§ 2-1. Generelt
Det skal betales gebyr for alle private planforslag for kommunens arbeid frem til høring og offentlig ettersyn, samt merknadsbehandling. I plansaker faktureres gebyret i forbindelse med vedtak om offentlig ettersyn. I saker som avsluttes før fullstendig planforslag er lagt frem, eller før offentlig ettersyn, faktureres gebyret når saken avsluttes.

Timepris		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 480	1 550

§ 2-2. Timepris
For de tjenester som ikke omfattes av dette regulativet så kan det tas gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker også støttefunksjoner og administrasjon av tjenesten.

§ 2-3. Tilleggsgebyr
I tillegg til det faste gebyret, påløper det et tilleggsgebyr dersom planforslaget ikke leveres i fullverdig digital form.

Tillegg for planforslag som ikke er levert etter SOSI-standarden: etter medgått tid som kommunen har brukt for å rette opp kartgrunnlaget.

Tillegg for mangelfulle plandokumenter til førstegangsbehandling: etter medgått tid som kommunen har brukt for å rette opp plandokumenter.

Kommunen skal avklare med forslagsstiller før kommunen tar gebyr for å rette opp kartgrunnlag eller plandokumenter.

§ 2-4. Tilbaketrekking av planforslag
Ved trekk av planforslag eller manglende oppfølging fra forslagsstiller skal det betales en andel av samlet saksbehandlingsgebyr avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.

Trekk av planforslag		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 020	For forslag som trekkes etter varsel om oppstart, men før innsendt planforslag er mottatt	Per planforslag	25 %	25 %
Vnr. 021	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling, men før førstegangsvedtak	Per planforslag	50 %	50 %
Vnr. 022	For sak som avsluttes etter påbegynt saksbehandling og etter førstegangsvedtak	Per planforslag	100 %	100 %

§ 2-5. Oppstartsmøte
Det er obligatorisk med et oppstartsmøte hvor alle temaer som er nødvendig for å klargjøre forutsetningene for det videre planarbeidet og utformingen av det endelige planforslaget behandles. Kommunen skal skrive referat. Jf. forskrift om behandling av private forslag til detaljregulering etter plan- og bygningsloven §§ 2 og 3.

Oppstartsmøte, jf. pbl § 12-8		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr.030	Oppstartsmøte	Per møte	50 000	69 750
Vnr.031	Planinitiativ som avvises uten oppstartsmøte	Per forslag	20 500	31 000

§ 2-6. Private planforslag

Alle private planforslag skal betale et todelt gebyr bestående av planens areal og bebyggelsens areal. Arealer som reguleres til offentlige grønnstruktur- og frilufts formål, verneområder samt eksisterende offentlige trafikkområder skal ikke tas med i beregningen. Det skal betales gebyr for beregnet maksimalt tillatt bruksareal (BRA) i ny bebyggelse og i eksisterende bebyggelse som gis nytt reguleringsformål. Gebyret beregnes i forhold til de utbyggingsmuligheter planforslaget gir, og ikke til faktiske byggeplaner der disse foreligger. Bruksareal over og under terreng skal regnes med, også garasjeanlegg og tekniske rom medregnes.

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		**Beregningsenhet**	**2026**	**2027**
Vnr.040	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, inntil 1,5 daa	100 000	124 000
Vnr.041	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, fra 1,5 til 3 daa	144 000	170 500
Vnr.042	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, fra 3 til 10 daa	188 000	217 000
Vnr.043	Behandling av reguleringsplanforslag	Per planforslag, over 10 daa	263 000	294 500

I områder regulert til kombinerte formål, bolig eller fritidsboliger kommer et tillegg per kvadratmeter BRA som følger:

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		**Beregningsenhet**	**2026**	**2027**
Vnr.050	Regulert til kombinerte formål, bolig- og fritidsboligformål	Per 100 m2 BRA	2 100	2 330

Gebyr beregnes inntil 100 000 m2 BRA.

I områder regulert til andre formål enn kombinerte formål, bolig og fritidsbolig kommer et tillegg som følger:

Reguleringsplan, jf. pbl §§ 12-10, 12-11		**Beregningsenhet**	**2026**	**2027**
Vnr.060	Annet enn bolig og fritidsbolig (dvs. næring, tjenesteyting mv.)	Per 100 m2 BRA	1 500	1 580
Vnr.061	For tiltak som ikke lar seg areal beregne etter denne bestemmelsen, f.eks. avfallsplass, bane for motorsport ol.	Per planforslag	181 000	190 650

Gebyr beregnes inntil 100 000 m2 BRA.

§ 2-7. Planer med planprogram og konsekvensutredning

For planforslag som krever planprogram og/eller konsekvensutredning (KU) skal det betales tilleggsgebyr.

Planprogram og konsekvensutredning, jf. pbl § 4-1, § 4-2 andre ledd og kap. 14		**Beregningsenhet**	**2026**	**2027**
Vnr.070	For planer som krever planprogram	Per planforslag	82 000	100 750
Vnr.071	For planer som krever konsekvensutredning	For 1 til 3 KU- tema	41 500	54 250
Vnr.072	For planer som krever konsekvensutredning	Flere enn 3 KU-tema	62 500	77 500

§ 2-8. Utfylling og endring av plan

Ved utfylling eller endring av plan skal det betales gebyr.

Utfylling og endring av plan	**Beregningsenhet**	**2026**	**2027**

Vnr.080	Endringer som behandles som ny plan i samsvar med pbl § 12-14 første ledd	Per planforslag	Fullt gebyr	Fullt gebyr
Vnr.081	Mindre endringer i reguleringsplan, oppheving av eller utfyllinger innenfor hovedtrekkene i reguleringsplanen, jf pbl. § 12-14 andre ledd	Per planforslag	65 000	100 750

Kapittel 3 - Byggesak

§ 3-1. Generelt

For alle søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven skal det beregnes grunngebyr, saksbehandlingsgebyr og registreringsgebyr med mindre annet fremgår av regulativet. For tiltak som er unntatt søknadsplikt skal det beregnes registreringsgebyr dersom tiltaket skal matrikkelføres.

§ 3-2. Grunngebyr

Grunngebyret skal dekke de generelle oppgavene i saksbehandlingsprosessen som er uavhengig av tiltakets kompleksitet og størrelse, eksempelvis arkiv, infrastruktur mv, samt kommunens oppfølging av ulovligheter.

Grunngebyr		**Beregningsenhet**	**2026**	**2027**
Vnr.100	Søknadspliktige tiltak	Per søknad	5 700	5 700

§ 3-3. Registreringsgebyr

For søknadspliktige tiltak etter plan- og bygningsloven skal det betales registreringsgebyr, som skal dekke kostnadene knyttet til arbeid som må gjøres i matrikkelen. Arbeid i matrikkelen øker proporsjonalt med antall bruksenheter og det skal betales et registreringsgebyr per bruksenhet. Gebyret skal også betales ved endring av bruksenhet.

Registreringsgebyr		**Beregningsenhet**	**2026**	**2027**
Vnr.110	Registreringspliktige tiltak	Per bruksenhet	1 250	1 250
Vnr.111	Fradrag der søker har levert boligspesifikasjon eller tilsvarende iht. kommunens spesifikasjon	Per bruksenhet	50 %	50 %

§ 3-4. Tilsyn spesifikasjon

Tilsyn er et viktig virkemiddel for å kontrollere at tiltak gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller med hjemmel i plan- og bygningsloven. Tilsyn skal bidra til bedre gjennomføring av byggeprosesser, avdekke ulovligheter og virke forebyggende. 20 % av saksbehandlingsgebyret skal dekke kommunens tilsynsvirksomhet.

§ 3-5. Timepris

For de tjenester som ikke er omtalt i regulativet, men som krever behandling etter plan- og bygningsloven, gjelder et gebyr etter medgått tid. Timesatsen dekker blant annet saksbehandling, støttefunksjoner og administrasjon.

Timepris		**Beregningsenhet**	**2026**	**2027**
Vnr.120	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 350	1 350

§ 3-6. Tilbaketrekking av søknad mv.

Ved tilbaketrekking av søknad skal tiltakshaver betale en andel av gebyret avhengig av hvor langt kommunen har kommet i saksbehandlingen.

Tilbaketrekking av søknad mv.		Beregningsenhet	2026	2026
Vnr.130	For søknader som trekkes før påbegynt saksbehandling	Per søknad	Grunngebyr	Grunngebyr
Vnr. 131	For søknader som trekkes etter utsendt mangelbrev	Per søknad	Grunngebyr	Grunngebyr
Vnr. 132	For sak som avsluttes etter saksbehandling, men før vedtak	Per søknad	Grunngebyr + 50 % av saks-behandlings gebyr	Grunngebyr + 50 % av saks-behandlings gebyr

§ 3-7. Mangelfulle søknader

En søknad kan avvises dersom den er mangelfull og ufullstendig.

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 140	Utstedelse av mangelbrev søknad med ansvarsrett, jf pbl § 20-3	Per mangelfull søknad	0	0
Vnr. 141	Utsendelse av mangelbrev – søknad uten ansvarsrett, jf pbl § 20-4	Per mangelfull søknad	0	0

§ 3-8. Forhåndskonferanse

For nærmere avklaring av rammer og innhold i tiltaket kan det holdes forhåndskonferanse mellom tiltakshaver, kommunen og andre berørte fagmyndigheter. Forhåndskonferanse utløser ikke grunngebyr. Kommunen plikter å føre referat.

Forhåndskonferanse etter pbl § 21-1		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 150	Forhåndskonferanse, tiltak uten ansvarsrett	Per møte	0	0
Vnr. 151	Forhåndskonferanse, tiltak med ansvarsrett	Per møte	0	0

§ 3-9. Søknad om endring av gitt tillatelse

Ved søknad om endring av gitt tillatelse påløper det gebyr så fremt endringene ikke dekkes av øvrige bestemmelser i regulativet. Søknad om endring av gitt tillatelse utløser ikke nytt grunngebyr.

Søknad om endring av gitt tillatelse		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 160	Ved mindre endringer av godkjent søknad, som betinger nytt vedtak, betales en andel av ordinært saksbehandlingsgebyr (unntatt dispensasjon) for ny søknad	Per søknad	20 %	20 %
Vnr. 161	Ved større endinger av godkjent søknad. Som betinger nytt vedtak, betales en andel av ordinært saksbehandlingsgebyr (unntatt dispensasjon) for ny søknad	Per søknad	50 %	50 %

Mindre endring: ingen endring kreves i matrikkelen.

Større endring: krever endring i matrikkelen og/eller nabovarsling.

Er endringene så betydelige at søknaden blir å betrakte som ny sak, betales fullt gebyr. Det skal betales fullt gebyr ved ny behandling av tidligere godkjent byggetiltak.

§ 3-10. Dispensasjonssøknad

Tiltak som ikke er i overensstemmelse med bestemmelser i lov, forskrift eller plan krever søknad om dispensasjon. Gebyret kommer i tillegg til eventuelle saksbehandlingsgebyr.

Dispensasjon etter pbl. Kapittel 19		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr.170	Søknad om dispensasjon i forbindelse med byggesak	Per søknad	24 100	24 100
Vnr.171	Søknad om dispensasjon for tiltak på eksisterende bolig og fritidsbolig i tråd med retningslinjer i LNF-områder	Per søknad	9 900	9 900
Vnr.172	Søknad om dispensasjon som ikke krever uttalelse fra myndigheter	Per søknad	9 900	9 900
Vnr.173	Tillegg per dispensasjon utover den første	Per dispensasjon	9 900	9 900

§ 3-11. Søknadspliktige tiltak med krav om ansvarlige foretak (med ansvarsrett)

Søknad, prosjektering og utførelse av tiltak som skal forestås av foretak med ansvarsrett. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

§ 3-11-1. Oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg, herunder vesentlig endring eller reparasjon

For bygninger som er kombinasjonsbygg (både boligformål og annet enn boligformål) benyttes satser per boenhet/bruksenhet avhengig av bruksenhetenes formål.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl. 20-3, jf. § 20-1, a og b		Beregning senhet	BRA inntil 50m2	BRA mellom 50 og 250m2	BRA lik eller 250m2
Bolig og fritidsbolig:					
Vnr. 180 181 182	**Bolig og fritidsbolig** Bygningstype 111 – 113, 161 -163	Per boenhet	12 900	32 100	44 500
Vnr. 190 191 192	**Tomannsbolig** Bygningstype 121 – 124	Per boenhet	12 900	26 000	33 700
Vnr. 200 201 201	**Rekkehus, kjedehus og andre småhus** Bygningstype 131 – 136	Per boenhet, inntil 10 boenheter per bygg [1]	12 900	17 900	24 400
Vnr. 210 211 212	**Store boligbygg** Bygningstype 141-159	Per boenhet, inntil 20 boenheter per bygg [2]	12 900	17 900	24 400
Vnr. 220 221 222	**Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig** Bygningstype 111-124, 161-163	Per tiltak	11 600	18 800	46 100
Vnr. 230 231 2	**Tilbygg, påbygg eller underbygg til bolig og fritidsbolig**	Per tiltak	24 400	38 900	96 800

32	Bygningstype 131-136, 141-159				
Vnr. 240 241 242	**Garasje, uthus, anneks, naust mv. til bolig:** Bygningstype 181-199	Per bygning	8 000	14 700	31 200
Annet enn bolig			**Samlet søkt BRA inntil 1.000 m2**	**Samlet søkt BRA mellom 1 000 og 5000 m2**	**Samlet søkt BRA over 5000 m2**
Vnr. 250 251 252	**Fabrikk-/industribygg ol.** Bygningstype: 211-219	Per bruksenhet	79 700	119 900	238 900
Vnr. 260 261 263	**Energiforsyningsbygg, bensinstasjon ol.** Bygningstype: 221-229;323	Per bruksenhet	79 700	119 900	238 900
Vnr.270 271 272	**Lager-, fisker- og landbruksbygg ol.** Bygningstype: 231-249	Per bruksenhet	79 700	160 700	371 000
Vnr. 280 281 282	**Offentlig tilgjengelige publikumsbygg, sykehus og andre bygg for behandl. ol.** Bygningstype: 311-322;329-429;441-449;710-829	Per bruksenhet	160 700	319 100	478 500
Vnr. 290 291 292	**Parkeringsbygg, hangar ol.** Bygningstype: 421-439	Per bruksenhet	79 700	119 900	238 900
Vnr. 300 301 302	**Bygg for overnatting mv.** Bygningstype: 511-529	Per bruksenhet	160 700	321 600	469 900
Vnr. 310 311 312	**Kontor, forretningsbygg og servering m.v** Bygningstype: 311-329, 531-539	Per bruksenhet	32 500	119 900	238 900
Vnr. 320 321 322	**Undervisnings-, kultur-, museums-, kirkebygg ol.** Bygningstype: 611-649;661-669;671-679;830-840	Per bruksenhet	191 500	358 700	469 900
Vnr. 330 331 332	**Idrettsbygg ol.** Bygningstype: 651-659	Per bruksenhet	79 700	159 600	238 700
Vnr.340 341 342	**Tilbygg og påbygg mv. for annet enn bolig** Bygningstype 211-840	Per bruksenhet	47 800	79 700	159 700
Røranlegg, ledningsanlegg mv.			**Samlet antall løpemeter inntil 1.000 m**	**Samlet antall løpemeter mellom1000 og 5.000 m**	**Samlet antall løpemeter lik eller over 5.000 m**
Vnr. 350 351 352	**Rør- og ledningsanlegg mv.** Intervallinndeling: Samlet antall løpemeter i søknaden.	Per søknad	16 300	25 600	39 600
Svømmebasseng, dam/brønn ol.			**Tiltakskl. 1**	**Tiltakskl. 2 og 3**	
Vnr.360	Svømmebasseng, dam/brønn og lignende	Per tiltak	8 200	12 900	
Vnr. 370	Brygge, molo, kai ol.	Per tiltak	12 900	36 700	
Vnr.372,373	Lekeplass, tribuner, idrettsanlegg	Per tiltak	31 900	47 800	
Vnr 374,375	Forstøtningsmur, støyskjerm, levegg o.l	Per tiltak	9 600	15 900	
Vnr 376,377	Andre konstruksjoner og anlegg	Per tiltak	8 200	15 900	

[1] Regnet ut fra dyreste arealklasse per bygningsnummer

[2] Regnet ut fra dyreste arealklasse per bygningsnummer

§ 3-11-2. Fasadeendring

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 c		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 380	**Fasadeendring småhusbebyggelse** Bygningstype 111-139, 161-199	Per fasade	3 700	3 700
Vnr. 381	**Fasadeendring større bygninger** Bygningstype 141-159, 211-840	Per fasade	12 400	12 400

§ 3-11-3. Bruksendring eller vesentlig utvidelse eller vesentlig endring av tidligere drift av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 a

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 d		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 390	Bruksendring mv. med endring av bygning, tekniske installasjoner mv.	Per søknad	50 % av gebyret etter § 3-11-1	50 % av gebyret etter § 3-11-1
Vnr. 391	Bruksendring mv. uten endring av bygning, tekniske installasjoner mv.	Per søknad	30 % av gebyret etter § 3-11-1	30 % av gebyret etter § 3-11-1

§ 3-11-4. Riving av tiltak som nevnt i pbl § 20-1 a

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 e		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 400	Mindre konstruksjoner under 100 m 2	Per tiltak	4 900	4 900
Vnr. 401	Større konstruksjoner fra 100 m2 til og med 1 000 m2	Per tiltak	9 800	9 800
Vnr. 402	Større konstruksjoner over 1 000 m2	Per tiltak	22 900	22 900

§ 3-11-5. Oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner

Grunngebyr kommer ikke i tillegg. Registreringsgebyr vil komme i tillegg dersom tiltaket er registreringspliktig i matrikkelen.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 f		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr.410	Sanitærinstallasjoner (herunder stikkledninger til bolig og fritidsbolig),	Per tiltak	10 200	10 200
Vnr. 411	Rehabilitering eller nyoppføring av skorstein	Per bygg	4 300	4 300
Vnr. 412	Ventilasjons-/sprinkler-/antenneanlegg og lignende	Per tiltak	9 500	9 500
Vnr.413	Solcelleanlegg	Per tiltak	7 300	7 300
Vnr.414	Heis	Per tiltak	5 800	5 800

§ 3-11-6. Oppdeling eller sammenføyning av bruksenheter i bolig samt annen ombygging som medfører fravikelse av bolig

For eksempel at det blir én boenhet mindre i en bygning.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 g		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 420	Sammenføyning av bruksenheter i bolig mv.	Per søknad	4 900	4 900
Vnr. 421	Oppdeling av bruksenheter i bolig mv.	Per ny boenhet	11 400	11 400

§ 3-11-7. Oppføring av innhegning mot veg

Hvor nedenstående tiltak inngår i søknad etter kapittel 20 i plan- og bygningsloven, skal det ikke kreves separat gebyr.

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 h		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 430	Innhegning mot veg (eksempelvis gjerde eller støyskjerm)	Per tiltak	7 400	7 400

§ 3-11-8. Plassering av skilt- og reklameinnretninger

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 i		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 440	Enkelt skilt eller reklame	Per tiltak	5 700	5 700
Vnr. 441	Fra og med to skilt	Per søknad	11 400	11 400

§ 3-11-9. Plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 j		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 450	Plassering av midlertidige bygninger mv.	Per søknad	11 400	11 400

§ 3-11-10. Vesentlig terrenginngrep

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 k		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 460	Vesentlige terrenginngrep	Per søknad	14 900	14 900

§ 3-11-11. Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass

Saksbehandlingsgebyr for tiltak etter pbl § 20-3, jf. § 20-1 k		Beregningsenhet	Tiltakskl. 1	Tiltakskl. 2	Tiltakskl. 3
Vnr. 470 471 472	Anlegg av veg, parkeringsplass og landingsplass	Per tiltak	24 000	27 200	35 200

§ 3-12. Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak

For søknadspliktige tiltak som behandles iht. pbl § 20-1 m. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg.

Fradeling mv., jf. pbl § 20-1 m		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 480	Opprettelse av grunneiendom, herunder søknad om fradeling av grunneiendom og innløsning av festetomt (deling)	Per matrikkelenhet	11 900	11 900
Vnr. 481	Vedtak om arealoverføring. Dokumentavgift til staten kommer i tillegg (2,5 %)	Per erklæring om arealoverføring	6 600	6 600

For søknadspliktige tiltak som behandles iht. plan- og bygningsloven § 20-1, jf. § 20-4 og tiltak som kan forestås av tiltakshaver jf. SAK
§§ 3-1 og 3-2 skal det betales følgende gebyr. Grunngebyr og registreringsgebyr kommer i tillegg

Saksbehandlingsgebyr for tiltak uten krav til ansvarlig foretak, jf. pbl 20-4		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 490	Mindre tiltak på bebygd eiendom som garasjer, uthus og tilbygg, jf. SAK § 3-1 a og b	Per tiltak	7 900	7 900
Vnr. 491	Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel eller omvendt innenfor en bruksenhet, jf. SAK § 3-1 c	Per søknad	7 900	7 900
Vnr. 492	Skilt- og reklameinnretninger etter SAK § 3-1 d	Per tiltak	4 800	4 800
Vnr. 493	Alminnelig driftsbygninger i landbruket, jf. SAK § 3-2	Per tiltak	15 900	15 900
Vnr. 494	Midlertidige bygninger under 100m2mv. jf. Pbl. § 20-4 c	Per tiltak	4 800	4 800
Vnr.495	Midlertidige bygninger over100m2mv. jf. Pbl. § 20-4 c	Per tiltak	15 900	15 900

§ 3-13 Andre vurderinger

Andre vurderinger utløser ikke grunngebyr. Tiltak på eksisterende byggverk kan utløse registeringsgebyr.

Andre vurderinger		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 500	Tiltak på eksisterende byggverk (unntak fra TEK), pbl. § 31-2, 4. ledd	Per unntak	14 700	14 700
Vnr. 501	Godkjenning av selvbyggeransvar, SAK § 6-8	Per søknad	4 150	4 150
Vnr.502	Godkjenning av foretak som ikke oppfyller kravene til utdanning mv, i SAK, pbl. § 23-8, jf. SAK § 11-4	Per foretak	5 000	5 000

§ 3-14. Igangsettingstillatelse

Igangsettingstillatelse utløser ikke grunn- eller registreringsgebyr

Igangsettingstillatelse jf. Pbl § 20-3		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 510	Igangsettingstillatelse	Per tillatelse	7 450	7 450

§ 3-15. Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest

Midlertidig brukstillatelse og søknad om ferdigattest utløser ikke grunn- eller registreringsgebyr.

Midlertidig brukstillatelse og ferdigattest		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 520	Midlertidig brukstillatelse	Per søknad	7 450	7 450
Vnr. 521	Ferdigattest der det har gått mer enn 5 år siden opprinnelig byggetillatelse ble gitt	Per søknad	7 450	7 450

Frikjøp

Frikjøpsbeløpet beregnes etter de betalingssatser som gjelder på det tidspunkt endelig byggetillatelse blir gitt. Innbetalte beløp kan kun benyttes til opparbeidelse av offentlige p-anlegg.

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 530	Frikjøp parkeringsplasser	Per manglende plass	200 000	200 000

Refusjonssaker

Gjelder refusjonssaker etter plan- og bygningslover § 18-3 til § 18-12. Gebyret fastsettes etter brukte timeverk og utgifter til sakkyndig bistand.

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 540	For medvirkning i privat refusjonssak (pr. Sak) - grunngebyr	Per søknad	46 800	46 800
Vnr. 541	I tillegg pris per time for medgått tid	Per time	1 350	1 350

Gebyrer etter eierseksjonsloven

§ 4-1. Generelt

Ved søknad om tillatelse til å seksjonere en eiendom etter eierseksjonsloven skal det beregnes gebyr med mindre annet fremgår av regulativet.

§ 4-2. Oppretting av eierseksjoner, nybygg

Oppretting av eierseksjoner, nybygg		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 800	1 til 3 seksjoner	Per søknad	10 650	11 180
Vnr. 801	4 til 8 seksjoner	Per søknad	16 000	16 800
Vnr. 802	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	875	920

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-3. Oppretting av eierseksjoner, eksisterende bygg

Oppretting av eierseksjoner, eksisterende bygg		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 810	1 til 3 seksjoner	Per søknad	12 450	13 070
Vnr. 811	4 til 8 seksjoner	Per søknad	17 750	18 640
Vnr. 812	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	1 200	1 260

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-4. Oppretting av eierseksjoner, endring av eierseksjoner i seksjonert sameie

Oppretting av eierseksjoner, endring av eierseksjoner i seksjonert sameie		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 820	1 til 3 seksjoner	Per søknad	21 350	22 420
Vnr. 821	4 til 8 seksjoner	Per søknad	26 650	27 980
Vnr. 822	Fra 9 seksjoner, tillegg per ny seksjon	Per seksjon	1 750	1 840

Maksimalgebyr: 3 x satsen for 4-8 seksjoner

§ 4-5. Sletting/oppheving av seksjonert sameie

Ved sletting eller oppheving av seksjonert sameie betales gebyret per ny grunneiendom.

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 830	Saksbehandlingsgebyr for å slette seksjoner på en eiendom	Per grunneiendom	6 200	6 470

§ 4-6. Befaring

Befaring av eiendom utføres når kommunen finner det nødvendig ved behandling av saken. Gebyr kommer i tillegg til behandlingsgebyret.

Befaring		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. 840	Gebyr for befaring	Per befaring	6 200	6 470

Gebyrer etter matrikkelloven

§ 5-0. Generelt

For arbeid etter matrikkelloven skal det beregnes gebyr med mindre annet fremgår av regulativet. Tidsfristen som er fastsatt i matrikkelforskriftens § 18 første ledd løper ikke i perioden fra 15. november til 15. april.

§ 5-1. Oppretting av grunneiendom og festegrunn, matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn, samt oppmålingsforretning over eksisterende registernummer.

Grunngebyr		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	Basisgebyr for arealer 0-300 m2	Per registernummer	18 200	20 090
Vnr. Y	Basisgebyr for arealer 301 – 1 000 m2	Per registernummer	38 750	42 780
Arealgebyr i tillegg til grunngebyr				
Vnr. Y	Pr m2 fra 1 000 m2 til 10 000 m2	Per kvadratmeter	2,2	2,4
Vnr. Y	Pr m2 fra 10 000 m2	Per kvadratmeter	2,2	2,4
Ved samtidig oppmålinger av flere tilgrensende tomter med samme rekvirent gis				
Vnr. Y	6- 10 saker	Per registernummer	10 %	10 %
Vnr. Y	11-25 saker	Per registernummer	15 %	15 %
Vnr. Y	26 eller flere saker	Per registernummer	20 %	20 %

Innløsning av festegrunn
Dersom festegrunnen har eksisterende målebrev med grensehjørner bestemt i Euref 89 eller NGO 48 kan oppmålingsforretning gjennomføres uten ny merking og måling. Festegrunn som ikke tilfredsstiller kvalitetskravet fra tidligere oppmåling, må gjennomføres med full oppmålingsforretning og etter gebyrregulativets første avsnitt.

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	Eksisterende målebrev iht. krav	Per grunneiendom	9 200	10 160

§ 5.2. Oppretting av uteareal på eierseksjon, per seksjon

Sletting/oppheving av seksjonert sameie		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	Fra 0 m2 til 200 m2	Per seksjon	11 000	12 140
Vnr. Y	Per påbegynt m2 fra 200 m2	Per kvadratmeter	2,2	2,4

Sammenhengende, oppmerkede p-plasser som tilleggsdeler regnes som et areal.

Dersom måling av utearealene gjør det nødvendig med oppmålingsforretning over eiendommens yttergrenser og disse ikke tidligere er koordinatbestemt i NGO48 eller Euref 89 må det holdes full oppmålingsforretning etter punkt 1. Ved opprettelse av eksklusiv bruksrett for eierseksjon til del av ubebygd fellesareal skal grensene være klarlagt i oppmålingsforretning og matrikkelført før tinglysing av selve seksjoneringen. Dersom det er flere uteareal med beliggenhet både mot eiendommens yttergrense og innenfor fastsettes gebyret etter gunstigste alternativ for rekvirent. Reduksjon av gebyret gis som under punkt 5.1.

§ 5-3. Oppretting av anleggseiendom (volum)
Her beregnes gebyret som under punkt 5.1, bare at m2 erstattes med m3.

§ 5-4. Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning:

Grunngebyr		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y		Per registernummer	5 800	6 400

Fullt gebyr for oppmålingsforretning kommer i tillegg

§ 5-5. Grensejustering/makeskifte over mindre arealer
Her beregnes gebyret som under punkt 5.2

§ 5-6. Grensejustering/makeskifte over mindre volumer på anleggseiendom

Volumet kan justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum. Den maksimale grensen er satt til 1000 m3 og verdi 1 G.

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	Justering av volum	Per grensejusteringsavtale	24 500	27 050

§ 5-7. Arealoverføring for grunneiendom
Her beregnes gebyret som under punkt 5.1. Gebyret utregnes fra samlet bruttoareal ved gjensidig arealoverføring. Dersom landmåler i samråd med rekvirent finner det hensiktsmessig å benytte fradeling i stedet for arealoverføring benyttes likevel gebyret i dette punktet. Forutsetningen er at arealet ikke er en selvstendig bruksenhet, men sammenslås med mottakereiendommen.

§ 5-8. Volumoverføring for anleggseiendom
Gebyret beregnes som under punkt 5.1 - m2 erstattes med m3. Påløpte kostnader til taksering, tinglysning, dokumentavgift og lignende kommer i tillegg til gebyret. Dersom Oppmålingsmyndigheten finner det hensiktsmessig, kan fradeling/sammenføyning benyttes. Gebyret er likt.

§ 5-9. Klarlegging av eksisterende grense som tidligere er koordinatbestemt i Euref eller NGO 48.

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	Grunngebyr for inntil 2 punkter	Antall punkt	6 550	7 180
Vnr. Y	For overskytende, 3 til 5 punkter	Antall punkt	1 450	1 600
Vnr. Y	Deretter per punkt	Antall punkt	1 450	1 600

Gebyret skal ikke overstige gebyr etter punkt 1. Dersom klarlegging av rettigheter inngår i forretningen faktureres dette etter medgått tid i tillegg til oppmålingsgebyret.

§ 5-10. Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere ikke er koordinatbestemt iht. punkt 9:

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	Grunngebyr for inntil 2 punkter	Antall punkt	18 200	20 090
Vnr. Y	For overskytende, 3 til 5 punkter	Antall punkt	2 550	2 810
Vnr. Y	Deretter per punkt	Antall punkt	2 550	2 810

Dersom klarlegging av rettigheter inngår i forretningen faktureres dette etter medgått tid i tillegg til oppmålingsgebyret.

§ 5-11. Utstedelse av matrikkelbrev:

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	Matrikkelbrev til og med 9 sider pr. brev		185	185
Vnr. Y	Matrikkelbrev over 9 sider pr. brev		370	370

Ved gjennomføring av oppmålingsforretninger er utstedelse av nytt matrikkelbrev inkludert i gebyrsatsene. Gebyr for utstedelse av matrikkelbrev er fastsatt av Statens kartverk.

§ 5-12. Registrering av eksisterende jordsameie
Faktureres etter medgått tid

§ 5-13. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering
Dersom en sak blir trukket før den er fullført eller må avvises av andre grunner - for eksempel endrede hjemmelsforhold, betales gebyr forholdsmessig etter medgått tid, minimum en tredjedel av vedtatte gebyrsatser.

§ 5-14. Urimelig gebyr
Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan fagutvalget, av eget tiltak eller søknad fastsette et passende gebyr.

§ 5-15. Oppmålingsforretning over spesielle arealer

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	Grunnbeløp for klargjøring av større sammenhengende arealer til landbruksformål, allmenne friluftsformål og utbyggingsområder som senere skal deles	Per registernummer	38 750	42 780

§ 5-16. Andre arbeider
Oppmålings- og matrikuleringsarbeid som ikke faller direkte inn under gebyrregulativets oppsett kan beregnes etter medgått tid. Det beregnes normalt ikke instrumentleie/reise/diett.

		Beregningsenhet	2026	2027
Vnr. Y	For tjenester som ikke faller inn under regulativbestemmelsene	Per time	1 400	1 700

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad

.

Eiendomsprodukter og e-Torg

Kommunene selger tilrettelagte eiendomsprodukter som benyttes ved eiendomssalg og søknader etter Plan- og bygningsloven etter egen gebyrliste.

Eiendomsprodukter og e-Torg

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Adkomst til eiendommen	65	70	
Byggesakspakke	1 495	1 570	
Bygningstegninger	420	479	
Eiendomsinformasjon	325	325	
Ferdigattest/Midlertidig brukstillatelse	180	200	
Grunnkart	295	251	
Historisk Målebrev	180	200	
Historiske flyfoto	338	338	
Kommunale avgifter	180	200	
Ledningskart	170	180	
Legalpant	180	200	
Meglerpakke	1 430	1 573	
Meglerpakke liten	795	835	
Naboliste	170	170	

Nabovarsel	300	300
Oljetank	180	200
Ortofoto	340	340
Plandata på vektorform	390	429
Reguleringsforhold	365	365
Tilknytning til offentlig vann og avløp	275	300
Vannmåler	80	90

Gravplass og gravferd

Priser foreslått av kirkelig fellesråd iht. gravferdslovens § 21.

Gravplass og gravferd innenbys

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Festeavgift kistegrav 1 år	460	480	
Festeavgift kistegrav 10 år	4 600	4 780	
Festeavgift kistegrav 20 år	9 200	9 550	
Festeavgift kistegrav 5 år	2 300	2 390	
Festeavgift urnegrav 1 år	350	370	
Festeavgift urnegrav 10 år	3 500	3 700	
Festeavgift urnegrav 20 år	7 000	7 400	
Festeavgift urnegrav 5 år	1 750	1 850	
Kremasjonsavgift	8 020	8 020	Gebyret justeres i samsvar med kremasjonssatsen vedtatt av Sarpsborg kommune
Medfestet grav, 20 år	9 200	9 550	
Navnet minnelund	10 700	11 100	
Navnet minnelund medfeste	7 000	7 400	
Samlingsmusikk	1 150	1 200	
Tilbakesetting gravminne	2 700	2 800	

Gravplass og gravferd utenbys

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad
Festeavgift kistegrav 1 år	920	960	
Festeavgift kistegrav 10 år	9 200	9 600	
Festeavgift kistegrav 20 år	18 400	19 200	
Festeavgift kistegrav 5 år	4 600	4 800	
Festeavgift urnegrav 1 år	700	740	

Festeavgift urnegrav 10 år	7 000	7 400
Festeavgift urnegrav 20 år	14 000	14 800
Festeavgift urnegrav 5 år	3 500	3 700
Kistenedsetting	4 600	4 780
Medfestet grav, 20 år	18 400	19 100
Navnet minnelund	24 800	25 900
Navnet minnelund medfeste	14 000	14 800
Samlingsmusikk/inngangsmusikk	1 150	1 200
Tilbakesetting gravminne	2 700	2 800
Urnenedsetting	1 350	1 400

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF

Honorarer (eksterne):	
Innløsning av festetomt	Administrasjonsvederlag: 10 000 kroner. Fester dekker i tillegg samtlige kostnader og gebyrer i forbindelse med innløsningen.
Salg av fradelt tomt som forvaltes av MKEiendom	Administrasjonsvederlag: 5 % av salgssum, begrenset oppad til 50 000 kroner. Minimum 10 000 kroner. Kjøper betaler samtlige kostnader og gebyrer i forbindelse med salget.
Salg av fast eiendom gjennomført av MKEiendom der tomt må fradeles	Administrasjonsvederlag: 5 % av salgssum.
Salg/kjøp av leiligheter/bygg ved bruk av megler	Administrasjonsvederlag: 10 000 kroner.
Salg av tilleggsareal eller mindre parseller	Administrasjonsvederlag: 5 % av salgssum, begrenset oppad til 50 000 kroner, minimum 10 000 kroner.
Ingeniørtjenester	1 170 kroner ekskl. mva.
Vaktmestertjenester:	
Viderefakturering til eksterne/interne	15 % påslag
Interne/eksterne oppdragsgivere	850 kroner per time (pluss mva. for eksterne)
Feilsortert avfall når MKE må rydde opp	850 kroner per tilfelle
Salg/kjøp av eiendom [1]:	
Boliger	Verditakst utført av sertifisert takstmann, og eller budgivning.
Næringseiendom	Verditakst utført av sertifisert takstmann og eller budgivning.
Innløsning av festetomt etter tomtefesteloven § 32	Innløsningssum fastsettes etter verditakst utført av sertifisert takstmann.
Tilleggsareal, små parseller	Markedspris, minimum 850 kroner per m2
Leiepriser:	
Leiligheter/boliger	Husleie fastsatt etter kommunale satser. Husleien reguleres årlig etter siste kjente KPI.

Næringslokaler	Husleien fastsettes etter markedsverdi. Husleien reguleres etter avtalt intervall og siste kjente KPI.
Bortfeste av tomt	Festeavgift fastsettes til en fornuftig avkastning av tomteverdien (markedsverdi) etter verditakst utført av en sertifisert takstmann.

[1] Administrasjons vederlag, offentlige gebyrer og ev. andre kostnader/priser kommer i tillegg, se tjenester /ytelser ovenfor.

Gebyr	Sats 2026	Sats 2027	Merknad

.

Satsingsområder

Visjon

Mangfoldige Moss - Skapende, Varmere, Grønnere

Visjonsbeskrivelse

Visjonen er et framtidsbilde som skal skape felles mening og retning. Den skal engasjere og vise vei for innbyggere, folkevalgte og medarbeidere i kommunen. Visjonen er laget av innbyggere, ansatte og folkevalgte og ble vedtatt i fellesnemnda 5. desember 2019.

Verdier

MANGFOLD
- Mangfold er viktig for nye Moss. Mangfold i befolkningen, kulturen, idretten, naturen og næringslivet. Moss skal ha plass til alle mennesker, og ulikhetene våre skal være en ressurs for arbeidslivet, kulturlivet og for det sosiale livet. Mangfoldigheten gir oss flere bein å stå på, og mulighet til å utvikle et bærekraftig samfunn.

SKAPENDE
- fordi det favner både det kreative innenfor kunst og kultur, samtidig som det tar med seg det historiske og nåtiden gjennom alt som er skapt og skapes i landbruk og næring.

VARMERE
- fordi vi i Moss ønsker at alle skal være inkludert og oppleve tilhørighet, trygghet og mestring. Samfunnsutvikling skal fremme folkehelse og redusere sosiale forskjeller.

GRØNNERE
- fordi Moss skal bli grønnere gjennom å bevare naturen og kulturlandskapet, ha en god blå-grønn struktur i kommunen, redusere klimagassutslipp og begrense skadeomfang som følge klimaendringer

Levekår og folkehelse

Innledning

Levekår og livskvalitet handler om hvordan vi har det. Det handler om relasjoner til andre mennesker, både familie, venner og mennesker generelt. Det handler om ressurser man har, fysisk og psykisk helse, hvordan vi har det der vi bor, boligen, nærmiljøet og om vi føler oss trygge – fysisk, sosialt og materielt. Videre vil hvordan vi har det på jobb påvirke livskvaliteten på samme måte som det å stå utenfor arbeidslivet påvirker oss.

Et bærekraftig samfunn er et samfunn det er godt å leve i. For å legge til rette for skapende, varmere og grønnere lokalsamfunn er tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid avgjørende.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	2022	2023	2024	Siste måling 2025
I Moss er alle inkludert og opplever tilhørighet, trygghet og mestring	I Moss har alle et godt oppvekstmiljø	Andel barn som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt	14,9 %	13,9 %	13,9 %	0,0 %
		Bemanning i barnehager	95,0 %	88,0 %	78,0 %	90,0 %
		Elevunders. 10. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	4,0 %	4,4 %	6,7 %	7,3 %
		Elevunders. 7. trinn - Mobbing på skolen (prosent)	5,3 %	6,3 %	8,5 %	10,0 %
	I Moss har alle mulighet til å delta i kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter	Deltakelse i organisert idrett og fritidsaktivitet	55,0 %	0,0 %	0,0 %	57,0 %
	I Moss har alle mulighet til å leve og bo selvstendig	Husstander i midlertidige botilbud	0	0	157	150
		Leier bolig, andel husholdninger	19,6 %	20,1 %	20,7 %	20,9 %
	Moss er et raust og helsefremmende lokalsamfunn	Ensomhet, ungdomstrinnet	24,0 %	0,0 %	0,0 %	22,0 %
		Mottakere av uføretrygd, 18-29 år	0,0 %	0,0 %	3,5 %	3,6 %
		Psykiske plager blant ungdomsskoleelever	16,0 %	0,0 %	0,0 %	18,0 %
		Psykiske symptomer og lidelser 15-24 år	184,0	187,0	189,0	192,0
		Psykiske symptomer/lidelser 0-74 år	184,0	185,0	189,0	196,0

Verdiskaping og kompetanse

Innledning

Verdiskapingen i Moss i årene framover må være bærekraftig i både miljømessig, sosial og økonomisk sammenheng. Det betyr at vi har et næringsliv som bidrar til det grønne skiftet, at det gir arbeidsplasser til alle og at det har en inntjening som gjør at det kan bidrar til verdiskapingen lokalt og nasjonalt. Moss kan utnytte sin sentrale beliggenhet og relativt sett lave boligpriser i hovedstadsregionen til å tiltrekke seg folk og næringsetableringer. Det vil være viktig å styrke bostedsattraktiviten ytterligere samtidig som vi tar aktive og bevisste grep for å styrke og videreutvikle nærings- og besøksattraktiviteten.

Moss har et arbeidsmarkedsunderskudd for gruppen sysselsatte med universitets- og høyskoleutdanning på 4 år eller mer. Mange av disse pendler i dag ut av regionen. Det vil derfor være et godt grunnlag for å utvikle kunnskapsintensive bedrifter lokalt, og legge til rette for nye statlige arbeidsplasser. Samtidig må vi sørge for at det lokale næringslivet har et arbeidstilbud til alle grupper av befolkningen, også de uten høyere utdanning som ellers har lett for å falle utenfor arbeidslivet. I Moss trenger vi både mastere og mestere. Samfunnet og arbeidslivet skifter raskt. Framtidas jobber er ennå ikke skapt. Det er derfor viktig å legge til rette for kontinuerlig innovasjon og nyskaping i offentlig sektor og privat næringsliv. Vi utdannes ikke lenger en gang for alle. Livslang læring er nødvendig for at vi skal kunne kvalifisere oss for nye jobber og sikre offentlig sektor og privat næringsliv relevant kompetanse. Det å tilegne seg kunnskap endrer seg raskt som følge av teknologi, digitalisering og læringsmetoder.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	2022	2023	2024	Siste måling 2025
I Moss har vi et bærekraftig næringsliv med nyskaping og høy arbeidsdeltakelse for alle grupper av befolkningen	Moss er en attraktiv bo- og besøkskommune	Antall nye boliger i Moss	359	384	286	350
	Moss er en næringsvennlig og attraktiv kommune for eksisterende og nye bedrifter og virksomheter	Vekst i antall arbeidsplasser	2,0 %	2,6 %	1,2 %	0,6 %
	Moss har et innovativt og nyskapende næringsliv	Vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet	2,2 %	2,2 %	0,7 %	1,9 %
	Moss har virksomheter og enkeltmennesker med kompetanse som gir konkurransedyktig næringsliv, effektiv og god offentlig sektor og høy framtidig arbeidsdeltakelse	Gjennomføring av videregående opplæring	79,0 %	80,0 %	81,0 %	82,0 %
		Leseferdighet, 5. trinn	0,0 %	0,0 %	0,0 %	26,0 %
		Regneferdighet, 5.trinn	0,0 %	0,0 %	0,0 %	29,5 %
		Sysselsettingsandel	64,2 %	64,6 %	64,0 %	63,3 %
		Utenfor arbeid, utdanning og opplæring, 20-66 år	21,9 %	21,9 %	22,0 %	0,0 %
		Utenfor arbeid, utdanning og opplæring,15-29 år	12,0 %	12,7 %	12,0 %	0,0 %

Klima og miljø

Innledning

Klima- og miljøutfordringene er globale, men mye må håndteres lokalt. I Moss stod transportsektoren samlet sett for over halvparten av de direkte klimagassutslippene i 2016 *(referanseår for beregning av klimagassutslipp)*. Det er derfor viktig å fokusere på strategier for å tilrettelegge for flere grønne reiser; med sykkel, kollektivtransport eller til fots. Arealstrategier, spesielt med tanke på lokalisering og fortetting, er en suksessfaktor for å redusere klimagassutslippene fra reiser og transport.

Moss må ta ansvar for å bevare artsmangfoldet i naturen. Moss har mye bebyggelse og jordbruksareal i forhold til skogarealer til sammenligning med andre kommuner i Norge, og utbyggingstrykket og interessekonflikter gjør seg i stor grad gjeldende. I et så oppstykket landskap er det viktig å ta vare på den skogen og de grønne lungene vi har og sørge for sammenhengende og gode grøntkorridorer slik at ferdselsruter og spredningsruter ikke forstyrres. Vi tar ansvar for biologisk mangfold gjennom beplantning i offentlig regi. Vi må forvalte havområdene og ferskvannsforekomstene slik at hensynet til naturmangfold veier tungt i forhold til andre hensyn. Ivaretakelse av skog vil både gavne naturmangfoldet og sørge for opptak av CO2 fra atmosfæren (karbonfangst). Skogen forhindrer utvasking av jord når vi går inn i en framtid med flere voldsomme regnskyll. Skogen er viktig for rekreasjon og friluftsopplevelser.

Klimatilpasning dreier seg både om beredskap og planlegging. I Moss vil økt nedbør gi utfordringer i håndtering av overvann og fare for skred og erosjon. Når det gjelder overvann må en del av nettet byttes ut og oppjusteres i tråd med anbefalinger fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Samtidig må vi sette i verk tiltak for å lede vannet bort fra rørene. Vi må også ha gode beredskapsplaner for å håndtere skred og tørke, og vi må beskytte matjorda fra flommer, erosjon og tørke.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Strategi	Indikator	2022	2023	2024	Siste måling 2025
I Moss tar vi ansvar for våre ressurser, vår natur og det globale klimaet slik at framtidens generasjoner kan ha minst like god livskvalitet som oss	I Moss har vi en effektiv forvaltning av arealene, med et spesielt fokus på skog, hav og innsjøer, slik at tap av artsmangfold stanses	Fysisk nedbygd areal	7,98	8,11	8,27	8,35
		Omdisponering av dyrket og dyrkbar jord	10,0	13,0	0,0	0,0
	I Moss legger vi gode planer for å møte morgendagens klimaendringer, slik at skadeomfang som følge av mer ekstremvær og endret vær over tid blir minst mulig	Klimasårbarhetsanalyse	0	0	0	0
	I Moss tar vi nødvendige grep for å redusere utslipp av klimagasser med 60 %, sammenlignet med 2016, innen 2030	Klimagassutslipp fra vei	69 361	63 564	0	0
		Klimagassutslipp samlet	156 485	139 366	0	0

Kommunens tjenesteområder

Kommunedirektør med stab

Beskrivelse av tjenesteområdet

Stab- og støttefunksjonen skal legge til rette for, og understøtte, god og effektiv tjenesteproduksjon samt videreutvikling av tjenester – til beste for kommunens innbyggere.

Stabsoppgaver bistår ledelsen med rådgivning, strategi og utvikling hovedsakelig innen kommunikasjon, HR, økonomi, virksomhetsstyring, anskaffelser, digitalisering, beredskap, personvernombud og juridisk rådgivning. I tillegg koordinerer stab oppgaver på vegne av kommunedirektør/organisasjonen.

Støtteoppgaver (linjestøtte) har en gjennomføringsrolle mht. praktisk/operativ drift av felles systemer og service for hele organisasjonen og de ansatte. Slike oppgaver kan være IT-brukerstøtte, renhold, lønnskjøring, fakturering/innfordring, arkiv/post, informasjon/servicetorg og politisk støtte.

Per 01.01.2027 har kommunedirektør med stab 99,4 årsverk administrative stillinger i bemanningsplanene, hvorav ett årsverk er utleid. Kommunale frikjøpte hovedtillitsvalgte og hovedverneombud utgjør 9,8 årsverk. I tillegg har renholdstjenesten 74,4 årsverk i bemanningsplanene i 2027.

Utfordringer og utvikling

Kommunesektoren står overfor økende utfordringer med strammere økonomiske rammer. Forventningsgapet blir stadig større mellom det som forventes av kommunene og det som er mulig å yte med de ressursene som er tilgjengelig.

Konkurransen intensiveres om kvalifisert arbeidskraft, noe som stiller høyere krav til effektiv ressursbruk og utviklingsarbeid.

Det globale trusselbildet påvirker kommuner med et mer sammensatt og alvorlig situasjonsbilde enn tidligere tradisjonelle krisehendelser, i forhold til oppgaver med opprettholdelse av kritiske samfunnsfunksjoner, krisehåndtering og beskytte befolkningen.

Ondsinnede aktører benytter i stadig større grad kunstig intelligens (KI) i sine aktiviteter. Dette medfører at sikkerhetsmiljøet i kommunen sammen med leverandørene må se på nye måter å avverge ondsinnet aktivitet på. Samtidig som KI utgjør en trussel er KI også en stor mulighet.

For Moss kommune innebærer dette at funksjoner som sentral stab, i tett samarbeid med kommunedirektøren og kommunalområdene, må prioritere oppgaver som gir størst mulig verdi for tjenestene. Det betyr å prioritere utviklingsstøtte til linjeorganisasjonen, med særlig fokus på digital transformasjon, omstilling, organisasjonsutvikling, lederutvikling, kommunikasjon, styring, beredskap og sikkerhet. Gjennom tydelig prioritering og samarbeid skal stab være en pådriver for demokratiske prosesser, utvikling, kvalitet og kontinuerlig forbedring – til beste for innbyggerne i Moss kommune.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett	321 620	321 620	321 620	321 620
Sum Lønns- og prisvekst	*11 316*	*11 316*	*11 316*	*11 316*
Sum Tekniske justeringer	*-6 777*	*-6 777*	*-6 777*	*-6 777*
Sum Vedtak forrige periode	*1 120*	*-7 445*	*-8 195*	*-11 095*
Sum Budsjettendring i år	*8 488*	*11 272*	*11 270*	*11 270*
Konsekvensjustert budsjett	14 147	8 366	7 614	4 714
Konsekvensjustert ramme	335 767	329 986	329 234	326 334
Innsparingstiltak				
Nedtrekk drifts- og investeringsanalysen	-200	-2 800	-2 800	-3 700
Sum Innsparingstiltak	*-200*	*-2 800*	*-2 800*	*-3 700*
Nye tiltak				
Ekstern bistand eierstyring	1 000	0	0	0
Sum Nye tiltak	*1 000*	*0*	*0*	*0*
Konsekvensjusteringer				
Økt tilskudd til Kirkelig fellesråd	2 218	2 218	2 218	2 218
Sum Konsekvensjusteringer	*2 218*	*2 218*	*2 218*	*2 218*
Nye tiltak og realendringer budsjett	3 018	-582	-582	-1 482
Ramme 2027-2030	338 784	329 403	328 651	324 851

Nedtrekk drifts- og investeringsanalysen
KST 57/26 - andel stab

Ekstern bistand eierstyring

Moss kommune jobber med ny eierskapsmelding. Det avsettes derfor midler til oppfølging og implementering av ny eierskapsmelding, herunder eksterne utredninger, risikovurderinger og gjennomgang av prioriterte selskaper.

Økt tilskudd til Kirkelig fellesråd

Kirken har planlagt betydelige investeringer i planperioden. I 2027 er netto investeringsbehov beregnet til om lag 18 millioner kroner.

På bakgrunn av fremskrivninger, planlagte nedtrekk på 0,6 millioner kroner og økt kompensasjon for renter og avdrag foreslås tilskuddet økt med 2,2 millioner kroner.

Samlet tilskudd til kirken i 2027 utgjør dermed 41,8 millioner kroner.

Oversikt over investeringer Kirkelig fellesråd

Prosjekt (tall i tusen kroner)	2027	2028	2029	2030
Prosjektprogram - Rehab og sikring Rygge kirkested	18 393	13 210	4 942	500
Prosjektprogram - Rehab og sikring øvrige kirker	1 500	3 500	3 500	3 500
Omregulering Jeløy kirkegård /navnet urnelund	2 500			
Oppgradering maskinpark kirkegård		1 000	700	7000

Statlig tilskudd fra kirke bevaringsfondet (KBF) til Rygge middelalderkirke	-4 500	-4 700	-3 600	-2 500
Statlig tilskudd fra kirkebevaringsfondet (KBF) til Rygge middelalderkirke		-3 000		
Tilskudd Enova (ENØK oppgradering Rygge kirkested)		-900		
Sum lånebehov	17 853	9 110	5 542	2 200

Totale nedtrekk

I økonomiplan 2026-2029 er det vedtatt et kutt fra 2027 på 650.000 kroner ved reduksjon av antall medlemmer i folkevalgte organer. Kommunestyret vedtok i en senere sak ikke en reduksjon av antall medlemmer i folkevalgte organer, men vedtok reduksjon av ett PMT utvalg etter kommunevalget 2027, jf. kommunestyret sak 069/26. Helårseffkten av mindre utgifter for PMT utvalg utgjør 510.000 kroner, slik at disse går med til dekning av tilbakeføring av 650 000 kroner. I økonomiplan 2027-2030 er mellomværende inndekning innarbeidet innenfor rammen.

Reduksjon i stillinger fordelt på år:

2027: 2,6 administrative årsverk, 0,5 administrative årsverk vakant stilling og 2 renhold årsverk.

2028: 6 administrative årsverk og 0,5 årsverk vakant stilling fra 2027.

2029: 3 administrative årsverk.

2030: 1 administrativt årsverk.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum investeringsprosjekter	**2 000**	**2 000**	**2 000**	**2 000**	**8 000**	**2 000**	**2 000**	**2 000**	**2 000**	**2 000**	**2 000**

Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus

Ivareta sikker og stabil drift. Del av livssyklusforvaltningen og for å kunne møte kapasitetsbehov som følge av organisk vekst, for eksempel backup/lagring.

KOSTRA

Samlet

KOSTRA-analysen viser at Moss kommune har høyere utgifter til eiendomsforvaltning (funksjon 121) enn sammenlignbare kommuner i KOSTRA-gruppe 11. Utgiftene ligger 105 prosent over gjennomsnittet, tilsvarende om lag 20 millioner kroner årlig. I tillegg er utgiftene til politisk styring om lag 4 millioner kroner høyere. Forskjellene her er generelt på administrasjon kan blant annet skyldes ulik organisering og regnskapsføring. Det er derfor behov for nærmere undersøkelser før det kan konkluderes med et eventuelt innsparingspotensial.

Kostra-analyse - Adm, styring og fellesutgifter

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter per innbygger (100) politisk styring (B) *) **)	338	397	331	454
	Netto driftsutgifter per innbygger (110) kontroll og revisjon (B) *) **)	48	58	60	111
	Netto driftsutgifter per innbygger (120) administrasjon (B) *) **)	3 501	3 590	3 232	4 071
	Netto driftsutgifter per innbygger (121) forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen (B) *) **)	457	722	342	446
	Netto driftsutgifter per innbygger (130) administrasjonslokaler (B) *) **)	438	334	417	532
	Netto driftsutgifter per innbygger (180) diverse fellesutgifter (B) *) **)	49	45	40	103
	Netto driftsutgifter per innbygger (285) tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde (B) *) **)	69	69	50	79

) Inflasjonsjustert med deflator) Justert for utgiftsbehov*

Kostra-analyse - Kirke

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter per innbygger (390) den norske kirke (B) *) **)	442	435	591	640
	Netto driftsutgifter per innbygger (393) gravplasser og krematori er (B) *) **)	253	276	78	114
	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kirke (B) *) **)	694	711	669	757
	Netto driftsutgifter til funksjon 392 tilskudd til tros- og livssynssamfunn pr. innbygger i kro (B) *) **)	0	-1	0	3
-	Dekningsgrad	-	-	-	-

	Døpte i prosent av antall fødte (B)	39,7 %	32,5 %	50,8 %	56,1 %
	Konfirmerte i prosent av 15-åringer (B)	27,0 %	30,6 %	44,0 %	51,6 %
	Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere (B)	55,1 %	54,0 %	60,7 %	63,9 %
-	Grunnlagsdata (Nivå 3)	-	-	-	-
	Døpte	171	149	2 628	25 858

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområdet er organisert i fire enheter:

- Skole
- Familie, barn og inkludering
- Kultur, idrett, bolig og samskaping
- Nav

Kommunalområdet har til sammen omtrent 1 430 årsverk. Vakante stillinger er ikke inkludert og kommer i tillegg.

Enhet skole er den største enheten og har omtrent 780 årsverk. Enheten består av 17 skoler, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), SLT (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak) og skoleeieravdelingen. Enheten forvalter skoleeieransvaret i Moss, og en viktig satsing er at alle elever møter et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø med kompetente pedagoger som fører til at elevene får tatt ut sitt læringspotensial.

Enhet familie, barn og inkludering har omtrent 500 årsverk. Enheten består av kommunale barnehager, barnevern, forebyggende helse, voksenopplæring, pedagogisk veiledning og kvalitet (PVK), flyktningtjenesten og avdeling for enslige mindreårige flyktninger. Barnehagetilbudet i Moss kommune består av 25 private og 11 kommunale barnehager. Enheten har fokus på å jobbe forebyggende med barn og familier, både gjennom de universelle tjenestene og støttetjenestene

Enhet kultur, idrett, bolig og samskaping består av 80 årsverk. Enheten består av kultur- og idrettstaben og avdelingene bibliotek, kulturskole, kulturhus, idrett, samskaping og boligsosial. I tillegg er frivillighetskoordinator organisert i enheten. Enheten jobber for mangfoldig kultur-, aktivitets- og idrettstilbud der alle har mulighet til å delta. Videre er det fokus på inkluderende fellesskap og trygge boforhold, og arbeidet med by- og stedsutvikling.

Enhet Nav består av kommunale og statlige tjenester, med en kombinasjon av statlige og kommunalt ansatte. Antall årsverk fordeler seg med omtrent 70 statlige og 70 kommunale årsverk. Nav Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten region Øst-Viken. Nav Moss har organisert oppfølgingsarbeidet i tverrfaglige avdelinger, med egen tverrfaglig avdeling for unge opp til 30 år.

Strategisk plan

Kommunalområdets strategiplan ble revidert i 2026 og innholder fire satsningsområder:

1. Attraktiv by med mangfoldige muligheter
2. Trygg start og god oppvekst
3. Utdanning og arbeid for alle
4. Helhet og sammenheng for innbyggerne

Utfordringer og utvikling

Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet har et sentralt ansvar for å sikre gode oppvekstvilkår, fremme sosial mobilitet og bidra til at flere gjennomfører utdanning og får varig tilknytning til arbeidslivet. Innsatsen spenner fra svangerskap, helsestasjon, barnehage og skole, til kvalifisering, integrering, kultur, frivillighet, aktivitet, idrett, arbeid og bolig. Felles for tjenestene er målet om å forebygge utenforskap, skape gode opplevelser og styrke den enkeltes muligheter til å lykkes gjennom livet.

De fleste i Moss har gode livsvilkår, men kommunen står overfor utviklingstrekk som utfordrer. Sosiale og økonomiske forskjeller setter spor i barns hverdag og påvirker både helse, læring og framtidsmuligheter. Stadig flere barn og unge har sammensatte utfordringer knyttet til psykisk helse, skolefravær og behov for særskilt oppfølging. Barnevernet håndterer mer komplekse saker enn tidligere, og levekårsproblemer begrenser mulighetene for deltakelse og livsutfoldelse for en del barn og unge. Et presset boligmarked gjør det dessuten vanskeligere for enkelte å etablere og opprettholde stabile boforhold. Dette kan skape ytterligere utrygghet og forsterke eksisterende levekårsbelastninger for barn og familier. Samlet understreker utviklingen betydningen av tidlig innsats, sterke universelle tjenester og bedre koordinering rundt barn, unge og familier. Arbeidet med Mossemodellen for bolig skal i planperioden bidra til en mer helhetlig tilnærming til boligrelaterte utfordringer og styrke kommunens innsats for trygge boforhold og deltakelse i fellesskapet.

I tråd med kommunens strategi skal innsatsen i større grad rettes mot nærvær, læring og livsmestring gjennom hele oppvekstløpet. Barnehage, skole, kultur-, fritids- og aktivitetsarenaer er viktige fellesskap der barn og unge bygger relasjoner, opplever mestring og utvikler ferdigheter og kunnskap som har betydning langt utover oppvekstårene. Foreldrestøtten skal i større grad forankres i de universelle arenaene og bidra til sterkere nettverk, økt sosial støtte og et mer inkluderende fellesskap rundt familiene. Gjennom tidlig innsats, tettere samhandling og samordnede tjenester skal flere barn og unge oppleve tilhørighet, motivasjon og gode overganger mellom livsfaser og utdanningsnivåer. Slik legges grunnlaget for aktiv deltakelse i samfunns- og arbeidsliv og for at flere får brukt sine ressurser og realisert sitt potensial.

Et overordnet mål for kommunalområdet er at flere innbyggere skal komme i arbeid og oppnå varig tilknytning til arbeidslivet. Selv om mange er i arbeid og utdanning, har Moss fortsatt utfordringer knyttet til utenforskap, lavinntekt og avhengighet av offentlige ytelser. Økt arbeidsdeltakelse er den viktigste faktoren for å redusere levekårsforskjeller og styrke barn og unges framtidsmuligheter. Det er derfor prioritert å styrke innsatsen for nærvær i skole og opplæring, kvalifisering, integrering og overgang til arbeid, i tett samarbeid med næringsliv, frivillighet og andre samfunnsaktører.

Moss skal samtidig videreutvikles som en attraktiv kultur- og aktivitetsby der kultur, idrett og fritid bidrar til identitet, livskvalitet og tilhørighet. Tilgjengelige møteplasser, aktive nærmiljøer og et sterkt frivillig engasjement er viktige forutsetninger for gode liv. Kulturskolen skal videreutvikles som en sentral aktør i kommunens arbeid med oppvekst, deltakelse og samskaping. Arbeidet med å sikre at flere barn og unge kan delta i aktiviteter uavhengig av familiens økonomi vil fortsatt ha høy prioritet.

Fellesskolens rolle blir stadig viktigere i møte med økende individualisering, større mangfold og en samfunnsutvikling som utfordrer fellesskapet. Skolen er en av samfunnets viktigste møteplasser og en bærebjelke for demokrati og sosial mobilitet. Mosseskolen har over flere år arbeidet målrettet med inkluderende læringsmiljøer, elevmedvirkning og sterke profesjonsfellesskap. Arbeidet med felles forståelse av inkludering, utvikling av robuste læringsfellesskap og styrket samarbeid mellom skole, hjem og øvrige tjenester er godt i tråd med nasjonale anbefalinger og videreføres som en sentral del av kommunens skoleutvikling.

For å styrke innsatsen ytterligere utvikles et kommunalt forebyggingsprogram for barn og unge. Programmet skal bidra til at forebygging i større grad skjer på barn og unges hverdagsarenaer gjennom bedre samordning mellom tjenester, familier, frivillighet og lokalsamfunn, og vil videreutvikles på Bytårnet skole i løpet av 2027.

Utviklingen i befolkningens behov, kombinert med strammere økonomiske rammer, gjør det nødvendig å videreutvikle hvordan kommunalområdet organiserer og leverer tjenester. Samfunnsutviklingen preges av økt individualisering, noe som også gjenspeiles i forventninger til tjenestene. Etterspørselen etter individtilpassede løsninger øker, og dette utfordrer balansen mellom individuelle rettigheter og fellesskapets behov innenfor begrensede økonomiske rammer. Innsparingskravene i økonomiplanperioden kan ikke håndteres gjennom mindre effektiviseringstiltak alene, men vil kreve tydelige prioriteringer, vurderinger av tjenestetilbudet og endringer i arbeidsformer. I 2027 vil arbeidet være særlig rettet mot å identifisere og utrede tiltak som kan bidra til å realisere innsparingskravene i økonomiplanperioden. Kommunalområdet må videreutvikle organisering, forbedre samspillet mellom tjenestene og utnytte teknologi og digitale løsninger bedre for å sikre bærekraftige tjenester og effektiv ressursbruk. Utviklingen av Moss oppvekstportal – Tidlig på! er et viktig eksempel på dette arbeidet. Portalen skal understøtte tidlig innsats, gi oversikt over tiltak og tjenester og bidra til å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker.

Kompetente medarbeidere, godt arbeidsmiljø og høyt nærvær er også avgjørende for kommunalområdets evne til å møte framtidige behov og gjennomføre nødvendige omstillinger. Arbeidet med arbeidsmiljø, nærvær og sykefravær skal derfor samordnes og prioriteres på tvers av tjenestene. Innsatsen skal bygge på systematisk forebygging, tidlig oppfølging, god medvirkning og et sterkt partssamarbeid. Det vil være en prioritert oppgave å avklare forventninger og utvikle

arbeidsformer som bidrar til økt nærvær og reduserer belastningen i tjenestene. Rekruttering og kompetanseutvikling er en viktig del av dette arbeidet. God oppfølging av studenter, lærlinger og praksiskandidater skal bidra til å sikre framtidig tilgang på kvalifisert arbeidskraft, samtidig som det styrker Moss kommunes omdømme som en attraktiv og lærende arbeidsplass. Praksisforum og veilederlaget er sentrale virkemidler for å sikre kvalitet i opplæringen, utvikle veiledningskompetanse og legge til rette for langsiktig rekruttering til kommunalområdets tjenester.

Befolkningsvekst og byutvikling skaper samtidig behov for langsiktig planlegging av sosial infrastruktur. Tilstrekkelig kapasitet i barnehager, skoler, kultur- og idrettsanlegg og andre kommunale tjenester er avgjørende for gode oppvekstvilkår og attraktive nærmiljøer. Arbeidet med framtidig skolekapasitet og videre utvikling av nærmiljøarenaer vil derfor være en viktig del av kommunalområdets bidrag til langsiktig samfunnsutvikling.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	1 913 407	1 913 407	1 913 407	1 913 407
Sum Lønns- og prisvekst	*75 090*	*75 090*	*75 090*	*75 090*
Sum Tekniske justeringer	*14 968*	*9 968*	*4 968*	*4 968*
Sum Vedtak forrige periode	*-64 600*	*-75 600*	*-103 000*	*-103 000*
Sum Budsjettendring i år	*2 109*	*-3 436*	*-3 434*	*-3 434*
Konsekvensjustert budsjett	27 567	6 022	-26 376	-26 376
Konsekvensjustert ramme	1 940 974	1 919 429	1 887 031	1 887 031
Driftskonsekvens investeringer				
Driftsutgifter ny barnehage	0	0	6 700	16 000
Sum Driftskonsekvens investeringer	*0*	*0*	*6 700*	*16 000*
Innsparingstiltak				
Kutt administrasjon kultur og idrett	-1 100	0	0	0
Ytterligere effektivisering KOA	0	-16 600	-16 600	-21 600
Sum Innsparingstiltak	*-1 100*	*-16 600*	*-16 600*	*-21 600*
Endringer ihht statlige føringer				
Plikt til leksehjelp oppheves	-700	-1 700	-1 700	-1 700
Øremerket tilskudd til samarbeid mellom SFO og kulturskole bortfaller	500	500	500	500
Sum Endringer ihht statlige føringer	*-200*	*-1 200*	*-1 200*	*-1 200*
Nye tiltak og realendringer budsjett	-1 300	-17 800	-11 100	-6 800
Ramme 2027-2030	1 939 674	1 901 629	1 875 931	1 880 231

Driftsutgifter ny barnehage

Lønns- og driftsutgifter til ny barnehage. Økt husleie og strøm mot MKE kommer i tillegg og budsjetters under fellesposter drift.

Kutt administrasjon kultur og idrett

Stillingen som virksomhetsleder kultur og idrett (kultursjef) blir ledig fra 2027. Stillingen er planlagt holdt vakant i 2027.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Tiltaket forventes å ha begrensede direkte konsekvenser for innbyggerne på kort sikt. Kultur-, idrettsområdet videreføres innenfor eksisterende rammer. På lengre sikt kan redusert lederkapasitet påvirke enhetens evne til strategisk utvikling, koordinering av større satsinger, oppfølging av planer og utviklingsarbeid innen kultur- og idrettsområdet.

Kompenserende tiltak

Ansvar og oppgaver knyttet til virksomhetslederstillingen legges til enhetsleder. Det vil bli prioritert å opprettholde planlagte aktiviteter, samt sikre nødvendig oppfølging av vedtatte planer og politiske saker. Arbeidsprosesser og oppgavefordeling vil gjennomgås for å utnytte tilgjengelige lederressurser på en mest mulig effektiv måte

Økonomisk effekt av tiltaket

Tiltaket gir reduserte lønnsutgifter i enhet kultur, idrett, bolig og samskaping på 1,1 millioner kroner i 2027.

Ytterligere effektivisering KOA

Det er behov for ytterligere innsparinger innenfor kommunalområdet i perioden 2028-2030. Konkretisering av tiltak vil gjennomføres i 2027.

Plikt til leksehjelp oppheves

Regjeringen foreslår å oppheve kommunenes plikt til å tilby leksehjelp etter opplæringsloven § 4-4. Som følge av redusert oppgaveomfang foreslås kommunenes rammetilskudd redusert fra 2027.

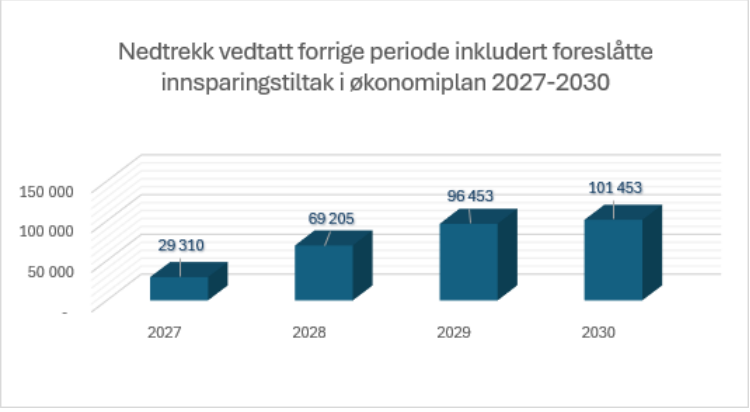
Budsjettrammen til enhet skole reduseres med tilsvarende utgifter til leksehjelp fra skoleåret 2027/2028.

Øremerket tilskudd til samarbeid mellom SFO og kulturskole bortfaller

Den øremerkede tilskuddsordningen til samarbeid mellom SFO og kulturskole avvikles som egen tilskuddsordning, og midlene innlemmes i kommunenes rammetilskudd fra 2027.

Midlene tilføres kulturskolen slik at tiltaket kan videreføres.

Totale nedtrekk

Tidligere vedtatte innsparingskrav øker gjennom den kommende fireårsperioden. De største reduksjonene er vedtatt innenfor skole, barnehage, barnevern og NAV.

I perioden 2028–2030 ligger det også inne flere innsparingskrav som foreløpig ikke er konkretisert. Det vil derfor være nødvendig at kommunalområdet arbeider videre med å identifisere og konkretisere tiltak i løpet av 2027.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Drenering og vanningsanlegg ved Ørebanene	207	0	0	0	207	0	0	0	0	0	0
IKT-handlingsplan skole	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Nytt idrettsanlegg	0	0	0	0	0	0	60 000	0	0	0	0
Oppgradering av Melløs stadion	9 255	0	0	0	9 255	0	0	0	0	0	0
Oppgradering Bellevue	538	0	0	0	538	0	0	0	0	0	0
Oppgraderinger idrettsanlegg	10 000	5 000	0	0	15 000	0	0	0	0	0	0
Oppgraderinger kunstgressbaner	0	0	10 000	0	10 000	10 000	0	0	0	0	0
Sum investeringsprosjekter	**32 500**	**17 500**	**22 500**	**12 500**	**85 000**	**22 500**	**72 500**	**12 500**	**12 500**	**12 500**	**12 500**

Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet

Hoveddelen av investeringen er planlagt benyttet til inventar og utstyr ved helsestasjonen i sentrum.

Drenering og vanningsanlegg ved Ørebanene

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til tidspunktet for flytting av BMX-banen til Øreåsen. Prosjektet er derfor foreløpig satt på vent. Det legges per i dag til grunn at arbeidene vil bli gjennomført i 2027.

IKT-handlingsplan skole

Investeringen gjelder innkjøp av nettbrett, PC-er og digitale tavler. Totalt behov er 550 nettbrett med en kostnad på totalt 3 millioner kroner. PC-er til 8.trinn og ansatte utgjør omtrent 660 enheter, med en kostnad på 3,1 millioner kroner. Det vil også bli sett på andre tiltak for å forlenge levetid på utstyret som kan redusere behovet for å kjøpe nytt. Det er et stort behov for investering i skjermer som erstatning for utrangerte tavler. Totalt vil dette utgjøre omtrent en million kroner. Det må påregnes et behov for å erstatte flere PC-er og undervisningstavler samtidig i 2027 når utstyret på Hoppern skole er blitt åtte år gammelt, noe som er over forventet levetid for slikt utstyr. Det er igangsatt tiltak for at det digitale utstyret skal effektivisere undervisningen og øke læringsutbyttet for elevene.

Nytt idrettsanlegg

Befolkningsutviklingen i Moss kommune vil medføre økte behov for idrettsanlegg i årene som kommer. Vekst i enkelte områder av byen vil stille krav til både kapasitet, tilgjengelighet og geografisk fordeling av anleggene. For å møte framtidens behov må kommunen planlegge for investeringer som sikrer tilstrekkelig anleggsdekning, i første omgang i nordre bydel.

Oppgradering av Melløs stadion

For at friidrettsanlegget på Melløs stadion fortsatt skal tilfredsstille kravene til gjennomføring av nasjonale mesterskap, er det behov for å erstatte deler av anleggsutstyret som ikke lenger er i brukbar stand. Dette omfatter blant annet stavhoppmatte og kastering. I tillegg er det behov for ytterligere utbedringer av løpebanen som følge av slitasje etter omfattende bruk.

Oppgradering Bellevue

Etter de siste årenes opprustning av anlegget gjenstår enkelte tiltak for å sikre en stabil og kostnadseffektiv drift i årene fremover. Det er behov for å videreutvikle og optimalisere løsningene knyttet til varmepumpe og øvrige tekniske installasjoner. Midlene rebudsjetteres fra 2026.

Oppgraderinger idrettsanlegg

Flere av kommunens anlegg har et økende behov for oppgradering av tekniske løsninger, infrastruktur og driftsutstyr for å sikre trygg bruk, god ressursutnyttelse og langsiktig forvaltning. Investeringene for 2027 og 2028 er i hovedsak knyttet til tiltak som bidrar til å bedre dette.

For å opprettholde nødvendig kvalitet på kommunens anlegg er det planlagt investeringer i maskiner og vedlikeholdsutstyr, herunder ny gressklipper og ny traktor.

Det er behov for oppgradering av lydanlegg i Øreåsenhallen, og etablering av digitale informasjonstavler ved alle kommunale anlegg. Det er også behov for investeringsmidler til istandsetting av Hoppern idrettshall til volleyballspill, innkjøp av stolper, nett og montering.

I 2028 prioriteres systemer for kildesortering ved flere idrettsanlegg, bygging av ny driftsgarasje på Melløs for lagring og beskyttelse av driftsutstyr, samt utvidelse av vanningsanlegget på Løkenfeltet for å sikre god kvalitet på naturgressflatene ved økt bruk. Det foreslås videre å følge opp nødvendige rehabiliteringstiltak på Melløs stadion gjennom renovering av levegger. Tiltaket skal bidra til å ivareta eksisterende anleggsverdier og redusere framtidige vedlikeholdsbehov.

Samlet skal investeringene bidra til å opprettholde funksjonelle og attraktive idrettsanlegg, og sikre god forvaltning av kommunens anlegg.

Oppgraderinger kunstgressbaner

Moss kommune har fire kommunale kunstgressbaner med gummigranulat som innfyll. Fra 2031 vil omsetning av gummigranulat bli forbudt som følge av nytt EU-regelverk, og det vil være nødvendig å rehabilitere banene og etablere alternative innfyllsløsninger. For å sikre tilstrekkelig banekapasitet for idrettslag og barn og unge i rehabiliteringsperioden, planlegges det for rehabilitering av to anlegg i 2029 og to anlegg i 2031.

KOSTRA

Barnehage leveres effektivt, 3,5 prosent under KG11 per barn 1–5 år og med god dekning (93,6 prosent for 1–5-åringer).

Utgiftene til grunnskolen ligger 2,9 prosent over KG11 per elev. Samtidig er grunnskolepoengene i 2025 på 43,6, som er 1,7 poeng høyere enn KG11. Gruppestørrelsen er dessuten den laveste i sammenligningsgruppen.

Barnevernet er kommunens største enkeltavvik på utgiftssiden. Per innbygger 0–17 år ligger Moss 32,7 prosent over KG11, og per barn med tiltak 34,4 prosent over (570 696 mot 424 739 kroner). Dekningsraten, andel barn med tiltak, er derimot på linje med KG11 (2,2 prosent). Det er altså ikke flere barn i barnevernet, men høyere kostnad per sak. Dette tallet kan også være påvirket av at Moss kommune har en egen avdeling for enslige mindreårige flyktninger som bor i botiltak. Kommunen bruker mer på saksbehandling (funksjon 244) og på plasseringer (funksjon 252), og påfallende lite på hjelpetiltak i hjemmet (funksjon 251, om lag 75 prosent under KG11). Bruk av funksjon 251 bør sees i sammenheng med bruk av funksjon 233 annet forebyggende helsearbeid.

Sosialtjenesten viser et beslektet bilde,19,6 prosent over KG11 samlet, med høy økonomisk sosialhjelp (funksjon 281, 34,7 prosent over) og lavt nivå på kvalifiseringsordningen og rustiltak.

Kultur og idrett ligger samlet nær KG11 (1,6 prosent under), For kulturskolen ligger brutto driftsutgifter per elev 31,1 prosent over nivået i KG11. Dette skyldes blant annet at Moss kulturskole også har elever fra Våler kommune, noe som påvirker nøkkeltallet.

Kostra-analyse - Grunnskole

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
>	Netto driftsutgifter per innbygger (202) grunnskole (B) *) **)	13 410	13 031	12 964	13 211
>	Netto driftsutgifter per innbygger (213) voksenopplæring (B) *) **)	12	27	262	356
>	Netto driftsutgifter per innbygger (215) skolefritidstilbud (B) *) **)	708	664	651	732
>	Netto driftsutgifter per innbygger (222) skolelokaler (B) *) **)	2 595	2 490	2 461	2 783
>	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Grunnskole (B) *) **)	17 048	16 471	16 604	17 414
>	Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (B) *) **)	155 756	153 355	153 035	160 788
>	Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger *) **)	324	259	264	333
-	Produktivitet	-	-	-	-
>	Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn (B)	12,1	11,6	13,0	12,5
>	Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev (B) *)	132 409,3	131 179,2	127 900,0	135 825,9
>	Korrigerte brutto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per komm. Bruker (B) *)	46 321	45 094	39 013	39 416
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
>	Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning (B)	7,1 %	7,6 %	7,3 %	7,7 %
>	Andel elever i grunnskolen som får særskilt norskopplæring (B)	13,7 %	13,0 %	6,0 %	5,9 %
>	Andel elever i kommunens grunnskoler, av kommunens innbyggere 6-15 år (B)	91,4 %	90,5 %	92,4 %	93,8 %
>	Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO (B)	70,7 %	70,3 %	71,2 %	72,2 %
-	Kvalitet	-	-	-	-

	Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	42,7	43,6	41,9	42,0
-	Levekår	-	-	-	-
	Utgiftsbehov - Grunnskole	0,930	0,928	0,982	1,025
-	Grunnlagsdata (Nivå 3)	-	-	-	-
	Antall deltakere i voksenopplæring	71	57	1 258	8 550
	Antall elever i kommunale grunnskoler	5 249	5 146	59 896	524 534

) Inflasjonsjustert med deflator) Justert for utgiftsbehov*

Kostra-analyse - Barnevern

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Andel netto driftsutgifter til saksbehandling (funksjon 244)	35,1 %	34,8 %	34,2 %	35,4 %
	Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn med tiltak *)	539 505	558 259	424 638	414 173
	Netto driftsutgifter per innbygger (244) barnevernstjeneste (B) *) **)	1 209	1 191	971	1 090
	Netto driftsutgifter per innbygger (251) tiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet (B) *) **)	93	66	263	332
	Netto driftsutgifter per innbygger (252) tiltak når barnet er plassert av barnevernet (B) *) **)	1 611	1 675	1 405	1 433
	Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten *) **)	20 133	20 536	16 060	16 916
-	Produktivitet	-	-	-	-
	Andel meldinger med behandlingstid innen 7 dager	99,7 %	100,0 %	99,8 %	99,7 %
	Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244)	13,1	15,5	15,5	14,3
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
	Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	2,2 %	2,3 %	2,1 %	2,2 %
	Barn med undersøkelse ift. antall innbyggere 0-17 år	4,8 %	5,4 %	4,4 %	4,1 %
-	Kvalitet	-	-	-	-
	Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år	6,5	6,3	5,7	5,9
-	Økonomi	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter til barnevernstenesta per innbyggar 0-22 år (kr) *) **)	15 467	15 723	12 312	12 940
-	Levekår	-	-	-	-
	Utgiftsbehov - Barnevern	1,019	1,133	1,031	0,975
-	Grunnlagsdata (Nivå 3)	-	-	-	-
	0-17 år Barn med barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet per 31.12	115	132	1 418	13 521
	0-17 år Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet per 31.12	99	91	953	7 949

Antall henlagte meldinger i barnevernet	161	233	2 296	13 615

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Barnehage

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter per innbygger (201) førskole (B) *) **)	8 939	9 376	9 466	9 778
	Netto driftsutgifter per innbygger (211) styrket tilbud til førskolebarn (B) *) **)	868	950	878	916
	Netto driftsutgifter per innbygger (221) førskolelokaler og skyss (B) *) **)	392	347	599	701
	Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager *) **)	221 637	230 351	237 552	245 724
	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Barnehage (B) *) **)	10 200	10 673	10 942	11 394
-	Produktivitet	-	-	-	-
	Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager (B)	6,0	5,9	5,8	5,6
	Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager (B)	5,7	5,8	5,8	5,7
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
	0-6 år 41 timer eller mer barn i barnehage (antall)	2 200	2 240	25 991	226 299
	0-6 år Kommune Alle oppholdskategorier Barn i barnehage (antall)	858	803	11 693	114 999
	0-6 år Privat Alle oppholdskategorier Barn i barnehage (antall)	1 357	1 450	14 397	113 697
	Andel barn 1-2 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 1-2 år (B)	84,5 %	86,9 %	89,2 %	89,9 %
	Andel barn 1-5 år med barnehageplass (B)	91,8 %	93,6 %	94,3 %	94,6 %
	Andel barn 3-5 år med barnehageplass i forhold til innbyggere 3-5 år	96,2 %	97,6 %	97,5 %	97,6 %
-	Kvalitet	-	-	-	-
	Leke- og oppholdsareal per barn i barnehage (m2) (B)	5,1	5,1	5,6	5,9

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Sosiale tjenester

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter per innbygger (242) råd veiledning og sosialt forebyggende arbeid (B) *) **)	1 298	1 399	1 088	1 380
	Netto driftsutgifter per innbygger (243) tilbud til personer med rusproblemer (B) *) **)	151	212	356	390

	Netto driftsutgifter per innbygger (273) arbeidsrettede tiltak i kommunal regi (B) *) **)	191	263	188	225
	Netto driftsutgifter per innbygger (276) kvalifiseringsordningen (B) *) **)	135	158	337	324
	Netto driftsutgifter per innbygger (281) økonomisk sosialhjelp (B) *) **)	2 751	2 813	2 089	2 125
	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Sosiale tjenester (B) *) **)	4 527	4 846	4 059	4 445
	Netto driftsutgifter til råd, veiledning og sos.forebyggend arb. pr. innb, 20-66 år (B) *) **)	2 453	2 615	2 021	2 514
	Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år (B) *) **)	9 032	9 593	8 312	9 208
	Netto driftsutgifter til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innbyggere 20-66 år (B) *) **)	291	407	657	711
	Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år (B) *) **)	4 576	4 699	3 492	3 537
-	Produktivitet	-	-	-	-
	Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker (B) *)	85 067	79 788	73 415	71 117
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
	Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 18-66 år (B) **)	5,4 %	5,9 %	4,7 %	5,3 %
-	Levekår	-	-	-	-
	Utgiftsbehov - Sosiale tjenester	1,179	1,073	1,029	0,942
-	Grunnlagsdata (Nivå 3)	-	-	-	-
	Langtidstilfeller med deltidsjobb (antall)	87	93	574	4 721
	Langtidstilfeller med sosialhjelp som hoved inntekt (6-12 måneder) (antall)	501	421	3 462	28 513
	Mottakere av introduksjonsstønad	219	191	2 089	23 927
	Mottakere av kvalifiseringsstønad	53	67	1 329	9 307
	Sosialhjelpsmottakere (antall)	2 095	2 092	17 400	146 995
	Sosialhjelpsmottakere med andre inntekter som hovedinntektskilde	180	131	1 110	8 351

) Inflasjonsjustert med deflator) Justert for utgiftsbehov*

Kostra-analyse - Kultur og idrett

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner *)	2 904	2 701	2 773	3 219
	Netto driftsutgifter per innbygger (231) aktivitetstilbud barn og unge (B) *) **)	152	197	224	230
	Netto driftsutgifter per innbygger (370) bibliotek (B) *) **)	259	241	269	321
	Netto driftsutgifter per innbygger (373) kino (B) *) **)	0	0	-2	13

	Netto driftsutgifter per innbygger (375) muséer (B) *) **)	150	128	90	88
	Netto driftsutgifter per innbygger (377) kunstformidling (B) *) **)	109	109	65	147
	Netto driftsutgifter per innbygger (380) idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg (B) *) **)	146	112	160	268
	Netto driftsutgifter per innbygger (381) kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg (B) *) **)	789	740	747	822
	Netto driftsutgifter per innbygger (383) musikk- og kulturskoler (B) *) **)	218	221	233	357
	Netto driftsutgifter per innbygger (385) andre kulturaktiv. og tilsk. til andres kulturbygg (B) *) **)	450	380	411	388
	Netto driftsutgifter per innbygger (386) kommunale kulturbygg (B) *) **)	443	394	376	387
	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kultur og idrett (B) *) **)	2 716	2 523	2 572	3 022
	Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år (B) *)	1 182	1 510	1 616	1 656
	Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger (B) *)	288	270	301	353
	Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger (B) *) **)	840	786	791	853
	Netto driftsutgifter til kommunale kulturbygg per innbygger (B) *) **)	457	405	386	398
	Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per innbygger 6-15 år *)	2 324	2 406	2 407	3 557
	Netto driftsutgifter til muséer per innbygger (B) *) **)	150	128	97	90
-	**Produktivitet**	-	-	-	-
	Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker *)	35 008	35 270	26 651	28 385
	Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker (B) *)	34 012	34 096	26 067	28 331
-	**Dekningsgrad**	-	-	-	-
	Andel barn i gr.skolealder på venteliste til komm musikk- og kulturskole, av barn i alderen 6-15 år	4,1 %	3,1 %	4,2 %	3,7 %
	Andel elever 6-15 år i kommunens kulturskole, av antall barn 6-15 år (B)	7,5 %	7,6 %	9,7 %	13,3 %
	Besøk i folkebibliotek per innbygger (B)	3,4	3,5	4,1	4,5
	Utlån alle medier fra folkebibliotek per innbygger (B)	2,3	2,5	2,7	2,6
-	**Grunnlagsdata (Nivå 3)**	-	-	-	-
	Alle typer arrangement (antall)	673	627	6 223	63 187
	Antall elever i kommunens musikk- og kulturskole	524	533	8 069	89 317
	Besøk i folkebibliotek, totalt antall besøk	180 000	186 282	2 337 593	21 890 948
	Brukerbetaling for kommunale tjenester (383) Musikk- og kulturskoler *)	2 436	2 616	35 530	387 394
	Deltakere på alle arrangementer (antall)	15 330	15 286	172 177	1 595 396

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kommunale boliger

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Brutto investeringsutgifter til boligformål per innbygger i kroner *)	1 318	578	761	1 452
-	Kvalitet	-	-	-	-
	Antall nye søknader per 1000 innbyggere	4,0	6,0	5,0	5,0
	Antall søknader per 1000 innbyggere	6,0	10,0	8,0	8,0

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kostra-analyse - Flyktninger og integrering

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Andre nøkkeltall	-	-	-	-
	Bosatte flyktninger per 1000 innbyggere	3,8	-	-	-
	Flyktninger - Anmodning om bosetting - antall personer	255	75	942	12 000
	Flyktninger - Faktisk bosetting - antall personer	200	75	936	-
	Flyktninger - Faktisk bosetting - Prosent av anmodning	78,4 %	100,0 %	99,4 %	99,5 %
	Flyktninger - Vedtak om bosetting - antall personer	200	95	1 170	-
	Flyktninger - Vedtak om bosetting - Prosent av anmodning	78,4 %	126,7 %	124,2 %	123,3 %
	Innvandrere i arbeid (prosent)	59,2 %	-	-	-
	Innvandrere i prosent av befolkningen	18,4 %	19,0 %	-	-
	Tilskudd fra IMDi (kr)	228 453 089	213 531 561	1 808 333 344	21 369 370 307

Enhet kultur, idrett, bolig og samskaping

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten består av kultur- og idrettstaben og avdelingene bibliotek, kulturskole, kulturhus, idrett, samskaping og boligsosial. I tillegg er frivillighetskoordinator organisert i enheten.

Enheten legger vekt på et mangfoldig kultur-, aktivitets- og idrettstilbud der alle har mulighet til å delta. Gjennom inkluderende fellesskap og trygge boforhold, skal tjenestene bidra til bedre levekår for innbyggerne. Tjenestene skal videre arbeide for en helhetlig og bærekraftig by- og stedsutvikling gjennom samskaping, mobilisering av ressurser utenfor kommunen samt koordinering på tvers av sektorer og aktører.

Det boligsosiale arbeidet skal bidra til at innbyggere som står i en krevende livssituasjon får tilgang til trygge og egnede boforhold. Dette er et viktig grunnlag for deltakelse i arbeid, utdanning og samfunnsliv, og for å redusere utenforskap og sosiale forskjeller.

Utfordringer og utvikling

Enheten arbeider for å sikre et bredt og tilgjengelig kultur-, aktivitets- og idrettstilbud for mennesker i alle aldre og livssituasjoner. Gjennom oppfølging av kommunens vedtatte idrettsplan skal det legges til rette for aktivitet, møteplasser og anlegg som fremmer folkehelse, mestring og deltakelse. Bibliotek, kulturskole og kulturhus bidrar til kunnskapsutvikling, læring, demokrati, kreativ utfoldelse og kulturelle opplevelser for hele befolkningen. Biblioteket har flyttet inn i oppgraderte lokaler i sentrum og det planlegges for etablering av ny kulturskole i Kirkegata 17.

Arbeidet med ny kulturplan skal legge føringer for hvordan kulturfeltet kan bidra til økt samfunnsdeltakelse, attraktivitet, inkludering og stedsutvikling i årene fremover. Planen skal samtidig styrke samspillet mellom kommunale tjenester, frivilligheten, kulturaktører og næringsliv for å skape et levende kulturliv med lav terskel for deltakelse.

Enheten har også et viktig ansvar for å følge opp kommunens boligpolitiske mål. Gjennom det boligsosiale arbeidet og oppfølging av ny boligplan skal innbyggere som står i en krevende livssituasjon få mulighet til å bo trygt og godt. Gode boforhold er en grunnleggende forutsetning for deltakelse i arbeid, utdanning og samfunnsliv, og bidrar til å forebygge utenforskap og sosiale forskjeller. Utviklingsarbeidet er organisert inn i prosjekt "Mossemodellen".

Gjennom samskaping og tverrsektorielt samarbeid mobiliserer enheten ressurser og engasjement i lokalsamfunnet. Samarbeid med innbyggere, organisasjoner, næringsliv og offentlige aktører skal bidra til innovative løsninger, sterkere fellesskap og en helhetlig og bærekraftig by- og stedsutvikling. Enhetens arbeid understøtter kommunens overordnede mål om gode levekår, sosial bærekraft og attraktive lokalsamfunn.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	128 522	128 522	128 522	128 522
Sum Lønns- og prisvekst	*4 852*	*4 852*	*4 852*	*4 852*
Sum Tekniske justeringer	*1 345*	*1 345*	*1 345*	*1 345*
Sum Vedtak forrige periode	*-2 199*	*-2 799*	*-5 199*	*-5 199*
Konsekvensjustert budsjett	3 998	3 398	998	998
Konsekvensjustert ramme	132 520	131 920	129 520	129 520
Innsparingstiltak				
Kutt administrasjon kultur og idrett	-1 100	0	0	0
Sum Innsparingstiltak	*-1 100*	*0*	*0*	*0*
Endringer ihht statlige føringer				
Øremerket tilskudd til samarbeid mellom SFO og kulturskole bortfaller	500	500	500	500
Sum Endringer ihht statlige føringer	*500*	*500*	*500*	*500*
Nye tiltak og realendringer budsjett	-600	500	500	500
Ramme 2027-2030	131 920	132 420	130 020	130 020

Kutt administrasjon kultur og idrett

Stillingen som virksomhetsleder kultur og idrett (kultursjef) blir ledig fra 2027. Stillingen er planlagt holdt vakant i 2027.

Konsekvenser av tiltaket for innbyggerne

Tiltaket forventes å ha begrensede direkte konsekvenser for innbyggerne på kort sikt. Kultur-, idrettsområdet videreføres innenfor eksisterende rammer. På lengre sikt kan redusert lederkapasitet påvirke enhetens evne til strategisk utvikling, koordinering av større satsinger, oppfølging av planer og utviklingsarbeid innen kultur- og idrettsområdet.

Kompenserende tiltak

Ansvar og oppgaver knyttet til virksomhetslederstillingen legges til enhetsleder. Det vil bli prioritert å opprettholde planlagte aktiviteter, samt sikre nødvendig oppfølging av vedtatte planer og politiske saker. Arbeidsprosesser og oppgavefordeling vil gjennomgås for å utnytte tilgjengelige lederressurser på en mest mulig effektiv måte

Økonomisk effekt av tiltaket

Tiltaket gir reduserte lønnsutgifter i enhet kultur, idrett, bolig og samskaping på 1,1 millioner kroner i 2027.

Øremerket tilskudd til samarbeid mellom SFO og kulturskole bortfaller

Den øremerkede tilskuddsordningen til samarbeid mellom SFO og kulturskole avvikles som egen tilskuddsordning, og midlene innlemmes i kommunenes rammetilskudd fra 2027.

Midlene tilføres kulturskolen slik at tiltaket kan videreføres.

Enhet familie, barn og inkludering

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten har fokus på å jobbe forebyggende med barn og familier, både gjennom de universelle tjenestene og støttetjenestene. Enheten har et særlig fokus på småbarnsfasen og møtet med nyankomne flyktninger og innvandrere. Det satses på arbeidet med BBIS (Barnets behov i sentrum) og bryte ned siloer mellom tjenester som i stor grad møter de samme familiene.

Hovedoppgaver:

- Drifte og utvikle de kommunale barnehagene
- Behandle saker og bistå familier i tråd med barnevernsloven
- Møte barn og familier gjennom de forebyggende tjenestene
- Veilede og bistå alle kommunens barnehager
- Gjennomføre barnehageopptak
- Tilby norskopplæring
- Bosette flyktninger og tilby introduksjonsprogram
- Dagtilbud til unge og voksne personer med ulike funksjonsbegrensninger

Utfordringer og utvikling

I enheten arbeides det både i universelle arenaer som barnehage, helsestasjon og skolehelsetjeneste, og i spesialiserte tjenester som familieteam, barneverntjeneste, og arbeidet med integrering av flyktninger.

Kostnadsutviklingen i enheten henger tett sammen med barn, unges og foreldres behov for tjenester utover det universelle tilbudet. Kostnader knyttet til tyngre tiltak i barnevernet er særlig krevende og representerer den største økonomiske usikkerheten.

En styrket, målrettet og kunnskapsbasert innsats i de universelle tjenestene skal bidra til at innbyggerne mestrer livet i ulike livsfaser og roller.

Universelle tjenester skal inkludere alle og gi rom for mangfold. Støttetjenestene skal være et tilgjengelig støtteapparat for familier og enkeltpersoner og møte innbyggerne med holdningen: «Dette skal vi hjelpe deg med». Tidlig og tilpasset innsats skal redusere behovet for mer omfattende tjenester og inngripende tiltak. Tilbudene til foreldre, barn og unge må tilpasses målgruppenes behov, samtidig som det satses på gruppetilbud som når flere og fungerer som arenaer for fellesskap og inkludering.

En økende andel barn og familier har sammensatte utfordringer som krever koordinert og tverrfaglig oppfølging. Dette gjelder også et økende antall barn og unge med nevroutviklingsforstyrrelser. En sentral prioritering i planperioden er å videreutvikle systematiske og lett tilgjengelige tilbud på tvers av tjenestene. I 2026 har utviklingsarbeidet særlig vært rettet mot barn og unge med nevroutviklingsforstyrrelser, og arbeidet videreføres i 2027. Målet er at barn, unge og foresatte skal møte helhetlige tjenester som styrker mestring og livskvalitet og forebygger skolefravær og utenforskap. Tilbudene skal utfylle hverandre og bidra til bedre ressursutnyttelse og kvalitet i tjenestene.

Statens omlegging av tilskuddsordninger innebærer at kommunen fra 2026 i større grad samler innsatsen for barn og unge gjennom et helhetlig forebyggingsprogram. Omleggingen understøtter kommunens arbeid med tidlig innsats på tvers av barnehage, helsestasjon, skolehelsetjeneste og øvrige tilbud til barn, unge og familier. Programmet skal bidra til bedre samordning av ressurser og styrke utviklingen av forebyggende tiltak som fremmer mestring, deltakelse og inkludering. Helsestasjon og skolehelsetjeneste er sentrale aktører gjennom oppfølging av barn og familier og samarbeid med øvrige tjenester. Fokus vil være på familiens ressurser, gode overganger og tydeliggjøring av helsesykepleiers rolle i tverrfaglig samarbeid, blant annet gjennom økt bruk av nettverksmøter.

Barnehagen er en sentral arena for barns språkutvikling og sosiale læring. I Moss er barnehagedeltakelsen høy, også blant barn med minoritetsspråklig bakgrunn. Andelen minoritetsspråklige barn er særlig høy i de kommunale barnehagene, der andelen var 46 prosent per desember 2025, mot 20 prosent i private barnehager. Barnehagene har tidligere mottatt øremerkede statlige tilskudd til språkarbeid for minoritetsspråklige barn. Tilskuddet fases gradvis inn i det kommunale forebyggingsprogrammet i perioden 2026-2028. Dette krever at kommunen og barnehagene videreutvikler kompetansen innen språk- og inkluderingsarbeid som en integrert del av det forebyggende arbeidet, slik at barna fortsatt får et godt språkmiljø og gode forutsetninger for deltakelse, læring og mestring.

Barnehageplass er også en viktig forutsetning for foreldres deltakelse i arbeidslivet. Kommunen har i dag tilstrekkelig kapasitet, men med liten margin mellom kapasitet og behov, særlig i sentrumsområdet. Økt etterspørsel etter barnehageplasser, tilflytting og utvidelser av retten til barnehageplass gjør at kommunen må planlegge for økt kapasitet fram mot 2030. Kommunen eier tomten i Sollilunden 26, som er regulert til barnehageformål. Det planlegges etablering av en ny barnehage på tomten i planperioden.

For flyktninger som bosettes er arbeid, utdanning og norskkunnskaper viktige forutsetninger for deltakelse i lokalsamfunnet, og for å meste eget liv. Flyktningetjenesten og voksenopplæringen har gode resultater når det gjelder kvalifisering og integrering. Aktivitetens innhold og omfang er i kontinuerlig endring, og tilpasses antall flyktninger og deres kvalifiseringsbehov. Gjennom samarbeid med Nav, arbeidsgivere, boligeiere og frivillige organisasjoner videreutvikles tjenester som bidrar til rask deltakelse i samfunns- og arbeidsliv og reduserer risikoen for varig utenforskap.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett	867 557	867 557	867 557	867 557
Sum Lønns- og prisvekst	*34 193*	*34 193*	*34 193*	*34 193*
Sum Tekniske justeringer	*15 878*	*10 878*	*5 878*	*5 878*
Sum Vedtak forrige periode	*-38 681*	*-36 731*	*-42 231*	*-42 231*
Konsekvensjustert budsjett	11 390	8 340	-2 160	-2 160
Konsekvensjustert ramme	878 947	875 897	865 397	865 397
Driftskonsekvens investeringer				
Driftsutgifter ny barnehage	0	0	6 700	16 000
Sum Driftskonsekvens investeringer	*0*	*0*	*6 700*	*16 000*
Nye tiltak og realendringer budsjett	0	0	6 700	16 000
Ramme 2027-2030	878 947	875 897	872 097	881 397

Driftsutgifter ny barnehage

Lønns- og driftsutgifter til ny barnehage. Økt husleie og strøm mot MKE kommer i tillegg og budsjetters under fellesposter drift.

Enhet skole

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet skole består av 17 skoler, SLT-koordinator, avdeling pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) og administrativ skoleeier. I Mosseskolen går det omtrent 5150 elever.

Enhet skole har ansvaret for:

- en effektiv drift av skolene innenfor gitte lovfestede og kommunale føringer som sørger for et godt og likeverdig tilbud til kommunens elever
- at alle elever møter et inkluderende og helsefremmende læringsmiljø med kompetente pedagoger slik at elevene får tatt ut sitt læringspotensial
- å ivareta tidlig innsats og sikre sømløse overganger mellom barnehage, skole og videregående skole
- å se hele lærings- og oppvekstløpet under ett
- å sikre god kvalitet i samhandling og samarbeid med andre instanser
- å ha en pedagogisk psykologisk tjeneste som ivaretar individ- og systemhenvisninger i henhold til regelverket - både i barnehage og skole.
- å koordinere samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT)

Utfordringer og utvikling

SIMM, «Sammen om et inkluderende miljø i Moss», er fortsatt en sentral satsing i Mosseskolen i 2027. Forskning viser at god tilrettelegging for barn med særskilte behov kommer alle elever til gode og bidrar til et trygt, inkluderende og læringsfremmende skolemiljø. Dette er i tråd med målsettingene i SIMM. Arbeidet omfatter også den økende gruppen elever med utfordringer innen blant annet autismespekteret og andre nevroutviklingsforstyrrelser.

SIMM styrker skolenes arbeid med klasseledelse, inkludering, aktive læringsformer og elevmedvirkning. Innenfor satsingen er det videreført flere tiltak for å styrke lærernes kompetanse i pedagogisk og kvalitetsmessig bruk av digitale verktøy, blant annet for å støtte elevenes grunnleggende ferdigheter og begynneropplæring. Språkkampanjen omfatter holdningsskapende arbeid og undervisningsopplegg som benyttes på alle trinn for å fremme et inkluderende og respektfullt språk- og læringsmiljø, og denne videreføres.

Folkehelsemidlene som SIMM ble tildelt fra fylkeskommunen i 2025 har bidratt til videreutvikling av arbeidet med elevenes trivsel, mestring og motivasjon. Gjennom samlinger, styrket hjem-skole-samarbeid, informasjonsmateriell på ulike språk og oppdatert informasjon på kommunens nettsider, synliggjøres det hvordan Mosseskolen arbeider og hvorfor tiltakene er viktige. Målet er å utvikle og dele kunnskap om hvordan skolen kan bidra til god helse, livsmestring og læring. Kjernen i satsingen er det nære samarbeidet mellom skole og hjem, ettersom barn har best forutsetninger for å lykkes når de opplever støtte både på skolen og hjemme.

Opplæringsloven pålegger kommunen et særskilt ansvar for å sikre at elever på 1.-4. trinn som står i fare for ikke å oppnå forventet progresjon i lesing, skriving og regning, får egnet intensiv opplæring. Alle skolene i Moss må derfor ha nødvendig kompetanse og kapasitet for å ivareta dette ansvaret. Tett samarbeid mellom skole, PPT og skoleeier er avgjørende for å sikre kvalitet i arbeidet.

Det er utarbeidet en lese-skrive-regneplan for å støtte kvalitet i opplæringen av grunnleggende ferdigheter. Planen er ment som praktisk hjelp og støtte for god undervisning i hele grunnskoleløpet, fra 1 til 10 trinn.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste PPT viderefører utviklingsarbeidet «Alle med fra start», som omfatter alle førsteklasser. Gjennom dette arbeidet får lærerne støtte til å kartlegge og vurdere elevenes mestringsnivå ved skolestart, samtidig som de styrker sin kompetanse i tilrettelegging og tiltak som fremmer læring ut fra den enkelte elevs forutsetninger. Utviklingsarbeidet er tett knyttet til Mosseskolens øvrige SIMM-satsing, og understøtter målet om en inkluderende opplæring for alle.

Antallet elever med vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO) har fortsatt å øke gjennom 2026 og inn i 2027. Henvisninger til PPT fra både barnehager og skoler indikerer at denne utviklingen vil fortsette. Utviklingen er utfordrende både pedagogisk og økonomisk for skole, SFO og PPT. Tidlig innsats, gode inkluderende læringsmiljøer og tilstrekkelig grunnbemanning med relevant kompetanse er avgjørende for at flest mulig elever skal kunne delta i ordinær undervisning.

Gjennomgangen av skolebyggenes kapasitet og egnethet viser fortsatt at endringer i skolestrukturen ikke gir økonomisk gevinst på kort sikt. Samtidig viser prognosene en forventet vekst i elevtallet etter 2030 i flere skolekretser som allerede har begrenset kapasitet. Det må derfor arbeides videre med langsiktig planlegging for å sikre tilstrekkelig skolekapasitet på riktig sted og til riktig tid.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	698 315	698 315	698 315	698 315
Sum Lønns- og prisvekst	*28 415*	*28 415*	*28 415*	*28 415*
Sum Tekniske justeringer	*-2 838*	*-2 838*	*-2 838*	*-2 838*
Sum Vedtak forrige periode	*-13 067*	*-16 567*	*-23 067*	*-23 067*
Konsekvensjustert budsjett	12 510	9 010	2 510	2 510

Konsekvensjustert ramme	710 825	707 325	700 825	700 825
Endringer ihht statlige føringer				
Plikt til leksehjelp oppheves	-700	-1 700	-1 700	-1 700
Sum Endringer ihht statlige føringer	*-700*	*-1 700*	*-1 700*	*-1 700*
Nye tiltak og realendringer budsjett	-700	-1 700	-1 700	-1 700
Ramme 2027-2030	710 125	705 625	699 125	699 125

Plikt til leksehjelp oppheves

Regjeringen foreslår å oppheve kommunenes plikt til å tilby leksehjelp etter opplæringsloven § 4-4. Som følge av redusert oppgaveomfang foreslås kommunenes rammetilskudd redusert fra 2027.

Budsjettrammen til enhet skole reduseres med tilsvarende utgifter til leksehjelp fra skoleåret 2027/2028.

Enhet Nav

Beskrivelse av tjenesteområdet

Nav Moss er et partnerskap mellom Moss kommune og Arbeids- og velferdsetaten i Øst-Viken. Nav tilbyr tjenester knyttet til arbeid, inntektssikring, kvalifisering og sosialfaglig oppfølging. Hovedmålet er å bidra til at flere innbyggere kan forsørge seg selv gjennom arbeid, utdanning eller annen varig inntekt.

Kontoret er organisert i seks ulike avdelinger hvorav fire er tverrfaglige avdelinger som følger opp innbyggere med ulike behov. En tverrfaglig avdeling har ansvar for unge mellom 18 og 29 år, øvrige tverrfaglige avdelinger følger opp voksne innbyggere over 30 år. Inkluderingsavdelingen og strategi- og utviklingsavdelingen er kontorovergripende avdelinger. Nav samarbeider tett med kommunens øvrige tjenester, arbeidsgivere, utdanningsinstitusjoner og frivillige aktører for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester.

Hovedstrategier

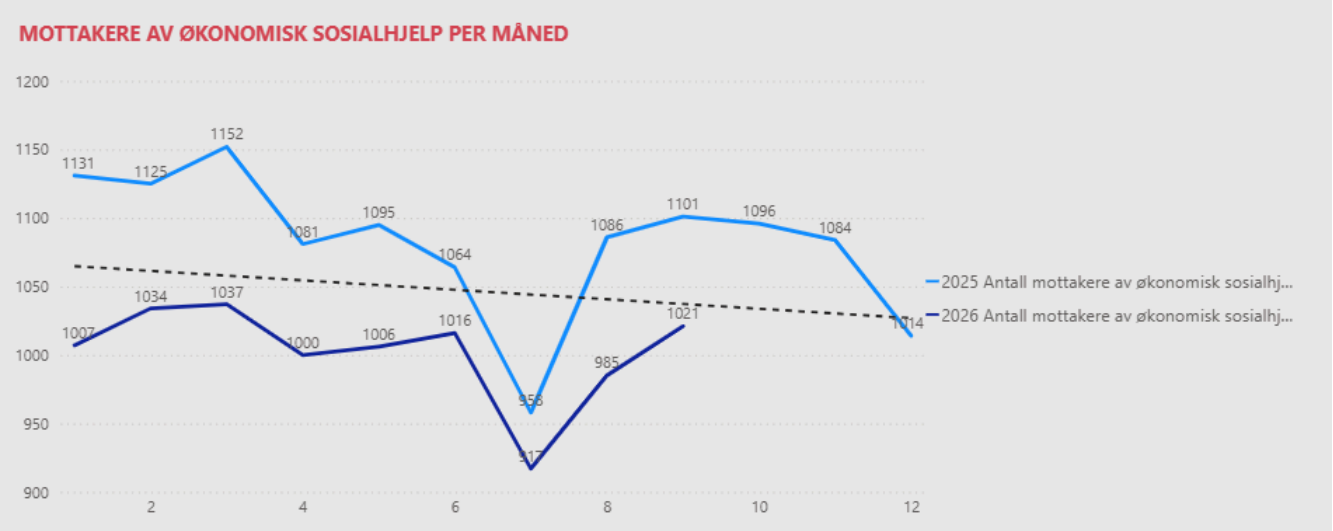
- Nav skal bidra til at flere innbyggere kommer i arbeid, aktivitet eller utdanning
- Nav skal ved tidlig innsats og arbeidsrettet oppfølging bidra til kortere stønadsløp og økt selvforsørgelse
- Nav skal redusere utenforskap og bidra til sosial inkludering for barn, unge og voksne
- Nav skal benytte ressursene målrettet og effektivt slik at mest mulig tid benyttes til oppfølging av innbyggere
- Nav skal benytte digitale løsninger som bidrar til bedre tjenester og mer effektiv drift, der det er hensiktsmessig

Utfordringer og utvikling

Moss kommune har over tid hatt en høyere andel mottakere av økonomisk sosialhjelp enn sammenlignbare kommuner. KOSTRA-tallene for 2025 viser at 5,9 prosent av innbyggerne i Moss i alderen 18-66 år mottok økonomisk sosialhjelp. Denne andelen må ned.

Samtidig er det flere positive utviklingstrekk. Andelen mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde er redusert til 30,7 prosent i 2025, en nedgang på 8 prosentpoeng fra året før. Dette er en betydelig forbedring og indikerer at flere mottakere har annen inntekt gjennom arbeid, trygd eller andre ytelser. Videre viser lokale styringsdata at antall mottakere av sosialhjelp og langtidsmottakere har fortsatt å gå ned gjennom 2026 sammenlignet med samme periode i 2025. Gjennomsnittlig antall mottakere per måned er lavere i 2026 enn i tilsvarende periode i 2025. Tallene indikerer at den

arbeidsrettede oppfølgingen gir resultater, og at flere brukere kommer over i arbeid, aktivitet eller andre varige inntektsordninger. Likevel er det en utfordring med et høyt antall nye søkere av økonomisk sosialhjelp.

Utgiftsutviklingen påvirkes fortsatt av et høyt prisnivå og høye boutgifter. Flere innbyggere har behov for økonomisk sosialhjelp som supplement til lav inntekt, arbeidsavklaringspenger eller andre statlige ytelser. Dette gjør det krevende å redusere antall mottakere, selv om flere kommer i arbeid. Kommunen må derfor forvente at økonomisk sosialhjelp fortsatt vil være et viktig sikkerhetsnett for utsatte grupper i planperioden.

Arbeidsmarkedet i Moss er relativt stabilt, men mange av dem som står utenfor arbeid over tid har sammensatte utfordringer knyttet til helse, manglende utdanning eller kompetanse, språkbarrierer og ustabile boforhold. Kommunens analyser viser fortsatt et betydelig utenforskap blant voksne i yrkesaktiv alder, og unge uten fullført utdanning eller arbeidserfaring representerer en særlig risikogruppe. Tidlig og tett oppfølging for å forhindre langvarig bistandsavhengighet vil derfor være avgjørende i årene fremover.

Bosettingen av flyktninger de siste årene har bidratt positivt til befolkningsvekst og tilgang på arbeidskraft, samtidig som behovet for kvalifisering, norskopplæring og arbeidsrettet oppfølging har økt. Integrering tar tid og dersom overgangen til arbeid eller utdanning ikke lykkes, kan dette gi økt press på kommunens sosialhjelpsutgifter.

Høye boligkostnader og begrenset tilgang på egnede boliger spesielt for vanskeligstilte utgjør fortsatt en betydelig utfordring i kommunen. Nav Moss vil videreføre arbeidet med boligøkonomisk rådgivning, forebygging av bostedsløshet og tett samarbeid med kommunens bolig sosiale avdeling og private tilbydere. Reduksjon i bruk av midlertidige boligløsninger er et viktig velferdsmål og et nødvendig tiltak for å begrense utgiftsveksten.

I planperioden 2027–2030 vil Nav Moss ha særlig fokus på å styrke overgangen til arbeid og aktivitet, redusere varigheten på sosialhjelpsløp, forebygge ungt utenforskap og sikre en helhetlig oppfølging av flyktninger og andre utsatte grupper. Skal kommunen lykkes med dette, må innsatsen ses som et felles oppdrag på tvers av tjenesteområdene. Nav Moss har en sentral rolle, men resultatene er avhengige av et forpliktende samarbeid mellom kommunens tjenester. En samlet innsats vil være avgjørende for å redusere kommunens utgifter til økonomisk sosialhjelp og bidra til at flere innbyggere blir økonomisk selvhjulpne.

Prioriteringer for sosialtjenesteområdet

- Planlagt og arbeidsrettet oppfølging
- Målrettet oppfølging av flyktninger og samarbeid i introduksjonsprogram og jobbsjansen for innvandrerkvinner
- Tett oppfølging av personer med langvarige og høye sosialhjelpsutbetalinger
- Boligøkonomisk kontroll og reduksjon av midlertidige botilbud

Rammeoversikt

Beløp i 1000

Beskrivelse tiltak	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett	211 871	211 871	211 871	211 871
Sum Lønns- og prisvekst	*7 525*	*7 525*	*7 525*	*7 525*
Sum Tekniske justeringer	*544*	*544*	*544*	*544*
Sum Vedtak forrige periode	*-7 133*	*-15 433*	*-28 333*	*-28 333*
Konsekvensjustert budsjett	936	-7 364	-20 264	-20 264
Konsekvensjustert ramme	212 807	204 507	191 607	191 607
Ramme 2027-2030	212 807	204 507	191 607	191 607

Kommunalområde plan, miljø og teknikk

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområde plan, miljø og teknikk har myndighets-, forvaltnings- og driftsoppgaver innen drikkevannsforsyning, avløpshåndtering, renovasjon, vei- og trafikkanlegg, parkering, parker, byrom og friluftsområder, natur, miljø, klima, landbruk, oppmåling, kart, plan- og byggesak. Kommunalområdet har også ansvar for overordnet samfunns- og arealplanlegging og sentrale oppgaver innen folkehelse og næringsutvikling. Gjennom planlegging, tjenesteyting og drift skal kommunalområdet bidra til en bærekraftig utvikling av Moss, med gode bomiljøer, trygg infrastruktur og attraktive områder for innbyggere, næringsliv og besøkende.

Kommunalområdet består av fire enheter:

- plan og samfunnsutvikling
- byggesak og geodata
- miljø og landskap
- kommunalteknikk

Kommunalområdet har til sammen 145 årsverk. Vakante stillinger er ikke inkludert og kommer i tillegg.

Kommunalområdet forvalter et bredt spekter av lover og regelverk og ivaretar kommunens roller som myndighet, tjenesteyter, anleggseier og grunneier innenfor sine ansvarsområder. En betydelig del av virksomheten er gebyrfinansiert etter selvkostprinsippet. Oppgavene løses gjennom tverrfaglig samarbeid internt og i samhandling med innbyggere, næringsliv, andre offentlige myndigheter og interkommunale samarbeid. MOVAR IKS er en sentral samarbeidspartner innen vann, avløp, renovasjon samt boligsikkerhet og brann- og redningsberedskap.

Enhet plan og samfunnsutvikling har 19 årsverk og hovedansvar for kommunens strategiske og langsiktige samfunns- og arealplanlegging. Oppgavene omfatter overordnede planer og strategier, område- og detaljregulering, areal- og transportplanlegging, folkehelse, næringsutvikling, klima- og naturplanlegging og medvirkning. Enheten utarbeider kunnskaps- og beslutningsgrunnlag og samordner plan- og utviklingsarbeid på tvers av fagområder og i samarbeid med eksterne aktører.

Enhet byggesak og geodata har 26,8 årsverk og ansvar for bygge- og delesaksbehandling, veiledning, tilsyn, klagesaksbehandling og ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven. Enheten ivaretar også kommunens kart- og eiendomsinformasjon, oppmåling, matrikkelføring, adressering og seksjonering. Gjennom geografiske data, analyser og digitale kartløsninger bidrar enheten til kunnskapsbasert planlegging, effektiv saksbehandling og digitalisering på tvers av kommunen.

Enhet miljø og landskap har 35,2 årsverk og ansvar for utvikling, forvaltning og drift innen natur, miljø, klima, landbruk og friluftsliv. Oppgavene omfatter blant annet kommunens offentlige uterom og friluftsområder, forurensningsoppfølging, klimabudsjett og forvaltning av renovasjonsordningen. Enheten ivaretar landbruksforvaltningen for Moss og Råde og har ansvar for Skjærgårdtjenesten i Mosseregionen og Vansjøtjenesten i Moss. Enheten har også samordnende oppgaver for kommunalområdet innen blant annet juridiske vurderinger, internkontroll, beredskap, utbyggingsavtaler og kommunens grunneierrolle.

Enhet kommunalteknikk har 63 årsverk og ansvar for planlegging, forvaltning, utbygging, drift og vedlikehold av kommunens tekniske infrastruktur. Oppgavene skal sikre trygg drikkevannsforsyning, forsvarlig avløpshåndtering og god fremkommelighet på kommunale veier og trafikkanlegg. Enheten ivaretar også byggherreansvar og prosjektgjennomføring, gir faglige avklaringer i plan- og utbyggingssaker og har ansvar for innkjøp og koordinering av vedlikehold av kommunens biler og maskiner.

Utfordringer og utvikling

Kommunalområde plan, miljø og teknikk skal legge til rette for bærekraftig utvikling i Moss og samtidig sikre forsvarlig drift og forvaltning av kommunens arealer, infrastruktur og offentlige områder. I perioden 2027–2030 må vekst og utviklingsbehov håndteres innenfor strammere økonomiske rammer. Lovpålagte oppgaver, sikkerhet og tiltak som forebygger alvorlige skader på mennesker, miljø og anlegg må prioriteres. Redusert kapasitet vil begrense tjenestetilbudet, vedlikeholdet og muligheten til å gjennomføre utviklingsarbeid.

Bolig- og næringsutvikling og store samferdselsprosjekter gir muligheter for verdiskaping og nye arbeidsplasser, men øker presset på arealer og teknisk infrastruktur. Kommunen må balansere utbyggingsbehovene mot naturmangfold, jordvern, friluftsliv og kulturmiljø. Befolkningens aldring, ulike boligbehov og sosiale helseforskjeller krever en samordnet boligpolitikk og nærmiljøer som fremmer livskvalitet og deltakelse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag og ny planstrategi for neste kommunestyreperiode blir sentrale oppgaver i 2027.

Nye investeringer må ses i sammenheng med vedlikeholdsetterslepet og de varige driftsutgiftene kommunen påtar seg ved overtakelse av anlegg. Tidlige avklaringer om kvalitet, eierskap, finansiering og utbyggerbidrag er nødvendig for gjennomførbare løsninger og kontroll med fremtidige kostnader. Klimaendringer, krevende grunnforhold og en usikker sikkerhetssituasjon øker samtidig behovet for å fokusere på overvannshåndtering, klimatilpasning og sikring av kritisk infrastruktur. Arbeidet med utslippsreduksjoner, naturhensyn og bedre vannmiljø i Vansjø, vassdragene og Oslofjorden må videreføres i samarbeid med andre aktører.

God kostnadsstyring og en forsvarlig kostnadsfordeling er viktig innen selvkostområdene. Store avløpsinvesteringer vil gi betydelig gebyrvekst i planperioden. Tjenestene skal videreutvikles gjennom enklere arbeidsprosesser, digitale løsninger, god veiledning og samarbeid på tvers av fagområder. Ambisjoner og gjennomføringstakt må tilpasses tilgjengelig kompetanse, kapasitet og økonomi.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	182 023	182 023	182 023	182 023
Sum Lønns- og prisvekst	*1 725*	*1 725*	*1 725*	*1 725*
Sum Tekniske justeringer	*9 604*	*8 172*	*9 136*	*9 292*
Sum Vedtak forrige periode	*909*	*1 211*	*-3 696*	*-3 696*
Sum Budsjettendring i år	*-1 443*	*-1 611*	*-1 609*	*-1 609*

Konsekvensjustert budsjett	10 795	9 497	5 556	5 712
Konsekvensjustert ramme	192 818	191 520	187 579	187 735
Innsparingstiltak				
Reduksjon i tjenestetilbud og antall stillinger	-100	-1 900	-1 900	-2 500
Sum Innsparingstiltak	*-100*	*-1 900*	*-1 900*	*-2 500*
Nye tiltak				
Økt forsikringskostnad kommunens kjøretøy	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Nye tiltak	*1 000*	*1 000*	*1 000*	*1 000*
Konsekvensjusteringer				
Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) - vedtatt økning i tjenestebidrag	2 853	2 853	2 853	2 853
Sum Konsekvensjusteringer	*2 853*	*2 853*	*2 853*	*2 853*
Nye tiltak og realendringer budsjett	3 753	1 953	1 953	1 353
Ramme 2027-2030	196 571	193 473	189 532	189 088

Reduksjon i tjenestetilbud og antall stillinger

Tiltaket må ses i sammenheng med tidligere vedtatte nedtrekk i planperioden som det ennå jobbes med å realisere. Det samlede innsparingsbehovet vil kreve både ytterligere reduksjoner i driftsposter der det er rom for dette og nedbemanning innenfor tjenestene som ikke er finansiert gjennom selvkost. Tidligere innsparinger er i hovedsak gjennomført ved å redusere driftsposter og kjøp av tjenester og nedbemanning gjennom omorganisering. Mulighetene for ytterligere besparelser på dette er derfor begrensede. Bemanningsreduksjonene må bygge på en samlet vurdering av hvilke oppgaver enhet og kommunalområdet skal utføre, hvilken kapasitet og kompetanse oppgavene krever, og hvordan prioriterte oppgaver og hensyn skal ivaretas innenfor reduserte rammer.

Tabellen nedenfor viser hvordan innsparingene er fordelt på enhetene i kommunalområde:

Tall i hele tusen kroner	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	-4	-75	-75	-97
Enhet byggesak og geodata	-8	-145	-145	-191
Enhet kommunalteknikk	-34	-654	-654	-861
Enhet miljø og landskap	-33	-619	-619	-815
Enhet plan og samfunnsutvikling	-21	-407	-407	-536
Sum:	**-100**	**-1 900**	**-1 900**	**-2 500**

Økt forsikringskostnad kommunens kjøretøy

Forsikringskostnader på kommunens kjøretøy øker med ytterligere 1 million kroner.

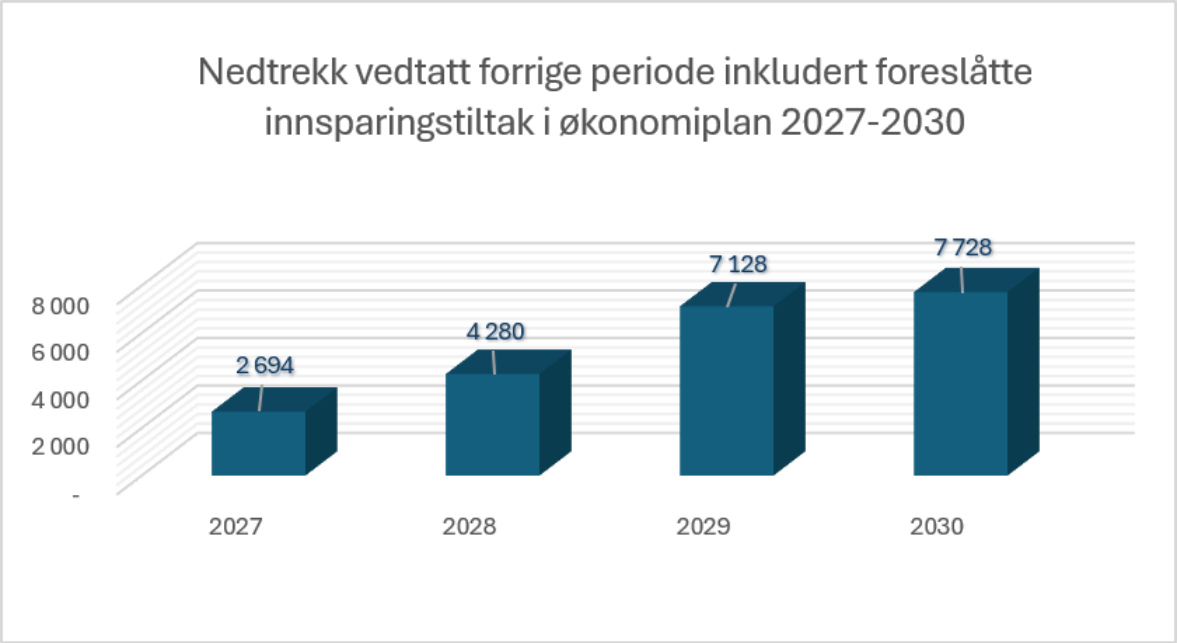
Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) - vedtatt økning i tjenestebidrag

Tjenestebidraget fra Moss kommune til MIB øker med 8,13% fra 2026 til 2027, i tråd med representantskapets vedtak 6. oktober 2026. Kommunens budsjett er framskrevet med en deflator på 3,8 prosent, og det er derfor behov for en tilleggsbevilgning på 2,853 millioner kroner i 2027. Kommunens bidrag til beredskap og personsikkerhet/næringssikkerhet utgjør dermed 71,3 millioner kroner i 2027.

Økningen skyldes både inndekning av deler av underskuddet fra 2025 og et høyere underliggende kostnadsnivå for tjenesten. Underskuddet var blant annet knyttet til høyere personalkostnader enn budsjettert, økte pensjonsforpliktelser og tapsavsetning på en utestående fordring. Deler av underskuddet skal dekkes inn gjennom eierkommunenes bidrag ved at det budsjetteres med moderate overskudd i økonomiplanperioden. I tillegg øker kostnadene til NKS 110 IKS. Det sentrale lønnsoppgjøret har også gitt et særskilt lønnsløft for brannkonstabler og nødvendige lønnstilpasninger for operativ ledelse utover ordinær lønnsvekst.

Disse forholdene gir et finansieringsbehov utover ordinær lønns- og prisjustering både i 2027 og videre i planperioden. MIBs foreløpige prognoser viser at kommunens bidrag til MIB øker fra 71,3 millioner kroner i 2027 til 74,7 millioner kroner i 2028, 77,3 millioner kroner i 2029 og 79,9 millioner kroner i 2030. Tilleggsbehovet for disse årene må beregnes som differansen mellom prognosene og kommunens framskrevne budsjettrammer, og er ikke hensyntatt i økonomiplanen for 2027-2030.

Totale nedtrekk

Diagrammet over viser de samlede innsparingene som kommunalområdet står overfor i økonomiplanperioden i tillegg til allerede reduserte rammer.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Belysningsanlegg lysløypa skihytta	0	4 485	0	0	4 485	0	0	0	0	0	0
Brogang Nesparken og Åslia	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0
Diverse veiprosjekter	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Fleischer bryggepromenade - utbedring av bryggedekket	1 500	1 500	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0
Fleischer bryggepromenade - utbedring av viftetrapp	0	1 000	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
Gang- og sykkelveistiltak	8 500	5 000	5 000	5 000	23 500	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Kommunale tiltak utløst av utbygging	10 000	20 000	45 000	50 000	125 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Lekeplasser - opprusting	1 500	500	500	500	3 000	500	500	500	500	500	500
Nesparken - utskiftning av midlertidig gangbro	0	0	0	0	0	7 500	7 500	0	0	0	0
Overvann i sentrum	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000

Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Rammebevilgning gatelys	500	500	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0
Trafikksikkerhetstiltak	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
VA-anlegg Strandgata - SMS 5 (selvkost)	8 000	0	0	0	8 000	0	0	0	0	0	0
Vann- og avløpstiltak	85 000	95 000	95 000	105 000	380 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000
Sum investeringsprosjekter	**137 000**	**149 485**	**167 000**	**182 000**	**635 485**	**179 500**	**179 500**	**172 000**	**172 000**	**172 000**	**172 000**

Belysningsanlegg lysløypa skihytta

Det ble i kommunestyresak 075/23 vedtatt at Moss kommune skal oppgradere og overta drift av lysanlegget i lysløypa ved skihytta. Hele anlegget må oppgraderes. Det arbeides med å inngå nye avtaler med grunneiere som gir kommunen rettigheter til å ha stående lysanlegg på deres eiendom. Det er per 2. tertial 2026 underskrevet avtale med en av fire grunneiere. Prosessen med å inngå avtaler med resterende eiere er pågående, men krevende. Kommunen kan ikke igangsette tiltaket uten at samtlige grunneiere i området har gitt sitt samtykke. På grunn av tidskrevende prosess med inngåelse av avtaler flyttes prosjektet til 2028.

Brogang Nesparken og Åslia

Det er behov for å oppgradere brogangen langs stien i den sørøstlige delen av Nesparken for å bedre fremkommeligheten. I tillegg er det behov for å vurdere tiltak langs stien mellom Refsnesalleen og Åslia, der bratt terreng gjør det krevende å ferdes. Investeringsmidlene skal benyttes til å avklare og gjennomføre egnede tiltak som gjør stiene enklere og tryggere å benytte.

Diverse veiprosjekter

Gjennomføring av nødvendige større tiltak på kommunale veier. Dette kan for eksempel være oppbygging av veier før re-asfaltering, veitiltak i synergi med andre prosjekter som, for eksempel vann og avløp, samt andre mindre tiltak som trengs for oppgradering og utbedring av veinettet.

Fleischer bryggepromenade - utbedring av bryggedekket

Bryggedekket på Fleischers brygger har stor slitasje og det enkelte steder hardet oppstått råteskader. I tillegg er det avdekket skader på noe av konstruksjonen. Det gjennomføres prosjekteringsarbeid for å se på skaldeomfanget og gode løsninger på dette. Arbeider med utbedring vil starte når prosjekteringsarbeiden er utført.

Fleischer bryggepromenade - utbedring av viftetrapp

Trappeamfiet foran Fleischerparken har behov for utbedring for å sikre tilfredsstillende stabilitet og varig funksjon. Det foreslås avsatt investeringsmidler i 2027 til nødvendige tiltak for å styrke konstruksjonen og tilknytningen til bryggeanlegget. Arbeidene skal ivareta anleggets funksjon som oppholdsareal og adkomst til sjøen.

Gang- og sykkelveistiltak

I økonomiplanperioden prioriteres planlegging, detaljprosjektering og gjennomføring av både større og mindre tiltak for gang- og sykkelvei. Eksemler på arbeider som planelgges i perioden:

Mulighetsstudie for fremtidig nedlagt jernbanetrasé Sandbukta–Dilling

Det er startet opp et arbeid med en mulighetsstudie for bruke av fremtidig nedlagt jernbanetrase fra Sandbukta til Dilling.

Eksempler på planlagte prosjekter

Fortau Jederveien

Bredduutvidelse fortau Anne Hagmannsgate - del av VA prosjekt

Fremkommelighet på eksisterende gang- og sykkelveier

Det gjennomføres kartlegging og utbedring av fysiske hindringer som reduserer fremkommeligheten, herunder nedsenkede fortauskanter, plassering av bommer og andre barrierer.

Oppfølging av vedtatt gåstrategi

Kommunens gåstrategi følges opp med konkrete tiltak som skal styrke fotgjengerens rolle i bybildet og fremme trygg, tilgjengelig og attraktiv ferdsel til fots.

Kommunale tiltak utløst av utbygging

Kommunen har gjennom planer og utbyggingsavtaler, forpliktelser til å gjennomføre tiltak på eksisterende eller utvide offentlig infrastruktur på vei, vann og avløp i forbindelse med utbygginger. Eksempelvis øke kapasitet på enkelte ledningsstrekk eller pumpestasjoner som en direkte konsekvens av flere boenheter og fortetting i enkelte områder. En forholdsmessig andel av kostnadene kan legges på utbyggerne, men kommunen må bære sin andel for at prosjektene skal kunne realiseres. Alternativet i mange tilfeller er byggestopp. Estimerte kostnader og innslagspunktne for de forskjelliige tiltakene er usikkere og helt avhengige av faktisk tidspunkt for oppstaret og gjennomføring av de forskjellige utbygginger.

Lekeplasser - opprusting

Kommunens lekeplasser har behov for fornyelse gjennom anskaffelse av nye lekeapparater og varige tiltak som forbedrer anleggenes funksjonalitet og bruksverdi. I 2027 foreslås det avsatt 1,5 millioner kroner til fornyelse av lekeplassen på Kirketorget, herunder utskifting av flere lekeapparater og tiltak knyttet til lekeplassdekket. Fra 2028 foreslås det avsatt 0,5 millioner kroner årlig til tilsvarende investeringstiltak på øvrige kommunale lekeplasser. Tiltakene prioriteres etter tilstand og behov. Utgifter til løpende kontroll, reparasjoner og vedlikehold dekkes over driftsbudsjettet.

Nesparken - utskiftning av midlertidig gangbro

I 2022 ble broen over vannsjø bak Mossehallen stengt og fjernet på grunn av skader og mangler. Det ble leide inn en nødbro fra Statens vegvesen som står som en midlertidig bro for å opprettholde gangveien. Denne broen leies frem til 2032 da godkejnningen for broen utløper. Det er foretatt prosjektering av ny bro og det har vært en anbudsrunde - kostnadene er forventet å være 15 millioner for en ny bro og nye fundamenter.

Overvann i sentrum

Overvannsproblematikk i Moss er et tiltagende problem grunnet endret klima. Prosjektet Overvann i sentrum har vært pågående over en lengrer periode hvor det har vært arbeidet med kartlegging, løsninger og tiltak på utfordringene med overvann med hovedfokus på sentrum. De mest kritiske flaskehalsen er nå identifisert og arbeid med planlegging og utbedring av disse vil starte innen kort tid. Innledningsfasen av prosjektet har dessverre tatt noe lengre tid enn først antatt og midlene framover er derfor justeres deretter. En del av budsejttmidlene fra tidligere planperioder er nå flyttet til kommunale tiltak utløst av utbygging. Tiltakene vil i noen tilfeller kunne delfinansieres av private utbyggere.

Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr

Rammebevilgning til løpende behov for anskaffelse av biler, maskiner og utstyr for teknisk drift. Utstyrsparken er redusert og tilpasset driftsnivået. Deler av utstyret er gammelt noe som medfører driftsstans og høye reparasjonskostnader. Det er derfor behov for jevnlig utskifting og fornying for å sikre effektiv drift.

Rammebevilgning gatelys

Store deler av gatelysanlegget i Moss er skiftet ut. Varigheten på elektriske anlegg vil variere og det vil være et årlig behov for investeringer knyttet til de eldste delene av anlegget i årene fremover. Dette er gradvise utskiftinger og oppgradering som gjennomføres systematisk og ved behov.

Trafikksikkerhetstiltak

Kommunen utfører årlig diverse trafikksikkerhetstiltak, i henhold til en trafikksikkerhetsplan, for å bedre sikkerheten for alle trafikantgrupper på kommunal vei. Det rettes spesielt fokus på skoleveier. Tiltakene vil variere i størrelse og er ofte utløst av engasjement fra innbyggerne i kommunen.

VA-anlegg Strandgata - SMS 5 (selvkost)

Bane NOR har i entreprisekontrakt SMS 5 lagt om deler av det kommunale vann- og avløpsnettet i Standgata. Midlene skal dekke utgiftene Bane NOR har hatt til oppgradering av VA nettet i området. Når ledningsnettet blir overtatt vil midlene bli overført til Bane NOR.

Vann- og avløpstiltak

Investeringene i kommunens vann- og avløpsnett tar utgangspunkt i kommunens hovedplan for vann og avløp. Formålet er å opprettholde en sikker og stabil vannforsyning, redusere risikoen for forurensning og driftsavbrudd samt sikre en bærekraftig forvaltning av kommunens VA-infrastruktur.

Deler av ledningsnettet har behov for fornyelse og oppgradering. Dette gjelder blant annet ledninger med innlekking av fremmedvann, risiko for tilstoppinger på avløpsnettet og lekkasjer i vannforsyningsnettet. Det er også behov for å separere felles avløps- og overvannsledninger (AF-ledninger) og sanere overløp til sjø i samsvar med utslippstillatelsen fra Statsforvalteren. Tiltakene skal redusere tilførselen av fremmedvann og overvann til renseanleggene og bidra til bedre kapasitet og driftsstabilitet. I tillegg prioriteres nødvendig fornyelse av pumpe- og trykkøkningsstasjoner.

Følgende tiltak inngår prosjektporteføljen for 2027:

Anna Hagmanns gate : Videreføring av separering av avløp og utskifting av vannledning. Estimert totalkostnad er om lag 30 millioner kroner.

Birkebeinerveien, Sigvat Skalds vei og Snorres vei: Separering og sanering av ledningsnettet. Fremdriften avhenger blant annet av nødvendige avklaringer og koordinering med Bane NOR. Estimert totalkostnad er om lag 20 millioner kroner.

Refsnesalleen sør: Separering av avløp og utskifting av vannledning. Estimert totalkostnad er om lag 10 millioner kroner.

Morellskogen: Sanering av vann- og avløpsnettet. Tidligere estimert kostnad er 8,3 millioner kroner.

Martebakken og Jordmor Eriksens vei: Videreføring av prosjektet med asfaltering og sluttarbeider. Oppdatert estimert totalkostnad er 16 millioner kroner.

Sonevannsmålere på Jeløy: Videre utbygging med de resterende åtte målerne. Estimert kostnad er om lag 6 millioner kroner.

Larkollveien: Fornyelse og sanering av vann- og avløpsledninger.

Ekholt bo- og servicesenter: Forsterkning av slokkevannskapasiteten gjennom utskifting av eksisterende vannledninger og økning av ledningsdimensjonen. Foreløpig kostnadsestimat er 7 millioner kroner (P50).

Spillvannsledning langs Vålerveien: Vurdering av alternative løsninger for å håndtere kapasitetsutfordringer etter tidligere omlegging. Foreløpig kostnadsestimat er 5 millioner kroner. (P50).

Fornyelse av pumpestasjoner: Gradvis utskifting av om lag fire til fem pumpestasjoner årlig.

Porteføljen vil kunne bli justert gjennom budsjettåret som følge av endret fremdrift, prosjekteringsstatus, myndighetskrav, avklaringer med eksterne aktører og kommunens gjennomføringskapasitet. I tillegg gjennomføres mindre tiltak på ledningsnettet og annen kritisk VA-infrastruktur basert på dokumentert behov og løpende prioriteringer.

Prosjekter som er igangsatt i tidligere år, videreføres i samsvar med nødvendig fremdrift og vedtatte budsjettrammer.

KOSTRA

Moss kommune bruker mer enn KG11 på forvaltning og mindre på fysisk infrastruktur. Plan, natur og nærmiljø ligger 17,5 prosent over KG11, drevet av naturforvaltning (funksjon 360), som med 91,5 prosent over sammenligningsgruppen er den største prosentvise merkostnaden i analysen, om lag 6,9 millioner kroner over KG11-nivå årlig.

Sammenligningen bør imidlertid tolkes med varsomhet. Funksjonene 335, 360 og 365 er blant de mest tolkningsutsatte i KOSTRA, og kommunene fordeler kostnader ulikt mellom funksjonene. Moss har også flere forhold som bidrar til høyere kostnader, blant annet omfattende kyst- og friluftsområder, mange strender og særskilte miljø- og vedlikeholdsoppgaver. Når funksjonene 335, 360 og 365 vurderes samlet, og kommuner med avvikende føringspraksis holdes utenfor sammenligningen, reduseres avviket mot kommunegruppen fra 23 til 8 prosent. Dette tyder på at de rå KOSTRA-tallene overvurderer forskjellen mellom Moss og sammenlignbare kommuner.

Kart- og oppmålingstjenesten driftes derimot effektivt (20,4 prosent under KG11).

Samferdsel ligger 20,3 prosent under KG11 per innbygger — det største mindreforbruket i analysen. Her er det ikke kostnadsnivået, men det motsatte som fortjener oppmerksomhet: både løpende drift av kommunale veier og investeringer i veikapital ligger lavt samtidig (investering per innbygger 41,6 prosent under KG11). Lave kostnader på kort sikt kan da skjule et vedlikeholdsetterslep som gir investeringsbehov senere.

Vann, avløp og renovasjon er et selvkostområde uten direkte effekt på kommunens driftsbudsjett, men det merkes hos innbyggerne: avfallsgebyret ligger 32,6 prosent over KG11, og samlet VAR-gebyr har steget om lag 30 prosent på to år. Store investeringer hos MOVAR IKS har gitt og kommer også til å gi økte gebyrer i årene framover.

Kostra-analyse - Plan, kulturminner, natur og nærmiljø

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter per innbygger (301) plansaksbehandling (B) *) **)	363	271	224	322
	Netto driftsutgifter per innbygger (302) byggesaksbehandling og eierseksjonering (B) *) **)	4	30	25	64
	Netto driftsutgifter per innbygger (303) kart og oppmåling (B) *) **)	79	78	98	120
	Netto driftsutgifter per innbygger (335) rekreasjon i tettsted (B) *) **)	409	388	382	351
	Netto driftsutgifter per innbygger (360) naturforvaltning og friluftsliv (B) *) **)	310	272	143	209
	Netto driftsutgifter per innbygger (365) kulturminner (B) *) **)	1	16	27	25
	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Plan, kulturminner, natur og nærmiljø (B) *) **)	1 166	1 054	899	1 091
-	Produktivitet	-	-	-	-
	Behandlede byggesøknader i alt (antall)	455	395	5 883	60 916
	Behandlede søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	23	24	569	8 811
	Behandlete søknader om eierseksjonering (antall)	14	12	169	1 658

	Mottatte byggesøknader (antall)	532	507	6 419	64 363
	Mottatte søknader om eierseksjonering (antall)	14	13	185	1 742
	Mottatte søknader om opprettelse av grunneiendom (antall)	32	31	635	9 672
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
	Andel av tettstedsarealer i kommunen som er avsatt til leke- og rekreasjonsområder (prosent)	31,9 %	31,8 %	17,1 %	17,4 %
-	Grunnlagsdata (Nivå 3)	-	-	-	-
	Byggesaksgebyr for oppføring av enebolig (kr) *)	33 280	35 150	29 892	19 386
	Gebyr for opprettelse av grunneiendom (kr) *)	34 164	35 150	33 179	23 789
	Gebyr for privat forslag til reguleringsplan (kr) *)	267 280	239 000	287 607	118 009
	Reguleringsplaner vedtatt (antall)	4	3	74	870

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Vann, avløp og renovasjon

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Avløpsnett/innsamling av avløpsvann korrigerte brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	968	918	1 324	1 167
	Avløpsrensing korrigerte brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	752	785	779	730
	Distribusjon av vann korrigerte brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	631	594	1 118	1 097
	Produksjon av vann korrigerte brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	645	649	384	501
	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l korrigerte brutto driftsutgifter beløp pr innb (kr) *)	5	34	33	84
-	Produktivitet	-	-	-	-
	Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	3 879	4 535	3 420	4 136
	Årsgebyr for avløpstjenesten - ekskl. mva. (kr) *)	6 490	6 734	6 690	6 487
	Årsgebyr for septiktømming - ekskl. mva. (kr) *)	2 623	1 511	1 875	2 165
	Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (kr) *)	4 454	4 402	5 019	5 809
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
	Andel av total vannleveranse til industri (prosent)	23,7 %	19,4 %	-	11,7 %
	Vann - Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning (B)	98,9 %	98,8 %	89,2 %	83,8 %
	Vann - Andel av total kommunal vannleveranse til lekkasje (prosent) (B)	29,3 %	25,5 %	28,5 %	29,7 %
-	Kvalitet	-	-	-	-
	Husholdningsavfall per innbygger, tonn	0,42	0,38	4,09	137,75
	Vann - Estimert gjennomsnittlig husholdningsforbruk per tilknyttet innbygger (l/pers/døgn)	119	121	-	165
-	Grunnlagsdata (Nivå 3)	-	-	-	-

	Antall innbyggertimer med avbrudd i den kommunale vannforsyningen, ikke-planlagt	7 264	4 147	92 933	1 929 621

*) Inflasjonsjustert med deflator

Kostra-analyse - Brann og ulykkesvern

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Korrigerte brutto driftsutgifter per innbygger (339) Beredskap mot branner og andre ulykker (B) *) **)	1 095	1 233	1 357	1 230
	Netto driftsutgifter til funksjon 339 pr. innbygger *)	962	1 031	1 024	1 128
-	Kvalitet	-	-	-	-
	Årsgebyr for feiing og tilsyn - ekskl. mva. (kr) *)	458	448	424	672

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Samferdsel

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for pr. 10 000 innb	13	13	11	12
	Brutto investeringsutgifter i kr pr. innbyggere, komm. veier og gater *)	1 686	831	1 423	1 427
	Netto driftsutgifter per innbygger (330) samferdselsbedrifter/transporttiltak (B) *) **)	-105	-109	-235	-223
	Netto driftsutgifter per innbygger (332) kommunale veier (B) *) **)	1 205	1 010	1 368	1 613
	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Samferdsel (B) *) **)	1 100	901	1 133	1 390
	Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per km (kr) *)	257 944	220 182	264 028	207 546
-	Produktivitet	-	-	-	-
	Brutto driftsutgifter i kr til gatebelysn. pr. km komm. vei (B) *)	17 854	10 323	27 900	24 415
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
	Andel km tilrettelagt for syklende i prosent av alle kommunale veier (prosent)	26,4 %	26,4 %	19,8 %	15,1 %
	Andel kommunale veier og gater med belysning i prosent av alle kommunale veier (prosent)	90,7 %	91,1 %	90,1 %	65,4 %
	Antall kilometer kommunal vei og gate per 1000 innbygger (B)	4,90	4,85	5,39	7,99
	Antall parkeringsplasser skiltet for forflytningshemmede pr. 10 000 innb (B)	12	12	15	20
-	Grunnlagsdata (Nivå 3)	-	-	-	-

Antall km tilrettelagt for syklende som kommunen har ansvaret for	68	68	611	5 920

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Enhet byggesak og geodata

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten byggesak og geodata ivaretar kommunens oppgaver knyttet til byggesaksbehandling, geografiske informasjonssystem og kart.

Enheten består av to fagteam som ivaretar oppgaver etter plan- og bygningsloven og avdeling geodata.

Team byggesak og veiledning:

Teamet har ansvar for bygge- og delesaksbehandling og tilsyn. Det gir generell veiledning i byggesaksspørsmål som ikke ivaretas av kommunetorget, og veiledning i konkrete bygge- og delesaker gjennom forhåndskonferanser og dialogmøter.

Team klage og ulovlighet:

Teamet behandler klager på vedtak etter plan- og bygningsloven og ivaretar andre oppgaver etter forvaltningsloven innenfor enhetens fagområder. Det har også ansvar for kommunens oppfølging av overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

Avdeling geodata:

Avdelingen har ansvar for forvaltning og utvikling av kommunale kart- og planbaser, oppmåling, matrikkelføring, adressering og seksjonering. Avdelingen bidrar også med temadata, analyser og annen kartfestet informasjon som kommunen trenger på tvers av fagområder. Avdelingen er en viktig bidragsyter i tverrfaglig samarbeid og digitalisering.

Utfordringer og utvikling

Moss er fortsatt et vekstområde, men aktiviteten i byggebransjen påvirkes i stor grad av økonomiske forhold utenfor kommunens kontroll. Antall innkomne byggesaker varierer med konjunkturene, noe som gjør det utfordrende å tilpasse bemanning og kapasitet til behovet over tid. Samtidig møter enheten høye forventninger til raske, effektive og forutsigbare tjenester. Et komplekst regelverk, behov for samordning mellom ulike myndighetsområder og strammere økonomiske rammer stiller krav til prioritering, effektiv ressursbruk og videreutvikling av arbeidsprosessene.

Byggesaksbehandling, prioriteringer og tjenesteutvikling

Enheten skal sikre forsvarlig og effektiv byggesaksbehandling i tråd med gjeldende regelverk. Behovet for avklaringer mellom myndighetsområder stiller krav til god samordning og tydelig dialog med eksterne aktører.

I planperioden vil enheten prioritere videreutvikling av effektive, forutsigbare og brukervennlige tjenester. Forenkling av arbeidsprosesser, bedre intern samordning og hensiktsmessig bruk av digitale løsninger, herunder kunstig intelligens, vil være viktige utviklingsområder. Målet er å utnytte tilgjengelige ressurser best mulig, redusere saksbehandlingstiden og sikre god kvalitet i tjenestene.

God veiledning, dialog og tilgjengelighet skal bidra til økt forutsigbarhet for innbyggere og næringsliv. Enheten vil også legge vekt på effektiv behandling av byggesaker som har betydning for næringsutvikling og arbeidsplasser, innenfor gjeldende regelverk og lovpålagte frister.

I tråd med kommunens overordnede mål og planer skal hensynet til klimatilpasning, naturmangfold og blågrønne strukturer ivaretas i byggesaksbehandlingen innenfor rammene av kommunens myndighet etter plan- og bygningsloven.

Gebyrer, selvkost og økonomisk forutsigbarhet

Byggesaksbehandlingen er i hovedsak selvkostfinansiert, noe som innebærer at kostnadene dekkes gjennom gebyrinntekter. Kommunen kan velge å finansiere deler av tjenesten med frie midler, men kommunestyret har vedtatt 100 prosent selvkostdekning, med unntak av forhåndskonferanse som det er bevilget egne midler til slik at dette blir gratis.

Antall innkomne byggesaker varierer med konjunkturene, noe som gjør det utfordrende å sikre balanse mellom gebyrinntekter og kostnader. Selvkostområdet byggesak har de siste årene vært budsjettert med underskudd for å benytte oppsparte selvkostfond, som må brukes innenfor en femårsperiode.

I 2026 er det gjennomført en omfattende gjennomgang av gebyrregulativet for byggesak og geodata. Målet er å oppnå mer treffsikre selvkostberegninger og bedre samsvar mellom gebyrene og kostnadene ved tjenestene.

Forslag til ny forskrift om gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og matrikkelloven er oversendt til politisk behandling. Saken er planlagt behandlet i november 2026, etter at kommunedirektøren har lagt fram forslag til handlings- og økonomiplan for 2027–2030.

Ettersom ny forskrift foreløpig ikke er vedtatt, er gebyrinntektene i handlings- og økonomiplanen beregnet med utgangspunkt i gjeldende forskrift. Det foreslås ingen endringer i gjeldende gebyrsatser for byggesak i 2027, i påvente av vedtak om ny forskrift.

Dersom den nye gebyrforskriften vedtas i november 2026 med ikrafttredelse fra 2027, vil oppdaterte gebyrsatser bli ettersendt kommunestyret før behandlingen av handlings- og økonomiplanen i desember 2026.

For de selvkostbaserte tjenestene innen geodata foreslås det en økning i gebyrene i 2027 for å ivareta selvkost, uavhengig av hvilken forskrift som blir vedtatt.

Ulovlighetsoppfølging

I 2023 ble det igangsatt et treårig prosjekt for oppfølging av ulovligheter i strandsonen. Arbeidet har delvis vært finansiert med midler utenfor selvkostområdet.

Det er ikke bevilget særskilte midler til videreføring av prosjektet i 2027. Oppfølging av ulovligheter i strandsonen vil derfor fra 2027 inngå i enhetens ordinære ulovlighetsoppfølging.

Geodata, tjenesteutvikling og prioritering av ressurser

Geodata leverer tjenester til en rekke fagområder og enheter i kommunen, både innenfor lovpålagte oppgaver og som støtte til øvrig saksbehandling, analyser og utviklingsarbeid. Kompetansen bidrar til effektiv oppgaveløsning på tvers av organisasjonen og reduserer behovet for kjøp av eksterne tjenester.

Etterspørselen etter geodatatjenester er bred og omfatter også oppgaver som ikke er lovpålagte, og som utføres for andre deler av kommunen uten særskilt finansiering. Dette gjør det utfordrende å tilpasse ressursbruken til enhetens økonomiske rammer og samtidig imøtekomme forventningene til tjenestene.

I planperioden vil det være behov for tydeligere prioritering av oppgaver og utviklingsarbeid, med særlig vekt på lovpålagte tjenester og oppgaver som er nødvendige for kommunens drift og myndighetsutøvelse. Omfanget av øvrige tjenester og bistand til andre enheter må vurderes opp mot tilgjengelige ressurser og mulighetene for finansiering.

Videreutvikling av digitale kart- og informasjonstjenester, selvbetjeningsløsninger og saksinnsyn gjennom kartløsningen vil fortsatt være viktige områder, men ambisjonsnivå og utviklingstakt må tilpasses de økonomiske rammene.

Økonomiske rammer, kapasitet og konsekvenser for tjenestene

Planlagte innsparinger i 2027 og videre i økonomiplanperioden vil medføre reduksjoner i enhetens tjenester utover de lovpålagte oppgavene. Nedtrekkene må gjennomføres innenfor den delen av virksomheten som ikke er selvkostfinansiert, der mulighetene for nedtrekk i hovedsak er knyttet til lønnsutgifter.

Innen byggesak er de ikke-selvkostfinansierte oppgavene allerede redusert til et minimum. Det som gjenstår, er i hovedsak lovpålagte forvaltningsoppgaver, herunder klagesaksbehandling og generell veiledning som ikke ivaretas av kommunens førstelinjetjeneste. Det er derfor svært begrensede muligheter for ytterligere innsparinger innen byggesak uten at dette går ut over lovpålagte oppgaver.

Nødvendige innsparinger må dermed i hovedsak gjennomføres innen geodata. Avdelingen utfører, i tillegg til lovpålagte oppgaver, en rekke tjenester og utviklingsoppgaver for eget kommunealområde og også for andre områder i kommunen. Flere av disse tjenestene er verdifulle og kan bidra til effektivisering og kostnadsbesparelser for kommunen samlet sett, men finansieres ikke særskilt av enhetene som benytter dem.

Reduserte økonomiske rammer vil kreve tydeligere prioriteringer og tilpasning av bemanning og oppgaver. Dette vil innebære redusert kapasitet til bistand, utviklingsarbeid og tjenester utover de lovpålagte oppgavene, med lavere tjenestenivå og kvalitet som konsekvens.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	7 892	7 892	7 892	7 892
Sum Lønns- og prisvekst	*-491*	*-491*	*-491*	*-491*
Sum Tekniske justeringer	*802*	*665*	*3 871*	*3 825*
Sum Vedtak forrige periode	*-1 061*	*-1 306*	*-4 512*	*-4 512*
Sum Budsjettendring i år	*-37*	*-49*	*-49*	*-49*
Konsekvensjustert budsjett	-787	-1 181	-1 181	-1 227
Konsekvensjustert ramme	7 105	6 711	6 711	6 665
Ramme 2027-2030	7 105	6 711	6 711	6 665

Enhet kommunalteknikk

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enheten er organisert i fem avdelinger og har ansvar for helhetlig forvaltning, utbygging, drift og vedlikehold av kommunens tekniske infrastruktur. Hovedoppgavene er å:

- ivareta kommunens rolle som eier og myndighetsutøver innen kommunal infrastruktur for vei, vann og avløp
- sikre innbyggere og næringsliv tilstrekkelig drikkevann av betryggende kvalitet og trygg avløpshåndtering
- forvalte kommunens samferdselsinfrastruktur på en bærekraftig måte og legge til rette for alle trafikantgrupper
- gi faglige avklaringer om vei, vann og avløp i utbyggings-, plan- og byggesaker og veilede utbyggere og private. Enheten behandler søknader, ivaretar generell saksbehandling og anskaffelser og drifter kartverk, fagsystemer og prosesskontroll
- ivareta byggherreansvar, prosjektledelse, anskaffelser og gjennomføring av kommunaltekniske prosjekter
- gjennomføre drift og vedlikehold av anlegg og infrastruktur innen vei, vann og avløp

I tillegg har enheten ansvaret for innkjøp og koordinering av vedlikehold av alle biler og maskiner i Moss kommune.

Enheten er samlet i lokaler i Solgård Skog 15 og 17.

Utfordringer og utvikling

Utvikling og investeringer i Moss

Det planlegges fortsatt omfattende transformasjon og utbygging av boliger og næringsområder i Moss, både i nye og allerede utbygde områder. Usikkerhet om rente- og kostnadsnivå påvirker likevel forutsetningene for gjennomføring.

Utviklingen krever betydelige investeringer i ny infrastruktur og oppgradering av eksisterende anlegg. Store samferdselsprosjekter i regi av andre aktører, blant annet ny jernbane, ny riksvei 19 og ny kanalbro, berører alle enhetens avdelinger og fagområder, fra planlegging til drift og vedlikehold.

Enheten skal arbeide kunnskapsbasert og løsningsorientert, med god samhandling på tvers av fagområder og med eksterne aktører. Systematisk arbeid med infrastruktur tidlig i planprosessene skal bidra til bærekraftige løsninger og forutsigbare avklaringer. Enheten skal også utvikle tydelige veiledere om infrastruktur på kommunens nettsider.

Økte krav til kommunal infrastruktur

Den høye aktiviteten i Moss fører til et stort behov for investeringer i kommunal infrastruktur, noe som medfører betydelige kostnader. Selv om deler av disse kostnadene kan belastes utbyggere, må kommunen være forberedt på å ta en vesentlig andel selv for å sikre ønsket utvikling. Utviklingen skjer mange steder i kommunen samtidig. Dette gjør det utfordrende å planlegge offentlig infrastruktur effektivt og fører til økte kostnader.

God oversikt over tilstanden i anleggene og rask oppfølging av avvik, som lekkasjer og uønsket vannforbruk, er viktig for å sikre god vannkvalitet og oppfylle utslippskravene. Arbeidet med å redusere innlekking av fremmedvann i avløpssystemene og lekkasjer i vannledningsnettet er derfor sterkt prioritert i enheten.

Drift og vedlikehold og kommunens ansvar

Utbygging og utvikling fører til at kommunen overtar mer infrastruktur for drift og vedlikehold, med tilhørende kostnader. Planprosesser og vedtak må derfor avklare hvilke anlegg som skal eies og driftes av kommunen, og hvilke som skal være private. Dette er viktig for å unngå uforutsette fremtidige kostnader.

Kritisk infrastruktur, som vannforsyning og avløpsanlegg, skal driftes slik at innbyggerne får trygge og pålitelige tjenester. Drift av samferdselsinfrastrukturen skal sikre god fremkommelighet for alle trafikant- og aldersgrupper.

Klimaendringer og overvann

Klimaendringer og mer ekstremvær øker behovet for klimatilpasning i planlegging og drift. Mer nedbør, ofte som styrtregn, gir større utfordringer med overvann og flom, særlig i tettbygde områder med store, tette flater.

Dagens infrastruktur er ikke dimensjonert for å håndtere slike værsituasjoner. Det er derfor behov for betydelig større investeringer i overvannshåndtering, både over og under bakken. Kommunens klimamål og behovet for tilpasning til et klima i rask endring må legges til grunn for planlegging og utbygging av infrastrukturen.

Enheten prioriterer overvannshåndtering gjennom analyser, veiledere og planer. Føringer for klimatilpasning og overvannshåndtering skal legges til grunn for saksbehandling og faglige uttalelser. Klimaendringenes betydning for utslipp og forurensning skal også vurderes ved behandling av saker om utslipp og påslipp.

Grunnforhold og kompetansebehov

Store deler av de tettest bebygde områdene i Moss har krevende grunnforhold. Sammen med klimaendringene gjør dette planlegging og drift av infrastrukturen mer komplisert. Arbeidet krever spesialisert kompetanse som kommunen i dag ikke har internt. Enheten er derfor avhengig av ekstern ekspertise, som det er stor etterspørsel etter. Dette gir lengre gjennomføringstid og økte kostnader.

Økte kostnader og økonomiske utfordringer

Økte priser på varer og tjenester påvirker både investeringer og drift. Innen enhetens fagområder er prisveksten fortsatt noe høyere enn den generelle prisstigningen. Dette påvirker omfang og fremdrift i arbeidet, enten det utføres med interne eller eksterne ressurser.

Kommunens økonomiske situasjon krever ytterligere reduksjoner i driftsbudsjettene. Dette vil særlig ramme drift og vedlikehold av samferdselsinfrastrukturen og føre til lavere kvalitet og standard. Gapet øker mellom innbyggernes forventninger, behovet for drift og vedlikehold og tilgjengelige ressurser.

Økt fokus på beredskap

En ustabil geopolitisk situasjon gjør det nødvendig å styrke beredskapen, særlig innen kritisk infrastruktur som vann og avløp. Enheten må sikre både anlegg og digitale systemer mot uønsket tilgang og ha rutiner og ressurser for å opprettholde drift og gjennomføre reparasjoner ved hendelser. Beredskapen må også ta høyde for hybride trusler og bortfall av digitale systemer.

Økte avløpsavgifter

Skjerpede rensekrav for kommunene rundt Oslofjorden medfører store investeringer for Moss, særlig ved Fuglevik renseanlegg. Dette vil gi en betydelig økning i avløpsgebyrene i økonomiplanperioden.

MOVAR har varslet lavere gebyrer for vann i 2027 og eventuelt marginale økninger senere i planperioden, mens det ventes betydelige økninger for avløp. Økte lønninger og priser bidrar også til høyere kommunale utgifter. Samlet forventes vanngebyrene å være stabile etter nedgangen i 2027, mens avløpsgebyrene vil øke betydelig i planperioden.

For en husholdning med et årlig vannforbruk på 120 m³ viser beregningen at vanngebyret reduseres med 10 prosent og avløpsgebyret øker med 10 prosent i 2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	43 347	43 347	43 347	43 347
Sum Lønns- og prisvekst	*-2 287*	*-2 287*	*-2 287*	*-2 287*

Sum Tekniske justeringer	*11 040*	*8 986*	*6 742*	*6 616*
Sum Vedtak forrige periode	*2 319*	*3 581*	*4 104*	*4 104*
Sum Budsjettendring i år	*-1 204*	*-1 262*	*-1 260*	*-1 260*
Konsekvensjustert budsjett	9 869	9 019	7 300	7 174
Konsekvensjustert ramme	53 216	52 366	50 647	50 521
Nye tiltak				
Økt forsikringskostnad kommunens kjøretøy	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Nye tiltak	*1 000*	*1 000*	*1 000*	*1 000*
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 000	1 000	1 000	1 000
Ramme 2027-2030	54 216	53 366	51 647	51 521

Økt forsikringskostnad kommunens kjøretøy

Forsikringskostnader på kommunens kjøretøy øker med ytterligere 1 million kroner.

Enhet miljø og landskap

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet miljø og landskap har ansvar for bærekraftig utvikling, forvaltning og drift innen natur, miljø, klima, landbruk og friluftsliv. Enheten består av fellesressurser og tre avdelinger.

Fellesressurser

Fellesressursene samordner oppgaver og gjennomfører juridiske vurderinger på tvers av fagområdene i kommunalområde plan, miljø og teknikk. Ansvaret omfatter blant annet internkontroll, beredskap og forbedringsarbeid, samt forhandling og oppfølging av utbyggingsavtaler. Enheten har også ansvar for å samordne spørsmål som gjelder kommunen i rollen som grunneier. Videre er enheten kommunens kontaktpunkt mot MOVAR IKS i saker som gjelder boligsikkerhet, samt brann- og redningsberedskap.

Avdeling natur, klima og bymiljø

Avdelingen har ansvar for helhetlig planlegging, utvikling og forvaltning av kommunens offentlige uterom, blant annet torg, byrom, parker, gatetrær, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier og statlig sikrede friluftsområder.

Avdelingen har forvaltningsansvaret for kommunens renovasjonsordning og samarbeider tett med MOVAR IKS, som står for den operative driften av ordningen. Avdelingen har også en sentral rolle i kommunens klima- og miljøarbeid, herunder utarbeidelse og oppfølging av klimabudsjettet. Som delegert forurensningsmyndighet følger avdelingen opp forurensningsregelverket og ivaretar kommunens beredskap mot akutt forurensning. Avdelingen gir dessuten natur-, klima- og miljøfaglige innspill til kommunens planprosesser og øvrige beslutningsgrunnlag.

Avdeling landbruk

Kommunens oppgaver innen jordbruk, skogbruk og viltforvaltning ivaretas gjennom et administrativt vertskommunesamarbeid mellom Moss og Råde kommune. Oppgavene omfatter blant annet forvaltning av tilskuddsordninger for jordbruksproduksjon og miljøtiltak, samt kontrolloppgaver innen jord- og skogbruk. Avdelingen forvalter også kommuneskogene i Moss og Råde og følger opp skogforyngelse som klimatiltak. I tillegg har avdelingen ansvar for ledelse og koordinering av ettersøkstjenesten for skadet vilt.

Avdeling drift park og friluft
Ansvar for drift og vedlikehold av kommunens torg, byrom, parker, badestrender, friområder, lekeplasser, turstier og statlige friluftsområder. Avdelingen har også driftsansvaret for Skjærgårdtjenesten i Mosseregionen, som omfatter Vestby, Moss og Råde, samt Vansjøtjenesten i Moss kommune. Tjenestene utfører blant annet strandrydding, renovasjon i friområder, utplassering og vedlikehold av badebøyer og badeflåter, tilrettelegging og vedlikehold av brygger, båtfester og toaletter, samt naturoppsyn.

Utfordringer og utvikling

Enheten har mange varierte oppgaver som betyr mye i innbyggernes hverdag. Den utvikler og vedlikeholder parker, lekeplasser, strender og turstier, ivaretar renovasjonsordningen, følger opp forurensning og arbeider for å ta vare på naturen og landbruksarealene. Oppgavene gir gode muligheter for samarbeid med ulike aktører og for å skape synlige resultater som kommer både dagens innbyggere og kommende generasjoner til gode. Samtidig gjør utbyggingspress, klimaendringer, vedlikeholdsetterslep, økte krav og høyere forventninger fra innbyggerne gjør det stadig mer krevende å løse oppgavene innenfor tilgjengelige ressurser.

Flere lovpålagte oppgaver innen klima, naturforvaltning, forurensning og landbruk skal løses innenfor strammere økonomiske rammer, noe som innebærer behov for tydelige prioriteringer mellom forvaltningsoppgaver, drift og utviklingsarbeid.

Naturressurser, arealbruk og landbruk

Kystlandskap, skog, kulturlandskap og verdifulle landbruksarealer har stor betydning for naturmangfold, matproduksjon, friluftsliv og folkehelse. Naturen bidrar også med viktige funksjoner som vannrensing, karbonlagring og demping av flom og overvann. Samtidig er arealene under press som følge av kommunens attraktive beliggenhet for boligbygging og næringsutvikling.

Kommunen står overfor krevende avveininger mellom utbyggingsbehov og bevaring av naturen og landbruksarealene. Det er særlig viktig å ivareta sammenhengende blågrønne strukturer og sikre en langsiktig forvaltning av strandsonen og jordressursene. Jordvern er avgjørende for å bevare mulighetene for lokal matproduksjon og styrke matberedskapen.

Klima- og miljøfaglige vurderinger må inngå tidlig i overordnede planer, reguleringsplaner og relevante byggesaker. Et oppdatert kunnskapsgrunnlag om naturverdier, samlet belastning og miljøkonsekvenser skal bidra til bedre beslutninger. Det er også behov for å ivareta artsrike arealer, begrense spredning av fremmede arter og tilpasse skjøtselen av kommunale grøntområder slik at den støtter naturmangfoldet.

Infrastruktur, drift og vedlikehold

Nye utbyggingsområder medfører etablering av arealer og anlegg som i mange tilfeller overføres til kommunen for drift og vedlikehold. Selv om utbygger finansierer opparbeidelsen, kan overtakelsen gi betydelige og varige utgifter for kommunen. Fremtidige driftskostnader må derfor vurderes tidlig i planprosessen og inngå i beslutningsgrunnlaget før kommunen påtar seg nye forpliktelser. Det må stilles tydelige krav til kvalitet, levetid, driftsvennlige løsninger og dokumentasjon.

Godt vedlikeholdte og tilgjengelige nærmiljøområder bidrar til et godt bymiljø, men krever ressurser til drift, fornyelse og oppfølging. Kommunen har allerede et betydelig vedlikeholdsetterslep på flere eksisterende anlegg. Samtidig er forventningene til standard, tilgjengelighet og fasiliteter i parker, byrom, friluftsområder, strender, stier og friluftstoaletter høye. Det er allerede vedtatt og gjennomført betydelige kutt i driftsrammene, og i den kommende økonomiplanperioden er det lagt inn ytterligere og større reduksjoner. Sammen med økte kostnader begrenser dette muligheten til å møte innbyggernes forventninger, ivareta løpende drift og vedlikehold og gjennomføre nødvendige oppgraderinger.

I planperioden må derfor sikkerhet, nødvendige driftsoppgaver og tiltak som forebygger større skader prioriteres. Dette vil innebære lengre vedlikeholdsintervaller, utsatte oppgraderinger og redusert omfang av enkelte tjenester. Dersom anlegg ikke kan holdes i forsvarlig stand, kan det bli nødvendig å begrense bruken eller stenge tilbud. Prioriteringene og konsekvensene må kommuniseres tydelig til innbyggerne.

Klima, klimatilpasning og beredskap

Oppfølging av kommunens klimaplan og klimabudsjett skal bidra til å redusere klimagassutslipp og gjøre klimahensyn til en del av kommunens planlegging og prioriteringer.

Klimaendringer med sterk vind, styrtregn, hete og lengre tørkeperioder påvirker både naturmiljøet og kommunens drift. Forebyggende tiltak må ses i sammenheng med arealplanlegging, overvannshåndtering, vedlikehold og beredskap. Naturbaserte løsninger kan redusere skadeomfanget og samtidig gi gevinster for naturmangfold og nærmiljø.

Kommunens trær og alléer har stor verdi for landskapet og naturmangfoldet, gir skygge og bidrar til lokal klimatilpasning. Svekkede trær kan imidlertid utgjøre en sikkerhetsrisiko. Det er derfor behov for systematiske tilstandsvurderinger og oppfølging med beskjæring, sikring eller felling der det er nødvendig. Begrensede ressurser gjør det krevende å gjennomføre dette arbeidet, og tiltak må prioriteres etter risiko. Utbygging og grunnarbeider kan skade trærnes rotsoner og svekke deres helse og stabilitet.

Vannforvaltning, luftkvalitet og annen forurensning

God vannkvalitet i Vansjø, bekker, elver og kystområder er viktig for naturmangfold, rekreasjon og folkehelse. Arbeidet med vannforvaltning og oppfølging av tiltaksplanen for Oslofjorden krever en samordnet innsats mellom kommunen, landbruket, MOVAR, statlige myndigheter og andre aktører. I planperioden vil viktige oppgaver være å redusere tilførselen av næringsstoffer og annen forurensning fra landbruk, avløp, vei og urbane områder. Overvåking og kildesporing i vassdrag skal bidra til at tiltak rettes mot de viktigste kildene til næringsstoffer, forsøpling og annen forurensning.

Prosjektet Rent Mossesund videreføres i 2027 med et langsiktig mål om opprydding i de sterkt forurensede sedimentene i indre Mossesund. Tiltaksplanlegging og nødvendige undersøkelser skal gi grunnlag for valg av gjennomførbare løsninger. Krevende grunnforhold, finansieringsbehov og avklaringer med statlige myndigheter vil ha betydning for om prosjektet kan gjennomføres.

Forurenset grunn, eldre deponier og ulovlig disponering av masser kan medføre risiko for spredning av miljøgifter og kreve omfattende oppfølging. Kommunen må ivareta sine myndighetsoppgaver og samarbeide med ansvarlige statlige myndigheter om saker som ligger utenfor kommunens myndighetsområde. Tydelige krav og tidlige avklaringer i utbyggingssaker er viktig for å forebygge nye forurensningsproblemer.

Kommunen har fått pålegg om å utarbeide en tiltaksutredning for lokal luftkvalitet etter at målinger har vist overskridelser av vurderingstersklene for finkornet svevestøv (PM2,5). Utredningen skal kartlegge forurensningskilder og vurdere behovet for tiltak for å bedre luftkvaliteten. Arbeidet skal ferdigstilles innen 31.12.27 og vil kreve faglige ressurser og samarbeid med relevante myndigheter og aktører.

Allmennhetens tilgang til strandsonen skal ivaretas gjennom oppfølging av registrerte ulovlige stengsler og hindringer. Enheten skal også følge opp informasjon og tilrettelegging langs kysten i tråd med politiske vedtak og hensynet til naturverdier og allmenn ferdsel.

Husholdningsrenovasjon

Enheten skal i samarbeid med MOVAR videreutvikle renovasjonsordningen slik at det er enkelt for innbyggerne å sortere avfallet riktig, samtidig som innsamling og behandling gjennomføres så kostnadseffektivt som mulig.

Husholdningsrenovasjon finansieres gjennom gebyrer etter selvkostprinsippet. Kostnadene til innsamling og behandling har derfor stor betydning for gebyrnivået. Hoveddelen av kostnadene (95%) er knyttet til tjenester levert av MOVAR. Tett samarbeid om kostnadskontroll og gode driftsløsninger er viktig for å begrense gebyrveksten, men kostnadene påvirkes også av hvordan renovasjonsløsningene planlegges i nye utbyggingsprosjekter. For å holde kostnadene nede må derfor nye utbyggingsprosjekter følge gjeldende renovasjonstekniske norm og avsette tilstrekkelig areal til renovasjonsløsninger. For små arealer eller utilstrekkelig kapasitet kan gjøre det nødvendig med hyppigere henting og dermed øke kostnadene og gebyrene. Renovasjonsbehovet må derfor avklares tidlig i planleggingen.

Innen fritidsrenovasjon skal det arbeides videre med løsninger som legger til rette for god kildesortering og tilstrekkelig kapasitet i perioder med høy bruk. Felles renovasjonspunkter må være hensiktsmessig plassert og ha god adkomst for både abonnenter og renovasjonsbiler.

Enheten skal i samarbeid med MOVAR gjennomgå hele gebyrmodellen i 2027. Målet er at gebyrene i årene fremover i større grad skal gjenspeile kostnadene ved de ulike renovasjonstjenestene og sikre en forsvarlig fordeling av kostnadene

mellom abonnentgruppene.

Kapasitet, samarbeid og inkludering

Oppgavene innen miljø, natur, forurensning, landbruk og klima krever spesialisert kompetanse og samarbeid på tvers av fagområder. Reduserte økonomiske rammer og bemanning gjør tjenestene mer sårbare og begrenser kapasiteten til saksbehandling, veiledning, kontroll og utviklingsarbeid. Lovpålagte oppgaver, sikkerhet og saker med vesentlig risiko for helse eller miljø må prioriteres. Andre oppgaver kan måtte utsettes eller få redusert omfang.

Samarbeidet med politiet, NAV og SLT-koordinator om sommerjobber innen park og friluft videreføres i 2027 innenfor tilgjengelige rammer. Tilbudet gir ungdom som ellers kan ha begrensede muligheter på arbeidsmarkedet, arbeidserfaring og tilhørighet. Kommunen samarbeider også med NAV, Oppfølgingstjenesten Østfold, Personalpartner, Fontenehuset, Fretex og andre aktører om arbeidsutprøving og praksisplasser gjennom året. Tilbudene forutsetter tilstrekkelig kapasitet til veiledning og oppfølging.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	100 604	100 604	100 604	100 604
Sum Lønns- og prisvekst	*3 606*	*3 606*	*3 606*	*3 606*
Sum Tekniske justeringer	*18*	*-564*	*-562*	*-711*
Sum Vedtak forrige periode	*-54*	*-1 035*	*-2 342*	*-2 342*
Sum Budsjettendring i år	*-157*	*-213*	*-211*	*-211*
Konsekvensjustert budsjett	3 413	1 794	491	342
Konsekvensjustert ramme	104 017	102 398	101 095	100 946
Konsekvensjusteringer				
Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) - vedtatt økning i tjenestebidrag	2 853	2 853	2 853	2 853
Sum Konsekvensjusteringer	*2 853*	*2 853*	*2 853*	*2 853*
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 853	2 853	2 853	2 853
Ramme 2027-2030	106 870	105 251	103 948	103 799

Mosseregionen interkommunale brann og redning (MIB) - vedtatt økning i tjenestebidrag

Tjenestebidraget fra Moss kommune til MIB øker med 8,13% fra 2026 til 2027, i tråd med representantskapets vedtak 6. oktober 2026. Kommunens budsjett er framskrevet med en deflator på 3,8 prosent, og det er derfor behov for en tilleggsbevilgning på 2,853 millioner kroner i 2027. Kommunens bidrag til beredskap og personsikkerhet/næringssikkerhet utgjør dermed 71,3 millioner kroner i 2027.

Økningen skyldes både inndekning av deler av underskuddet fra 2025 og et høyere underliggende kostnadsnivå for tjenesten. Underskuddet var blant annet knyttet til høyere personalkostnader enn budsjettert, økte pensjonsforpliktelser og tapsavsetning på en utestående fordring. Deler av underskuddet skal dekkes inn gjennom eierkommunenes bidrag ved at det budsjetteres med moderate overskudd i økonomiplanperioden. I tillegg øker kostnadene til NKS 110 IKS. Det sentrale lønnsoppgjøret har også gitt et særskilt lønnsløft for brannkonstabler og nødvendige lønnstilpasninger for operativ ledelse utover ordinær lønnsvekst.

Disse forholdene gir et finansieringsbehov utover ordinær lønns- og prisjustering både i 2027 og videre i planperioden. MIBs foreløpige prognoser viser at kommunens bidrag til MIB øker fra 71,3 millioner kroner i 2027 til 74,7 millioner kroner i

2028, 77,3 millioner kroner i 2029 og 79,9 millioner kroner i 2030. Tilleggsbehovet for disse årene må beregnes som differansen mellom prognosene og kommunens framskrevne budsjettrammer, og er ikke hensyntatt i økonomiplanen for 2027-2030.

Enhet plan og samfunnsutvikling

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet plan og samfunnsutvikling har hovedansvar for bærekraftig arealplanlegging og samfunnsutvikling i kommuneorganisasjonen og mossesamfunnet. Enheten består av planavdelingen med 9 årsverk og samfunnsutvikling med 9 rådgivere. Hovedoppgavene er å:

- ivareta kommunens strategiske, langsiktige og overordnede plan- og utviklingsoppgaver
- utvikle og saksbehandle områdereguleringsplaner og detaljreguleringsplaner
- utarbeide gode beslutningsgrunnlag, gjennomføre effektive plan- og strategiprosesser og bidra til oppfølging av vedtatte planer og enkeltvedtak
- delta i og lede nettverk som bidrar til helhetlig utvikling i samsvar med kommunens overordnede mål, strategier og planer

Samfunnsutvikling har blant annet ansvaret for helhetlig samfunnsplanlegging, overordnet areal- og transportplanlegging, klima- og naturplanlegging og klimaledelse, ledelse og koordinering av kommunens folkehelsearbeid, tilrettelegging for næringsutvikling og medvirkning. Enheten har ansvar for å koordinere tverretatlige samarbeid som Byliv, Miljøløftet Moss og Mosseregionens interkommunale politiske råd. Andre samarbeidsfora enheten koordinerer/deltar i er Boligrådet, Kompasforum, kommunens folkehelse- og livskvalitetsnettverk, frivillighetsforum, Partnerskapet for folkehelse i Østfold, Nettverk for helsefremmende samfunn og Osloregionen.

Planavdelingen har ansvar for utvikling og saksbehandling av områdereguleringsplaner og detaljreguleringsplaner i Moss kommune. Planarbeidet utføres i tett samarbeid og med innspill fra øvrige relevante fagområder i kommunen og forslagstillere. Detaljreguleringsplanene kan være private planer fra eksterne forslagstillere, kommunens egne planer og planer fra andre offentlige forslagstillere.

Utfordringer og utvikling

Kommunevalget i 2027 gir behov for et oppdatert kunnskapsgrunnlag og ny planstrategi for neste kommunestyreperiode. Utarbeidelse av kunnskapsgrunnlaget, herunder folkehelseoversikten, og planstrategien blir sentrale oppgaver for enheten.

By og næringsutvikling

Moss er attraktivt for bosetting og næringsutvikling, og investeringsviljen blant eiendomsutviklere og utbyggere er stor. Vekst og verdiskaping gir behov for arealer både til plasskrevende næringer utenfor byen og til næringer som søker en sentral lokalisering. Enheten skal styrke kommunens attraktivitet for næringsliv, bosetting og besøk gjennom saksbehandling og samarbeid som legger til rette for næringsutvikling og arbeidsplasser. Prinsipper for bomiljøkvalitet og den nye strategien for by- og opplevelsesnæringen skal følges opp. Mange reguleringsplaner for bolig- og næringsutvikling er under arbeid og forventes å komme til førstegangsbehandling i 2027.

Levekår, bolig og helsefremmende nærmiljø

Moss har gode rammebetingelser for befolkningens livskvalitet og folkehelse, og de aller fleste lever gode liv. Samtidig er folkehelse- og levekårsutfordringene store. Moss ligger dårligere an enn landsgjennomsnittet på flere folkehelserelaterte faktorer som forventet levealder, psykisk helse, utenforskap og andel husholdninger med vedvarende lavinntekt.

Utfordringene er sosialt og geografisk skjevfordelt, noe som gir ulikt utgangspunkt for innbyggerne i Moss. Tidlig innsats, et godt tverrfaglig samarbeid og forankring er avgjørende for å utvikle et bærekraftig helsefremmende lokalsamfunn.

Oppdatert statistikk og analyse fra folkehelseundersøkelsen i fylket og levekårskartlegging vil være sentrale bidrag inn i utarbeidelsen av kunnskaps-grunnlaget folkehelseoversikten i 2027. De største utfordringene knyttet til bolig og nærmiljø er befolkningens aldring, ulike boligbehov blant innbyggerne og de unges helse. Moss har et stort behov for boliger for mange grupper. Vi skal styrke kommunen som boligpolitisk aktør ved å følge opp boligpolitisk plan og organisere boligarbeidet gjennom koordinering av boligrådet. Vi skal sikre at alle boligområder utformes med kvaliteter som fremmer livskvalitet; fysisk aktivitet, estetikk, naturopplevelser, sosial deltakelse og privatliv, samtidig som vi jobber for høy utnyttelse og tilstrekkelig og variert boligbygging.

Mobilitet og teknisk infrastruktur

Utvikling og transformasjon øker behovet for ny og oppgradert infrastruktur. Store samferdselsprosjekter, som ny jernbane, ny riksvei 19 og ny kanalbro, er under gjennomføring eller planlegging. Nye utbyggingsområder må sikres tilstrekkelig infrastruktur, samtidig som eksisterende anlegg utnyttes godt. Enheten skal prioritere planlegging og utvikling av infrastrukturen som er nødvendig for nye utbyggingsområder.

Kommunen skal bruke lovverkets virkemidler for å sikre utbyggerbidrag til nødvendig infrastruktur. I 2027 skal enheten videreutvikle finansieringsmodeller i samarbeid med utbyggere og med fylkeskommunen gjennom bypakkeutredningen. Arbeidet skal også bidra til å redusere behovet for lokal biltransport ved å legge til rette for gange, sykling og kollektivtransport. Gatebruksplanen for sentrum skal ferdigstilles i 2027. Gjennom Miljøløftet Moss skal det samarbeides om god fremkommelighet for alle trafikanter.

Trygg og bærekraftig kommune

Enheten skal bidra til et klimarobust samfunn gjennom kunnskapsbasert planlegging og bruk av naturbaserte løsninger. Befolkningens sikkerhet skal ivaretas i all planlegging. Utbyggingsarealer skal vurderes med utgangspunkt i kunnskap om naturfare og klimatilpasning. Forsvarets arealbruksinteresser skal ivaretas i arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Moss er en arealmessig liten kommune med store naturverdier, svært god matjord og et rikt kulturlandskap. Samtidig er arealpresset stort. Arbeidet med kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner skal sikre de største natur- og friluftsområdene og sammenhengende grønnstruktur i bebygde områder. Natur, sjø og vassdrag, kulturlandskap og dyrket mark skal bevares. I 2027 skal enheten arbeide videre med ny grønnstrukturplan og vurdere hvordan det nye kunnskapsgrunnlaget om restaurerbar natur i Moss best kan tas i bruk.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	25 887	25 887	25 887	25 887
Sum Lønns- og prisvekst	*752*	*752*	*752*	*752*
Sum Tekniske justeringer	*-2 328*	*-2 716*	*-2 716*	*-2 817*
Sum Vedtak forrige periode	*170*	*286*	*-386*	*-386*
Sum Budsjettendring i år	*-103*	*-139*	*-139*	*-139*
Konsekvensjustert budsjett	-1 509	-1 817	-2 489	-2 590
Konsekvensjustert ramme	24 378	24 070	23 398	23 297
Ramme 2027-2030	24 378	24 070	23 398	23 297

Kommunalområde helse og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Kommunalområdet er organisert med 11 virksomheter, samt tre avdelinger organisert direkte under kommunalområdet.

Rapporteringsområdene er som følger:

- Hjemmetjenester
- Habilitering og mestring (to virksomheter)
- Mossehjelpa
- Heldøgns omsorg (tre virksomheter)
- Helsehus og legevakt (to virksomheter)
- Virksomhetsovergripende (to virksomheter)

Kommunalområdet har til sammen ca. 1250 årsverk ved inngangen til 2026. Årsverkene er ikke inkludert vakanser.

Virksomhetene under områdene heldøgns omsorg er de største med til sammen ca. 400 årsverk. Herfra ytes tjenester i sykehjem og samlokaliserte omsorgsboliger som fortrinnsvis er tiltenkt eldre.

Hjemmesykepleien har ca. 190 årsverk. Avdeling praktisk bistand og nattjenesten er også organisert i denne virksomheten.

Habilitering og mestring har ca. 330 årsverk og gir tjenester i bolig og ambulant til personer med funksjonsvariasjoner.

Helsehus og legevakt har til sammen ca. 95 årsverk, og består av 43 korttidsplasser, samt interkommunal akutt døgnenhet (KAD) og legevakt

Under Mossehjelpa med ca. 90 årsverk, er alt av tjenester til mennesker med rus- og psykiske lidelser organisert.

Virksomhetsovergripende er et sammensatt område med til sammen ca. 115 årsverk. Her er ulike tjenester som understøtter de øvrige virksomhetene i kommunalområdet. Helsetjenester og koordinering og Forebygging og rehabilitering er organisert her.

Under kommunalområdet er det ca. 25 årsverk. Her er flere sentrale funksjoner som miljørettet helsevern, ledelse av legetjenesten, e-helse, samt andre områder som har i oppgave å være bindeleddet for både fagutvikling, kommunikasjon og tjenesteutvikling i kommunalområdet.

Tjenestene som ytes innen kommunalområde helse og mestring er i hovedsak hjemlet i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 24. juni 2011. Loven er en pliktlov som pålegger kommunen å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det. Pasient- og brukerrettighetsloven og helsepersonelloven, begge av 2. juli 1999, er også sentrale for kommunalområdets virksomhet.

Utfordringer og utvikling

Moss kommune står overfor betydelige utfordringer i årene som kommer. Flere eldre, økende forekomst av demens, kroniske sykdommer og psykiske helseutfordringer vil føre til økt etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester. Samtidig ser vi en økning i behovene blant barn og unge, blant annet knyttet til psykisk helse, utviklingsforstyrrelser og sammensatte hjelpebehov som krever omfattende og langvarige tjenester. Utviklingen innebærer at flere innbyggere vil ha behov for tjenester, samtidig som tilgangen på arbeidskraft og økonomiske ressurser er begrenset. Dette utfordrer kapasiteten og bærekraften i tjenestene.

Kommunen vil ikke kunne møte framtidens behov gjennom fortsatt vekst i dagens tjenestemodeller. Ressursene må i større grad rettes mot innbyggere med de største og mest sammensatte behovene, samtidig som flere må få støtte til å

mestre egen hverdag og bo trygt hjemme så lenge som mulig. Dette innebærer tydeligere prioriteringer, videre utvikling av forebyggende, gruppebaserte og lavterskel tilbud, samt en forventningsavklaring om hvilke tjenester kommunen kan tilby.

Digitalisering, teknologi og nye arbeidsformer er sentrale virkemidler i denne omstillingen. Økt bruk av velferdsteknologiske løsninger for egenmestring som bidrar til økt trygghet, selvstendighet og kvalitet, samtidig som ressursene utnyttes bedre. Gevinster realiseres imidlertid først når teknologiske løsninger kombineres med endrede arbeidsprosesser, kompetanseutvikling og nye måter å organisere tjenestene på.

Tilgang på kvalifisert arbeidskraft vil være en av de største utfordringene fremover. For å møte denne utfordringen må kommunen både rekruttere, utvikle og beholde kompetente medarbeidere. Arbeidet med arbeidsmiljø, ledelse og nærvær er derfor et viktig satsingsområde. Gjennom systematisk oppfølging av sykefravær, kompetanseutvikling og tiltak som fremmer trivsel, mestring og faglig utvikling, skal kommunen legge til rette for et arbeidsliv som fremmer nærvær, mestring og langvarig yrkesdeltakelse.

Det er allerede gjennomført flere tiltak for å styrke tjenestenes kapasitet, kvalitet og ressursutnyttelse. Digital hjemmesykepleie er tatt i bruk, flere lavterskeltilbud er utviklet i samarbeid med frivilligheten, trygghetsboligene ved Jeløy seniorkollektiv er etablert i full drift, og velferdsteknologiske løsninger er innført i samlokaliserte boliger for personer med funksjonsvariasjoner for å nevne noen. Arbeidet med oppgavedeling, differensiering av tjenestetilbud og utvikling av nye arbeidsformer videreføres.

Utviklingen i tjenestebehov, demografi og arbeidskrafttilgang gjør det nødvendig å investere i løsninger som understøtter framtidens tjenestemodell. Investeringer i samlokaliserte boliger, lokaler til avlastning og avdeling barn og unge, digital infrastruktur og velferdsteknologi skal bidra til at flere kan bo trygt hjemme lenger, samtidig som ressursene benyttes mer effektivt. Investeringsprosjektene må ses i sammenheng med kommunens arbeid med omstilling, og langsiktig utvikling av tjenestene innenfor kommunens økonomiske handlingsrom.

Parallelt med omstillingen skal innbyggerne møte faglig forsvarlige og trygge tjenester. Gjennom målrettet utviklingsarbeid, styrket samhandling, riktig kompetanse på riktig sted samt tydelige prioriteringer skal helse og mestring bidra til at innbyggerne får rett hjelp til rett tid innenfor de ressursene kommunen har til rådighet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	1 502 946	1 502 946	1 502 946	1 502 946
Sum Lønns- og prisvekst	*60 740*	*60 740*	*60 740*	*60 740*
Sum Tekniske justeringer	*38 924*	*38 924*	*38 924*	*38 924*
Sum Vedtak forrige periode	*-24 395*	*-44 267*	*-66 467*	*-66 467*
Sum Budsjettendring i år	*-226*	*-1 447*	*-1 449*	*-1 449*
Konsekvensjustert budsjett	75 043	53 950	31 748	31 748
Konsekvensjustert ramme	1 577 989	1 556 896	1 534 694	1 534 694
Driftskonsekvens investeringer				
HM - Legevakt	5 928	5 928	5 928	5 928
Sum Driftskonsekvens investeringer	*5 928*	*5 928*	*5 928*	*5 928*
Innsparingstiltak				
Effektivisering helse og mestring	0	-13 100	-13 100	-17 300
Reduksjon av administrativ stilling	-900	-900	-900	-900
Sum Innsparingstiltak	*-900*	*-14 000*	*-14 000*	*-18 200*

Endringer ihht statlige føringer				
Baistilskudd - økning på 8 % fra juli 2026	2 770	2 770	2 770	2 770
Økt innslagspunkt særlig ressurskrevende brukere	1 800	1 800	1 800	1 800
Øremerket lønnstilskudd avvikles og innlemmes i rammetilskuddet.	600	600	600	600
Sum Endringer ihht statlige føringer	*5 170*	*5 170*	*5 170*	*5 170*
Nye tiltak og realendringer budsjett	10 198	-2 902	-2 902	-7 102
Ramme 2027-2030	1 588 187	1 553 994	1 531 792	1 527 592

HM - Legevakt

Moss kommune sin andel av økt husleie, strøm og renhold tilknyttet nytt bygg for den interkommunale legevakta.

Effektivisering helse og mestring

Det vil jobbes med å konkretisere tiltak i løpet av 2027.

Reduksjon av administrativ stilling

Det reduseres med en administrativ stilling på kommunalområdet helse og mestring.

Baistilskudd - økning på 8 % fra juli 2026

Andelen basistilskuddet utgjør av finansieringen av fastlegene, ble økt fra 1. juli 2026. Budsjettkonsekvensene av dette ble ikke lagt frem i vårsesjonen i år, fordi forhandlingene mellom Den norske legeforening og staten, KS og de regionale helseforetakene ikke ble avsluttet i tide.

Ved behandlingen av Prop. 101 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet for 2026 under Helse- og omsorgsdepartementet (som følge av endrede takster for leger, psykologer og fysioterapeuter)* fikk Helse- og omsorgsdepartementet fullmakt til å gjøre endringer i blant annet rammetilskuddet til kommunene som følge av forhandlingene.

Det legges opp til at kommunene skal kompenseres med 149 mill. kroner i nysalderingen av 2026-budsjettet for halvårseffekten av det økte basistilskuddet. For 2027 kompenseres kommunene for helårseffekten på 309,3 mill. kroner. Rammetilskuddet økes derfor med ytterligere 154,7 mill. kroner. For Moss kommune utgjør dette ca 2,8 millioner kroner for 2027.

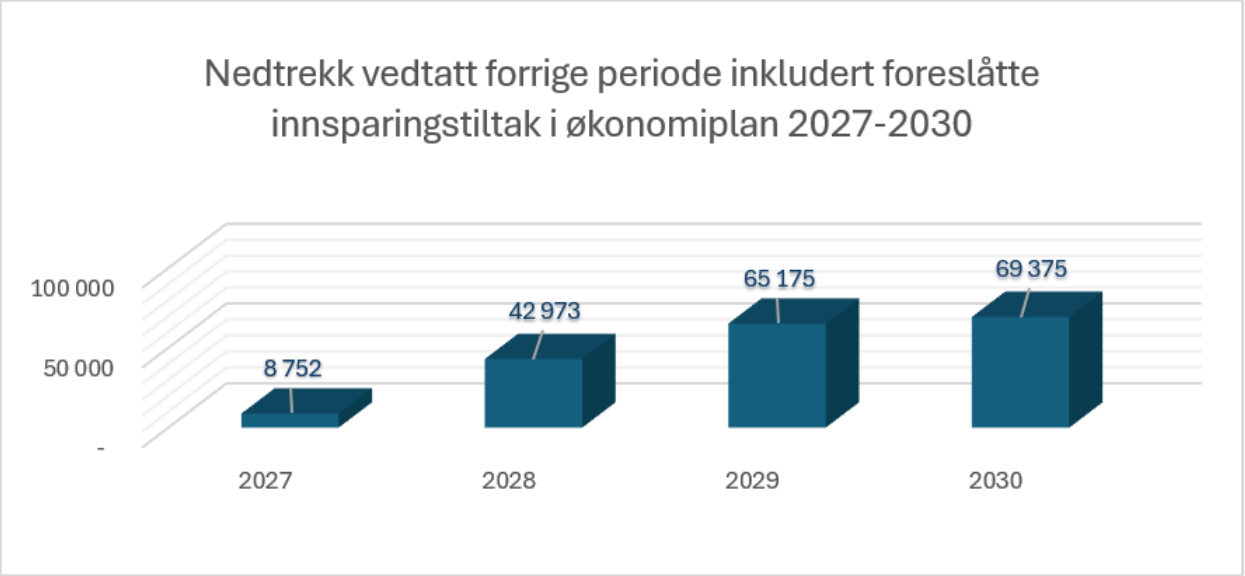
Økt innslagspunkt særlig ressurskrevende brukere

Det er foreslått å øke innslagspunktet utover lønnsvekst med 23 000 kroner. Dette vil utgjøre reduserte refusjoner med ca. 1,8 millioner kroner.

Øremerket lønnstilskudd avvikles og innlemmes i rammetilskuddet.

Øremerket lønnstilskudd for utdanning i avansert klinisk allmennsykepleie avvikles og innlemmes i rammetilskuddet. Legges inn i tråd med tilskuddet for 2026

Totale nedtrekk

Helse og mestring står overfor betydelige økonomiske omstillingskrav i planperioden. Mens innsparingskravene for 2027 i stor grad er knyttet til helårseffekten av tidligere vedtatte tiltak, forutsetter økonomiplanen at ytterligere kostnadsreduserende tiltak identifiseres og gjennomføres fra 2028. Disse tiltakene er foreløpig ikke konkretisert, og det pågår et arbeid med å vurdere hvilke endringer som er nødvendige for å tilpasse tjenestene til de økonomiske rammene.

Utfordringsbildet forsterkes av et forventet merforbruk på 27,6 millioner kroner i 2026, jf. 2. tertialrapport. Dette innebærer at kommunalområdet både må håndtere eksisterende økonomiske utfordringer og gjennomføre ytterligere innsparingstiltak i planperioden.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Avlastningsbolig for barn	2 300	0	0	0	2 300	0	0	0	0	0	0
HM - Oppgradering bygg og utstyr	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
HM - Velferdsteknologi	2 000	1 500	0	0	3 500	0	0	0	0	0	0
Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, inventar og utstyr	0	0	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0
Sensorteknologi Habilitering og mestring	230	0	0	0	230	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsprosjekter	**9 530**	**6 500**	**8 000**	**5 000**	**29 030**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**5 000**

Avlastningsbolig for barn

Avdeling barn og unge flytter ut av Sørtun avlastning til nye lokaler på Solli i del B. Bygget planlegges ferdig til sommeren 2027. Midlene til inventar og utstyr er rebudsjettert fra 2026 til 2027.

HM - Oppgradering bygg og utstyr

På grunn av endrede behov, er det behov for ombygging og tilbygg til flere av de kommunale byggene innenfor helse og mestring. Dette gjelder både for funksjonelle boliger som svarer til dagens krav for brukere med omfattende hjelpebehov

og ivaretakelse av helse, miljø og sikkerhet for ansatte. I dette ligger det også oppgradering av hjelpemidler og annet utstyr i tilknytting til byggene.

HM - Velferdsteknologi

Det er behov for å styrke hjemmebaserte tjenester for å håndtere andelen eldre som skal bo hjemme. Investering i velferdsteknologi skal bidra til økt trygghet, mestring og selvstendighet for brukerne, samtidig som ressursene i helse- og omsorgstjenestene kan utnyttes mer effektivt.

Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, inventar og utstyr

Det foreslås avsatt 3 millioner kroner til inventar og utstyr i forbindelse med etablering av samlokaliserte boliger innenfor rus og psykisk helse. Investeringen skal sikre at boligene blir funksjonelle, trygge og tilrettelagt for beboernes behov, samt gi gode rammer for oppfølging og tjenesteyting.

Sensorteknologi Habilitering og mestring

Det foreslås å sette av investeringsmidler til innføring av sensorteknologi i boliger for personer med funksjonsvariasjoner. Virksomheten ønsker å styrke tryggheten og kvaliteten i nattjenesten, samtidig som ressursene benyttes mer effektivt. Ved å ta i bruk moderne sensorteknologi kan tilsyn og oppfølging gjennom natten tilpasses den enkeltes behov, og deler av den fysiske tilstedeværelsen kan erstattes med teknologiske løsninger. Tiltaket støtter opp under kommunens mål om innovasjon, bærekraft og helhetlige tjenester.

KOSTRA

Pleie og omsorg er kommunens største tjenesteområde og utgjør 35,9 prosent av netto driftsutgifter. Samlet ligger Moss 2,7 prosent under KG11 per innbygger — et lavere nivå enn forventet gitt at utgiftsbehovet er 5 prosent over landet (indeks 1,05). Det gjenspeiler et bevisst strukturvalg: Moss har over tid bygget ned institusjonsplasser og bygget opp hjemmetjenester og bofellesskap. Institusjonsandelen av området har falt fra 40 prosent i 2020 til 33 prosent i 2025, mot 44–45 prosent i KG11 og landet. De institusjonsplassene kommunen faktisk har, drives effektivt: korrigerte brutto driftsutgifter per plass ligger 5,2 prosent under KG11, og kostnaden per beboerdøgn (5 451 kroner) er 4,9 prosent under. Målt i faste kroner har kostnaden per plass vært tilnærmet flat gjennom en periode med 27 prosent pris- og lønnsvekst.

Strukturvalget har gitt kostnadsgevinst, men samtidlig har andelen hjemmetjenestebrukere med høy timeinnsats økt fra 12,1 prosent i 2024 til 16,7 prosent i 2025 og kostnaden per mottaker har steget. Økningen må samtidig ses i sammenheng med kommunens tjenestestruktur. Moss har relativt få institusjonsplasser og en høy andel omsorgsboliger og hjemmeboende brukere, noe som naturlig gir høyere timeinnsats i hjemmetjenestene enn i kommuner med større institusjonskapasitet. Videre har hjemmesykepleien det siste året redusert en betydelig del av de små oppdragene etter anbefalinger fra Agenda Kaupang, blant annet for å øke andelen ansikt-til-ansikt-tid og prioritere mer ressurskrevende brukere. Dette bidrar også til at gjennomsnittlig timeinnsats per mottaker framstår høyere. For det andre har andelen brukerrettede årsverk med helsefagutdanning falt jevnt fra 73,1 prosent i 2020 til 65,6 prosent i 2025, mens KG11 ligger stabilt på 72,4 prosent. Begge peker mot at modellen er kostnadsfølsom når brukerne blir tyngre, og at den eldste aldersgruppen vokser raskere enn snittet.

Kommunehelse ligger 6,2 prosent over KG11, drevet særlig av forebyggende arbeid (funksjon 233) og forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste (funksjon 232), mens den øvrige delen ligger nær snittet. Området er delt mellom helse og mestring og kultur, oppvekst og aktivitet.

Kostra-analyse - Pleie og omsorg

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Institusjoner (f253+261) - andel av netto driftsutgifter til plo (B)	34,0 %	33,0 %	43,7 %	44,8 %
	Netto driftsutgifter per innbygger (234) aktiv.- og servicetjen eldre og pers. m/funk.nedsett. (B) *) **)	1 268	1 414	1 397	1 197
	Netto driftsutgifter per innbygger (253) helse- og omsorgstjenester i institusjon (B) *) **)	6 450	6 178	8 460	8 742
	Netto driftsutgifter per innbygger (254) helse- og omsorgstj. til hjemmeboende (B) *) **)	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter per innbygger (256) tilbud om ø. hjelp døgnopphold i kommunene (B) *) **)	251	187	181	153
	Netto driftsutgifter per innbygger (257) hjemmetjenester - personellbase knyttet til bofellesskap/samlokaliserte omsorgsboliger (B) *) **)	8 541	8 398	6 570	6 651
	Netto driftsutgifter per innbygger (258) hjemmetjenester - ambulerende virksomhet med mer (B) *) **)	7 291	7 209	7 071	6 941
	Netto driftsutgifter per innbygger (261) institusjonslokaler (B) *) **)	797	708	1 195	1 330
	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Pleie og omsorg (B) *) **)	24 596	24 095	24 876	25 015
-	Produktivitet	-	-	-	-
	Korrigerte brutto driftsutg pr. mottaker av hjemmetjenester (i kroner) (B) *)	333 760	381 887	421 127	399 780
	Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass (B) *)	1 836 241	1 759 686	1 858 393	1 735 919
	Utgifter per beboerdøgn i institusjon	5 247	5 451	5 748	5 631
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
	Andel av alle brukere som har omfattende bistandsbehov (B)	21,9 %	25,2 %	28,7 %	29,0 %
	Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold (B)	88,4 %	76,7 %	89,6 %	90,2 %
	Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 0-66 år (B)	16,6 %	22,4 %	21,7 %	21,6 %
	Andel innbyggere 80 år og over i bolig med heldøgns bemanning	5,6 %	5,1 %	3,0 %	3,0 %
	Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	27,3 %	24,7 %	24,0 %	25,1 %
	Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	5,9 %	5,7 %	7,9 %	8,8 %
	Andel plasser i brukertilpasset enerom m/ eget bad/wc (B)	94,6 %	94,7 %	89,7 %	95,0 %
	Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens (B)	51,6 %	46,9 %	29,7 %	29,6 %
	Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over (B)	9,7 %	9,2 %	12,7 %	14,5 %

-	Kvalitet	-	-	-	-
	Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (prosent)	68,9 %	65,6 %	72,4 %	73,2 %
	Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	100,0 %	100,0 %	98,0 %	99,0 %
	Helsefagarbeider Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	103,60	101,10	95,90	95,30
	Legetimer per uke per beboer i sykehjem (timer)	0,70	1,01	0,89	0,72
	Sykepleiere med spes./vd. utd. Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	0,90	0,90	1,60	1,50
	Vernepleier Avtalte årsverk per 10 000 innbyggere (årsverk)	17,80	16,50	15,60	15,20
-	Økonomi	-	-	-	-
	Brukerbetaling i institusjon i forhold til korrigerte brutto driftsutgifter (B)	11,6	11,8	11,6	12,4
	Korrigerte brutto driftsutgifter (257) Hjemmetjenester – bofellesskap/samlokaliserte omsorgsboliger med personellbase	509 547	538 810	5 007 706	43 701 888
	Korrigerte brutto driftsutgifter (258) Hjemmetjenester – ambulerende virksomhet med videre	407 944	386 248	4 198 718	35 448 731
-	Levekår	-	-	-	-
	Utgiftsbehov - Pleie og omsorg	1,053	1,050	1,014	1,024
-	Andre nøkkeltall	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter (258) Hjemmetjenester – ambulerende virksomhet med videre *)	452 914	446 777	4 551 373	38 171 220

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kostra-analyse - Kommunehelse

		Moss 2024	Moss 2025	Kostragruppe 11	Landet uten Oslo
-	Prioritet	-	-	-	-
	Netto driftsutgifter per innbygger (232) forebygg. helsestasjons- og skolehelsetjeneste (B) *) **)	967	1 014	936	922
	Netto driftsutgifter per innbygger (233) annet forebyggende helsearbeid (B) *) **)	538	699	436	451
	Netto driftsutgifter per innbygger (241) diagnose behandling re-/habilitering (B) *) **)	2 828	2 920	3 000	3 310
	Netto driftsutgifter pr. innbygger til Kommunehelse (B) *) **)	4 333	4 633	4 372	4 683
-	Dekningsgrad	-	-	-	-
	Årsverk av fysioterapeuter pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	7,1	7,0	7,3	7,8
	Årsverk av leger pr. 10 000 innbyggere. Funksjon 241 (B)	10,5	10,4	10,8	10,9
-	Kvalitet	-	-	-	-
	Hjemmebesøk av jordmor innen tre døgn etter hjemkomst Barn (antall)	356	375	3 750	27 979
-	Levekår	-	-	-	-
	Utgiftsbehov - Kommunehelse	0,953	0,967	0,973	1,024
-	Grunnlagsdata (Nivå 3)	-	-	-	-
	Antall førstegangs hjemmebesøk til nyfødt	346	341	4 753	41 294
	Fødte i løpet av året (antall)	431	459	5 178	46 114
-	Andre nøkkeltall	-	-	-	-
	Gjennomsnittlig listelengde (B)	1 010,9	1 022,5	968,8	919,8

*) Inflasjonsjustert med deflator**) Justert for utgiftsbehov

Kommunalområde helse og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Direktørens stab består av to fagsjefer, to kommuneoverleger, en merkantil og en rådgiver. I tillegg er tre avdelinger organisert direkte under direktør.

- Avdeling forskning og utvikling
- Avdeling for fastlegeordningen og LIS-legene
- Avdeling E-helse

Avdelingene har som mål å ha fokus på forskning og kontinuerlig utvikling av tjenestene i Moss kommune. Gjennom dette arbeidet tar kommunen medvirkningsansvar ved å legge til rette for et godt samarbeid med forsknings- og

utviklingsmiljøer ved både spesialisthelsetjenesten og utdanningsinstitusjoner. Avdelingene skal også sikre ivaretagelse av oppgaver innen miljørettet helsevern, sikre et godt smittevernarbeid, god organisering og utvikling av legetjenesten i kommunen samt arbeid med e-helsetiltak og tiltak knyttet til pårørendestrategien.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	118 338	118 338	118 338	118 338
Sum Lønns- og prisvekst	*4 088*	*4 088*	*4 088*	*4 088*
Sum Tekniske justeringer	*25 301*	*25 301*	*25 301*	*25 301*
Sum Vedtak forrige periode	*-18 160*	*-22 933*	*-40 133*	*-40 133*
Sum Budsjettendring i år	*4 999*	*3 778*	*3 776*	*3 776*
Konsekvensjustert budsjett	16 228	10 234	-6 968	-6 968
Konsekvensjustert ramme	134 566	128 572	111 370	111 370
Innsparingstiltak				
Effektivisering helse og mestring	0	-13 100	-13 100	-17 300
Reduksjon av administrativ stilling	-900	-900	-900	-900
Sum Innsparingstiltak	*-900*	*-14 000*	*-14 000*	*-18 200*
Endringer ihht statlige føringer				
Baistilskudd - økning på 8 % fra juli 2026	2 770	2 770	2 770	2 770
Øremerket lønnstilskudd avvikles og innlemmes i rammetilskuddet.	600	600	600	600
Sum Endringer ihht statlige føringer	*3 370*	*3 370*	*3 370*	*3 370*
Nye tiltak og realendringer budsjett	2 470	-10 630	-10 630	-14 830
Ramme 2027-2030	137 036	117 942	100 740	96 540

Effektivisering helse og mestring

Det vil jobbes med å konkretisere tiltak i løpet av 2027.

Reduksjon av administrativ stilling

Det reduseres med en administrativ stilling på kommunalområdet helse og mestring.

Baistilskudd - økning på 8 % fra juli 2026

Andelen basistilskuddet utgjør av finansieringen av fastlegene, ble økt fra 1. juli 2026. Budsjettkonsekvensene av dette ble ikke lagt frem i vårsesjonen i år, fordi forhandlingene mellom Den norske legeforening og staten, KS og de regionale helseforetakene ikke ble avsluttet i tide.

Ved behandlingen av Prop. 101 S (2025–2026) *Endringer i statsbudsjettet for 2026 under Helse- og omsorgsdepartementet (som følge av endrede takster for leger, psykologer og fysioterapeuter)* fikk Helse- og

omsorgsdepartementet fullmakt til å gjøre endringer i blant annet rammetilskuddet til kommunene som følge av forhandlingene.

Det legges opp til at kommunene skal kompenseres med 149 mill. kroner i nysalderingen av 2026-budsjettet for halvårseffekten av det økte basistilskuddet. For 2027 kompenseres kommunene for helårseffekten på 309,3 mill. kroner. Rammetilskuddet økes derfor med ytterligere 154,7 mill. kroner. For Moss kommune utgjør dette ca 2,8 millioner kroner for 2027.

Øremerket lønnstilskudd avvikles og innlemmes i rammetilskuddet.

Øremerket lønnstilskudd for utdanning i avansert klinisk allmennsykepleie avvikles og innlemmes i rammetilskuddet. Legges inn i tråd med tilskuddet for 2026

Hjemmesykepleien

Beskrivelse av tjenesteområdet

I virksomhet hjemmesykepleie er alle tidligere avdelinger for hjemmesykepleie, praktisk bistand, personlig assistanse og ambulerende natt samlet. Avdelingene er fordelt på tre lokalisasjoner; Rygge (Rygge rådhus,) Jeløy i Værftsgata og på Solgårdskog.

Avdelingene er:

- Hjemmesykepleie Rygge.
- Hjemmesykepleie Sentrum.
- Hjemmesykepleie Nord.
- Hjemmesykepleie Jeløy
- Hjemmesykepleie Jeløy og sentrum.
- Avdeling for digital hjemmesykepleie, innsatsteam og ambulant natt.
- Avdeling for praktisk bistand og personlig assistanse

Avdeling for digital hjemmesykepleie, innsatsteam og ambulant natt, samt avdeling for praktisk bistand og personlig assistanse, er organisert som virksomhetsovergripende tjenester og skal yte støtte til samtlige hjemmesykepleieavdelinger. Formålet er å sikre en fleksibel og effektiv utnyttelse av ressursene, bidra til helhetlige tjenester og styrke samhandlingen på tvers av avdelingene.

Virksomhet Hjemmesykepleie har i løpet av 2026 gjennomført en omfattende organisasjonsendring. I 2027 vil hovedfokuset være implementering og videreutvikling av den nye avdelingsstrukturen. Dette arbeidet skal bidra til tydeligere ansvarsfordeling, styrket samarbeid mellom avdelingene og en mer bærekraftig organisering av tjenestene for å møte fremtidige behov.

Utfordringer og utvikling

Virksomheten må i 2027 og gjennom økonomiplanperioden tilpasse driften til strammere økonomiske rammer. Samtidig forventes etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester å øke som følge av demografiske endringer og flere brukere med sammensatte behov. Dette krever nye arbeidsformer, effektiv ressursutnyttelse og målrettet utvikling av tjenestene for å sikre et bærekraftig tjenestetilbud også i fremtiden.

En viktig forutsetning for å lykkes med dette arbeidet er en mer fleksibel bruk av ressurser og kompetanse på tvers av avdelinger og fagområder. Det vil derfor være nødvendig å videreutvikle tverrfaglige arbeidsformer, etablere robuste team og styrke samhandlingen mellom ulike yrkesgrupper. Tydelig arbeidsdeling, felles målforståelse og god kommunikasjon vil være avgjørende for å sikre helhetlige og koordinerte tjenester.

I 2027 vil det også være et økt fokus på brukernes egenmestring. Vurdering av tjenestebehov skal ta utgangspunkt i brukerens funksjonsnivå, ressurser og mestringsevne. Målet er å bidra til at den enkelte opprettholder eller forbedrer egen helse og funksjon, slik at behovet for bistand begrenses der dette er mulig. Tjenestene skal bygge på realistiske forventningsavklaringer mellom bruker og tjeneste, med vekt på hva brukeren selv kan mestre og hvilke tiltak som kan bidra til økt selvstendighet.

Digitalisering og velferdsteknologi vil være viktige virkemidler for å møte fremtidens utfordringer. I løpet av 2026 har hjemmesykepleien, i samarbeid med e-helseavdelingen, gjennomført en pilot innen digital hjemmesykepleie. Erfaringene fra prosjektet danner grunnlag for videre utvikling i 2027. Det er en målsetting at brukere som ønsker og kan ha nytte av løsningen, skal få mulighet til å prøve ut tjenesten. Økt bruk av multidosedispensere og andre velferdsteknologiske løsninger vil også være et prioritert område. Dette forventes å bidra til økt kvalitet, større trygghet for brukerne og en mer effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser.

Tilpasninger til kommunens økonomiske rammer vil medføre endringer i tjenestetilbudet. For noen brukere vil endringene oppleves positive, mens andre kan oppleve dem som utfordrende. Omstillingsarbeidet må derfor gjennomføres gradvis og med stor vekt på informasjon, dialog og medvirkning. En tydelig kommunikasjon med brukere og pårørende vil være avgjørende for å skape forståelse og tillit til endringene.

Gjennom satsingen på *Trygt hjem* skal flere brukere få mulighet til å bo hjemme lengst mulig med riktig støtte og oppfølging. Modellen bygger på tverrfaglige vurderinger i hjemmet, tett involvering av brukere og pårørende, samt fokus på egenmestring og bruk av egne ressurser. Erfaring viser at mange brukere klarer seg bedre hjemme enn det som vurderes i sykehusfasen. For å understøtte dette arbeidet har hjemmesykepleien etablert et eget innsatsteam, med oppstart i 2027. Teamet skal bidra til trygghet, gjennomføre tverrfaglige vurderinger og sikre at brukerne mottar tjenester på riktig nivå. Målet er å styrke samhandlingen mellom tjenestene, redusere behovet for institusjonsopphold og legge til rette for at flere kan bo trygt og selvstendig hjemme så lenge som mulig. Trygghet vil være et sentralt prinsipp i hele arbeidet.

Samtidig ser virksomheten en økende andel brukere med behov for avansert behandling og tett oppfølging i eget hjem. Dette stiller stadig høyere krav til faglig kompetanse, kvalitet og kontinuitet i tjenestene. Det er derfor behov for systematisk opplæring, fagutvikling og veiledning av ansatte, særlig innen komplekse brukersaker og avanserte sykepleiefaglige oppgaver. Kompetanseutvikling vil være et sentralt satsingsområde i 2027 og skal bidra til at virksomheten er rustet til å møte både dagens og fremtidens behov.

Samlet sett vil 2027 være preget av omstilling, utvikling og målrettet arbeid for å sikre bærekraftige og framtidsrettede tjenester innenfor tilgjengelige økonomiske rammer. Gjennom styrket egenmestring, økt bruk av teknologi, tett tverrfaglig samarbeid og kontinuerlig kompetanseutvikling skal virksomheten møte fremtidens utfordringer på en faglig forsvarlig og effektiv måte.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	194 072	194 072	194 072	194 072
Sum Lønns- og prisvekst	*7 335*	*7 335*	*7 335*	*7 335*
Sum Tekniske justeringer	*1 794*	*1 794*	*1 794*	*1 794*
Konsekvensjustert budsjett	9 129	9 129	9 129	9 129

Konsekvensjustert ramme	203 201	203 201	203 201	203 201
Ramme 2027-2030	203 201	203 201	203 201	203 201

Habilitering og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhetene Habilitering og mestring 1 og 2 består av 12 avdelinger og yter tjenester til barn, unge og voksne med ulike funksjonsvariasjoner og bistandsbehov. Tjenestene omfatter praktisk bistand og opplæring, avlastning i og utenfor institusjon, ambulerende tjenester og oppfølging i samlokaliserte boliger.

Avdelingene er:

- Område Halmstad
- Område Eskelund
- Peer Gynt 1
- Peer Gynt 2
- Område Sydskogen
- Område Bredsand
- Sørtun 1 og 2
- Høyda
- Øreåsen
- Skogbrynet
- Ambulerende tjenester og, barn og unge.
- Sørtun avlastning

Målet er å bidra til at personer med funksjonsvariasjoner og deres familier kan leve gode og meningsfulle liv i tråd med egne forutsetninger, ønsker og behov. Tjenestene skal være faglig forsvarlige, individuelt tilpasset og bidra til trygghet, selvbestemmelse, deltakelse og livskvalitet.

Som del av det faglige utviklingsarbeidet implementerer virksomhetene rammeverket positiv atferdsstøtte (PAS). PAS bygger på verdier og kunnskapsbaserte metoder som skal bidra til økt livskvalitet, mestring og deltakelse, med utgangspunkt i den enkeltes ønsker, behov og forutsetninger.

Utfordringer og utvikling

Tjenesteområdet står overfor en utvikling med økende omfang og kompleksitet i brukernes behov. Utviklingen er særlig tydelig innen tjenester til barn og unge, der flere har omfattende og sammensatte bistandsbehov. Samtidig øker forventningene til individuelt tilpassede tjenester og oppfølging. Dagens tjenestetilbud er ikke tilstrekkelig dimensjonert til å møte den økende etterspørselen, noe som gir press på både kapasitet, kompetanse og økonomiske rammer.

Flere brukere har behov for omfattende og langvarige tjenester, både i eget hjem, samlokaliserte boliger og avlastningstilbud. Dette stiller økte krav til fagkompetanse, kontinuitet, systematisk opplæring og veiledning av ansatte. Utfordrende brukersituasjoner og forekomst av vold og trusler medfører samtidig behov for systematisk risikostyring, forebyggende tiltak og et styrket HMS-arbeid.

Tilgang på kvalifisert arbeidskraft er en vesentlig utfordring for tjenesteområdet. Det er særlig krevende å rekruttere medarbeidere til stillinger med krav om treårig helse- og sosialfaglig bachelorutdanning. Gjentatte rekrutteringsprosesser

med få eller ingen kvalifiserte søkere, kombinert med utfordringer knyttet til å dekke fravær, påvirker kontinuiteten i tjenestene og muligheten for effektiv ressursutnyttelse. Arbeidet med heltidskultur, kompetanseutvikling, stabilisering og målrettet bruk av tilgjengelig kompetanse vil derfor være viktig i økonomiplanperioden.

Behovet for både døgnbasert og timebasert avlastning er økende. Variasjon i behov og etterspørsel gjør det utfordrende å sikre god kapasitets- og ressursutnyttelse. Innen tjenester til barn og unge er det samtidig økende behov for foreldreveiledning, koordinering og tverrfaglig samarbeid rundt barn og familier med omfattende og sammensatte behov. Det er også et betydelig behov for bruk av tolketjenester i oppfølgingen av familier. For å møte utviklingen er det behov for mer fleksible og målrettede tjenester, blant annet gjennom utvikling av gruppetilbud der dette er faglig hensiktsmessig og kan bidra til bedre utnyttelse av tilgjengelige ressurser.

I samlokaliserte boliger er det en aldrende brukergruppe. Endringer i funksjonsnivå og helsetilstand kan medføre økt behov for bistand, tilstedeværelse og helsefaglig kompetanse. Tjenester til personer med autismespekterdiagnoser og andre omfattende bistandsbehov krever samtidig høy grad av individuell tilrettelegging og spesialisert kompetanse. Oppfølging av vedtak etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 stiller betydelige krav til kompetanse, dokumentasjon, veiledning og systematisk faglig oppfølging.

For å møte den forventede utviklingen må tjenesteområdet arbeide systematisk med omstilling og mer effektiv utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Det vil være nødvendig å vurdere hvordan tjenester organiseres og bemannes, og hvordan kompetansen kan benyttes på tvers av avdelinger og tilbud.

Økt og målrettet bruk av velferdsteknologi er et sentralt virkemiddel. Teknologi skal tas i bruk der dette er faglig forsvarlig og kan bidra til økt trygghet, selvstendighet og mestring for den enkelte, samtidig som personellressursene kan benyttes mer målrettet. Dette forutsetter kompetanse og kulturendring.

Det vil også være nødvendig med tydeligere forventningsavklaring ved tildeling og utforming av tjenester. Tjenestene må i større grad utvikles med utgangspunkt i den enkeltes faktiske behov og mål, samtidig som kommunen må sikre at tilgjengelige ressurser benyttes på en bærekraftig måte.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	352 135	352 135	352 135	352 135
Sum Lønns- og prisvekst	*13 313*	*13 313*	*13 313*	*13 313*
Sum Tekniske justeringer	*3 121*	*3 121*	*3 121*	*3 121*
Sum Vedtak forrige periode	*-2 750*	*-2 749*	*-2 749*	*-2 749*
Sum Budsjettendring i år	*-4 000*	*-4 000*	*-4 000*	*-4 000*
Konsekvensjustert budsjett	9 684	9 685	9 685	9 685
Konsekvensjustert ramme	361 819	361 820	361 820	361 820
Ramme 2027-2030	361 819	361 820	361 820	361 820

Mossehjelpa

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhet Mossehjelpa er en virksomhet som inneholder alle tjenester knyttet opp mot rus og psykiskhelsetjeneste i kommunen.

Virksomheten består av:

- Avdeling rus og psykiatri
- 3 samlokaliserte boliger til personer innen rus og psykisk helse
- Rask psykisk helsehjelp
- Frisklivssentralen
- ROP/FACT
- Avdeling «hjelpa»
- Ambulerende tjenester psyk

Virksomheten arbeider for å skape «en vei inn», en enklere tilgang til psykisk helse og rus tjenestene i Moss kommune

Utfordringer og utvikling

Virksomheten har de siste årene gjennomført en målrettet omstilling fra tradisjonelle og vedtaksbaserte tjenester til mer tilgjengelige, fleksible og lavterskelbaserte tilbud. Gjennom denne dreiningen har innbyggerne fått enklere tilgang til hjelp når behovet oppstår, og ventelister er i stor grad avviklet. Målet er at innbyggerne skal oppleve å få rett hjelp til rett tid.

Tidlig intervensjon og forebygging vil fortsatt være et sentralt satsingsområde. Virksomheten skal videreutvikle lett tilgjengelige tilbud som bidrar til å forebygge at psykiske helseutfordringer og rusproblemer utvikler seg til mer alvorlige tilstander. Dette omfatter blant annet videreutvikling av kurs, grupper og andre lavterskeltilbud som styrker innbyggernes mestringsevne, livskvalitet og deltakelse i hverdagslivet.

Det er etablert systemer og rutiner for kontinuerlig vurdering og utvikling av kurs- og gruppetilbud slik at tjenestene møter innbyggernes behov på en kunnskapsbasert og målrettet måte. Brukermedvirkning skal være en grunnleggende del av tjenesteutviklingen, og virksomheten vil legge til rette for at brukernes erfaringer og tilbakemeldinger aktivt benyttes i videre kvalitetssikring og utvikling av tilbudene.

Hjelpa videreføres sammen med rask psykisk helsehjelp som kommunens sentrale lavterskeltilbud innen psykisk helse og rus. Tilbudet skal fortsatt være lett tilgjengelig og bidra til at innbyggere får rask hjelp uten behov for vedtak. Kontinuerlig forbedring og systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra brukere vil være viktige virkemidler for å sikre kvalitet og relevans i tjenestene.

Frisklivssentralen skal videreutvikles som en viktig del av kommunens forebyggende innsats. Tilbudene skal fremme fysisk og psykisk helse, styrke innbyggernes mestringsevne og bidra til å forebygge utenforskap, sykdom og behov for mer omfattende tjenester.

Virksomheten vil videreutvikle en helhetlig tjenestekjede innen psykisk helse og rus, der de tradisjonelle tjenestene i avdeling for psykisk helse og rustjenesten i større grad ses som en naturlig forlengelse av lavterskeltilbudene. Målet er å sikre sømløse overganger mellom ulike nivåer av oppfølging og bidra til at innbyggerne får rett hjelp til rett tid.

De ambulante tjenestene er en viktig del av denne tjenestekjeden. Gjennom oppsøkende og fleksibel oppfølging i brukerens hjem og nærmiljø skal tjenestene bidra til økt tilgjengelighet, styrket relasjonsbygging og bedre muligheter for å nå personer som av ulike årsaker ikke benytter seg av ordinære hjelpetilbud. Ambulant arbeid skal understøtte tidlig innsats, bidra til økt mestring i hverdagen og forebygge forverring av psykiske helse- og rusutfordringer.

Tjenestene skal i størst mulig grad organiseres med lav terskel for kontakt og oppfølging, og det skal arbeides for å redusere unødvendig byråkrati gjennom økt bruk av vedtaksfrie tjenester der lovverket åpner for dette. Dette vil bidra til raskere tilgang til hjelp, bedre ressursutnyttelse og større fleksibilitet til å tilpasse tjenestene til den enkeltes behov.

For personer med behov for mer omfattende og langvarig oppfølging skal psykisk helse- og rustjenestene fortsatt tilby individuelt tilpassede tjenester med nødvendig faglig og tverrfaglig oppfølging. Gjennom tett samhandling mellom

lavterskeltilbud, ambulante tjenester og mer spesialiserte kommunale tjenester skal virksomheten sikre helhetlige og koordinerte tjenester tilpasset den enkeltes behov.

Virksomheten vil også videreutvikle samarbeidet med frivillige, ideelle organisasjoner og brukerorganisasjoner for å styrke den samlede ressursbasen og bidra til helhetlige og tilgjengelige tjenester for kommunens innbyggere.

Virksomhet Mossehjelpa ser også et økende behov for å etablere et kommunalt botilbud for personer med alvorlige rus- og/eller psykiske helseutfordringer som i begrenset grad kan nyttiggjøre seg ordinære tjenester og botilbud i kommunen. Et slikt tilbud vil bidra til at flere innbyggere kan motta nødvendig og forsvarlig hjelp i egen kommune, samtidig som behovet for kostbare eksterne plasseringer reduseres. Etablering av et tilpasset botilbud vurderes som et viktig tiltak for å sikre bærekraftige tjenester og møte framtidige behov innen psykisk helse- og rusfeltet.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	98 543	98 543	98 543	98 543
Sum Lønns- og prisvekst	*3 774*	*3 774*	*3 774*	*3 774*
Sum Tekniske justeringer	*2 977*	*2 977*	*2 977*	*2 977*
Sum Vedtak forrige periode	*-3 535*	*-3 535*	*-3 535*	*-3 535*
Sum Budsjettendring i år	*-700*	*-700*	*-700*	*-700*
Konsekvensjustert budsjett	2 516	2 516	2 516	2 516
Konsekvensjustert ramme	101 059	101 059	101 059	101 059
Ramme 2027-2030	101 059	101 059	101 059	101 059

Heldøgns omsorg

Beskrivelse av tjenesteområdet

Heldøgns omsorg er det største tjenesteområdet og omfatter alle kommunens omsorgsboliger og sykehjem. Området er fordelt på følgende virksomheter:

- Heldøgns omsorg Rygge som består av Ekholt sykehjem, Ekholt og Eskelundstunet omsorgsboliger
- Heldøgns omsorg Jeløy som består av Orkerød sykehjem og Rosnes omsorgsbolig
- Heldøgns omsorg Moss som består av Melløs sykehjem, Grindvold, Melløs og Skoggata omsorgsboliger

Heldøgns omsorg har til sammen 213 institusjonsplasser fordelt på tre sykehjem, og 230 boenheter fordelt på seks omsorgsboliger.

Utfordringer og utvikling

Kommunen har en relativt lav dekning av sykehjemsplasser, noe som bidrar til at grensen mellom sykehjem og omsorgsboliger i praksis blir mindre tydelig. Begrenset kapasitet og manglende variasjon i heldøgns omsorgsplasser gjør det utfordrende å tilby fleksible og hensiktsmessige tjenester. Samtidig har beboerne i stadig større grad komplekse og

sammensatte omsorgsbehov, særlig knyttet til kognitiv svikt og utfordrende atferd. Denne utviklingen stiller økte krav til fagkompetanse, organisering og tilrettelegging av tjenestetilbudet.

Rekruttering og tilgang til kvalifisert arbeidskraft forventes å bli blant de mest krevende utfordringene for helse- og omsorgstjenestene i årene som kommer. For å møte denne utviklingen arbeides det systematisk med å styrke fagmiljøene og sikre en mer effektiv utnyttelse av tilgjengelig kompetanse. Det er etablert fagteam med høyskoleutdannet personell, og nattjenestene er organisert i egne enheter. Disse tiltakene bidrar til økt faglig robusthet, bedre ressursutnyttelse og styrket kvalitet i tjenestene, samtidig som de legger til rette for kontinuitet og forsvarlig tjenesteutøvelse. I 2027 vil det arbeides med videreutvikling innenfor både oppgavedeling og organisering av nattjenestene.

Teknologi er en viktig forutsetning for å kunne utvikle og videreutvikle bærekraftige helse- og omsorgstjenester. Virksomhetene har tatt i bruk flere digitale løsninger, blant annet sykesignalanlegg, IKOS og mobil arbeidsflate (LMP) og disse benyttes i dag på tvers av avdelingene. Erfaring viser imidlertid at de største utfordringene ikke er knyttet til selve teknologien, men til endringer i arbeidsprosesser, rutiner og arbeidskultur. For å realisere gevinstene av digitaliseringen er det avgjørende med aktiv lederstøtte, gode ressurspersoner og et kontinuerlig fokus på samhandling, kvalitet og effektiv bruk av tilgjengelige ressurser.

Heldøgns omsorg deltar aktivt i implementeringen av rekrutteringsprogrammet, som er finansiert gjennom et statlig tilskudd med mål om å fremme inkludering av personer som står utenfor arbeidslivet. Gjennom et tett og målrettet samarbeid med NAVs jobbspesialister har kommunen også lykkes med å rekruttere medarbeidere til varig tilrettelagte opplærings- og arbeidstiltak (VTO). Arbeidet bidrar både til økt inkludering i arbeidslivet og til å styrke rekrutteringsgrunnlaget for helse- og omsorgstjenestene.

I løpet av 2026 har det vært arbeidet målrettet med å tydeliggjøre og differensiere tilbudet i heldøgnstjenestene. Hensikten er å tilrettelegge tjenestene bedre for ulike brukergruppers behov, samtidig som fagkompetanse og ressurser kan organiseres og benyttes på en mer målrettet og effektiv måte. Dette vil være et pågående arbeid inn i 2027.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	377 929	377 929	377 929	377 929
Sum Lønns- og prisvekst	*14 354*	*14 354*	*14 354*	*14 354*
Sum Tekniske justeringer	*3 764*	*3 764*	*3 764*	*3 764*
Sum Vedtak forrige periode	*0*	*1*	*1*	*1*
Konsekvensjustert budsjett	18 118	18 119	18 119	18 119
Konsekvensjustert ramme	396 047	396 048	396 048	396 048
Ramme 2027-2030	396 047	396 048	396 048	396 048

Helsehus og legevakt

Beskrivelse av tjenesteområdet

Område helsehus og legevakt består av virksomhetene:

- Peer Gynt helsehus
- Moss interkommunale legevakt

Virksomhet Peer Gynt helsehus har 43 heldøgnplasser til ulike typer korttidsopphold. I tillegg er der 6 kommunale akutte døgnplasser (KAD). KAD er interkommunal med kommunene Våler, Råde og Vestby hvor Moss er vertskommune. I tillegg drifter virksomhet Peer Gynt helsehus sykehjemslegetjenesten.

Virksomhet legevakt er en døgnåpen legevakt. Legevakten er interkommunal med kommunene Våler, Råde og Vestby hvor Moss er vertskommune. Kommunens psykososiale kriseteam er organisert i virksomhet legevakt.

Utfordringer og utvikling

Ved Peer Gynt helsehus har mange av pasientene på korttidsopphold komplekse og sammensatte behov. En økende andel krever avansert medisinsk behandling og tett oppfølging av kvalifisert helsepersonell. Samtidig er det en vedvarende utfordring å sikre nødvendig kompetanse og faglig utvikling, i en situasjon der det å rekruttere og beholde sykepleiere, fagarbeidere og leger blir stadig mer krevende. Dette vil være et prioritert område å jobbe med også i 2027.

Fra september 2025 ble virksomheten organisert i to avdelinger med én avdelingsleder per avdeling, for å sikre nærledelse til alle. Evaluering januar 2026, viste styrket nærledelse, tydeligere ansvarslinjer og økt tilhørighet blant medarbeiderne. Organiseringen ble derfor videreført som permanent modell.

En særlig utfordring er at pasienter med behov for et høyere omsorgsnivå blir værende på helsehusets korttidsplasser i påvente av ledig kapasitet i omsorgsbolig eller sykehjem. Dette reduserer kapasiteten til å ta imot utskrivningsklare pasienter fra sykehuset og medfører økte kostnader for kommunen. For å forbedre pasientflyten og utnytte kapasiteten bedre arbeides det med utviklingsarbeidet trygt hjem, og etablering av mottaksplasser med planlagt oppstart i første kvartal 2027.

Moss interkommunale legevakt opplever stor pågang, både gjennom telefonhenvendelser og fysiske konsultasjoner. Etterspørselen kommer fra både innbyggere og kommunale helsetjenester, inkludert sykehjem, hjemmetjeneste og fastleger.

Felles for begge virksomhetene er utfordringen knyttet til pasienter med komplekse og sammensatte behov. Denne pasientgruppen kjennetegnes ved at symptomer og utfordringer er tett sammenvevd, og tilstanden kan ikke forstås ut fra enkeltstående diagnoser eller funksjonsnedsettelser. Det kreves en helhetlig forståelse av pasientens livssituasjon, noe som stiller økte krav til samhandling og tverrfaglig tilnærming. Dette øker også kravet til ansattes kompetanse, og utviklingen knyttet til hvordan disse skal behandles fremover.

I tillegg rapporterer begge virksomhetene om økt forekomst av vold og trusler rettet mot ansatte, noe som forsterker behovet for kompetanse, trygghet og robuste medarbeidere i møte med krevende situasjoner.

Legevakten bygger nye lokaler med planlagt innflytting i februar 2027. Flytting av legevakts lokaler er en omfattende prosess, som krever nøye planlegging og gjennomføring.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	120 159	120 159	120 159	120 159
Sum Lønns- og prisvekst	*5 160*	*5 160*	*5 160*	*5 160*
Sum Tekniske justeringer	*1 010*	*1 010*	*1 010*	*1 010*
Sum Vedtak forrige periode	*0*	*2*	*2*	*2*
Sum Budsjettendring i år	*475*	*475*	*475*	*475*
Konsekvensjustert budsjett	6 645	6 647	6 647	6 647

Konsekvensjustert ramme	126 804	126 806	126 806	126 806
Driftskonsekvens investeringer				
HM - Legevakt	5 928	5 928	5 928	5 928
Sum Driftskonsekvens investeringer	*5 928*	*5 928*	*5 928*	*5 928*
Nye tiltak og realendringer budsjett	5 928	5 928	5 928	5 928
Ramme 2027-2030	132 732	132 734	132 734	132 734

HM - Legevakt

Moss kommune sin andel av økt husleie, strøm og renhold tilknyttet nytt bygg for den interkommunale legevakta.

Virksomhetsovergripende helse og mestring

Beskrivelse av tjenesteområdet

Virksomhetsovergripende tjenester består av følgende:

- Virksomhet forebygging og rehabilitering
- Virksomhet helsetjenester og koordinering

Virksomhet Rehabilitering og forebygging inneholder avdeling mat- og ernæring, avdeling aktivitet og avdeling rehabilitering og livsmestring. Mat og ernæring har 3 produksjonskjøkken: Orkerød, Ekholt og Grindvold. Dagaktivitetssentrene er fordelt på fire lokasjoner i tilknytning til sykehjem og omsorgsboliger, samt en Inn på tunet-gård. De privatpraktiserende fysioterapeutene med driftsavtale, rehabilitering i hjemmet, trygghetsbolig, aktivitetskoordinatorer, kreftkoordinatorer, hukommelsesteam og klinisk ernæringsfysiolog er også organisert i denne virksomheten.

Helsetjenester og koordinering sine oppgaver er å saksbehandle søknader, kartlegger behov og fatte vedtak for tjenestene innen helse og mestring. De skal i stor grad arbeide tett med de utøvende virksomhetene for å oppnå forsvarlig behovsdekning, økonomisk og ressurseffektiv drift, og reell brukermedvirkning. Koordinerende enhet inkluderer barnekoordinatorer er også organisert her.

Utfordringer og utvikling

Forebygging og rehabilitering

Trygghetsboligene ved Jeløy seniorkollektiv er igjennom sitt første driftsår. Tilbakemeldingene og erfaringene viser at dette tilbudet bidrar godt til å redusere ensomhet, gir økt trivsel og mestring i hverdagen. Dette botilbudet fremmer deltagelse og aktivitet på flere områder, både fysisk og sosialt. Beboerne gir ofte støtte og hjelp seg imellom og de opplever økt trygghet.

Hukommelsesteamet har stor etterspørsel, blant annet i form av henvisninger fra fastlegene som har økt betydelig. Dette har medført at ventetiden til utredning av kognitiv svikt/demens har økt. Pårørendeskolen for pårørende til personer med demens er et tiltak med stor etterspørsel, antall plasser er økt for å imøtekomme dette behovet i høyere grad.

Ergo- og fysioterapitjenesten inkludert rehabilitering i hjemmet er nødvendige funksjoner i den tverrfaglige, forebyggende og rehabiliterende innsatsen, spesielt når det gjelder å ivareta utskrivningsklare pasienter fra sykehuset og helsehuset, og

sikre trygge overganger. Det er et stort behov for rask kartlegging i hjemmene, tilpasning av hjelpemidler, opptrening og rehabilitering. Disse tjenestene har et større fokus på forebyggende tiltak enn tidligere, det satses på gruppetiltak, informasjonsarbeid og opplæring både overfor innbyggere/brukere/pasienter og andre ansatte i kommunens tjenester. Det er utfordringer med ventelista spesielt for avtalefysioterapeutene, innføring av digital venteliste og mer gruppebasert tilnærming er viktige tiltak som følges tett opp.

Rehabilitering i hjemmet er inne i en omstilling knyttet til opprettelse av innsatsteam i hjemmebaserte tjenester, ergo- og fysioterapiressurser skal delta i dette teamet.

Aktivitetskoordinatorene har ansvar for å planlegge og følge opp aktivitetsplanene for sykehjem og omsorgsboliger, det pågår en utviklingsprosess hvor det fremover skal jobbes på andre måter med aktiviteter. Økt samarbeid med frivillige aktører er et viktig tiltak.

Aktivitetssentrene bidrar godt til å forebygge og utsette behov for høyere omsorgsnivå for hjemmeboende eldre, spesielt for personer med demens. For å kunne møte behovet for en større andel seniorer så er det igangsatt et utviklingsarbeid Moss+, i samarbeid med frivilligsentralen i Rygge. Målet er å skape flere helsefremmende seniormøteplasser og øke samhandlingen mellom eldre innbyggere, frivillige og aktuelle fagpersoner i kommunen, blant annet hørselskontakt, ergoterapi med flere.

Produksjonskjøkkenene har stort behov for modernisering og har utfordringer med tanke på kapasitet. Storkjøkkenet på Orkerød har på tross av dette gjennom en rekke tiltak klart å effektivisere driften. Antall hjemmeboende som får vedtak om hjemkjøring av middager har økt gjennom det siste året.

Helsetjenester og koordinering (HTK)

Helsetjenester og koordinering vil i 2027 prioritere tiltak som bidrar til bærekraftig ressursutnyttelse, effektiv tjenesteutvikling og gode innbyggertjenester.

Det arbeides videre med å redusere tjenestekjøp innenfor områdene avlastning til barn, ungdom og unge voksne og heldøgns tjenester til personer med psykisk helse lidelser og/eller rus/ROP. Videre skal tjenesten privatavlastning videreutvikles for å styrke kvalitet og møte framtidige behov.

Pasientflyt fra sykehus til kommunale tjenester for utskrivningsklare pasienter er et prioritert område og HTK er en sentral part i utviklingsarbeidet trygt hjem, hvor det i 2027 vil iverksettes en rekke tiltak for å forbedre overganger og samhandling.

For å møte framtidige behov innenfor tilgjengelige økonomiske rammer skal HTK sammen med tjenestesteder også arbeide for bedre kapasitetsutnyttelse av heldøgnstjenester både i og utenfor institusjon.

Helsetjenester og koordinering står overfor økt omfang og kompleksitet av søknader. HTK vil også i 2027 jobbe videre med å holde seg innenfor normert saksbehandlingstid, ved en mer effektiv saksbehandling, mer hensiktsmessig bruk av pasientjournal systemet, tettere samarbeid med tjenestene samt god oppfølging av barn og familier i saksbehandlingsprosessen.

Tettere oppfølging av nærvær blant ansatte vil være et viktig virkemiddel for å styrke kontinuitet, kvalitet og effektiv drift.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	241 770	241 770	241 770	241 770
Sum Lønns- og prisvekst	*12 716*	*12 716*	*12 716*	*12 716*
Sum Tekniske justeringer	*957*	*957*	*957*	*957*
Sum Vedtak forrige periode	*50*	*-15 053*	*-20 053*	*-20 053*

Sum Budsjettendring i år	*-1 000*	*-1 000*	*-1 000*	*-1 000*
Konsekvensjustert budsjett	12 723	-2 380	-7 380	-7 380
Konsekvensjustert ramme	254 493	239 390	234 390	234 390
Endringer ihht statlige føringer				
Økt innslagspunkt særlig ressurskrevende brukere	1 800	1 800	1 800	1 800
Sum Endringer ihht statlige føringer	*1 800*	*1 800*	*1 800*	*1 800*
Nye tiltak og realendringer budsjett	1 800	1 800	1 800	1 800
Ramme 2027-2030	256 293	241 190	236 190	236 190

Økt innslagspunkt særlig ressurskrevende brukere

Det er foreslått å øke innslagspunktet utover lønnsvekst med 23 000 kroner. Dette vil utgjøre reduserte refusjoner med ca. 1,8 millioner kroner.

Fellesposter drift

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	323 880	323 880	323 880	323 880
Sum Lønns- og prisvekst	*-6 918*	*33 082*	*33 082*	*33 082*
Sum Tekniske justeringer	*34 159*	*-33 493*	*55 098*	*12 214*
Sum Vedtak forrige periode	*-40 425*	*-6 373*	*-31 070*	*-31 070*
Sum Budsjettendring i år	*-4 778*	*-4 778*	*-4 778*	*-4 778*
Konsekvensjustert budsjett	-17 962	-11 562	52 332	9 448
Driftskonsekvens investeringer				
HM - Legevakt	4 316	4 316	4 316	4 316
HM - Lokaler til dagaktivitetstilbud barn og unge	0	2 734	2 734	2 734
HM - Ombygging Sørtun	0	507	507	507
HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner	0	0	2 417	2 417
HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse,	0	0	0	3 718
HM - Varmeanlegg Ekholt sykehjem	0	775	775	775
KOA - Forebyggende helse K14	1 449	2 898	2 898	2 898
KOA - Kulturskole/rehabilitering sidebygget	0	0	5 350	5 350
KOA - Melløs stadion, setningsskade	0	362	362	362
KOA - Ny barnehage	0	0	2 542	5 085
KOA - Nøkkeland svømmehall	7 254	14 507	14 507	14 507
KOA - Rehabilitering/ombygging krisesenter	-882	-882	-882	-882
KOA - Ryggehallen	2 318	2 318	2 318	2 318
KOA - Sollie skole dagsenter	-2 615	-2 615	-2 615	-2 615
MKE - Diverse teknisk infrastruktur	430	861	1 292	2 152
MKE - Grave ned containere 5 skoler	0	290	290	290
MKE - Melløs omsorgsboliger - oppgradere ventilasjonsaggregat	0	431	431	431
MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling	0	0	4 305	4 305
MKE – Oppgradere/nye heiser	0	303	303	303
Sum Driftskonsekvens investeringer	*12 270*	*26 805*	*41 850*	*48 971*
Innsparingstiltak				

Drifts- og investeringsanalyse, KST 57/26	-8 000	-6 000	-3 000	-3 000
Reduserte lånekostnader for salg av eiendom	-614	-614	-614	-614
Sum Innsparingstiltak	*-8 614*	*-6 614*	*-3 614*	*-3 614*
Nye tiltak				
Tilbakeføring av utbytte Moss havn	2 150	2 150	2 150	2 150
Sum Nye tiltak	*2 150*	*2 150*	*2 150*	*2 150*
Sum Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner	*-7 000*	*0*	*-28 500*	*-20 000*
Konsekvensjusteringer				
Endringer i husleie ifht. tidligere vedtatte investeringer, husleieavtaler o.l	-4 118	-4 530	-4 942	-6 062
Økt forsikringspremie	2 000	2 000	2 000	2 000
Økte renteutgifter	11 909	7 380	-1 375	-10 543
Sum Konsekvensjusteringer	*9 791*	*4 850*	*-4 317*	*-14 605*
Nye tiltak og realendringer budsjett	8 597	27 191	7 569	12 902
Konsekvensjustert ramme	314 515	339 509	383 781	346 230
Ramme 2027-2030	314 515	339 509	383 781	346 230

HM - Legevakt

Moss kommune sin andel av økt husleie, strøm og renhold tilknyttet nytt bygg for den interkommunale legevakta.

HM - Lokaler til dagaktivitetstilbud barn og unge

Økt husleie og strøm til MKE.

HM - Ombygging Sørtun

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse,

Driftsutgiften omfatter økt husleie tog strøm til MKE.

HM - Varmeanlegg Ekholt sykehjem

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Forebyggende helse K14

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Kulturskole/rehabilitering sidebygget

Driftsugiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Melløs stadion, setningsskade

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Ny barnehage

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Nøkkeland svømmehall

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Rehabilitering/ombygging krisesenter

Redusert husleie til MKE da investeringsprosjektet ble lavere enn budsjettert.

KOA - Ryggehallen

Driftsutgiftene omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Sollie skole dagsenter

Redusert husleieoverføring og strøm til MKE.

MKE - Diverse teknisk infrastruktur

Økt husleie til MKE.

MKE - Grave ned containere 5 skoler

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling

Driftugiften omfatter økt husleie til MKE.

MKE – Oppgradere/nye heiser

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

Reduserte lånekostnader for salg av eiendom

Redusert overføring til MKE da Ryggeveien 264 er sogt.

Tilbakeføring av utbytte Moss havn

I kommunestyresak 56/24 *Nedtrekksplan 2025–2027* ble det vedtatt en forventet overføring fra MKE og MH på samlet 3,0 millioner kroner i 2024 og 4,3 millioner kroner fra og med 2025, forutsatt positive styrevedtak.

Overføringsbeløpet ble fordelt med 50 prosent på hvert av foretakene.

Tilbakeføringen baserer seg på forventet utbytte fra Moss Havn.

Økt forsikringspremie

Økt forsikringspremie på bygg utover prisvekst.

Økte renteutgifter

Økte renteutgifter på lån. MKE benytter kommunes rentesats ved beregning av renter.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomiplan	Sum øvrige år					
Investeringsprosjekter	2027	2028	2029	2030	2027-30	2031	2032	2033	2034	2035	2036
HM - Legevakt	20 000	0	0	0	20 000	0	0	0	0	0	0
HM - Lokaler avlastningstilbud barn og unge	24 000	0	0	0	24 000	0	0	0	0	0	0
HM - nytt sykehjem byggekostnader, byggetrinn 1 (96 plasser)	0	0	0	50 000	50 000	450 000	400 000	0	0	0	0
HM - nytt sykehjem mulighetsstudie/skisse og forprosjekt	1 000	2 000	7 000	0	10 000	0	0	0	0	0	0
HM - Ombygging Sørtun	6 000	0	0	0	6 000	0	0	0	0	0	0
HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner - byggekostnader	0	30 000	0	0	30 000	0	0	0	0	0	0
HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner - mulighetsstudie	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0
HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, byggekostnader	0	10 000	55 000	0	65 000	0	0	0	0	0	0
HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, mulighetsstudie	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0
HM - Varmeanlegg Ekholt sykehjem	9 000	0	0	0	9 000	0	0	0	0	0	0
HM nytt sykehjem mulighetsstudie, skisse, forprosjekt, trinn 2 (60 plasser)	0	0	0	0	0	0	500	1 000	7 000	0	0
HM Nytt sykhjem byggekostnader, byggetrinn 2 (60 plasser)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	300 000	300 000
KOA - Forebyggende helse K14	19 000	0	0	0	19 000	0	0	0	0	0	0
KOA - Kulturskole/rehabilitering sidebygget	10 000	65 000	0	0	75 000	0	0	0	0	0	0
KOA - Låven Alby gård	5 000	100 000	59 000	0	164 000	0	0	0	0	0	0
KOA - Melløs stadion, setningsskade	5 000	0	0	0	5 000	0	0	0	0	0	0
KOA - Ny barnehage	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0
KOA - Ny barnehage byggeprosjekt	0	70 000	30 000	0	100 000	0	0	0	0	0	0
KOA - Skole på Nøkkeland	0	1 000	9 000	40 000	50 000	200 000	50 000	0	0	0	0

KOA - Skolestruktur sentrumsområde, Jeløy skole mulighetsstudie, byggekostnader	0	0	500	5 000	5 500	5 000	100 000	100 000	90 000	0	0
KOA – Nøkkeland svømmehall byggeprosjekt	36 242	0	0	0	36 242	0	0	0	0	0	0
MKE - Diverse teknisk infrastruktur	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
MKE - Energispareprosjekt, formålsbygg	51 300	1 500	2 513	0	55 313	0	0	0	0	0	0
MKE - Grave ned containere 5 skoler	4 000	0	0	0	4 000	0	0	0	0	0	0
MKE - Kjøp generell ramme	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
MKE - Kjøp/oppgradering leiligheter	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
MKE - Melløs omsorgsboliger - oppgradere ventilasjonsaggregat	5 000	0	0	0	5 000	0	0	0	0	0	0
MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling	25 000	25 000	0	0	50 000	0	0	0	0	0	0
MKE - Sjøsiden Moss AS	0	0	0	2 000	2 000	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsprosjekter	**257 042**	**339 500**	**198 013**	**132 000**	**926 555**	**690 000**	**585 500**	**136 000**	**132 000**	**335 000**	**335 000**

HM - Legevakt

Byggearbeidene pågår for fullt og er i en avsluttende fase. Forventet ferdigstillelse januar 2027. Vedtatt ramme opprettholdes.

HM - Lokaler avlastningstilbud barn og unge

Det er behov for å øke kapasiteten på Sørtun avlastning og avdeling barn og unge. Avdeling barn og unge etableres i lokalene på Solli del B og lokalene ved Sørtun avlastning tilpasses dagens drift.

Forprosjekt på Solli del B er nå ferdig og legges ut på Doffin i løpet av desember 2026. Byggearbeidene vil da pågå i 2027 om innkomne tilbud samsvarer med vedtatte rammer.

HM - nytt sykehjem byggekostnader, byggetrinn 1 (96 plasser)

I henhold til Plan for omsorgsbygg vil det være behov for å øke kapasiteten på sykehjemsplasser frem mot 2035. Første byggetrinn planlegges med byggestart i 2030 med 96 plasser.

HM - nytt sykehjem mulighetsstudie/skisse og forprosjekt

I henhold til Plan for omsorgsbygg vil det være behov for å øke kapasiteten på sykehjemsplasser frem mot 2035.

Det foreslås satt av midler til en eller flere mulighetsstudier i perioden 2027-2028 med påfølgende forprosjekt i 2028-2029.

HM - Ombygging Sørtun

Behovet for avlastning til barn og unge er økende, og kapasiteten på Sørtun er ikke tilstrekkelig til å dekke behovet. For å øke kapasiteten på døgnavlastning må det gjøres noen endringer i lokalen på Sørtun, og avdeling barn og unge må etableres og gis tjenester i egne lokaler utenfor Sørtun.

HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner - byggekostnader

Plan for omsorgsbygg beskriver et behov for å øke kommunens tilbud om samlokaliserte boliger til personer med funksjonsnedsettelser.

Prosjektet vedtatt i forrige økonomiplan med et samarbeid mellom en foreldregruppe til 12 ungdommer og kommunen om å bygge samlokaliserte boliger som skulle etableres som et borettslag er avsluttet. Prosjektet og leilighetene ble for dyre for målgruppen.

Kommunen skal se på muligheten for å øke kapasiteten ved å etablere flere leiligheter i etablerte samlokaliserte kommunale boliger. Oppstart av dette arbeidet vil være i 2027.

HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner - mulighetsstudie

Det settes av midler til en mulighetsstudie av eksisterende lokasjoner for samlokaliserte boliger for personer med funksjonsnedsettelser. Hensikten er å vurdere muligheten for kapasitetsutvidelser og etablere et grunnlag for framtidige investeringsbeslutninger.

HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, byggekostnader

Plan for omsorgsbygg beskriver kommunens behov for å øke antall samlokaliserte boliger til personer med psykiske lidelser og samtidig rus og psykisk helse (ROP) lidelser med ca. 10-12 leiligheter.

Det er nødvendig å øke kommunens kapasitet for å kunne gi et botilbud til brukerne i egen regi i kommunen fremfor å kjøpe tjenestene. En økning i tilbud i egen regi er også en forutsetning for å ytterligere kunne redusere kjøp fra private leverandører. For brukergruppen er det ofte av stor betydning å kunne motta nødvendige tjenester i eget nærmiljø og opprettholde kontakt med familie, venner og øvrig nettverk. Et lokalt tilbud kan bidra til økt tilhørighet, sosial deltakelse og muligheter for å mestre egen livssituasjon.

Avsatte investeringsmidler vil bli nærmere verifisert og konkretisert gjennom kommende planfaser, herunder mulighetsstudie og forprosjekt.

En samlokalisert bolig med bemanning hele døgnet vil kvalifisere for momskompensasjon og investeringstilskudd fra husbanken.

HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, mulighetsstudie

Det settes av midler til en mulighetsstudie for etablering av samlokaliserte boliger for personer med psykiske lidelser og ROP-lidelser. Studien skal vurdere aktuelle lokasjoner, kapasitet, investeringsbehov og driftsmessige konsekvenser.

HM - Varmeanlegg Ekholt sykehjem

Varmeanlegget ved Ekholt sykehjem har nådd sin tekniske levetid og må oppgraderes. Prosjektet omfatter vurdering og eventuell etablering av ny brønnpark, samt utskifting og oppgradering av tekniske installasjoner i energisentralen. Dette vil sikre en mer energieffektiv og driftssikker varmeforsyning til sykehjemmet.

KOA - Forebyggende helse K14

Prosjektet er nå godt i gang, og det gjennomføres ombyggingsarbeider for å tilrettelegge lokalene for virksomhetene som skal benytte 1. etasje. Arbeidene følger planlagt framdrift, og ferdigstillelse forventes i løpet av våren/sommeren 2027.

Prosjektets omfang er redusert sammenlignet med det opprinnelige konseptet. Mens tidligere planer omfattet ombygging av 1. til 3. etasje, omfatter prosjektet nå kun 1. etasje. Som følge av dette foreslås den vedtatte investeringsrammen redusert fra 75 millioner kroner til 40 millioner kroner.

KOA - Kulturskole/rehabilitering sidebygget

Det er gjennomført en mulighetsstudie for etablering av kulturskole i Sidebygget (Kirkegata). Studien viser at bygget har potensial til å dekke fremtidige behov for kulturskolens virksomhet. Det foreslås derfor å gå videre til neste fase med oppstart av forprosjekt i januar 2027.

Forprosjektet skal avklare endelig omfang, kostnader og gjennomføringsstrategi. Under forutsetning av nødvendige vedtak planlegges byggearbeidene gjennomført i 2028.

I KST sak 85/26 ble følgende vedtatt:

1. Fremlagt mulighetsstudie for etablering av Moss kulturskole i Kirkegata 17 tas til orientering.
2. Kirkegata 17 legges til grunn som videre utviklingsalternativ for Moss kulturskole

Forprosjektet og kommende investering innarbeides i økonomiplanen 2027 -2030 med mål om å redusere prosjektkostnadene.

KOA - Låven Alby gård

Det arbeides med å avklare framtidig bruk og utvikling av Låven på Alby. Prosjektet inngår i et samarbeid mellom Moss kommune, Østfold fylkeskommune og Galleri F15, og det pågår dialog om innhold, funksjoner, organisering og finansiering. I perioden er det gjennomført flere arbeidsmøter mellom partene som grunnlag for en videre avklaring av prosjektet.

KOA - Melløs stadion, setningsskade

Det er registrert setninger i konstruksjonen ved Melløs stadion. Det pågår utredninger for å kartlegge årsak og omfang, og nødvendige tiltak knyttet til tilfluktsrom, bærekonstruksjon og fasader vil bli avklart i den videre prosessen. Investeringsbehov og endelig prosjektomfang vil bli nærmere konkretisert når utredningene foreligger.

KOA - Ny barnehage

Moss kommune har per i dag utnyttet eksisterende kapasitet i barnehagene. Befolkningsprognosene viser vekst i aldersgruppen 1-5 år i årene som kommer. Sentrum er det området med størst avstand mellom etterspørsel og kapasitet. Tomta på Ørelunden har ligget ute for salg siden november 2025, uten at private aktører har meldt interesse. Det er behov for å etablere flere barnehageplasser for å oppfylle barns rett til plass i barnehage, i hnhold til barnehageloven. Tidligere mulighetsstudie er revidert, og ligger til grunn for investeringen.

KOA - Ny barnehage byggeprosjekt

Det settes av midler til neste fase av prosjektet. Avsatt investeringsramme vil bli nærmere kvalitetssikret og verifisert gjennom forprosjektfasen før endelig omfang og kostnadsnivå fastsettes.

KOA - Skole på Nøkkeland

Den økte befolkningsveksten som forventes på Kambo/Sjøhagen-området, fører til at dagens skolekapasitet ikke vil være tilstrekkelig. Det er vedtatt å gjennomføre en mulighetsstudie for en ny to-parallell barneskole på Nøkkeland og det er lagt inn investeringsmidler for bygging av skolen, i perioden 2029 til 2032. Mulighetsstudien og et eventuelt påfølgende forprosjekt vil gi et mer konkret bilde av kostnadene. Det vil bli lagt frem egne politiske saker om dette. Den nye skolen er planlagt med bruk av idrettshall og flere spesialrom ved ungdomsskolen. Dette forventes å redusere arealbehovet sammenlignet med tradisjonelle skolebygg.

KOA - Skolestruktur sentrumsområde, Jeløy skole mulighetsstudie, byggekostnader

Det forventes kapasitetsutfordringer på flere sentrumsnære skoler. I tillegg har Jeløy skole noen utfordringer med dagens lokaler på Bytårnet skole. Administrasjonen har nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe som utreder ulike løsninger, og det vil bli lagt frem egne politiske saker om dette. Det er satt av investeringsmidler da kommunedirektøren vurderer at det er behov for tiltak i skolebyggene for å møte disse utfordringene.

KOA – Nøkkeland svømmehall byggeprosjekt

Prosjektet er godt i gang og har nå nådd milepælen med tett bygg. Arbeidene følger i hovedsak planlagt framdrift, og prosjektet utvikler seg som forventet.

I gjennomføringsfasen har det oppstått enkelte utfordringer knyttet til tilkoblingen mellom ny svømmehall og eksisterende skolebygg. Dette skyldes at eksisterende konstruksjoner og tekniske løsninger på enkelte områder ikke har vært fullt ut i samsvar med tilgjengelig tegningsgrunnlag fra da skolen ble oppført. Nødvendige tilpasninger er identifisert og håndteres foreløpig innenfor prosjektets rammer.

MKE - Diverse teknisk infrastruktur

Flere tekniske anlegg nærmer seg slutten av sin levetid. Det foreslås avsatt 5 millioner kroner årlig i planperioden til utskifting.

MKE - Energispareprosjekt, formålsbygg

Arbeidene med å identifisere energisparetiltakene for formålsbygg er godt i gang og selve utførelsen vil skje i 2027, med oppfølging og avregninger i 2028. Det er i tillegg søkt om støtte fra Enova for prosjektet og vi har fått tilsagn på 0,8 millioner kroner. Dette vil ikke øke rammene tilsvarende, men vil redusere lånebehovet.

MKE - Grave ned containere 5 skoler

Det er et ønske å etablere nedgravde avfallscontainere ved flere skolebygg.

Dette gjelder:

- Ekholt skole
- Øreåsen skole
- Vang skole
- Halmstad skole
- Larkollen skole – har i dag flere mindre dunker, men bør vurderes sammen med de øvrige

Bakgrunnen er behov for mer ryddige, driftssikre og fremtidsrettede avfallsløsninger. Tiltaket vil også kunne bidra positivt med tanke på miljø, bedre kildesortering og tilrettelegging for krav og forventninger i avfallsforskriften kapittel 10a.

MKE - Kjøp generell ramme

Budsjettrammen på 10 millioner kroner per år er for å ivareta daglig leders fullmakt i henhold til ramme gitt i vedtektene.

MKE - Kjøp/oppgradering leiligheter

Prosjektet benyttes til kjøp med etterfølgende oppgradering/ombygging av kommunale utleieboliger.

MKE - Melløs omsorgsboliger - oppgradere ventilasjonsaggregat

Ventilasjonsaggregatet ved Melløs omsorgsboliger har passert forventet teknisk levetid og må skiftes ut i sin helhet. Utskiftingen vil bidra til økt driftssikkerhet, et bedre inneklima for beboere og ansatte, samt redusert energiforbruk. Prosjektet vil dermed gi både økonomiske og miljømessige gevinster gjennom mer energieffektiv drift og lavere vedlikeholdskostnader.

MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling

Rådhusets tekniske anlegg for ventilasjon, varme og kjøling har passert forventet levetid og har et økende behov for vedlikehold og utskiftninger. For å sikre en stabil og framtidsrettet drift planlegges det å etablere nytt balansert ventilasjonsanlegg, nye varme- og kjøleløsninger samt et oppgradert SD- og automasjonsanlegg

MKE - Sjøsiden Moss AS

I følge selskapsavtalen (Bane Nor Eiendom AS/Moss kommune) forplikter Moss kommune seg til å avsette 2 millioner kroner til et mulig framtidig behov. Avsetningen dekkes av ubundet investeringsfond.

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF

Beskrivelse av tjenesteområdet

Moss Kommunale Eiendomsselskap KF (MKEiendom) ivaretar Moss kommunes interesser innenfor eiendomsområdet som forvalter av eierskap, eiendomsdrifter, byggherre og som innleier av eiendom i det private markedet på vegne av Moss kommune.

Foretakets definerte mål er å være en profesjonell og forutsigbar samarbeidspartner
som ivaretar kommunens verdier og behov i et tydelig langsiktig økonomisk, sosialt og miljømessig perspektiv.

Foretaket skal utøve ansvarlig eierskap via forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunale eiendommer til en verdi av drøye 9 milliarder kroner.

MKEiendom er ansvarlig for oppgaver som er naturlig tilknyttet kommunens eiendomsforvaltning, som forvalter av energi og energi-oppfølging, skadeforsikringer m.m.

Foretaket skal drives basert på økonomisk vurdering av hvordan verdiene best kan forvaltes, herunder kjøp og salg av boliger. Foretaket skal i tillegg forestå kommunens byggherreoppgaver.

Selskapet består i dag av 63 ansatte, fordelt på fire virksomheter i tillegg til økonomi og stab:

- Eiendomsforvaltning
- Prosjekt/utvikling
- Drift/vedlikehold bygg
- Drift/vedlikehold bolig

Utfordringer og utvikling

Videreutvikling, samkjøring og kvalitetssikring av MKEiendoms organisasjon blir et viktig fokusområde også i neste handlingsperiode 2027-2030. Ny strategiplan legger rammer for videre utvikling med konkrete mål. MKEiendom bidrar til tilstrekkelig og god informasjon til kommunen, slik at de samlede tall for oppnåelsen av mål og premisser kan rapporteres til kommunestyret.

Enøk/miljø

MKEiendom har som overordnet mål å bidra til å redusere kommunens klima- og miljøavtrykk i våre kommunale eiendommer og sikre at våre anskaffelser og nye prosjekter tar hensyn til klima- og miljøutfordringer, innovasjon, arbeidsforhold og sosiale forhold der dette er relevant.

MKEiendom er resertifisert som Miljøfyrtårn i 2025 og arbeider videre for å sikre kontinuerlig forbedring og bærekraftig drift på blant annet fagområdet klima og miljø.

MKEiendom gir også innspill til kommunens klimabudsjett og utarbeider egne miljødokumenter.

MKEiendom har engasjert seg på forskjellige områder når det gjelder miljøarbeidet. Det er inngått en avtale med SINTEF om bruk og effektivisering av solceller i offentlige bygninger. Utemiljøene på bygningsmassen blir supplerte med nedgravde avfallssystemer. Arbeidet med innføring og komplettering av SD-anlegg (sentralt driftskontroll-anlegg) fortsetter i samme takt som tidligere, da etterslepet fortsatt er stort.

Energi- og byggekostnader

MKEiendom mener det er stor usikkerhet i markedet på følgene punkter:

- Strømprisene endrer seg hele tiden. Værmessige faktorer og fyllingsgrad i vannmagasiner er medvirkende årsaker, sammen med gassprisen i Europa. De siste markedsanalysene tilsier nå en mer stabil strømpris fremover, men det er fortsatt en god del usikkerhet.
- Det er viktig at et eventuelt merforbruk på energi kompenseres av bruker (basisorganisasjonen Moss Kommune). Dette for å unngå skjulte kutt i drift og vedlikeholdet.
- Både materialkostnader og entreprisekostnader har steget mye de siste årene. Pandemien og krigen i Ukraina har ført til knapphet og høyere priser på byggevarer. Kronekursen fører til knapphet på håndverkere i bransjen siden det ikke lenger er så gunstig for utenlandske håndverkere å arbeide i Norge. Dette gir uforutsigbare forutsetninger, både når det gjelder leveranse og prisnivåer. Nye reguleringer og strengere krav har også bidratt til økte kostnader. Dette vil gi utslag på omfanget av MKEiendoms vedlikehold på eiendommene, og vil også påvirke prosjektkostnadene på investeringsprosjektene.
- MKEiendom har fokus på innkjøpsstrategi. MKEiendom arbeider primært via ramme- og serviceavtaler, og det er utarbeidet en plan for å legge flere anskaffelser ut på Doffin.

Offentlige krav

Etter krav fra Arbeidstilsynet er alle bygg kategorisert i forhold til risiko for asbestforekomster.

Tilstandsvurderinger

MKEiendom arbeider kontinuerlig med tilstandsvurderinger på kommunens bygg. Tilstandsvurderinger er basert på Norsk standard 3424 Tilstandsanalyse av byggverk. Det vil si at alle kommunens bygg, med tilhørende bygningsdeler, vil bli vurdert på en skala fra 0 (Nytt) via 1 (Brukt, noe slitasje) og 2 (Oppgraderingsbehov) til 3 (Må skiftes). Målet er at gjennomsnittet på kommunens eiendomsmasse har et snitt på mindre enn 1,5.

Tilstandsanalysen benyttes til å etablere matriser for planlagt vedlikehold i planperioden.

FDV kostnader i kommunale bygg

Verdiene i dagens kommunale bygningsmasse ivaretas best gjennom forsvarlig drift, forebyggende vedlikehold, kontinuerlig utvikling og god forvaltning.

F-Forvaltning

Forvaltning omfatter ledelse og administrasjon av eiendomsforvaltningen og kostnader knyttet til forvaltningen er normalt:

- Skatter og avgifter, forsikring, lønn til administrative stillinger. Forvaltningssystemer, tilstandsanalyser, dokumentasjon med mer.

D-Drift

Drift omfatter alle oppgaver og rutiner som er nødvendig for at bygningen med tekniske installasjoner skal fungere både funksjonelt, teknisk og økonomisk, herunder:

- Lønn til utførende, tilsyn, serviceavtaler, reservedeler. Oppretting av uforutsettes skader eller mangler, sentral driftskontroll, ettersyn, avfall, vakt og sikring med mer.

V-Vedlikehold

Vedlikehold omfatter arbeid som er nødvendig for å opprettholde bygningen og de tekniske installasjoner på et fastsatt kvalitetsnivå, og dermed gjøre det mulig å bruke bygget til sitt tiltenkte formål innenfor en gitt brukstid:

- Preventiv/planlagt vedlikehold er planlagte arbeider som utføres med jevne intervaller på grunn av jevn og normal slitasje for å hindre forfall. Planlagt vedlikehold har en preventiv virkning og forebygger skader.

Hvorfor er FDV viktig for MKEiendom?

Den gir et grunnlag for å opprettholde og forbedre byggets tekniske tilstand, samt sikre at nødvendige vedlikeholdsoppgaver blir utført i henhold til avtaler og forskrifter.

Manglende eller feilaktig FDV-dokumentasjon kan føre til økte driftskostnader, redusert arbeidseffektivitet og økt risiko for feil eller ulykker

Moss kommunes FDV-avsetninger til kommunale bygg har siden 2015 vært vedtatt til 250 kroner/m2 (uten årlige justeringer) for nye bygg, noe som er langt under anbefalt nivå og som fører til et økende etterslep i vedlikehold og en forringelse av bygningsmassen, også kalt «Byggkvalitetsgjeld».

Bransjens anbefalte avsetninger til FDV for nye kommunale bygg inn mot 2027 er 600-800 kroner/m2. Dette for å sikre et verdibevarende vedlikehold på kommunens fremtidige bygningsmasse i et langsiktig perspektiv.

Anbefalte oppgraderinger som utsettes av økonomiske hensyn

MKEiendom har anbefalt en rekke oppgraderinger av tekniske anlegg i kommunale bygg, som grunnet dårlig økonomi i kommunen, ønskes skjøvet ut i tid av basisorganisasjonen. Det kan føre til at enkelte bygg over tid ikke har tilfredsstillende inneklima, noe som igjen kan føre til stenging av arealer.

Renter

Det er i økonomiplanen lagt inn en renteforutsetning på 5,6 prosent i 2027, 5,5 prosent i 2028 og 5 prosent for de siste to årene i planperioden. Dette er samme sats som er brukt i Moss kommune.

MKEiendom har gjeld på ca 2,7 mrd økende til ca 3 mrd ved utløpet av planperioden. Av dette er ca 0,8 mrd fastrentelån. Med så høy gjeld vil selv små endringer i renten gi store utslag. 1 prosent-poeng økning i renten på en samlet gjeld med flytende rente på 1,9 mrd gir 19 millioner kroner i årlig renteøkning. Vi har nå to fastrentelån på til sammen ca. 300 millioner kroner med en gunstig rente på 2,2 prosent som utløper i oktober 2026 og januar 2027. Disse vil måtte refinansieres til ny rente på antakelig rundt 5,5 prosent slik markedsforventningen er pr dd. Bare det gir en årlig merkostnad på 9,9 millioner kroner.

Vesentlige langsiktige forpliktelser

Av andre vesentlige forpliktelser inngår foretaket leieavtaler med eksterne utleiere der kommunen har behov for arealer som ikke kan dekkes via egen bygningsmasse. Dette gjelder for eksempel Solgaard skog 139 (Hjemmetjenesten), Solgaard skog 17 (PMT), Fossen 22 (Bibliotek) og Værftsgata 13 (Hjemmetjenesten Jeløy). ByLab/innbyggertorget i Dronningens gate 15 er også arealer som er sentrale i Moss kommunes innleieporteføljе.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	418 792	418 792	418 792	418 792
Sum Lønns- og prisvekst	*10 227*	*10 227*	*10 227*	*10 227*
Sum Tekniske justeringer	*523*	*523*	*523*	*523*
Sum Vedtak forrige periode	*75*	*-1 925*	*-4 225*	*-4 225*
Konsekvensjustert budsjett	10 825	8 825	6 525	6 525
Konsekvensjustert ramme	429 617	427 617	425 317	425 317
Driftskonsekvens investeringer				
HM - Legevakt	4 316	4 316	4 316	4 316
HM - Lokaler til dagaktivitetstilbud barn og unge	0	2 734	2 734	2 734
HM - Ombygging Sørtun	0	507	507	507
HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner	0	0	2 417	2 417

HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse,	0	0	0	3 718
HM - Varmeanlegg Ekholt sykehjem	0	775	775	775
KOA - Forebyggende helse K14	1 449	2 898	2 898	2 898
KOA - Kulturskole/rehabilitering sidebygget	0	0	5 350	5 350
KOA - Melløs stadion, setningsskade	0	362	362	362
KOA - Ny barnehage	0	0	2 542	5 085
KOA - Nøkkeland svømmehall	7 254	14 507	14 507	14 507
KOA - Rehabilitering/ombygging krisesenter	-882	-882	-882	-882
KOA - Ryggehallen	2 318	2 318	2 318	2 318
KOA - Sollie skole dagsenter	-2 615	-2 615	-2 615	-2 615
MKE - Diverse teknisk infrastruktur	430	861	1 292	1 722
MKE - Grave ned containere 5 skoler	0	290	290	290
MKE - Melløs omsorgsboliger - oppgradere ventilasjonsaggregat	0	431	431	431
MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling	0	0	4 305	4 305
MKE – Oppgradere/nye heiser	0	303	303	303
Sum Driftskonsekvens investeringer	*12 270*	*26 805*	*41 850*	*48 541*
Innsparingstiltak				
Drifts- og investeringsanalyse, KST 57/26	-8 000	-6 000	-3 000	-3 000
Reduserte lånekostnader for salg av eiendom	-614	-614	-614	-614
Sum Innsparingstiltak	*-8 614*	*-6 614*	*-3 614*	*-3 614*
Konsekvensjusteringer				
Endringer i husleie ifht. tidligere vedtatte investeringer, husleieavtaler o.l	-4 118	-4 530	-4 942	-6 062
Økt forsikringspremie	2 000	2 000	2 000	2 000
Økte renteutgifter	11 909	7 380	-1 375	-10 543
Sum Konsekvensjusteringer	*9 791*	*4 850*	*-4 317*	*-14 605*
Nye tiltak og realendringer budsjett	13 447	25 041	33 919	30 322
Ramme 2027-2030	443 064	452 658	459 236	455 639

HM - Legevakt

Moss kommune sin andel av økt husleie, strøm og renhold tilknyttet nytt bygg for den interkommunale legevakta.

HM - Lokaler til dagaktivitetstilbud barn og unge

Økt husleie og strøm til MKE.

HM - Ombygging Sørtun

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse,

Driftsutgiften omfatter økt husleie tog strøm til MKE.

HM - Varmeanlegg Ekholt sykehjem

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Forebyggende helse K14

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Kulturskole/rehabilitering sidebygget

Driftsugiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Melløs stadion, setningsskade

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Ny barnehage

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Nøkkeland svømmehall

Driftsutgiften omfatter økt husleie og strøm til MKE.

KOA - Rehabilitering/ombygging krisesenter

Redusert husleie til MKE da investeringsprosjektet ble lavere enn budsjettert.

KOA - Ryggehallen

Driftsutgiftene omfatter økt husleie til MKE.

KOA - Sollie skole dagsenter

Redusert husleieoverføring og strøm til MKE.

MKE - Diverse teknisk infrastruktur

Økt husleie til MKE.

MKE - Grave ned containere 5 skoler

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling

Driftugiften omfatter økt husleie til MKE.

MKE – Oppgradere/nye heiser

Driftsutgiften omfatter økt husleie til MKE.

Reduserte lånekostnader for salg av eiendom

Redusert overføring til MKE da Ryggeveien 264 er sogt.

Økt forsikringspremie

Økt forsikringspremie på bygg utover prisvekst.

Økte renteutgifter

Økte renteutgifter på lån. MKE benytter kommunes rentesats ved beregning av renter.

Lønn og pensjon

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	-37 844	-37 844	-37 844	-37 844
Sum Lønns- og prisvekst	*-17 145*	*22 855*	*22 855*	*22 855*
Sum Tekniske justeringer	*39 693*	*-26 695*	*62 519*	*26 339*
Sum Vedtak forrige periode	*-36 032*	*4 956*	*-12 608*	*-12 608*
Sum Budsjettendring i år	*-4 778*	*-4 778*	*-4 778*	*-4 778*
Konsekvensjustert budsjett	-18 262	-3 662	67 988	31 808
Sum Avsetninger og årsoppgjørsdisposisjoner	*-7 000*	*0*	*-28 500*	*-20 000*
Nye tiltak og realendringer budsjett	-7 000	0	-28 500	-20 000
Konsekvensjustert ramme	-63 106	-41 506	1 644	-26 036
Ramme 2027-2030	-63 106	-41 506	1 644	-26 036

Kommentar økonomi

Det er avsatt lønnsreserve basert på en lønnsvekst på 4,5 prosent fra 2026 til 2027. Dette utgjør om lag 78 millioner kroner.

For 2027 budsjetteres det med bruk av premiefond inklusiv arbeidsgiveravgift på 142,6 millioner kroner. Det er lagt inn tilsvarende beløp i 2028, mens det i 2029 er økt med 28,5 millioner kroner. I 2030 er bruk av premiefond inklusiv arbeidsgiveravgift på 162,6 millioner kroner. Ved bruk av premiefond vil de årlige premieavvikene bli lavere. I tillegg har det en positiv likviditetsmessig effekt. Amortisering av tidligere års premieavvik er økende i hele planperioden som følge av årlige premieavvik. Siden premieavviket varierer mellom årene, foreslås det å avsette 33 millioner kroner til disposisjonsfond i 2028. Fondsmidlene skal tilbakeføres i 2029 for å motvirke store utslag i kommunens driftsresultat knyttet til pensjonsområdet.

Ved beregning av pensjonspostene er det benyttet budsjettprognoser fra KLP og SPK.

Moss havn KF

Beskrivelse av tjenesteområdet

Moss Havn KF er et kommunalt foretak opprettet etter kommunelovens kapittel 9 heleid av Moss kommune. Havnen er i første rekke en tilrettelegger og et nav for utvikling av lokalt og regionalt næringsliv som igjen skal føre til flere, tryggere og kunnskapsbaserte arbeidsplasser.

Havnevirksomheten er bl.a. regulert gjennom havne- og farvannsloven (HFL), vedtekter og øvrig lovverk.
Formålsparagrafen i HFL sier følgende:

Loven skal fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann, samtidig som det skal tas hensyn til et konkurransedyktig næringsliv. Loven skal ivareta nasjonale forsvars- og beredskapsinteresser.

Foretakets hovedmål er følgende:

- Samfunnskontrakten Moss havn skal skape fellesskapet mellom fjordbyen, containerhavna og sjøsiden
- Utvikling Moss havn skal levere havneløsninger som dekker næringslivets behov og utvikle den smarteste byhavnen
- Miljø og bærekraft Moss havn skal bidra til å redusere energiforbruket og øke utnyttelsesgraden i hele transportkjeden
- Grunnmuren – Miljø, HMS og effektiv drift Moss havn skal ha høy grad av sikkerhet i alle operasjoner. Drifts- og forvaltningsoppgaver utføres på en effektiv måte

Foretaket består i dag av 12 ansatte fordelt på 11,6 årsverk.

Utfordringer og utvikling

Moss Havn KF er inne i en langsiktig omstilling av havnevirksomheten og arealene. Formålet er å møte fremtidige behov for effektive, forutsigbare og klimasmarte havnetjenester, samtidig som utviklingen skjer i tråd med områdereguleringsplanen for havna og sentrumsplanen for omkringliggende arealer.

Jernbaneutbyggingen er forsinket. Moss Havn KF har avtale med Bane NOR om midlertidig erverv av arealer til 31.12.2032. Fremdriften og tidspunktet for tilbakeføring av arealer påvirker rekkefølge, tidspunkt og omfang for flere langsiktige investeringer.

Sjøsiden Moss AS har opsjon på den innerste delen av havneområdet. En eventuell overtakelse vil utløse et oppgjør som er forutsatt å bidra til finansiering av fremtidige investeringer. Garantisummen er 219 millioner kroner i 2016-kroner. Tidspunktet er usikkert.

Westport AS overtok som terminaloperatør fra 01.01.2025. Samarbeidsavtalen danner grunnlag for videre utvikling av aktivitet, kapasitet og effektive havnetjenester. Utviklingen i aktivitets- og inntektsnivå må følges tett i økonomiplanperioden.

Aktiviteter for å nå strategiske målsettinger

I perioden 2027-2030 er det planlagt aktiviteter og investeringer som skal bidra til å nå målene i strategisk plan. Arbeidet omfatter utviklingsprosjekter, investeringer, administrative tiltak og samarbeid med terminaloperatør og øvrige aktører.

Utviklingsprosjekter

- Havneutvikling: Gjennomgang av initiativer og sammenstilling av en samlet anbefaling for videre utvikling av kai, kran, teknologi og arealer.
- Langsiktig utvikling: Videre samarbeid med terminaloperatøren Westport AS om løsninger og anbefalinger for fremtidig utvikling av Moss havn.

Investeringer 2027 – 2030

Samlet investeringsramme for perioden er 147,1 millioner kroner, fordelt med 76,0 millioner kroner i 2027, 25,1 millioner kroner i 2028, 13,0 millioner kroner i 2029 og 33,0 millioner kroner i 2030.

Finansieringen består av 47,9 millioner kroner i ubrukte lånemidler, 46,1 millioner kroner i nye låneopptak, 15,0 millioner kroner fra salg av driftsmidler, 12,0 millioner kroner i investeringstilskudd og 26,1 millioner kroner overført fra driftsbudsjettet.

Klima og miljø

Moss havn er Miljøfyrtårnsertifisert, og ble re-sertifisert i 2024 for tre nye år.

Målet om en fossilfri Moss havn innen 2030 krever ny teknologi, investeringer og gradvis utskifting av anlegg og driftsmidler. I økonomiplanperioden inngår blant annet solceller, batteri og elektrisk hjullaster.

Moss Havn KF arbeider videre sammen med kunder, leietakere, operatør og andre aktører for å fremme moderne og utslippsfrie løsninger. Ved inngåelse av nye kontrakter kan det stilles krav som støtter foretakets klima- og miljømål.

Investeringsnivået, finansieringsplanen og foretakets langsiktige økonomiske bæreevne skal kvalitetssikres ved den årlige rulleringen. Sentrale usikkerhetsfaktorer er aktivitets- og inntektsutvikling, renter, prosjektkostnader, tilskudd og tidspunktet for tilbakeføring eller overtakelse av arealer.

Driftsbudsjett 2027 – 2030

Driftsbudsjettet bygger på forutsetninger om aktivitet, inntekter, kostnadsutvikling, renter og finansiering. Driftsinntektene forutsettes å utvikle seg i takt med aktiviteten i havna og innlandshavna, mens endringer i aktivitet kan gi økte kostnader til drift, vedlikehold, energi, sikkerhet og bemanning.

Driftsbudsjettet	2027	2028	2029	2030
Driftsinntekter	49 607 000	52 583 000	55 738 000	59 082 000
Driftskostnader	34 815 000	35 676 000	37 459 800	39 332 790
Brutto driftsresultat	14 792 000	16 907 000	18 278 200	19 749 210

Sum finansposter	9 902 000	12 127 000	13 886 000	15 811 000
Netto årsresultat	4 890 000	4 780 000	4 392 200	3 938 210

Vedlegg

Vedlegg – Forskriftsrapporter

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-1 907 581	-1 982 892	-1 987 114	-2 101 100	-2 101 100	-2 101 100	-2 101 100
Inntekts- og formuesskatt	-1 945 096	-2 068 637	-2 092 348	-2 186 300	-2 186 300	-2 186 300	-2 186 300
Eiendomsskatt	-162 218	-162 000	-166 400	-167 000	-167 000	-167 000	-167 000
Andre generelle driftsinntekter	-191 369	-127 200	-134 200	-90 300	-65 700	-45 900	-40 200
Sum generelle driftsinntekter	**-4 206 264**	**-4 340 729**	**-4 380 062**	**-4 544 700**	**-4 520 100**	**-4 500 300**	**-4 494 600**
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**4 099 306**	**4 260 250**	**4 250 520**	**4 392 561**	**4 339 730**	**4 331 985**	**4 289 736**
Avskrivninger	93 698	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Sum netto driftsutgifter	**4 193 005**	**4 350 250**	**4 340 520**	**4 482 561**	**4 429 730**	**4 421 985**	**4 379 736**
Brutto driftsresultat	**-13 260**	**9 521**	**-39 542**	**-62 139**	**-90 370**	**-78 315**	**-114 864**
Renteinntekter	-93 906	-80 870	-90 170	-86 600	-91 000	-88 600	-88 600
Utbytter	-9 239	-10 000	-14 500	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	121 287	113 800	122 100	126 100	124 700	125 800	132 900
Avdrag på lån	62 999	66 000	66 000	65 200	65 700	67 500	67 500
Netto finansutgifter	**81 141**	**88 930**	**83 430**	**94 700**	**89 400**	**94 700**	**101 800**
Motpost avskrivninger	-93 698	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Netto driftsresultat	**-25 817**	**8 451**	**-46 112**	**-57 439**	**-90 970**	**-73 615**	**-103 064**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	12 768	11 000	17 610	61 950	12 450	12 950	13 450
Avsetninger til bundne driftsfond	59 178	887	15 199	1 857	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-14 499	-17 261	-18 430	-16 686	-21 721	-22 297	-21 743
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	32 475	10 318	100 241	115 962	111 357
Bruk av disposisjonsfond	-31 630	-3 077	-742	0	0	-33 000	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0	0

Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	25 817	-8 451	46 112	57 439	90 970	73 615	103 064
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Kommunedirektør med stab	310 382	321 620	318 873	338 784	329 403	328 651	324 851
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	1 943 433	1 913 407	1 981 919	1 939 674	1 901 629	1 875 931	1 880 231
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	170 688	182 023	195 104	196 571	193 473	189 532	189 088
Kommunalområde helse og mestring	1 587 408	1 502 945	1 602 796	1 588 187	1 553 994	1 531 792	1 527 592
Fellesposter drift	133 247	323 880	153 863	314 515	339 509	383 781	346 230
Overføringer og finans	0	0	0	0	0	0	0
Sum bevilgninger drift, netto	**4 145 158**	**4 243 876**	**4 252 557**	**4 377 732**	**4 318 009**	**4 309 688**	**4 267 993**
Herav:							
Avskrivinger	93 698	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Motpost avskrivninger	-93 698	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000	-90 000
Netto renteutgifter og -inntekter	-9	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	2 208	0	5 268	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	58 152	887	15 199	1 857	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	-14 499	-17 261	-18 430	-16 686	-21 721	-22 297	-21 743
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**4 099 306**	**4 260 250**	**4 250 520**	**4 392 561**	**4 339 730**	**4 331 985**	**4 289 736**

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	128 010	564 925	177 852	438 072	514 985	397 513	331 500
Tilskudd til andres investeringer	3 183	0	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	10 409	11 000	11 000	11 950	12 450	12 950	15 450
Utlån av egne midler	2 418	0	6 610	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**144 019**	**575 925**	**195 462**	**450 022**	**527 435**	**410 463**	**346 950**
Kompensasjon for merverdiavgift	-12 425	-76 560	-16 073	-55 234	-50 707	-34 732	-30 960
Tilskudd fra andre	-22 224	-726	-24 420	-23 460	-5 766	-118 200	0
Salg av varige driftsmidler	-2 959	-35 000	0	-9 150	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-398	0	-1 373	0	0	0	0
Bruk av lån	-96 932	-451 354	-160 406	-300 228	-458 512	-244 581	-300 540
Sum investeringsinntekter	**-134 938**	**-563 640**	**-202 272**	**-388 072**	**-514 985**	**-397 513**	**-331 500**
Videreutlån	128 313	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000	210 000
Bruk av lån til videreutlån	-136 018	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000
Avdrag på lån til videreutlån	85 862	58 000	58 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-81 356	-58 000	-58 000	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Netto utgifter videreutlån	**-3 200**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Overføring fra drift	-12 768	-11 000	-17 610	-61 950	-12 450	-12 950	-13 450
Avsetninger til bundne investeringsfond	2 189	0	24 420	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-2 067	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	1 498	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	-1 285	0	0	0	0	-2 000
Dekning av tidligere års udekket beløp	5 267	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-5 880**	**-12 285**	**6 810**	**-61 950**	**-12 450**	**-12 950**	**-15 450**

Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Kommunedirektør med stab	9 369	2 500	2 500	2 000	2 000	2 000	2 000
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	10 755	14 759	21 400	32 500	17 500	22 500	12 500
Kommunalområde plan, miljø og teknikk	97 296	149 212	142 962	137 000	149 485	167 000	182 000
Kommunalområde helse og mestring	10 590	9 300	10 990	9 530	6 500	8 000	5 000
Fellesposter drift	0	389 154	0	257 042	339 500	198 013	130 000
Investeringer i varige driftsmidler	128 010	564 925	177 852	438 072	514 985	397 513	331 500

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Kirkeveien VA	15	0	0	0	0	0	0
Justering, vann, avløp og vei	3 168	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	3 183	0	0	0	0	0	0

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Sjøsiden Moss AS	0	0	0	0	0	0	2 000
KLP egenkapitaltilskudd	10 409	11 000	11 000	11 950	12 450	12 950	13 450
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	10 409	11 000	11 000	11 950	12 450	12 950	15 450

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Rev. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Forskuttering spillemidler	0	0	600	0	0	0	0
Etebleringstilskudd (rentefritt lån)	1 075	0	5 268	0	0	0	0
Forskuttering mva, Moss Roklubb	1 343	0	0	0	0	0	0
Forskuttering mva-komp. Ksak 084/26	0	0	742	0	0	0	0
Utlån av egne midler	2 418	0	6 610	0	0	0	0
Sum del 1-4	144 019	575 925	195 462	450 022	527 435	410 463	346 950

Vedlegg - Selvkost

2027 (tall i tusen kroner)	Totalt	Vann	Avløp	Renovasjon	Feiing	Slamtømming	Utslipps-tillatelser	Private reguleringsplaner	Bygge- og delesaker	Oppmåling	Eierseksjonering
Gebyrinntekter	421 553	100 008	182 908	101 144	6 892	1 782	2 499	5 412	17 854	2 710	344
Øvrige driftsinntekter/refusjoner	1 976	479	1 309	0	0	0	0	133	0	50	5
Driftsinntekter	**423 529**	**100 487**	**184 217**	**101 144**	**6 892**	**1 782**	**2 499**	**5 545**	**17 854**	**2 760**	**349**
Direkte driftsutgifter	372 296	81 717	154 087	98 068	7 241	1 566	1 984	5 020	19 824	2 531	258
Avskrivningskostnad	13 605	4 963	8 482	0	0	0	0	0	160	0	0
Kalkulatorisk rente (5,70 %)*	41 929	16 494	25 420	0	0	0	0	0	15	0	0
Indirekte driftsutgifter (netto)	9 628	2 597	2 970	1 161	44	49	247	500	1 755	218	87
Sjablongmessig indir. kap.kostnad (5 % av ind.dr.kostn.)	482	130	148	58	2	3	13	25	88	11	4
Driftskostnader	**437 940**	**105 901**	**191 107**	**99 287**	**7 287**	**1 618**	**2 244**	**5 545**	**21 842**	**2 760**	**349**
Resultat	**-14 411**	**-5 414**	**-6 890**	**1 857**	**-395**	**164**	**255**	**0**	**-3 988**	**0**	**0**
Selvkost dekningsgrad i %	97 %	95 %	96 %	102 %	95 %	110 %	111 %	100 %	82 %	100 %	100 %
Selvkostfond 01.01	**77 552**	**25 027**	**36 112**	**6 292**	**1 061**	**0**	**0**	**0**	**9 060**	**0**	**0**
+ Avsetning til selvkostfond	1 857	0	0	1 857	0	0	0	0	0	0	0
- Bruk av selvkostfond	-16 686	-5 413	-6 890	0	-395	0	0	0	-3 988	0	0
+ Kalkulert renteinntekt selvkostfond (5,70 %)*	3 976	1 272	1 862	412	49	0	0	0	381	0	0
Selvkostfond 31.12 (inkl. rente)	**66 698**	**20 886**	**31 084**	**8 560**	**715**	**0**	**0**	**0**	**5 453**	**0**	**0**

Fremførbart underskudd 01.01	**-3 177**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-353**	**-2 824**	**0**	**0**	**0**	**0**
- Underskudd til fremføring/ + tilbakeføring underskudd	419	0	0	0	0	164	255	0	0	0	0
- Kalkulert rentekostnad selvkostfond (5,70 %)*	-169	0	0	0	0	-15	-154	0	0	0	0
Fremførbart underskudd 31.12 (inkl. rente)	**-2 926**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-204**	**-2 722**	**0**	**0**	**0**	**0**

Normalgebyr (tall i hele kroner)	**Totalt**	**Vann****	**Avløp****	**Renovasjon *****	**Feiing**	**Slamtømming**
Normalgebyr eksklusiv mva.	17 300	3 566	7 099	4 535	460	1 640
Normalgebyr inklusiv mva.	20 280	4 101	8 164	5 669	460	1 886
Endring fra 2026	*1,12 %*	*-9,15 %*	*10,66 %*	*0,00 %*	*-6,31 %*	*0,92 %*

*Kalkulatorisk rente - Kommunalbanken 28.09.2026
**Normalgebyr vann og avløp basert på standard enebolig forbruk 120 m3
***Normalgebyr renovasjon basert på en standard enebolig og omfatter en sammensetning av 140l restavfall, 140l matavfall, 240l papp/papir, 240l plastemballasje og 140 l glass- og metallemmballasje

Vedlegg - Investeringer per program

Investeringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum	Inntekt	Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	
Kommunedirektør med stab													
Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	0	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	20 000
Sum Kommunedirektør med stab	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000	0	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	20 000
Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet													
Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000	0	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	25 000
Drenering og vanningsanlegg ved Ørebanene	207	0	0	0	207	0	0	0	0	0	0	0	207

IKT-handlingsplan skole	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	0	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	100 000
Nytt idrettsanlegg	0	0	0	0	0	0	0	60 000	0	0	0	0	60 000
Oppgradering av Melløs stadion	9 255	0	0	0	9 255	0	0	0	0	0	0	0	9 255
Oppgradering Bellevue	538	0	0	0	538	0	0	0	0	0	0	0	538
Oppgraderinger idrettsanlegg	10 000	5 000	0	0	15 000	0	0	0	0	0	0	0	15 000
Oppgraderinger kunstgressbaner	0	0	10 000	0	10 000	0	10 000	0	0	0	0	0	20 000
Sum Kommunalområde kultur, oppvekst og aktivitet	**32 500**	**17 500**	**22 500**	**12 500**	**85 000**	**0**	**22 500**	**72 500**	**12 500**	**12 500**	**12 500**	**12 500**	**230 000**
Kommunalområde plan, miljø og teknikk													
Belysningsanlegg lysløypa skihytta	0	4 485	0	0	4 485	0	0	0	0	0	0	0	4 485
Brogang Nesparken og Åslia	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	500
Diverse veiprosjekter	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000	0	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	30 000
Fleischer bryggepromenade - utbedring av bryggedekket	1 500	1 500	0	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0	3 000
Fleischer bryggepromenade - utbedring av viftetrapp	0	1 000	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0	0	1 000
Gang- og sykkelveistiltak	8 500	5 000	5 000	5 000	23 500	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	53 500
Kommunale tiltak utløst av utbygging	10 000	20 000	45 000	50 000	125 000	0	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	485 000
Lekeplasser - opprusting	1 500	500	500	500	3 000	0	500	500	500	500	500	500	6 000
Nesparken - utskiftning av midlertidig gangbro	0	0	0	0	0	0	7 500	7 500	0	0	0	0	15 000
Overvann i sentrum	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	50 000
Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	0	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	100 000
Rammebevilgning gatelys	500	500	0	0	1 000	0	0	0	0	0	0	0	1 000
Trafikksikkerhetstiltak	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000	0	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	35 000
Sum Kommunalområde plan, miljø og teknikk	**44 000**	**54 485**	**72 000**	**77 000**	**247 485**	**0**	**94 500**	**94 500**	**87 000**	**87 000**	**87 000**	**87 000**	**784 485**
Kommunalområde helse og mestring													
Avlastningsbolig for barn	2 300	0	0	0	2 300	0	0	0	0	0	0	0	2 300
HM - Oppgradering bygg og utstyr	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	50 000
HM - Velferdsteknologi	2 000	1 500	0	0	3 500	0	0	0	0	0	0	0	3 500
Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, inventar og utstyr	0	0	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0	0	3 000
Sensorteknologi Habilitering og mestring	230	0	0	0	230	0	0	0	0	0	0	0	230
Sum Kommunalområde helse og mestring	**9 530**	**6 500**	**8 000**	**5 000**	**29 030**	**0**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**5 000**	**59 030**
Fellesposter drift													
HM - Legevakt	20 000	0	0	0	20 000	0	0	0	0	0	0	0	20 000

HM - Lokaler avlastningstilbud barn og unge	24 000	0	0	0	24 000	0	0	0	0	0	0	0	24 000
HM - nytt sykehjem byggekostnader, byggetrinn 1 (96 plasser)	0	0	0	50 000	50 000	0	450 000	400 000	0	0	0	0	900 000
HM - nytt sykehjem mulighetsstudie/skisse og forprosjekt	1 000	2 000	7 000	0	10 000	0	0	0	0	0	0	0	10 000
HM - Ombygging Sørtun	6 000	0	0	0	6 000	0	0	0	0	0	0	0	6 000
HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner - byggekostnader	0	30 000	0	0	30 000	-5 766	0	0	0	0	0	0	30 000
HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner - mulighetsstudie	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	500
HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, byggekostnader	0	10 000	55 000	0	65 000	-28 200	0	0	0	0	0	0	65 000
HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, mulighetsstudie	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	500
HM - Varmeanlegg Ekholt sykehjem	9 000	0	0	0	9 000	0	0	0	0	0	0	0	9 000
HM nytt sykehjem mulighetsstudie, skisse, forprosjekt, trinn 2 (60 plasser)	0	0	0	0	0	0	0	500	1 000	7 000	0	0	8 500
HM Nytt sykhjem byggekostnader, byggetrinn 2 (60 plasser)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	300 000	300 000	600 000
KOA - Forebyggende helse K14	19 000	0	0	0	19 000	0	0	0	0	0	0	0	19 000
KOA - Kulturskole/rehabilitering sidebygget	10 000	65 000	0	0	75 000	0	0	0	0	0	0	0	75 000
KOA - Låven Alby gård	5 000	100 000	59 000	0	164 000	-90 000	0	0	0	0	0	0	164 000
KOA - Melløs stadion, setningsskade	5 000	0	0	0	5 000	0	0	0	0	0	0	0	5 000
KOA - Ny barnehage	500	0	0	0	500	0	0	0	0	0	0	0	500
KOA - Ny barnehage byggeprosjekt	0	70 000	30 000	0	100 000	0	0	0	0	0	0	0	100 000
KOA - Skole på Nøkkeland	0	1 000	9 000	40 000	50 000	0	200 000	50 000	0	0	0	0	300 000
KOA - Skolestruktur sentrumsområde, Jeløy skole mulighetsstudie, byggekostnader	0	0	500	5 000	5 500	0	5 000	100 000	100 000	90 000	0	0	300 500
KOA – Nøkkeland svømmehall byggeprosjekt	36 242	0	0	0	36 242	-23 460	0	0	0	0	0	0	36 242
MKE - Diverse teknisk infrastruktur	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000	0	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	50 000
MKE - Energispareprosjekt, formålsbygg	51 300	1 500	2 513	0	55 313	0	0	0	0	0	0	0	55 313
MKE - Grave ned containere 5 skoler	4 000	0	0	0	4 000	0	0	0	0	0	0	0	4 000
MKE - Kjøp generell ramme	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000	0	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	100 000

MKE - Kjøp/oppgradering leiligheter	20 000	20 000	20 000	20 000	80 000	0	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	200 000
MKE - Melløs omsorgsboliger - oppgradere ventilasjonsaggregat	5 000	0	0	0	5 000	0	0	0	0	0	0	0	5 000
MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling	25 000	25 000	0	0	50 000	0	0	0	0	0	0	0	50 000
MKE - Sjøsiden Moss AS	0	0	0	2 000	2 000	-2 000	0	0	0	0	0	0	2 000
Sum Fellesposter drift	257 042	339 500	198 013	132 000	926 555	-149 426	690 000	585 500	136 000	132 000	335 000	335 000	3 140 055
Overføringer og finans													
KLP egenkapitaltilskudd	11 950	12 450	12 950	13 450	50 800	0	13 950	14 450	14 950	15 450	15 950	16 450	142 000
Sum Overføringer og finans	11 950	12 450	12 950	13 450	50 800	0	13 950	14 450	14 950	15 450	15 950	16 450	142 000
Sum	357 022	432 435	315 463	241 950	1 346 870	-149 426	827 950	773 950	257 450	253 950	457 450	457 950	4 375 570

Maskinvare for kapasitetsjusteringer og livssyklus

Ivareta sikker og stabil drift. Del av livssyklusforvaltningen og for å kunne møte kapasitetsbehov som følge av organisk vekst, for eksempel backup/lagring.

Diverse investeringer kultur, oppvekst og aktivitet

Hoveddelen av investeringen er planlagt benyttet til inventar og utstyr ved helsestasjonen i sentrum.

Drenering og vanningsanlegg ved Ørebanene

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til tidspunktet for flytting av BMX-banen til Øreåsen. Prosjektet er derfor foreløpig satt på vent. Det legges per i dag til grunn at arbeidene vil bli gjennomført i 2027.

IKT-handlingsplan skole

Investeringen gjelder innkjøp av nettbrett, PC-er og digitale tavler. Totalt behov er 550 nettbrett med en kostnad på totalt 3 millioner kroner. PC-er til 8.trinn og ansatte utgjør omtrent 660 enheter, med en kostnad på 3,1 millioner kroner. Det vil også bli sett på andre tiltak for å forlenge levetid på utstyret som kan redusere behovet for å kjøpe nytt. Det er et stort behov for investering i skjermer som erstatning for utrangerte tavler. Totalt vil dette utgjøre omtrent en million kroner. Det må påregnes et behov for å erstatte flere PC-er og undervisningstavler samtidig i 2027 når utstyret på Hoppern skole er blitt åtte år gammelt, noe som er over forventet levetid for slikt utstyr. Det er igangsatt tiltak for at det digitale utstyret skal effektivisere undervisningen og øke læringsutbyttet for elevene.

Nytt idrettsanlegg

Befolkningsutviklingen i Moss kommune vil medføre økte behov for idrettsanlegg i årene som kommer. Vekst i enkelte områder av byen vil stille krav til både kapasitet, tilgjengelighet og geografisk fordeling av anleggene. For å møte framtidens behov må kommunen planlegge for investeringer som sikrer tilstrekkelig anleggsdekning, i første omgang i nordre bydel.

Oppgradering av Melløs stadion

For at friidrettsanlegget på Melløs stadion fortsatt skal tilfredsstille kravene til gjennomføring av nasjonale mesterskap, er det behov for å erstatte deler av anleggsutstyret som ikke lenger er i brukbar stand. Dette omfatter blant annet stavhoppmatte og kastering. I tillegg er det behov for ytterligere utbedringer av løpebanen som følge av slitasje etter omfattende bruk.

Oppgradering Bellevue

Etter de siste årenes opprustning av anlegget gjenstår enkelte tiltak for å sikre en stabil og kostnadseffektiv drift i årene fremover. Det er behov for å videreutvikle og optimalisere løsningene knyttet til varmepumpe og øvrige tekniske installasjoner. Midlene rebudsjetteres fra 2026.

Oppgraderinger idrettsanlegg

Flere av kommunens anlegg har et økende behov for oppgradering av tekniske løsninger, infrastruktur og driftsutstyr for å sikre trygg bruk, god ressursutnyttelse og langsiktig forvaltning. Investeringene for 2027 og 2028 er i hovedsak knyttet til tiltak som bidrar til å bedre dette.

For å opprettholde nødvendig kvalitet på kommunens anlegg er det planlagt investeringer i maskiner og vedlikeholdsutstyr, herunder ny gressklipper og ny traktor.

Det er behov for oppgradering av lydanlegg i Øreåsenhallen, og etablering av digitale informasjonstavler ved alle kommunale anlegg. Det er også behov for investeringsmidler til istandsetting av Hoppern idrettshall til volleyballspill, innkjøp av stolper, nett og montering.

I 2028 prioriteres systemer for kildesortering ved flere idrettsanlegg, bygging av ny driftsgarasje på Melløs for lagring og beskyttelse av driftsutstyr, samt utvidelse av vanningsanlegget på Løkenfeltet for å sikre god kvalitet på naturgressflatene ved økt bruk. Det foreslås videre å følge opp nødvendige rehabiliteringstiltak på Melløs stadion gjennom renovering av levegger. Tiltaket skal bidra til å ivareta eksisterende anleggsverdier og redusere framtidige vedlikeholdsbehov.

Samlet skal investeringene bidra til å opprettholde funksjonelle og attraktive idrettsanlegg, og sikre god forvaltning av kommunens anlegg.

Oppgraderinger kunstgressbaner

Moss kommune har fire kommunale kunstgressbaner med gummigranulat som innfyll. Fra 2031 vil omsetning av gummigranulat bli forbudt som følge av nytt EU-regelverk, og det vil være nødvendig å rehabilitere banene og etablere alternative innfyllsløsninger. For å sikre tilstrekkelig banekapasitet for idrettslag og barn og unge i rehabiliteringsperioden, planlegges det for rehabilitering av to anlegg i 2029 og to anlegg i 2031.

Belysningsanlegg lysløypa skihytta

Det ble i kommunestyresak 075/23 vedtatt at Moss kommune skal oppgradere og overta drift av lysanlegget i lysløypa ved skihytta. Hele anlegget må oppgraderes. Det arbeides med å inngå nye avtaler med grunneiere som gir kommunen rettigheter til å ha stående lysanlegg på deres eiendom. Det er per 2. tertial 2026 underskrevet avtale med en av fire grunneiere. Prosessen med å inngå avtaler med resterende eiere er pågående, men krevende. Kommunen kan ikke igangsette tiltaket uten at samtlige grunneiere i området har gitt sitt samtykke. På grunn av tidskrevende prosess med inngåelse av avtaler flyttes prosjektet til 2028.

Brogang Nesparken og Åslia

Det er behov for å oppgradere brogangen langs stien i den sørøstlige delen av Nesparken for å bedre fremkommeligheten. I tillegg er det behov for å vurdere tiltak langs stien mellom Refsnesalleen og Åslia, der bratt terreng gjør det krevende å

ferdes. Investeringsmidlene skal benyttes til å avklare og gjennomføre egnede tiltak som gjør stiene enklere og tryggere å benytte.

Diverse veiprosjekter

Gjennomføring av nødvendige større tiltak på kommunale veier. Dette kan for eksempel være oppbygging av veier før re-asfaltering, veitiltak i synergi med andre prosjekter som, for eksempel vann og avløp, samt andre mindre tiltak som trengs for oppgradering og utbedring av veinettet.

Fleischer bryggepromenade - utbedring av bryggedekket

Bryggedekket på Fleischers brygger har stor slitasje og det enkelte steder hardet oppstått råteskader. I tillegg er det avdekket skader på noe av konstruksjonen. Det gjennomføres prosjekteringsarbeid for å se på skaldeomfanget og gode løsninger på dette. Arbeider med utbedring vil starte når prosjekteringsarbeiden er utført.

Fleischer bryggepromenade - utbedring av viftetrapp

Trappeamfiet foran Fleischerparken har behov for utbedring for å sikre tilfredsstillende stabilitet og varig funksjon. Det foreslås avsatt investeringsmidler i 2027 til nødvendige tiltak for å styrke konstruksjonen og tilknytningen til bryggeanlegget. Arbeidene skal ivareta anleggets funksjon som oppholdsareal og adkomst til sjøen.

Gang- og sykkelveistiltak

I økonomiplanperioden prioriteres planlegging, detaljprosjektering og gjennomføring av både større og mindre tiltak for gang- og sykkelvei. Eksemler på arbeider som planelgges i perioden:

Mulighetsstudie for fremtidig nedlagt jernbanetrasé Sandbukta–Dilling
Det er startet opp et arbeid med en mulighetsstudie for bruke av fremtidig nedlagt jernbanetrase fra Sandbukta til Dilling.

Eksempler på planlagte prosjekter
Fortau Jederveien
Bredduutvidelse fortau Anne Hagmannsgate - del av VA prosjekt
Åslia - gatelyssannering Sjøgata -Fortau

Fremkommelighet på eksisterende gang- og sykkelveier
Det gjennomføres kartlegging og utbedring av fysiske hindringer som reduserer fremkommeligheten, herunder nedsenkede fortauskanter, plassering av bommer og andre barrierer.

Oppfølging av vedtatt gåstrategi
Kommunens gåstrategi følges opp med konkrete tiltak som skal styrke fotgjengerens rolle i bybildet og fremme trygg, tilgjengelig og attraktiv ferdsel til fots.

Kommunale tiltak utløst av utbygging

Kommunen har gjennom planer og utbyggingsavtaler, forpliktelser til å gjennomføre tiltak på eksisterende eller utvide offentlig infrastruktur på vei, vann og avløp i forbindelse med utbygginger. Eksempelvis øke kapasitet på enkelte ledningsstrekk eller pumpestasjoner som en direkte konsekvens av flere boenheter og fortetting i enkelte områder. En forholdsmessig andel av kostnadene kan legges på utbyggerne, men kommunen må bære sin andel for at prosjektene skal kunne realiseres. Alternativet i mange tilfeller er byggestopp. Estimerte kostnader og innslagspunktne for de forskjelliige tiltakene er usikkere og helt avhengige av faktisk tidspunkt for oppstaret og gjennomføring av de forskjellige utbygginger.

Lekeplasser - opprusting

Kommunens lekeplasser har behov for fornyelse gjennom anskaffelse av nye lekeapparater og varige tiltak som forbedrer anleggenes funksjonalitet og bruksverdi. I 2027 foreslås det avsatt 1,5 millioner kroner til fornyelse av lekeplassen på Kirketorget, herunder utskifting av flere lekeapparater og tiltak knyttet til lekeplassdekket. Fra 2028 foreslås det avsatt 0,5 millioner kroner årlig til tilsvarende investeringstiltak på øvrige kommunale lekeplasser. Tiltakene prioriteres etter tilstand og behov. Utgifter til løpende kontroll, reparasjoner og vedlikehold dekkes over driftsbudsjettet.

Nesparken - utskiftning av midlertidig gangbro

I 2022 ble broen over vannsjø bak Mossehallen stengt og fjernet på grunn av skader og mangler. Det ble leide inn en nødbro fra Statens vegvesen som står som en midlertidig bro for å opprettholde gangveien. Denne broen leies frem til 2032 da godkejnningen for broen utløper. Det er foretatt prosjektering av ny bro og det har vært en anbudsrunde - kostnadene er forventet å være 15 millioner for en ny bro og nye fundamenter.

Overvann i sentrum

Overvannsproblematikk i Moss er et tiltagende problem grunnet endret klima. Prosjektet Overvann i sentrum har vært pågående over en lengrer periode hvor det har vært arbeidet med kartlegging, løsninger og tiltak på utfordringene med overvann med hovedfokus på sentrum. De mest kritiske flaskehalsen er nå identifisert og arbeid med planlegging og utbedring av disse vil starte innen kort tid. Innledningsfasen av prosjektet har dessverre tatt noe lengre tid enn først antatt og midlene framover er derfor justeres deretter. En del av budsejttmidlene fra tidligere planperioder er nå flyttet til kommunale tiltak utløst av utbygging. Tiltakene vil i noen tilfeller kunne delfinansieres av private utbyggere.

Rammebevilgning biler, maskiner og utstyr

Rammebevilgning til løpende behov for anskaffelse av biler, maskiner og utstyr for teknisk drift. Utstyrsparken er redusert og tilpasset driftsnivået. Deler av utstyret er gammelt noe som medfører driftsstans og høye reparasjonskostnader. Det er derfor behov for jevnlig utskifting og fornying for å sikre effektiv drift.

Rammebevilgning gatelys

Store deler av gatelysanlegget i Moss er skiftet ut. Varigheten på elektriske anlegg vil variere og det vil være et årlig behov for investeringer knyttet til de eldste delene av anlegget i årene fremover. Dette er gradvise utskiftinger og oppgradering som gjennomføres systematisk og ved behov.

Trafikksikkerhetstiltak

Kommunen utfører årlig diverse trafikksikkerhetstiltak, i henhold til en trafikksikkerhetsplan, for å bedre sikkerheten for alle trafikantgrupper på kommunal vei. Det rettes spesielt fokus på skoleveier. Tiltakene vil variere i størrelse og er ofte utløst av engasjement fra innbyggerne i kommunen.

Avlastningsbolig for barn

Avdeling barn og unge flytter ut av Sørtun avlastning til nye lokaler på Solli i del B. Bygget planlegges ferdig til sommeren 2027. Midlene til inventar og utstyr er rebudsjettert fra 2026 til 2027.

HM - Oppgradering bygg og utstyr

På grunn av endrede behov, er det behov for ombygging og tilbygg til flere av de kommunale byggene innenfor helse og mestring. Dette gjelder både for funksjonelle boliger som svarer til dagens krav for brukere med omfattende hjelpebehov og ivaretakelse av helse, miljø og sikkerhet for ansatte. I dette ligger det også oppgradering av hjelpemidler og annet utstyr i tilknytting til byggene.

HM - Velferdsteknologi

Det er behov for å styrke hjemmebaserte tjenester for å håndtere andelen eldre som skal bo hjemme. Investering i velferdsteknologi skal bidra til økt trygghet, mestring og selvstendighet for brukerne, samtidig som ressursene i helse- og omsorgstjenestene kan utnyttes mer effektivt.

Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, inventar og utstyr

Det foreslås avsatt 3 millioner kroner til inventar og utstyr i forbindelse med etablering av samlokaliserte boliger innenfor rus og psykisk helse. Investeringen skal sikre at boligene blir funksjonelle, trygge og tilrettelagt for beboernes behov, samt gi gode rammer for oppfølging og tjenesteyting.

Sensorteknologi Habilitering og mestring

Det foreslås å sette av investeringsmidler til innføring av sensorteknologi i boliger for personer med funksjonsvariasjoner. Virksomheten ønsker å styrke tryggheten og kvaliteten i nattjenesten, samtidig som ressursene benyttes mer effektivt. Ved å ta i bruk moderne sensorteknologi kan tilsyn og oppfølging gjennom natten tilpasses den enkeltes behov, og deler av den fysiske tilstedeværelsen kan erstattes med teknologiske løsninger. Tiltaket støtter opp under kommunens mål om innovasjon, bærekraft og helhetlige tjenester.

HM - Legevakt

Byggearbeidene pågår for fullt og er i en avsluttende fase. Forventet ferdigstillelse januar 2027. Vedtatt ramme opprettholdes.

HM - Lokaler avlastningstilbud barn og unge

Det er behov for å øke kapasiteten på Sørtun avlastning og avdeling barn og unge. Avdeling barn og unge etableres i lokalene på Solli del B og lokalene ved Sørtun avlastning tilpasses dagens drift.

Forprosjekt på Solli del B er nå ferdig og legges ut på Doffin i løpet av desember 2026. Byggearbeidene vil da pågå i 2027 om innkomne tilbud samsvarer med vedtatte rammer.

HM - nytt sykehjem byggekostnader, byggetrinn 1 (96 plasser)

I henhold til Plan for omsorgsbygg vil det være behov for å øke kapasiteten på sykehjemsplasser frem mot 2035. Første byggetrinn planlegges med byggestart i 2030 med 96 plasser.

HM - nytt sykehjem mulighetsstudie/skisse og forprosjekt

I henhold til Plan for omsorgsbygg vil det være behov for å øke kapasiteten på sykehjemsplasser frem mot 2035.

Det foreslås satt av midler til en eller flere mulighetsstudier i perioden 2027-2028 med påfølgende forprosjekt i 2028-2029.

HM - Ombygging Sørtun

Behovet for avlastning til barn og unge er økende, og kapasiteten på Sørtun er ikke tilstrekkelig til å dekke behovet. For å øke kapasiteten på døgnavlastning må det gjøres noen endringer i lokalen på Sørtun, og avdeling barn og unge må etableres og gis tjenester i egne lokaler utenfor Sørtun.

HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner - byggekostnader

Plan for omsorgsbygg beskriver et behov for å øke kommunens tilbud om samlokaliserte boliger til personer med funksjonsnedsettelser.

Prosjektet vedtatt i forrige økonomiplan med et samarbeid mellom en foreldregruppe til 12 ungdommer og kommunen om å bygge samlokaliserte boliger som skulle etableres som et borettslag er avsluttet. Prosjektet og leilighetene ble for dyre for målgruppen.

Kommunen skal se på muligheten for å øke kapasiteten ved å etablere flere leiligheter i etablerte samlokaliserte kommunale boliger. Oppstart av dette arbeidet vil være i 2027.

HM - Samlokaliserte boliger for pers m. funksjonsvariasjoner - mulighetsstudie

Det settes av midler til en mulighetsstudie av eksisterende lokasjoner for samlokaliserte boliger for personer med funksjonsnedsettelser. Hensikten er å vurdere muligheten for kapasitetsutvidelser og etablere et grunnlag for framtidige investeringsbeslutninger.

HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, byggekostnader

Plan for omsorgsbygg beskriver kommunens behov for å øke antall samlokaliserte boliger til personer med psykiske lidelser og samtidig rus og psykisk helse (ROP) lidelser med ca. 10-12 leiligheter.

Det er nødvendig å øke kommunens kapasitet for å kunne gi et botilbud til brukerne i egen regi i kommunen fremfor å kjøpe tjenestene. En økning i tilbud i egen regi er også en forutsetning for å ytterligere kunne redusere kjøp fra private leverandører. For brukergruppen er det ofte av stor betydning å kunne motta nødvendige tjenester i eget nærmiljø og opprettholde kontakt med familie, venner og øvrig nettverk. Et lokalt tilbud kan bidra til økt tilhørighet, sosial deltakelse og muligheter for å mestre egen livssituasjon.

Avsatte investeringsmidler vil bli nærmere verifisert og konkretisert gjennom kommende planfaser, herunder mulighetsstudie og forprosjekt.

En samlokalisert bolig med bemanning hele døgnet vil kvalifisere for momskompensasjon og investeringstilskudd fra husbanken.

HM - Samlokaliserte boliger rus og psykisk helse, mulighetsstudie

Det settes av midler til en mulighetsstudie for etablering av samlokaliserte boliger for personer med psykiske lidelser og ROP-lidelser. Studien skal vurdere aktuelle lokasjoner, kapasitet, investeringsbehov og driftsmessige konsekvenser.

HM - Varmeanlegg Ekholt sykehjem

Varmeanlegget ved Ekholt sykehjem har nådd sin tekniske levetid og må oppgraderes. Prosjektet omfatter vurdering og eventuell etablering av ny brønnpark, samt utskifting og oppgradering av tekniske installasjoner i energisentralen. Dette vil sikre en mer energieffektiv og driftssikker varmeforsyning til sykehjemmet.

KOA - Forebyggende helse K14

Prosjektet er nå godt i gang, og det gjennomføres ombyggingsarbeider for å tilrettelegge lokalene for virksomhetene som skal benytte 1. etasje. Arbeidene følger planlagt framdrift, og ferdigstillelse forventes i løpet av våren/sommeren 2027.

Prosjektets omfang er redusert sammenlignet med det opprinnelige konseptet. Mens tidligere planer omfattet ombygging av 1. til 3. etasje, omfatter prosjektet nå kun 1. etasje. Som følge av dette foreslås den vedtatte investeringsrammen redusert fra 75 millioner kroner til 40 millioner kroner.

KOA - Kulturskole/rehabilitering sidebygget

Det er gjennomført en mulighetsstudie for etablering av kulturskole i Sidebygget (Kirkegata). Studien viser at bygget har potensial til å dekke fremtidige behov for kulturskolens virksomhet. Det foreslås derfor å gå videre til neste fase med oppstart av forprosjekt i januar 2027.

Forprosjektet skal avklare endelig omfang, kostnader og gjennomføringsstrategi. Under forutsetning av nødvendige vedtak planlegges byggearbeidene gjennomført i 2028.

I KST sak 85/26 ble følgende vedtatt:

1. Fremlagt mulighetsstudie for etablering av Moss kulturskole i Kirkegata 17 tas til orientering.
2. Kirkegata 17 legges til grunn som videre utviklingsalternativ for Moss kulturskole

Forprosjektet og kommende investering innarbeides i økonomiplanen 2027 -2030 med mål om å redusere prosjektkostnadene.

KOA - Låven Alby gård

Det arbeides med å avklare framtidig bruk og utvikling av Låven på Alby. Prosjektet inngår i et samarbeid mellom Moss kommune, Østfold fylkeskommune og Galleri F15, og det pågår dialog om innhold, funksjoner, organisering og finansiering. I perioden er det gjennomført flere arbeidsmøter mellom partene som grunnlag for en videre avklaring av prosjektet.

KOA - Melløs stadion, setningsskade

Det er registrert setninger i konstruksjonen ved Melløs stadion. Det pågår utredninger for å kartlegge årsak og omfang, og nødvendige tiltak knyttet til tilfluktsrom, bærekonstruksjon og fasader vil bli avklart i den videre prosessen. Investeringsbehov og endelig prosjektomfang vil bli nærmere konkretisert når utredningene foreligger.

KOA - Ny barnehage

Moss kommune har per i dag utnyttet eksisterende kapasitet i barnehagene. Befolkningsprognosene viser vekst i aldersgruppen 1-5 år i årene som kommer. Sentrum er det området med størst avstand mellom etterspørsel og kapasitet. Tomta på Ørelunden har ligget ute for salg siden november 2025, uten at private aktører har meldt interesse. Det er behov for å etablere flere barnehageplasser for å oppfylle barns rett til plass i barnehage, i hnhold til barnehageloven. Tidligere mulighetsstudie er revidert, og ligger til grunn for investeringen.

KOA - Ny barnehage byggeprosjekt

Det settes av midler til neste fase av prosjektet. Avsatt investeringsramme vil bli nærmere kvalitetssikret og verifisert gjennom forprosjektfasen før endelig omfang og kostnadsnivå fastsettes.

KOA - Skole på Nøkkeland

Den økte befolkningsveksten som forventes på Kambo/Sjøhagen-området, fører til at dagens skolekapasitet ikke vil være tilstrekkelig. Det er vedtatt å gjennomføre en mulighetsstudie for en ny to-parallell barneskole på Nøkkeland og det er lagt inn investeringsmidler for bygging av skolen, i perioden 2029 til 2032. Mulighetsstudien og et eventuelt påfølgende forprosjekt vil gi et mer konkret bilde av kostnadene. Det vil bli lagt frem egne politiske saker om dette. Den nye skolen er planlagt med bruk av idrettshall og flere spesialrom ved ungdomsskolen. Dette forventes å redusere arealbehovet sammenlignet med tradisjonelle skolebygg.

KOA - Skolestruktur sentrumsområde, Jeløy skole mulighetsstudie, byggekostnader

Det forventes kapasitetsutfordringer på flere sentrumsnære skoler. I tillegg har Jeløy skole noen utfordringer med dagens lokaler på Bytårnet skole. Administrasjonen har nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe som utreder ulike løsninger, og det vil bli lagt frem egne politiske saker om dette. Det er satt av investeringsmidler da kommunedirektøren vurderer at det er behov for tiltak i skolebyggene for å møte disse utfordringene.

KOA – Nøkkeland svømmehall byggeprosjekt

Prosjektet er godt i gang og har nå nådd milepælen med tett bygg. Arbeidene følger i hovedsak planlagt framdrift, og prosjektet utvikler seg som forventet.

I gjennomføringsfasen har det oppstått enkelte utfordringer knyttet til tilkoblingen mellom ny svømmehall og eksisterende skolebygg. Dette skyldes at eksisterende konstruksjoner og tekniske løsninger på enkelte områder ikke har vært fullt ut i samsvar med tilgjengelig tegningsgrunnlag fra da skolen ble oppført. Nødvendige tilpasninger er identifisert og håndteres foreløpig innenfor prosjektets rammer.

MKE - Diverse teknisk infrastruktur

Flere tekniske anlegg nærmer seg slutten av sin levetid. Det foreslås avsatt 5 millioner kroner årlig i planperioden til utskifting.

MKE - Energispareprosjekt, formålsbygg

Arbeidene med å identifisere energisparetiltakene for formålsbygg er godt i gang og selve utførelsen vil skje i 2027, med oppfølging og avregninger i 2028. Det er i tillegg søkt om støtte fra Enova for prosjektet og vi har fått tilsagn på 0,8 millioner kroner. Dette vil ikke øke rammene tilsvarende, men vil redusere lånebehovet.

MKE - Grave ned containere 5 skoler

Det er et ønske å etablere nedgravde avfallscontainere ved flere skolebygg.

Dette gjelder:

- Ekholt skole
- Øreåsen skole
- Vang skole
- Halmstad skole
- Larkollen skole – har i dag flere mindre dunker, men bør vurderes sammen med de øvrige

Bakgrunnen er behov for mer ryddige, driftssikre og fremtidsrettede avfallsløsninger. Tiltaket vil også kunne bidra positivt med tanke på miljø, bedre kildesortering og tilrettelegging for krav og forventninger i avfallsforskriften kapittel 10a.

MKE - Kjøp generell ramme

Budsjettrammen på 10 millioner kroner per år er for å ivareta daglig leders fullmakt i henhold til ramme gitt i vedtektene.

MKE - Kjøp/oppgradering leiligheter

Prosjektet benyttes til kjøp med etterfølgende oppgradering/ombygging av kommunale utleieboliger.

MKE - Melløs omsorgsboliger - oppgradere ventilasjonsaggregat

Ventilasjonsaggregatet ved Melløs omsorgsboliger har passert forventet teknisk levetid og må skiftes ut i sin helhet. Utskiftingen vil bidra til økt driftssikkerhet, et bedre inneklima for beboere og ansatte, samt redusert energiforbruk. Prosjektet vil dermed gi både økonomiske og miljømessige gevinster gjennom mer energieffektiv drift og lavere vedlikeholdskostnader.

MKE - Rådhuset - ventilasjon/varme/kjøling

Rådhusets tekniske anlegg for ventilasjon, varme og kjøling har passert forventet levetid og har et økende behov for vedlikehold og utskiftninger. For å sikre en stabil og framtidsrettet drift planlegges det å etablere nytt balansert ventilasjonsanlegg, nye varme- og kjøleløsninger samt et oppgradert SD- og automasjonsanlegg

MKE - Sjøsiden Moss AS

I følge selskapsavtalen (Bane Nor Eiendom AS/Moss kommune) forplikter Moss kommune seg til å avsette 2 millioner kroner til et mulig framtidig behov. Avsetningen dekkes av ubundet investeringsfond.

Selvkost

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum	Inntekt	Sum øvrige år						Sum i planperioden
Investering	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	
Kommunalområde plan, miljø og teknikk													
VA-anlegg Strandgata - SMS 5 (selvkost)	8 000	0	0	0	8 000	0	0	0	0	0	0	0	8 000
Vann- og avløpstiltak	85 000	95 000	95 000	105 000	380 000	0	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	890 000
Sum Kommunalområde plan, miljø og teknikk	93 000	95 000	95 000	105 000	388 000	0	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	898 000
Sum	93 000	95 000	95 000	105 000	388 000	0	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	85 000	898 000

VA-anlegg Strandgata - SMS 5 (selvkost)

Bane NOR har i entreprisekontrakt SMS 5 lagt om deler av det kommunale vann- og avløpsnettet i Standgata. Midlene skal dekke utgiftene Bane NOR har hatt til oppgradering av VA nettet i området. Når ledningsnettet blir overtatt vil midlene bli overført til Bane NOR.

Vann- og avløpstiltak

Investeringene i kommunens vann- og avløpsnett tar utgangspunkt i kommunens hovedplan for vann og avløp. Formålet er å opprettholde en sikker og stabil vannforsyning, redusere risikoen for forurensning og driftsavbrudd samt sikre en bærekraftig forvaltning av kommunens VA-infrastruktur.

Deler av ledningsnettet har behov for fornyelse og oppgradering. Dette gjelder blant annet ledninger med innlekking av fremmedvann, risiko for tilstoppinger på avløpsnettet og lekkasjer i vannforsyningsnettet. Det er også behov for å separere felles avløps- og overvannsledninger (AF-ledninger) og sanere overløp til sjø i samsvar med utslippstillatelsen fra Statsforvalteren. Tiltakene skal redusere tilførselen av fremmedvann og overvann til renseanleggene og bidra til bedre kapasitet og driftsstabilitet. I tillegg prioriteres nødvendig fornyelse av pumpe- og trykkøkningsstasjoner.

Følgende tiltak inngår prosjektporteføljen for 2027:

Anna Hagmanns gate : Videreføring av separering av avløp og utskifting av vannledning. Estimert totalkostnad er om lag 30 millioner kroner.

Birkebeinerveien, Sigvat Skalds vei og Snorres vei: Separering og sanering av ledningsnettet. Fremdriften avhenger blant annet av nødvendige avklaringer og koordinering med Bane NOR. Estimert totalkostnad er om lag 20 millioner kroner.

Refsnesalleen sør: Separering av avløp og utskifting av vannledning. Estimert totalkostnad er om lag 10 millioner kroner.

Morellskogen: Sanering av vann- og avløpsnettet. Tidligere estimert kostnad er 8,3 millioner kroner.

Martebakken og Jordmor Eriksens vei: Videreføring av prosjektet med asfaltering og sluttarbeider. Oppdatert estimert totalkostnad er 16 millioner kroner.

Sonevannsmålere på Jeløy: Videre utbygging med de resterende åtte målerne. Estimert kostnad er om lag 6 millioner kroner.

Larkollveien: Fornyelse og sanering av vann- og avløpsledninger.

Ekholt bo- og servicesenter: Forsterkning av slokkevannskapasiteten gjennom utskifting av eksisterende vannledninger og økning av ledningsdimensjonen. Foreløpig kostnadsestimat er 7 millioner kroner (P50).

Spillvannsledning langs Vålerveien: Vurdering av alternative løsninger for å håndtere kapasitetsutfordringer etter tidligere omlegging. Foreløpig kostnadsestimat er 5 millioner kroner. (P50).

Fornyelse av pumpestasjoner: Gradvis utskifting av om lag fire til fem pumpestasjoner årlig.

Porteføljen vil kunne bli justert gjennom budsjettåret som følge av endret fremdrift, prosjekteringsstatus, myndighetskrav, avklaringer med eksterne aktører og kommunens gjennomføringskapasitet. I tillegg gjennomføres mindre tiltak på ledningsnettet og annen kritisk VA-infrastruktur basert på dokumentert behov og løpende prioriteringer.

Prosjekter som er igangsatt i tidligere år, videreføres i samsvar med nødvendig fremdrift og vedtatte budsjettrammer.